

**Լրագրողների և
լրատվամիջոցների
սկստամբ
բռնությունները,
ճնշումները և
դատական գործերը
Հայաստանում
2012**

դեպքեր և վերլուծություններ

**Violence,
intimidation and
legal cases
against journalists
and the media
in Armenia
2012**

cases and analysis

**Լրագրողների և
լրատվամիջոցների
սկստմամբ
բռնությունները,
ճնշումները և
դատական գործերը
Հայաստանում
2012**

դեպքեր և վերլուծություններ

Հետաքննող
լրագրողներ
ՀԿ

Երևան 2012

Գիրքը հրատարակվել է Եվրոպայում Անվտանգության եւ համագործակցության կազմակերպության (ԵԱՀԿ) երեւանյան գրասենյակի աջակցությամբ:

Գրքում արտահայտված տեսակետները «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ-ինն են եւ կարող են չհամընկնել ԵԱՀԿ տեսակետների հետ:

“This publication has been made possible by support from the Organization for Security and Co-operation in Europe, Office in Yerevan. The views expressed herein are those of the Investigative Journalists NGO and do not necessarily reflect the views of the OSCE.”

Լրագրողների եւ լրատվամիջոցների նկատմամբ բռնությունները, ճնշումները եւ դատական գործերը Հայաստանում -2012. դեպքեր եւ վերլուծություններ.-Եր: «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ, 2012.- 264 էջ:

«Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ-ի պատրաստած այս գիրքն ամփոփում է 2012 թվականին Հայաստանում լրագրողների եւ զանգվածային լրատվության միջոցների նկատմամբ տեղի ունեցած բռնությունների ու ճնշումների դեպքերը, մասնավորապես՝ նրանց դեմ ներկայացված հայցերը՝ զրպարտության եւ վիրավորանքի մեղադրանքներով: Գրքում ներկայացվում են այդ դեպքերի եւ իրադարձությունների փաստական կողմը, դատաքննությունների ընթացքը եւ կայացված որոշումները: Առանձին գլխով ներկայացված են նաեւ տպագիր մամուլում, հեռարձակող եւ ինտերնետային ՋԼՄ-ներում 2012թ. մայիսի 6-ի խորհրդարանական ընտրությունների պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական քարոզարշավի լուսաբանման դիտարկումների արդյունքները:

Նախատեսված է լրագրողների, իրավաբանների, խոսքի եւ մամուլի ազատության խնդիրներով զբաղվող փորձագետների, ժուռնալիստիկայի ֆակուլտետների ուսանողների, ինչպես նաեւ ընթերցող լայն հասարակայնության համար:

This book, prepared by the Investigative Journalists NGO, summarizes the incidents of violence and intimidation directed against reporters and news outlets in Armenia in 2012, especially the legal suits filed against them on charges of slander and insult. The book presents the evidentiary side of these cases and incidents; the trials and the verdicts handed down by the courts. A separate chapter deals with the exposes that appeared in the print media, TV and internet media outlets regarding the official and non-official electoral campaign surrounding the May 6, 2012 parliamentary elections in Armenia.

ISBN 978-92-9234-158-9

© «Հետաքննող լրագրողներ» ՀԿ, 2012 թ.

© ԵԱՀԿ, 2012 թ.

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

ՆԱԽԱԲԱՆ

6

ԼՐԱՏՎԱՄԻՋՈՅՆԵՐԻ ԱՉԱՏՈՒԹՅՈՒՆԸ ՀՀ-ՈՒՄ

8

ՄԱՍ I

ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ՉԼՄ-ՆԵՐԸ ԴԱՏԱՐԱՆՈՒՄ

19

Դատարանները սկսել են գործի դնել հավասարակշռության նժարը

20

Վճռաբեկ դատարանի որոշումը որոշակիորեն սահմանափակում է լրագրողների գործունեությունը

27

«Հրապարակի» գործելաոճում դատարանը դիտավորություն չգտավ

32

Վճռաբեկ դատարանը «Ժամանակի» գործով նախադեպ ստեղծեց

39

«Գլենդել Հիլզ»-ն ընդդեմ «Ժամանակի». 200,000 դրամ՝ որպես զրպարտության համար փոխհատուցման գումար

41

Հայկ Բաբուխանյանը պարտվեց հայցային վաղեմության ժամկետը բաց թողնելու պատճառով

44

Լեոնապատի գյուղապետը պարտվեց Վճռաբեկ դատարանի որոշմամբ

53

200.000 դրամ՝ մարզպետի արատավորված պատվի վերականգնման համար

56

Դատարանը վճիռ կայացրեց հոգուտ ոստիկանապետի

60

3 մլն 264 հազար դրամի պահանջը դատարանը նվազեցրեց մինչև 50.000 դրամ

65

«168 ժամ» թերթը հերքեց հրապարակած տեղեկությունները

68

Նախկին տնօրենի տղան պարտվեց թերթի ու լրագրողի դեմ դատական վեճում

69

«Հետքի» լրագրողը չի վիրավորել և չի զրպարտել Լեռնապատի գյուղապետին	71
«Առավոտն» ու Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնը հաշտվել են	75
Հայցը մերժվեց հայցային վաղեմության ժամկետի խախտման հիմքով	77
Դավիթ Կարապետյանը միջնորդել է, Բենիկ Հարությունյանն էլ հրաժարվել է «Ժողովուրդի» դեմ հայցից	79
Հանրայինը հերքել է Եհովայի վկաների մասին հրապարակած տեղեկատվությունը	82
Գուրգեն Աղաջանյանն ընդդեմ «Ժողովուրդ» թերթի. դատական նիստերն անընդհատ հետաձգվում են	87
«Հրապարակը» Ռոբերտ Քոչարյանից ներողամտություն հայցեց	88
Դատարանը մերժեց «Կյանքի խոսք»-ի հայցն ընդդեմ «Իրավունքի»	89
«Հրապարակը» հերքում չի տպագրելու. դատարանը մերժեց Մարգարիտա Խաչատրյանի հայցը	95
Կկանեցվի՞ Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն- news.am դատավարությունը	98
Նոր պահանջ՝ մեկական մլն վիրավորանքի և զրպարտության համար	101
Առողջապահության ազգային ինստիտուտի նախկին աշխատակիցը վիրավորվել է «պիտանի չեն» արտահայտությունից	103
Դատարանը մերժեց Փարավոն Միրզոյանի հայցն ընդդեմ «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթի	105
Ո՞վ է Հելսինկյանի «օդերով շան ծնունդը». Արթուր Սաքունցն ընդդեմ Ռուբեն Հայրապետյանի	109
Շամշյանի դեմ հայցից հրաժարվեց	112

slaq.am-ի ղեկավարությունն ընդունել է սխալը և առաջարկել հաշտվել	114
Դեկանը հրաժարվեց «Հետքի» թղթակցի դեմ ներկայացրած հայցից	115
«Հետքը» եւ ATV-ն՝ որպես երրորդ անձ	116
Հ1-ը, «Բանաձևը» և Սիրակ Եղիազարյանը պարտավոր են հրապարակային ներողություն խնդրել ԵՊՀ ամբիոնի վարիչից	117
Բլոգեր Փիղն ու «ՉԻ»-ն դատարանում են. փոխհատուցման պահանջը 3,5 մլն դրամ է	123
Զրպարտության եւ վիրավորանքի գործում 5 լրատվամիջոց ներգրավված է որպես երրորդ անձ	125
«Հրապարակային հայտարարություն» հասկացության գնահատման նոր չափանիշ՝ «հասանելի է բոլորին»	128

ՄԱՍ II ԲՆՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

Խուլիզանությունն այլևս հանցանք չէ՞	131
Լրագրողները չեն կարող պաշտպանություն ակնկալել իշխանություններից	132
Լրագրողները չեն կարող պաշտպանություն ակնկալել իշխանություններից	134

ՄԱՍ III ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒՄԸ ԶԼՄ-ՆԵՐՈՒՄ

Զին նպատակներ՝ նորացված մեթոդներով	142
Մզատ, բայց ոչ ազդեցիկ վիրտուալ մեդիան	143
Բազմազան, բայց ինտրիգային ու մակերեսային մամուլը	147
Հեռուստաընկերությունների անաչառ «կողմսակալությունը»	151
Մամուլի քարոզարշավը կամ քարոզարշավի մամուլը	154
Նախընտրական քարոզչության վիրտուալ երեսը	158
	161

ՆԱԽԱԲԱՆ

Ընթերցողի ուշադրությանն ենք ներկայացնում «Հետաքննող լրագրողներ» կազմակերպության հերթական ուսումնասիրությունը Հայաստանում խոսքի ազատության, մասնավորապես՝ լրագրողների նկատմամբ տեղի ունեցած ֆիզիկական բռնությունների եւ վերջին երկու տարիներին դրսևորված՝ մամուլի վրա ազդեցության նոր միջոցի՝ զրպարտության եւ վիրավորանքի հայցերով դատավարությունների մասին:

Գիրքն ամփոփում է 2012 թվականի հունվար-հոկտեմբեր ամիսներին տեղի ունեցած դեպքերն ու իրադարձությունները: Իրավաբաններ Արա Ղազարյանը եւ Աշոտ Վարելյանը համառոտ ձևով ներկայացրել են լրատվամիջոցների ազատության տարբեր ասպեկտները՝ օրենսդրական կարգավորում, հեռարձակման արտոնագրի մրցույթ, ֆիզիկական բռնություններ, զրպարտության եւ վիրավորանքի հայցերով դատական գործեր: Իրենց վերլուծության մեջ նրանք միայն վերջինի վերաբերյալ են լավատեսական կարծիք արտահայտել՝ դատական պրակտիկան զարգանում է դրական ուղղությամբ, զգալիորեն նվազել է դատարան ներկայացվող գործերի թիվը, իսկ փոխհատուցման գումարների չափի զգալի կրճատումը կայուն դատական պրակտիկա է դարձել: Փոխարենը իրավիճակը նույնն է լրագրողների նկատմամբ բռնությունների դեպքերի բացահայտման առումով: Ինչպես նախորդ տարիներին, այնպես էլ 2012-ին արձանագրված դեպքերի քննությունը ոստիկանության կողմից կրել է ձեւական բնույթ, եղել է ոչ արդյունավետ: Մասնագետների գնահատմամբ՝ ոստիկանությունը դրսևորել է կատարյալ անգործություն:

Գրքի առաջին բաժինը, որն անվանել ենք «Լրագրողները եւ ՁԼՄ-ները դատարանում», ընդգրկում է հոդվածներ 2012թ. դատավարությունների մասին, որոնցում լրագրողները հանդես են եկել պատասխանողի դերում կամ ներգրավված են եղել որպես երրորդ անձ: Նրանց նկատմամբ հիմնական մեղադրանքներն են՝ զրպարտություն, վիրավորանք, պատվի, արժանապատվության եւ գործարար համբավի արատավորում: «Հետքի» լրագրողները դատավարությունների ընթացքին հետեւել են դատական բոլոր ատյաններում եւ լուսաբանել՝ պատրաստելով ինչպես տեղեկատվական ժանրի, այնպես էլ վերլուծական հոդվածներ եւ հարցազրույցներ փորձագետների հետ:

Գրքի երկրորդ բաժինն ամփոփում է նույն ժամանակահատվածում լրագրողների դեմ բռնությունների դեպքերը: 2012-ին բռնության 7 դեպք է արձանագրվել: «Հետքի» լրագրողների՝ այս բաժնում զետեղված վերլուծական հոդվածների եզրահանգումն այն է, որ Հայաստանում լրագրողները չեն կարող պաշտպանություն ակնկալել իշխանություններից:

Ի տարբերություն մեր նախորդ տարիների նմանատիպ հրատարակությունների՝ այս գիրքն ունի մի նոր բաժին՝ «Խորհրդարանական ընտրությունների լուսաբանումը ՋԼՄ-ներում»: Հետքի քաղաքական մեկնաբանը հետեւել է 2012թ. մայիսի 6-ի պաշտոնական եւ ոչ պաշտոնական քարոզարշավին ինչպես տպագիր մամուլում, հեռարձակող ՋԼՄ-ներում, այնպես էլ ինտերնետային ՋԼՄ-ներում, սոցցանցերում եւ հետաքրքիր եզրահանգումներ կատարել:

Լրատվամիջոցների ազատությունը ՀՀ-ում (2012 հունվար-հոկտեմբեր)

Համառոտ

2012 թվականի ընթացքում իրականացվել են մի շարք օրենսդրական նախաձեռնություններ քաղաքացիական հասարակության, Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի և Կառավարության կողմից, որոնց մի մասի արդյունքում փոփոխության են ենթարկվել ՀՀ-ների գործունեությունը կարգավորող առանձին իրավահարաբերություններ, իսկ մի մասն էլ որևէ հաջողություն չի ունեցել, և օրենսդրական նախաձեռնությունը կամ չի ընդունվել Ազգային ժողովի կողմից կամ էլ դեռ չի ընդգրկվել ԱԺ օրակարգում, թեև ներկայացված է եղել ԱԺ դեռ այս տարվա սկզբին և արդեն տևական ժամանակ է, ինչ գտնվում է շրջանառության մեջ:

Խորհրդարանական ընտրությունների օրը գրանցվել են լրագրողների նկատմամբ ֆիզիկական բռնության մի քանի դեպքեր ընտրատարածքներում, որոնց առնչությամբ ոստիկանությունը ցուցաբերել է անգործություն, քանի որ մի մասի կապակցությամբ քրեական գործեր չեն հարուցվել, իսկ որոնք էլ հարուցվել են, որոշ ժամանակ անց կարճվել են հանցադեպի կամ հանցակազմի բացակայության հիմքով:

Տեղեկատվության մատչելիության իրավունքի խախտումներ են գրանցվել ինչպես պետական մարմինների, այնպես էլ առևտրային ոչ պետական ընկերությունների կողմից: Եվ վարչական, և՛ դատական վարույթների շրջանակներում հանրային մարմինները և դատարանները շարունակում են չափազանց լայնորեն մեկնաբանել առևտրային գաղտնիք հասկացությունը, որի արդյունքում լրատվամիջոցները, ինչպես նաև լրատվամիջոցների իրավունքների պաշտպանությամբ զբաղվող իրավապաշտպան կազմակերպությունները զրկվում են տեղեկատվություն ստանալու հնարավորությունից:

Միակ ոլորտը, որտեղ շարունակվում են կայուն դրական զարգացումները, զրպարտության և վիրավորանքի գործերով դատական պրակտիկան է, որի շրջանակներում դատարանները շարունակում են հետևողականորեն մերժել այն հայցապահանջները, որտեղ բերվում են վնասի փոխհատուցման անհամաչափ մեծ և չարդարացված պահանջներ, որոնք կարող են բացասաբար անդրադառնալ լրատվամիջոցների տեղեկատվություն տարածելու իրավունքի վրա, որը դատարանները դիտարկում են հանրային շահի ներքո:

Օրենսդրական նախաձեռնություններ և փոփոխություններ

2012 թվականի ընթացքում հանդես են բերվել օրենսդրական մի շարք նախաձեռնություններ մարդու իրավունքների պաշտպանության հարցերով զբաղվող կազմակերպությունների, պետական մարմինների և Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի կողմից, որոնք առնչվում

են լրատվամիջոցների և լրագրողների ազատությանը: Մասնավորապես՝ հիշարժան է 2012 թ. հունվարի 31-ին Կենտրոնական ընտրական հանձնաժողովի ընդունած որոշումը ընտրական գործընթացները լուսաբանելու նպատակով լրագրողների հավատարմագրման կարգում փոփոխություններ կատարելու մասին, ըստ որի հավատարմագրեր չէին կարող տրվել այն լրագրողներին, ովքեր դատապարտվել էին դիտավորյալ հանցագործություն կատարելու հիմքով, և նրանց դատվածությունը այդ պահի դրությամբ մարված կամ հանված չէր, ինչպես նաև նրանք, ովքեր տարածել էին ընտրական հանձնաժողովների կամ պաշտոնատար անձանց գործունեության մասին այնպիսի տեղեկություններ, որոնք չէին համապատասխանում իրականությանը, որը հաստատվել է դատարանի վճռով: Ակնհայտ էր, որ նշված փոփոխությունները սահմանում էին լրագրողական ազատությունների սահմանափակումներ, որոնք շոշափում էին մարդու իրավունքների հարցեր և, հետևաբար, չէին կարող սահմանվել ԿԸՀ-ի կողմից, այլ պետք է սահմանվեին միայն Ազգային ժողովի կողմից ընդունված օրենսդրական ակտով: Լրագրողական մի շարք կազմակերպությունների և իրավապաշտպանների կողմից բարձրացված դժգոհություններից հետո ԿԸՀ-ն ստիպված էր մարտի 15-ին վերացնել հավատարմագրման գործընթացում վերը նշված սահմանափակումները սահմանող դրույթները:

Հիշարժան էր նաև սույն թվի մարտի 21-ին «Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի մասին» ՀՀ օրենքի ընդունման փաստը Ազգային ժողովի կողմից: Նման օրենքի ընդունումը բխում էր ՀՀ Սահմանադրության պահանջներից, մասնավորապես՝ արտակարգ դրության ժամանակ ՀՀ-ում մարդու եւ քաղաքացու հիմնական իրավունքներն ու ազատությունները «օրենքով» սահմանված լինելու պահանջով: Սույն օրենքի 7-րդ հոդվածը սահմանում է ազատությունների սահմանափակումների սպառիչ ցանկ, որի 12-րդ կետով սահմանվում է «խոսքի ազատության սահմանափակում, մասնավորապես՝ զանգվածային լրատվության միջոցներով առանձին հրապարակումների, հաղորդումների արգելում»: Այս օրենքի հետ համահունչ լրացվեց նաև «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ օրենսգրքի 182.2-րդ հոդվածը (Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի կանոնները խախտելը), որի 8-րդ կետով սահմանվեց նվազագույն աշխատավարձի հինգհարյուրապատիկից մինչեւ ութհարյուրապատիկի չափով տուգանքի նշանակում՝ արտակարգ դրության ժամանակ զանգվածային լրատվամիջոցներում արգելված հրապարակումներ, հաղորդումներ թողարկելու դեպքում:

Առանձնապես հետաքրքրություն է առաջացրել երեք լրագրողական կազմակերպությունների՝ Երեւանի մամուլի ակումբի, «Ինտերնյուս» ՀԿ-ի եւ Խոսքի ազատության պաշտպանության կոմիտեի համատեղ մշակած «Ընդհատադատության եւ ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքում փոփոխություններ եւ լրացումներ կատարելու վերաբերյալ օրինագիծը: Մարտի 19-ին ԱԺ գիտության, կրթության, մշակույթի, երիտասարդության եւ սպորտի հարցերի մշտական հանձնաժողովը այդ նախագիծը դրել է շրջանառության մեջ: Օրենքում փոփոխություններ կատարելը հիմնավորված էր ՀՀ-ում ռադիոհեռուստահաղորդումների հեռարձակ-

ման թվային համակարգի ներդրմամբ, որի ընթացքում ամբողջապես լուծում չէին ստացել հեռարձակման ոլորտի այն հիմնական խնդիրները, որոնք կապահովելին թվային հեռարձակման ներդրումից ակնկալվող արդյունքները եւ կբավարարեին լրագրողական հանրության, լայն հասարակայնության, ինչպես նաեւ միջազգային կազմակերպությունների ունեցած մտահոգությունները: Մինչ Ազգային ժողովի վերը նշված հանձնաժողովին ներկայացնելը, օրենքի նախագիծը քննարկվել է ԵԱՀԿ և ԵԽ փորձագետների հետ, այնուհետև ներկայացված է եղել հանրային քննարկման ՄԻՊ գրասենյակի կազմակերպած «Մամուլի ազատության ֆորում»-ի շրջանակներում: Նախագծով առաջարկվող հիմնական փոփոխությունները նպատակ ունեն հեռարձակման թվայնացման պայմաններին համապատասխան օրենսդրական կարգավորումներ սահմանել, ինչպես նաև մեծացնել Հանրային հեռուստառադիոընկերության նկատմամբ Հեռուստատեսության եւ ռադիոյի ազգային հանձնաժողովի (ՀՌԱՀ) վերահսկողությունը: Անհրաժեշտ է նկատել, որ ՀՌԱՀ-ի կողմից ցանկացած վերահսկողական գործառույթի սահմանում Հանրային հեռուստառադիոընկերության նկատմամբ կարող է հանգեցնել կոնֆլիկտի երկու կարգավորող մարմինների՝ ՀՌԱՀ-ի եւ Հանրային հեռուստառադիոընկերության խորհրդի միջև, որոնք կարգավորում են սկզբունքորեն երկու առանձին ոլորտներ: Հայտնի չէ, թե նման իրավակարգավորումը արդյոք արդյունավետ կլինի պրակտիկայում: Ներկայումս նախագիծը դեռ շրջանառության մեջ է և չի ընդգրկվել Ազգային ժողովի նիստերի օրակարգում:

Ազգային ժողովում դեռևս շրջանառվում է փաստաբան Կարեն Մեժումյանի մշակած և Ազգային ժողովի նախկին պատգամավոր Վիկտոր Դալլաքյանի միջոցով շրջանառության մեջ դրված օրենքի նախագիծը Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածում փոփոխություններ կատարելու մասին: Նախագծով առաջարկվում է հոդվածի շրջանակներում ընդգրկել նաև ոչ հրապարակային բնույթի հայտարարությունները, ինչպես նաև վիրավորական և զրպարտող բնույթի այնպիսի հասկացություններ, ինչպիսիք են «անպարկեշտ» և «ակնհայտ սուտ» հայտարարությունները: Առաջարկվում է նաև նվազեցնել վիրավորանքի և զրպարտության համար գումարային փոխհատուցան վերին շեմը՝ վիրավորանքի համար փոխհատուցում սահմանելով մինչև 500.000, իսկ զրպարտության համար՝ մինչև 800.000 դրամի չափով: Սույն նախագծի ընդգրկումը օրակարգում հետաձգվել էր 60 օրով դեռ 06.02.2012թ. և մինչ այժմ շարունակում է մնալ շրջանառության մեջ:

Ֆիզիկական բռնություններ

2012 թվականի ընթացքում լրագրողների նկատմամբ ֆիզիկական բռնության դեպքեր են գրանցվել համապետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ընտրությունների ընթացքում: Որպես կանոն՝ բռնության փաստերի վերաբերյալ լրագրողները ներկայացրել են հանցագործության մասին հաղորդում ոստիկանության տարածքային բաժանմունք, որի առիթով ոստիկանությունը հարուցել է քրեական գործ, սակայն մի որոշ ժամանակ հետո կարճել է քրեական գործը հանցադեպի կամ հանցակազմի բացակայության հիմքով: Ներ-

կայացնենք մի քանի օրինակներ: Մայիսի 5-ին «ԳԱԼԱ» հեռուստաընկերության լրագրող Նաիրա Նալբանդյանի նկատմամբ տեղի է ունեցել բռնություն Գյումրու թիվ 33 ընտրատարածքում, որի վերաբերյալ վերջինս հաղորդում է ներկայացրել ՀՀ ոստիկանության Շիրակի մարզի քննչական բաժին, որտեղ փաստի առիթով նյութեր են նախապատրաստվել, սակայն մայիսի 16-ին կայացված որոշմամբ քրեական գործի հարուցումը մերժվել է՝ հանցադեպի բացակայության հիմքով¹:

Նմանատիպ մոտեցում է ցուցաբերվել նաև «Ազատություն» ռադիոկայանի լրագրող Էլինա Չիլինգարյանի նկատմամբ: Վերջինս փորձել է տեսանկարահանել ընտրատեղամասը և դրա մոտ հավաքված մի քանի երիտասարդների, սակայն նրանցից մեկն առանց զգուշացնելու մոտեցել ու երկու անգամ հարվածել է լրագրողի ձեռքին և փորձել խլել տեսախցիկը: Լրագրողին դժվարությամբ հաջողվել է չհանձնել իր տեսասարքը, որից հետո նա հեռացել է ընտրատեղամասից: Էլինա Չիլինգարյանը հանցագործության մասին հաղորդում է ներկայացրել ոստիկանություն ՀՀ քրեական օրենսգրքի 164-րդ հոդվածի 1-ին մասով: Թեև հաղորդման հիմքով ընթացել է հետաքննություն, և նախապատրաստվել են նյութեր, սակայն հուլիսի 13-ին ոստիկանությունը կարճել է քրեական գործի վարույթը հետևյալ պատճառաբանությամբ. «*Էլինա Չիլինգարյանը տեսանկարահանումներ կատարելիս չի ներկայացել որպես լրագրող, լրագրողին հափուկ փարբերիչ նշան չի կրել, նրա օգտագործած տեսախցիկը նույնպես փարբերանշան չի ունեցել: Նման պայմաններում նախաքննությամբ ձեռք բերված ապացույցներն իրենց համակցության մեջ գնահատելով՝ հիմնավորված պետք է համարել, որ Հ. Համբարձումյանը չի գիտակցել եւ պարտավոր չէր գիտակցել, որ Էլինա Չիլինգարյանը լրագրող է եւ իրականացնում է մասնագիտական գործունեություն: Հ. Համբարձումյանի դիտարկությունն ուղղված չի եղել Չիլինգարյանին ծեծելուն, մարմնական վնասվածք կամ ֆիզիկական ցավ պատճառելուն: Նկարահանվելուց խուսափելու նպատակով նա հարվածել է նկարահանողի ձեռքին, որի հետեանքով տեսախցիկն ընկել է գետնին: Երկրորդ անձի կողմից ձեռքին հարվածելու վերաբերյալ ցուցմունք է փվել միայն Էլինա Չիլինգարյանը: Այդ դրվագով այլ ապացույց ձեռք չի բերվել, այսինքն՝ չի հաստատվել հանցագործության դեպքը»²:*

«Մաքսիմֆո» լրատվական-վերլուծական գործակալության լրագրող Կարեն Ալեքյանի մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտելու հիմքով մայիսի 8-ին հարուցվել է քրեական գործ՝ մի խումբ անձանց կողմից բռնության զուգորդմամբ լրատվության միջոցի ներկայացուցչի լրագրությունների իրականացմանը խոչընդոտելը (ՀՀ քրեական օրենսգրքի 149-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ եւ 5-րդ կետերի հասկանիշներով), սակայն առ այսօր որևէ մեկին մեղադրանք չի ներկայացվել և ոչ էլ որևէ քննչական կամ դատավարական գործողություններ են կատարվել հարուցված քրեական գործի շրջանակներում³:

1. Տե՛ս «Հետաքննող լրագրողներ»-ի դիտարկումները 2012 թ. բռնությունների մասին «Հետք» ինտերնետային կայքի հետևյալ էջում՝ <http://hetq.am/arm/articles/17891/lragroxnery-chen-karox-pashpanutyun-aknkalel-ishkhanutyunneric.html>:

2. Նույն տեղում:

3. Տե՛ս «Հետաքննող լրագրողներ»-ի դիտարկումները 2012 թ. բռնությունների մասին «Հետք» ինտերնետային կայքի հետևյալ էջում՝ <http://hetq.am/arm/articles/17891/lragroxnery-chen-karox-pashpanutyun-aknkalel-ishkhanutyunneric.html>:

Վերը նկարագրված իրավիճակի կապակցությամբ Հայաստանի Հանրապետության կողմից ՀՀ Սահմանադրությամբ և Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայով (այսուհետ՝ Կոնվենցիա) սահմանված պոզիտիվ պարտավորությունների չկատարման մասին հարց է առաջանում: Կոնվենցիայի և ՀՀ Սահմանադրության մի շարք դրույթներ պետությանը պարտավորեցնում են ձեռնարկել պոզիտիվ քայլեր իր իրավասության ներքո գտնվող անձանց իրավունքները պաշտպանելու ուղղությամբ՝ անկախ այն հանգամանքից, թե անձի իրավունքների միջամտությունը կատարվել է սովորական քաղաքացու՞, թե պաշտոնատար անձի կամ պետական մարմնի կողմից: Պետությունը (այսինքն պետության անունից գործող բոլոր պաշտոնատար անձինք և կազմակերպությունները) պարտավոր է ոչ միայն ձեռնպահ մնալ որոշակի գործողություններ կատարելուց (նեգատիվ պարտավորություն), օրինակ՝ անձի նկատմամբ արգելված վերաբերմունք ցուցաբերելուց, այլև կրում է պոզիտիվ պարտավորություն, որպեսզի նման դեպք տեղի ունենալու դեպքում նախաձեռնի պաշտոնական քննություն: Ընդ որում, քննությունը չպետք է լինի ձևական, այլ պետք է նպաստի, որպեսզի դրա շրջանակներում հայտնաբերվեն ու պատժվեն մեղավոր անձինք և նրանց նկատմամբ նշանակվի համարժեք պատիժ: Այսպիսով, անձի նկատմամբ արգելված վերաբերմունքի նյութական իրավունքի արգելքը ներառում է նաև դատավարական իրավունքի բաղադրիչ, համաձայն որի պետությունը պարտավոր է նախաձեռնել և իրականացնել արդյունավետ քննություն բռնության փաստի առթիվ:

Պոզիտիվ պարտավորության գաղափարն առանձնահատուկ կարևորություն է ձեռք բերում լրագրողների և լրատվամիջոցների ազատ արտահայտվելու իրավունքի առումով: Հաշվի առնելով, որ արտահայտվելու ազատությունը ժողովրդավարության ամենակարևոր նախապայմաններից է, այս իրավունքի արդյունավետ իրականացումը ոչ միայն կախված է լրագրողների և լրատվամիջոցների ազատ արտահայտվելու իրավունքին չմիջամտելու՝ պետական մարմինների կամ պաշտոնատար անձանց նեգատիվ պարտավորությունից, այլ նաև այս իրավունքի իրականացումն ապահովելու ուղղությամբ պետության կողմից ձեռնարկված պոզիտիվ քայլերից: Այդպիսի պոզիտիվ քայլերից են, մասնավորապես, լրատվամիջոցների և նրանց աշխատակազմին բռնություններից և բռնության սպառնալիքներից պաշտպանելու, անհրաժեշտության դեպքում կանխարգելիչ միջոցներ ձեռնարկելու և բռնության կամ սպառնալիքների փաստերի հիմքով արդյունավետ հետաքննություն նախաձեռնելու և կատարելու գործողությունները: Այս խնդրին անդրադարձել է նաև Եվրոպայի խորհրդի խորհրդարանական վեհաժողովը, որն իր թիվ 1535 Բանաձևում նշել է, որ պետությունները պոզիտիվ պարտավորություն են կրում հետաքննելու լրագրողների դեմ ցանկացած բռնություն, այդ թվում նաև՝ սպառնալիքները, և որ այդ պարտավորությունը բխում է «լրագրողների՝ որպես անհայրենի՝ Կոնվենցիայով սահմանված իրավունքներից, ինչպես նաև ցանկացած ժողովրդավարության համար ահաբեկումներից և քաղաքական սպառնալիքներից զերծ զանգվածային լրատվական միջոցներ ունենալու անհրաժեշտությունից: Այնպեղ, որպեղ հնարա-

վոր է լրագրողների դեմ իրականացնել հարձակումներ և մնալ անպարիժ, ժողովրդավարությունը և իրավունքի գերակայությունը լքողներն արժու՞մ են»:

Անձի ֆիզիկական անձեռնմխելիությունը պաշտպանելու ուղղությամբ պետության պոզիտիվ պարտավորության առկայության հանգամանքն ընդունել է նաև ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը, որը, հղում կատարելով Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի համապատասխան նախադեպին, սահմանել է, որ Կոնվենցիայի 8-րդ հոդվածի ներքո անձնական կյանքի նկատմամբ հարգանքի իրավունքը ներառում է նաև «անձի ֆիզիկական և հոգեբանական անձեռնմխելիությունը: 8-րդ հոդվածի ներքո պետությունները կրում են անձի ֆիզիկական և հոգեկան անձեռնմխելիությունն այլ անձանց ուրնձգություններից պաշտպանելու պարտականություն: Այդ նպատակով նրանք պետք է հաստատեն ու գործնականում կիրառեն մասնավոր անձանց ուրնձգություններից պաշտպանություն տրամադրող համարժեք իրավական կառուցակարգեր»⁴:

Վերը շարադրված իրավիճակներում լրագրողների նկատմամբ տեղի է ունեցել բռնություն, որն ակնհայտորեն կապված էր նրանց մասնագիտական պարտականությունների կատարման, տվյալ դեպքում՝ ընտրությունների լուսաբանման գործառույթների հետ: Բռնությունը կատարվել է ոչ պաշտոնատար անձանց կողմից: Հետևաբար, իրավունքի միջամտության և խախտման հարցը գտնվում է Սահմանադրության 23-րդ (անձնական կյանքի նկատմամբ հարգանքի իրավունք) և 27-րդ (ազատ արտահայտվելու իրավունք) և Կոնվենցիայի համապատասխանաբար 8-րդ և 10-րդ հոդվածներով սահմանված պոզիտիվ պարտավորությունների դաշտում, մասնավորապես՝ արդյո՞ք ՀՀ իրավասու մարմինները կատարել են արդյունավետ քննություն մեղավորներին հայտնաբերելու, պատժելու և նրանց նկատմամբ համարժեք պատիժ նշանակելու ուղղությամբ: Փաստերը ցույց են տալիս, որ նշված օրինակներում, ինչպես նաև վերևում վկայակոչված ուսումնասիրության մեջ ներառված այլ գործերով ոստիկանությունը հանցագործության մասին ներկայացված հաղորդումների հիման վրա կատարել է հետաքննություն, որի շրջանակներում, սակայն, հետազայում դրսևորվել է կատարյալ անգործություն՝ չեն կատարվել քննչական կամ դատավարական գործողություններ, իսկ մի քանի ամիս անց քրեական գործը կարճվել է կամ քրեական գործի հարուցումը մերժվել:

Առավել զարմանալի է այն հանգամանքը, որ քրեական գործերը կարճվել են տուժողների կողմից հանցագործության մասին ներկայացված հաղորդումների առկայության պայմաններում («ԳԱԼԱ» հեռուստաընկերության լրագրող Նաիրա Նալբանդյանի նկատմամբ, «Ազատություն» ռադիոկայանի լրագրող Էլինա Չիլինգարյանի նկատմամբ և mynews.am կայքի թղթակից Արթուր Հարությունյանի նկատմամբ), մի հանգամանք, որն ինքնին իշխանությունների կողմից պոզիտիվ պարտավորության անտեսման հարց է առաջադրում, քանի որ ՀՀ Սահմանադրական դատարանը իր թիվ 871 որոշման մեջ սահմանել է, որ

4. ՀՀ Վճռաբեկ դատարանի 26/03/2010թ. թիվ ԵՇՆ/0097/01/09 որոշումը Տիգրան Քամալյանի գործով, §23:

հակասահմանադրական է, երբ քրեական գործը կարճվում է հանցադեպի բացակայության հիմքով այնպիսի պայմաններում, երբ առկա է հանցագործության մասին հաղորդում տուժողի կողմից:

Վերը նշվածն ամփոփելով՝ համարում ենք, որ նշված դեպքերով իշխանությունների կողմից խախտվել են ՀՀ Սահմանադրության 17-րդ, 23-րդ և 27-րդ հոդվածներով սահմանված իրավունքները (բռնությունների արգելում, անձնական կյանքի նկատմամբ հարգանք և ազատ արտահայտվելու իրավունք), քանի որ իրավասու մարմինների կողմից չեն կատարվել այս իրավունքների դատավարական պահանջները՝ քննության նախաձեռնում, մեղավորների հայտնաբերում և համարժեք պատժի նշանակում: Ավելորդ չենք համարում նշել նաև, որ լրագրողների նկատմամբ կատարված բռնությունների փաստով արդյունավետ քննություն չկատարելու հանգամանքը համընդհանուր սառեցնող ազդեցություն (chilling effect) է թողնում ամբողջ լրատվական դաշտի, լրագրողական ազատության վրա, որից տուժում է տեղեկացվելու հանրային ընդհանուր շահը:

Հեռուստատեսային հեռարձակման արտոնագրի մրցույթ

2012թ. մարտի 28-ին Վճռաբեկ դատարանը մերժել է վարույթ ընդունել «Մելտեքս» ՍՊԸ ընկերության բողոքը հեռուստատեսային հեռարձակման արտոնագրի 2011թ. դեկտեմբերին անցկացված մրցույթի հիմքերի առնչությամբ: Այդ որոշումով ավարտվեց ընկերության կողմից նախաձեռնված ներպետական դատական գործընթացը, որով դատարանից խնդրում էր ամբողջությամբ անվավեր ճանաչել ՀՌԱՀ-ի 2010թ. դեկտեմբերի 16-ի թիվ 96-Ա որոշումը «Արմնյուզ» ՓԲԸ-ին հաղթող ճանաչելու վերաբերյալ եւ ճանաչել ՀՌԱՀ-ի կողմից մրցույթում միջամտության արդյունքում «Մելտեքս» ՍՊԸ-ի արդար մրցակցության խախտված իրավունքը: Ընկերությունը, այդպիսով, սպառել է ներպետական իրավական պաշտպանության բոլոր միջոցները և սույն թվականի սեպտեմբեր ամսվա դրությամբ արդեն նախնական նամակով դիմել է Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարան՝ վիճարկելով մրցույթի անցկացման եղանակի համապատասխանությունը Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի չափանիշներին: Եվրոպական դատարանում կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածի հիման վրա ընկերությունը պնդում է, որ կարգավորող մարմնի՝ ՀՌԱՀ-ի ակտիվ միջամտության շնորհիվ խախտվել են մրցույթի անցկացման հավասարության, թափանցիկության եւ անաչառության սկզբունքները: Բացի այդ, ընկերությունը պնդում է, որ ՀՌԱՀ-ը ընկերության գործարար բարի համբավը վարկաբեկելու միտում է դրսևորել՝ այդպիսով իր նկատմամբ ցուցաբերելով խտրական մոտեցում:

Չնայած ՀՌԱՀ-ի հետ դատական գործընթացին, որում որպես երրորդ կողմ ներգրավված է «Արմնյուզը», 2012թ. սեպտեմբերի 4-ին «Արմնյուզ» հեռուստաընկերության գործադիր տնօրեն Արտակ Ալեքսանյանը եւ «Ա1+» հեռուստաընկերության նախագահ Մեսրոպ Մովսեսյանը հանդես եկան համատեղ ասուլիսով՝ հայտարարելով իրենց

համագործակցության մասին: Սեպտեմբերի 10-ից «Ա1+»-ի «Այբ-Ֆե» 20 ռուպեանոց տեղեկատվական-վերլուծական ծրագիրը թողարկվում է «Արմնյուզի» փրայմ թայմում՝ երեկոյան ժամը 21.00-ին, երկուշաբթի-ից ուրբաթ: Հեռուստաընկերությունների միջև համագործակցության պայմանագիրը կնքվել է մեկ տարի ժամկետով:

«Մեյլտեքս» ՍՊԸ ընկերության երկարամյա պայքարը, որի մի դրվագն է հանդիսանում սույն դատական գործընթացը, արտահայտում է այն հիմնական խնդիրը, որն առկա է Հայաստանի Հանրապետության հեռուստատեսային լրատվամիջոցների ոլորտում՝ թափանցիկ ու արդար արտոնագրային մրցույթի բացակայությունը, որի արդյունքում լրատվական դաշտը զբաղեցնում են ընկերություններ, որոնք չունեն բավարար անկախություն գործադիր մարմնից և տարբեր քաղաքական խմբավորումներից: Չնայած վերջին տարիներին «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքում կատարվել են բազմաթիվ փոփոխություններ՝ նպատակ ունենալով բավարար ինստիտուցիոնալ անկախություն տալ ՀՌԱՀ-ին գործադիր իշխանությունից, ինչպես նաև ապահովել արդար արտոնագրային մրցութային պայմաններ, և թեև օրենսդրական այդ բարեփոխումներն ընդունվել են ԵԽ մարմինների կողմից, այդուհանդերձ, պրակտիկայում դեռ չեն ապահովվում ազատ և արդար մրցակցային պայմաններ մրցույթի մասնակիցների համար: Այս առումով պետք է նշել, որ և՛ հասարակական, և՛ միջազգային վերահսկողությունը արտոնագրային գործընթացի վրա դեռ շատ թույլ է, որի արդյունքում ՀՌԱՀ-ը ավելի շատ ժողովրդավարական չափանիշների իմիտացիոն բնույթի գործելակերպ է որդեգրել, քան հեռուստատեսության և ռադիոյի ոլորտի արդյունավետ կարգավորման:

Վերավորանքի եւ գրաարտության հիմքերով դատական գործերը լրատվամիջոցների դեմ

Ապաքրեականացումից ի վեր, որը կատարվեց 2010 թվականի մայիսին, դատարաններն ընդունել են մեծ քանակությամբ քաղաքացիական հայցեր հասարակության տարբեր խմբերի՝ սովորական քաղաքացիների, քաղաքական գործիչների, օլիգարխների, հանրային պաշտոնյաների, շոու բիզնեսի ներկայացուցիչների, փաստաբանների և նույնիսկ լրագրողների և լրատվամիջոցների կողմից: 2012թ. հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ՝ 2010 թվականի հունիսից ի վեր, նոր իրավակարգավորման շրջանակներում հարուցված 51 դատական գործերից ընթացքի մեջ է 15-ը, իսկ մնացած 36 գործերով դատական վարույթներն ավարտվել են⁵: Ընթացքի մեջ գտնվող 15 գործերից 7-ով կայացվել է առնվազն մեկ դատական ակտ, իսկ մնացած 8-ով դատական որոշում դեռ չի կայացվել, և դատաքննությունը դեռ ընթացքի մեջ է առաջին ատյանի դատարանում: Ավարտված 36 գործերից 9-ով դատարանները հայցապահանջները բավարարել են մասնակի, 10 գործով հայցապահանջներն ամբողջությամբ մերժվել են, 9 գործով կող-5. Այս վիճակագրությունը ներառում է միայն այն դատական գործերը, որոնցում լրատվամիջոցը կամ լրագրողը հանդես է գալիս որպես պատասխանող:

մերը կնքել են հաշտություն, 6 գործով հայցվորները դատաքնության ընթացքում հրաժարվել են հայցապահանջից, և 2-ով հայցերը վերադարձվել են սխալներն ուղղելու նպատակով:

2012թ. դատական պրակտիկան կտրուկ տարբերվում է 2010 և 2011 թվականների դատական պրակտիկայից: 2012թ. հունվարից մինչև հոկտեմբեր ամիսը դատարանները ստացել են ընդամենը ութ հայցապահանջ, որը ցածր թիվ է, եթե համեմատենք 2011թ. տվյալների հետ, որի ընթացքում ամսական միջինը 3-ից 6 գործ էր ներկայացվում:

2010 և 2011 թվականների դատական պրակտիկայի ընթացքում դատարանները միտված էին բավարարել բարձր և երբեմն աստղաբաշխական թվերով ներկայացված փոխհատուցման պահանջները վիրավորանքի և/կամ գրպարտության համար: Այս շրջանում դատարանները բավարարել են 3 մլն-ից մինչև 6 մլն դրամական փոխհատուցման պահանջներ ոչ բարոյական վնասի համար⁶: 2011թ. նոյեմբերի 15-ին Սահմանադրական դատարանի կայացրած թիվ ՍԴՈ-997 որոշումից հետո դատական պրակտիկան կտրուկ փոխվեց: Դրան նպաստեց նաև քիչ ուշ Վճռաբեկ դատարանի 27/04/2012թ. կայացրած որոշումը թիվ ԵԿԴ/2293/02/10 քաղաքացիական գործով⁷:

Սկսած 2012 թվականի սկզբից՝ նոր հարուցված կամ ընթացքի մեջ գտնվող նախկին գործերով դատարանները սկսել են հետևողականորեն նվազեցնել փոխհատուցման չափերը՝ դատական ծախսերի և ոչ նյութական վնասի փոխհատուցման մասերով: Ավելին, դատարանները սկսել են փոխհատուցման չափը որոշելիս հաշվի առնել պատասխանող լրատվամիջոցի գույքային դրությունը, վիճահարույց տեղեկատվության տարածման եղանակը, հայցվորի կարգավիճակը (դատարանները էականորեն նվազեցնում կամ մերժում էին այն հայցապահանջները, որոնք բերվել էին քաղաքական գործիչների, օլիգարխների կամ հանրային բարձր պաշտոնյաների կողմից), ինչպես նաև, թե ընդհանուր առմամբ սահմանված փոխհատուցման չափը ինչ բացասական ազդեցություն կարող է գործել լրատվամիջոցի գործունեության վրա, որը դիտվում էր որպես հանրային շահ: Այսինքն՝ քաղաքացիաիրավական հարաբերություններում դատարանները սկսել էին տեսնել նաև հանրային իրավահարաբերություններ (լրատվամիջոցների ազատ արտահայտվելու իրավունքը և քաղաքացիների տեղեկատվություն ստանալու իրավունքը), որի հետևանքով դատարանները սկսել են կիրառել հանրային և անհատական բախվող շահերը փոխհավասարակշռելու սկզբունքը: Այս նույն սկզբունքին հետևելով՝ դատարանները որոշ գործերով, որտեղ լրագրողը օգտագործել էր չափազանցված կամ նույնիսկ սադրող բնույթի խոսքի տեսակ, նլնելով հանրային շահից՝ նվազեցրել են փոխհատուցման չափը կամ նույնիսկ մերժել հայցը՝ նշելով, որ տարածված տեղեկատվությունն առնչվում էր

6. Սամվել Ալեքսանյանը, Ռուբեն Հայրապետյանը և Լևոն Սարգսյանը ընդդեմ «Դարեակիզբ» ՍՊԸ-ի գործով թիվ ԵԿԴ/2347/02/10 քաղաքացիական գործը և Բելա և Սեդրակ Քոչարյաններն ընդդեմ «Սկիզբ Մեդիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ի թիվ ԵԿԴ/2479/02/10 քաղաքացիական գործը: Վճիռներին կարելի է ծանոթանալ www.datalex.am էլեկտրոնային էջում:

7. Թաթուլ Մանասերյանն ընդդեմ «Սկիզբ մեդիա կենտրոն» ՍՊԸ-ի գործով:

հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող նյութի⁸: Այսինքն, **2012թ. ընթացքում բոլոր դատական ակտերը կայացվել են Սահմանադրական դատարանի և Վճռաբեկ դատարանի սահմանած ուղեցույցներով**, որոնցում ներառված էին Մարդու իրավունքների եվրոպական դատարանի նախադեպային դրույթները: Դրա հետևանքն են այս տարվա դատական պրակտիկայի տվյալները:

2012թ. ընթացքում ավարտվել է ընդհանուր առմամբ 15 դատական գործ, հայցերից երեքը բավարարվել է մասնակի⁹, հինգը մերժվել է ամբողջությամբ¹⁰, երկուսն ավարտվել է հաշտությամբ¹¹ և հինգ դատական գործ ավարտվել է հայցվորի կողմից հայցապահանջից հրաժարվելու հետևանքով¹²: Երեք մասնակի բավարարված գործերով վճիռներից երկուսում դատարանները պահանջված դրամական փոխհատուցման չափը նվազեցրել են հինգ անգամ (մի գործով բերվել էր աննշան դրամական փոխհատուցման պահանջ): Համեմատության համար, 2010 և 2011 թթ. ընթացքում կայացված վճիռներով դատարանները մասնակի բավարարված գործերով դրամական փոխհատուցման չափերը նվազեցրել են 2-ից 18 անգամ: Այսինքն, եթե իրավիճակը գնահատենք դա-
8. Տե՛ս, օրինակ, ԵԿԴ/0790/02/11 քաղաքացիական գործով Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների դատարանի վճիռը՝ ըստ հայցի Հայկ Բաբուխանյանի ընդդեմ «Խմբագիր» ՍՊԸ-ի: Թիվ ԵԿԴ/0526/02/11 քաղաքացիական գործով Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների դատարանի վճիռը՝ ըստ հայցի Տիգրան Արզաբանցյանի ընդդեմ «Իրավունք Մեդիա» ՍՊԸ-ի:

9. «Գլենդել Հիլզ» ՓԲԸ-ն ընդդեմ «Սկիզբ մեդիա կենտրոն» ՍՊԸ-ի, քաղաքացիական գործ թիվ ԵԿԴ/1963/02/10: Թաթուլ Մանասերյանն ընդդեմ «Սկիզբ մեդիա կենտրոն» ՍՊԸ-ի, քաղաքացիական գործ թիվ ԵԿԴ/2293/02/10: Դանիել Իոսանիսյանը, Բայանուր Պողոսյանը և Հասմիկ Սիմոնյանն ընդդեմ «Մեկ ազգ» կուսակցության, քաղաքացիական գործ թիվ ԵԱԴԴ/0074/02/12: Դատական ակտերը կարելի է կարդալ www.datalex.am էջում:

10. Հայկ Բաբուխանյանը և «Իրավունք Մեդիա» ՍՊԸ-ն ընդդեմ «Խմբագիր» ՍՊԸ-ի լրագրող (www.report.am կայք) Էդիկ Անդրեասյանի (լրագրող), քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/2374/02/10: Հայկ Բաբուխանյանն ընդդեմ «Խմբագիր» ՍՊԸ-ի և Էդիկ Անդրեասյանի (լրագրող-վերլուծաբան) և Աբել Միքայելյանի (լրագրող), քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/0790/02/11: Տիգրան Տերտերյանն ընդդեմ «168 ժամ» ՍՊԸ-ի և լրագրող Մարինե Մարտիրոսյանի, քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/1485/02/11: Վանո Եղիազարյանն ընդդեմ «Հետք» շաբաթաթերթի լրագրող Ադրինե Թորոսյանի, քաղ. գործ թիվ ԼԴ/0628/02/11: Արթուր Գրիգորյանն ընդդեմ «Հրապարակ» օրաթերթ ՍՊԸ-ի, քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/2491/02/11: Դատական ակտերը կարելի է կարդալ www.datalex.am էջում:

11. Եհովայի վկաների քրիստոնեական կրոնական կազմակերպությունը և Գևորգ Ջաքարյանը, Աշխեն Ջաքարյանը, Դավիթ Հարթեյանը, Ակսել Ղազարյանը, Շուշանիկ Ղազարյանը, Հայկ Հակոբյանը, Աիդա Հակոբյանը և Արթուր Մարտիրոսյանը ընդդեմ Հայաստանի հանրային հեռուստաընկերություն ՓԲԸ-ի և Գևորգ Ալթունյանի, Սոնա Թորոսյանի, Լուսն Ալեքսանյանի և Էդգար Դավթյանի, քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/2621/02/10: «Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն» ՍՊԸ-ն ընդդեմ «Առավոտ օրաթերթ» ՍՊԸ-ի, քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/2707/02/10: Դատական ակտերը կարելի է կարդալ www.datalex.am էջում:

12. Արամ Չատինյանն ընդդեմ Գազիկ Շավշյանի, քաղ. գործ թիվ ԵԱՔԴ/1751/02/11: Թերեզա Շահվերդյանն ընդդեմ «Հետք» շաբաթաթերթի լրագրող Ադրինե Թորոսյանի, քաղ. գործ թիվ ԼԴ/0656/02/11: Բենիկ Հարությունյանն ընդդեմ «Ժողովուրդ թերթի խմբագրություն» ՍՊԸ-ի, քաղ. գործ թիվ ԵԿԴ/2427/02/11: Ռուզաննա Ազիզյանն ընդդեմ «Յոթ օր» լրատվական գործակալության, քաղ. գործ թիվ ԵՇԴ/0325/02/12: «Մաս Գրուպ»-ն ընդդեմ Արամ Անտինյանի, քաղ. գործ ԵԱՔԴ/0395/02/12: Դատական ակտերին կարելի է ծանոթանալ www.datalex.am էլեկտրոնային էջում:

տարան ներկայացված քաղաքացիական գործերի՝ ՁԼՄ-ների ազատության վրա ունեցած պոտենցիալ վտանգի տեսանկյունից, ապա եթե նշված 15 գործերով բերվել էր ընդհանուր առմամբ 74 մլն 434,050 դրամի փոխհատուցման պահանջ, բավարարվել է ընդամենը 1 մլն 20,000 դրամի պահանջը, որը կազմում է ներկայացված համընդհանուր դրամական պահանջի 1.4%-ը: Կամ, այլ տեսանկյունից հաշված. 15 գործերով հայցապահանջներից ոչ մեկը չի բավարարվել ամբողջությամբ (այսինքն՝ ոչ մեկով լրատվամիջոցի համար ոչ բարենպաստ դատական ակտ չի կայացվել), 12 գործով կայացվել է ամբողջությամբ բարենպաստ դատական ակտ, իսկ երեքով՝ մասնակի բարենպաստ դատական ակտ: Իսկ եթե գնահատենք ոչ թե միայն 2012 թվականի, այլ 2010-2012թթ. դատական պրակտիկան, ապա պատկերը հետևյալն է. լրատվամիջոցների և լրագրողների դեմ ընդհանուր առմամբ ներկայացվել է 51 դատական հայց, որի շրջանակներում արդեն ավարտված 36 գործերով բերվել է ընդհանուր առմամբ 130,698,350 դրամի պահանջ (նյութական և ոչ նյութական վնասի մասով), որից բավարարվել է 11,286,000 դրամը, այսինքն՝ 8,6%-ը: Ակնհայտ է, որ 2012 թ. ընթացքում դատարաններն ավելի մեծ չափով են սկսել նվազեցնել գույքային պահանջները:

Որպես եզրահանգում՝ վերը նշված դիտարկումները ցույց են տալիս, որ դատական պրակտիկան զարգանում է դրական ուղղությամբ: Զգալիորեն նվազել է դատարան ներկայացվող և ներկայացված դատական գործերի քանակը: Կայուն դատական պրակտիկա է դարձել դատարանների կողմից փոխհատուցման գումարների չափերի զգալի կրճատումը: Անցյալում է մնացել դատարանների կողմից յոթանիշ դրամական փոխհատուցման չափերի սահմանումը: Ավելի հաճախակի են դառնում դեպքերը, երբ հայցվորները դրամական փոխհատուցում չեն պահանջում: Աճում է այն դատական գործերի քանակը, որոնցում կողմերը դատական վեճն ավարտում են հաշտությամբ: Մեծանում է վեճերը արտադատական կարգավորման եղանակներով լուծելու ձգտումը: Ավելանում է այն գործերի թիվը, որոնցում խնդրի լուծումը կողմերը տեսնում են ավելի շատ լրագրողական էթիկայի, քան օրենքի դաշտում: Այս ամենը նշանակում է, որ վիրավորանքի և զրպարտության նորմերի ապաքրեականացումը ծառայում է իր բուն նպատակին:

Աշոտ Վարելյան
Արա Ղազարյան

ՄԱՍ I

**ԼՐԱԳՐՈՂՆԵՐԸ ԵՎ ԶԼՄ-ՆԵՐԸ
ԴԱՏԱՐԱՆՈՒՄ**

Դատարանները սկսել են գործի դնել հավասարակշռության նժարը

2012 թ. հունվար ամսից սկսած՝ լրատվամիջոցների և լրագրողների դեմ վիրավորանքի, զրպարտության ու գործարար համբավի պաշտպանության հիմքերով ներկայացվող դատական հայցերի հոսքը սկսեց նվազել: Այս գործընթացի վրա, մեր կարծիքով, էականորեն ազդեց դատարանների մոտեցումը՝ Սահմանադրական դատարանի (ՍԴ) 2011թ. նոյեմբերի 15-ին կայացրած ՍԴՈ-997 որոշումից հետո դատական ակտերի բովանդակությունն էապես փոխվեց: Դատարանները սկսեցին հավասարակշռության նժարը գործի դնել, և մի քանի հայցեր, որոնցով դիմողները հանրային անձինք էին, սպասված արդյունքը չունեցան՝ նրանց պահանջած գումարային մեծ փոխհատուցումները մերժվեցին: Նախորդ տարվանից ընթացքի մեջ գտնվող դատական գործերից մի քանիսով արդեն վերջնական դատական ակտեր են կայացվել, և դրանցում նկատելի է, որ դատարանները հակված են պրակտիկան զարգացնելու եվրոպական նախադեպերով:

Դատական ակտերի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ դատարանները վերանայել են իրենց մոտեցումը, և անձին վիրավորանքից ու զրպարտությունից պաշտպանելու միակ միջոցը այլևս գումարային մեծ փոխհատուցումներ տրամադրելը չի համարվում: Վճիռ կայացնելիս կիրառվում են նաև ոչ նյութական փոխհատուցման ձևերը՝ հերքում տվյալ լրատվամիջոցում, ներողության տեսքով հրապարակում: Կարծես հիմնավորվում է այն մոտեցումը, որ դատարան դիմած անձի խնդիրը ոչ թե գումար վաստակելը պետք է լինի, այն էլ՝ օրենքով նախատեսվածի առավելագույն չափով, այլ՝ անձի արժանապատվությունն ու բարի համբավը ոտնահարումից պաշտպանելը: Ավելին, գումարային մեծ չափերով պատիժն ու արժանապատվությունը վերականգնելն արդեն ռիսկային է դառնում հայցվորների համար, ինչպես տեղի ունեցավ փաստաբան Արթուր Գրիգորյանն ընդդեմ «Հրապարակ» օրաթերթի ներկայացված հայցի դեպքում:

Հիշեցնենք, որ փաստաբանը յուրաքանչյուր վիրավորական մեկնաբանության համար թերթից 3 մլն դրամ փոխհատուցում էր պահանջում, որոնց հանրագումարը կազմել էր 18 մլն դրամ: Սակայն նա հաշվի չէր առել, որ պարտության դեպքում պահանջված գումարի համասնությունը պետական տուրք պետք է վճարեր, որը միայն ընդհանուր իրավասության դատարանում կազմում էր 360 հազար դրամ: Փաստաբանը վերադաս դատական ատյաններում բողոքարկեց դատարանի այդ մոտեցումը՝ ասելով, որ իր համար անընդունելի է պետտուրքի պահանջված չափը և հրաժարվում է վճարելուց, քանի որ իր դատական գործը գույքային պահանջ չէ, ինքը իրավունքի խնդիր է վիճարկում, որի համար 4000 դրամ պետուրք պետք է վճարի: Վերաքննիչ դատարանը մերժեց նրան, իսկ Վճռաբեկ դատարանը (ՎԴ), բողոքը վերադարձնելով, փաստորեն հաստատեց, որ համակարծիք է վերաքննիչ դատարանի տեսակետին: Դատարանների այս մոտեցումը ողջունեցին իրավունքի տեսաբանները, ովքեր հիշյալ գործի վերաբե-

րյալ կարծիք հայտնեցին, որ հակառակ դեպքում դատարանը կնպաստեր լրատվամիջոցների սնանկացմանը՝ հնարավորություն տալով չնչին գումար վճարելով գումարային փոխհատուցման մեծ պահանջներ ներկայացնել: Դատարանների նման մոտեցման դեպքում չափազանց դիսկային է դառնում գումարային պահանջ ներկայացնելը, եւ այն կհարկադրի յուրաքանչյուր դիմողի չափավորություն պահպանել, քանի որ պարտվելու դեպքում եւ պահանջված գումարի համամասնությամբ պետտուրք պետք է վճարի, եւ պատասխանողի դատական ծախսերը փոխհատուցի:

Դատարանի այս մոտեցման ազդեցությունն անմիջապես նկատվեց ընթացիկ դատական գործերի վրա. օրինակ՝ Լեոնապատի համայնքապետ Վանո Եղիազարյանը Վանաձորի դատարան մի քանի հայց էր ներկայացրել վիրավորանքի ու զրպարտության հիմքերով եւ մինչեւ ՍԴ-ի հայտնի որոշումը լուրջ հաջողություններ էր ունեցել: Սակայն դրանցից մեկով՝ «Վանո Եղիազարյանն ընդդեմ «Հետք»-ի լրագրող Ադրինե Թորոսյանի»՝ պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված վնասի հատուցման պահանջի մասին, հայցի քննությունն ավարտվեց նրա պարտությամբ: Դատաքննության ընթացքում, թեբեւ կանխազգալով իր պարտությունը, նա հրաժարվեց հայցապահանջով ներկայացված 1 մլն դրամից եւ այն փոխարինեց 1 լումայով: Դատարանը մերժեց հայցապահանջը եւ Վանո Եղիազարյանին պարտավորեցրեց փոխհատուցել լրագրող Ադրինե Թորոսյանի դատական ծախսերը՝ 150 հազար դրամ փաստաբանի համար:

Ակնհայտ է, որ վերջին ամիսներին ներկայացված հայցերով գումարային պահանջները հիմնականում նվազել են, հայցվորները ձեռնպահ են մնում օրենքով նախատեսված առավելագույնը պահանջելուց, քանի որ եւ ՍԴ որոշումը, եւ ՎԴ-ի նախադեպային որոշումը ստորադաս դատարաններին ուղղորդում են նման դեպքերում քննության առնել լրատվամիջոցի ֆինանսական հնարավորությունները եւ այլն: Վերջին ամիսների զարգացումները ցույց են տալիս, որ գումարային փոխհատուցման մեծ պահանջներ ներկայացրած անձինք հետո հրաժարվում են գումարից կամ այն փոխարինում են խորհրդանշական թվով:

«Ձինվոր» հ/կ-ի խորհրդի նախագահ Մարգարիտա Խաչատրյանն ընդդեմ «Հրապարակ» թերթի ներկայացրած հայցով պահանջում էր հերքել իր մասին հրապարակված զրպարտող տեղեկությունները եւ փոխհատուցում վճարել 2 մլն դրամ: Սակայն հրաժարվեց գումարային պահանջից՝ բավարարվելով միայն զրպարտող տեղեկությունները հերքելու պահանջով:

Ուրախալի է նաեւ այն հանգամանքը, որ դատարաններն արդեն հայցերը բավարարելիս նվազեցրել են փոխհատուցման միլիոնների շեմը՝ այն հասցնելով նվազագույնի: Փոխհատուցման ենթակա հիմնական պահանջը, որը հայցվորները պնդում են, դատական ծախսերի փոխհատուցումն է: Դատական ծախսերը, որոնք ներառում են նաեւ փաս-

տաբանի ծառայության վճարը, դարձյալ հիմնականում բավարարվել են ողջամտության սահմաններում: Հիշեցնենք, որ նախորդ տարիներին փաստաբանական ծառայության վճարը նույնպես հատում էր միլիոնի սահմանագիծը:

Առայժմ բավարարված գումարային չափերով գոհացուցիչ չէ «Գլենդել Հիլզ»-ն ընդդեմ «Ժամանակ» օրաթերթի գործի ընթացքը, որով «Գլենդել Հիլզ»-ը «Ժամանակ» օրաթերթից պահանջում էր բռնագանձել 2 մլն դրամ զրպարտության համար, ինչպես նաև 500 հազար դրամ՝ դատական ծախսերի համար, հերքել 2010 թ. օգոստոսի 26-ին հրապարակած «1000 դոլար լույթյան դիմաց» հոդվածը: Դատարանի վճռով «Ժամանակ» օրաթերթից հօգուտ հայցվորի պետք է բռնագանձվի 200 հազար դրամ՝ զրպարտության, 300 հազար դրամ՝ փաստաբանական ծառայությունների համար: Թերթը նաև պետք է հերքի վերոնշյալ հոդվածում հայցվորի գործարար համբավն արատավորող (զրպարտող) տեղեկությունները:

Սա նշանակում է, որ դատարանները վերանայել են իրենց մոտեցումը հայցերի քննության նկատմամբ, սակայն լիովին չեն ձեռքագաղտվել դրամական փոխհատուցումը զրպարտությունը չեզոքացնելու պայման դիտարկելուց: Նաե՛լ միշտ չէ, որ պատճառաբանում են, թե ինչու հենց դրամական փոխհատուցումը կարող է լինել անձին վիրավորանքից ու զրպարտությունից պաշտպանելու միջոց: Մինչդեռ, Եվրոպական դատարանի նախադեպերի եւ դրանց մեկնաբանությունների մեջ մշտապես շեշտվում է, որ **արատավորող արտահայտությունների (գործողությունների) արդյունքում պատճառված վնասի դիմաց որպես առաջնահերթություն անհրաժեշտ է կիրառել ոչ նյութական փոխհատուցման ձևերը: Նյութական փոխհատուցումը պետք է սահմանափակվի զրպարտության ենթարկված անձի պատվին, արժանապատվությանը կամ գործարար համբավին հասցված անմիջական վնասը հատուցելով և նշանակվի միայն այն դեպքերում, երբ ոչ նյութական հատուցումը բավարար չէ պատճառված վնասը փոխհատուցելու համար:**

Դատական պրակտիկան այս ընթացքում եւս մեկ դրական միտում է արձանագրել՝ դատական վեճերից երեքը հանգուցալուծվել են կողմերի միջեւ հաշտության համաձայնությամբ («Առիթմալուրգիական սրտաբանական կենտրոնն ընդդեմ «Առավոտի»» եւ ««Ետովայի վկաներ» կրոնական կազմակերպությունն ընդդեմ Հանրային հեռուստաընկերության» գործերի մասին տես՝ էջեր 75 եւ 82):

BlogNews.am-ի գլխավոր խմբագիր Արամ Անտինյանը հայտնում է, որ «Սաս-գրուպ» ՍՊԸ-ի և BlogNews.am կայքի միջև տարածայնություններն այլևս հարթված են: Համացանցում բլոգերներից մեկը մի նյութ էր հրապարակել, որում «Սաս-գրուպ» ՍՊԸ-ին մեղադրում էր վաճառվող ապրանքների ժամկետները կեղծելու և փաստացի ժամկետանց ապրանք վաճառելու մեջ: Բլոգերը նաև պնդել էր, որ ժամկետանց ապրանք օգտագործելու հետևանքով թունավորվել է:

BlogNews.am-ը հրապարակել էր վերջինիս հոդվածը, որի արդյունքում «Սաս-գրուպ» ՍՊԸ-ի ներկայացուցիչը կապվել էր BlogNews-ի խմբագրության հետ և խնդրել նյութը կայքից հանել: Քանի որ բլոգերն ի հայտ չէր եկել, կայքի գլխավոր խմբագիր Ա. Անտինյանը նյութը հեռացրել էր՝ փորձելով կանխել նրա հետագա տարածումը: Մի շարք էլեկտրոնային լրատվամիջոցներ, հղում անելով BlogNews.am կայքին, վերահրապարակում են այն, ինչի արդյունքում «Սաս-գրուպ»-ը դիմում է դատարան՝ BlogNews.am-ի գլխավոր խմբագրից պահանջելով 2.000.000 դրամ փոխհատուցում:

«Սաս-գրուպ» ընկերությունը BlogNews.am կայքի հետ հաշտվելու որոշում է կայացրել: «Սաս-գրուպ» ընկերության և BlogNews-ի շահերը ներկայացնող «Defense» իրավաբանական ընկերության ձեռք բերած պայմանավորվածությունների արդյունքում, ինչպես հայտնում է BlogNews.am-ը, «Սաս-գրուպ» ՍՊԸ-ն հետ է վերցնում իր հայցադիմումը՝ հաստատելով, որ այլևս չունի ոչ մի առարկություն BlogNews.am-ի դեմ: Միաժամանակ BlogNews.am-ը հաստատում է, որ չունի ոչ մի պահանջ «Սաս-գրուպ» ՍՊԸ-ից:

2012թ. առաջին կիսամյակը նշանակալից էր նրանով, որ Վճռաբեկ դատարանը վերջապես վիրավորանքի ու զրպարտության գործերից մեկով որոշում կայացրեց՝ քննելով Թաթուլ Մանասերյանն ընդդեմ «Սկիզբ Մեդիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ի՝ զրպարտությունը հերքելու և փոխհատուցում վճարելու պահանջների մասին գործով պատասխանողի ներկայացրած վճռաբեկ բողոքը: Մասնագետների կարծիքով՝ այս որոշումով, թեկուզե ուշացած, բայց ՎԴ-ն կարգավորեց մի շարք հարցեր, որոնք բաց էին մնացել ՍԴ-ի որոշման մեջ: Դրանցից մեկը վերաբերում է այն հարցին, թե լրատվամիջոցի համար ով կարող է լինել տեղեկատվության աղբյուր: Ըստ Վճռաբեկի՝ «տեղեկատվության աղբյուրն» այն իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձն է, որը ինֆորմացիայի փոխանցումը կամ տարածումը կատարել է կոնկրետ միջոցներով եւ նշում է ավանդմանը՝ «տեղեկատվության աղբյուր են հանդիսանում հեղինակները և լրատվական գործակալությունները»: Նախադեպը այս մասով գնահատվեց որոշակի առումով լրագրողական գործունե-

ության սահմանափակում, քանի որ դրանով կնվազեցվի լրագրողների դերակատարությունը, կանտեսվի գերակա հանրային շահը:

Իրավակարգավորում ստացավ նաեւ այն հարցը, թե ով է պատասխանատվություն կրում այն դեպքում, երբ լրատվամիջոցը հրապարակում է, օրինակ, էլեկտրոնային միջոցներով քաղաքացիական ինչ-որ խմբից ստացված տեղեկատվությունը: ՎԴ-ն այս դեպքի համար ամրագրեց հետեւյալը՝ եթե նույնիսկ տեղեկատվության վերարտադրությունը բարեխղճորեն է կատարվել, դա չի նշանակում, որ լրատվամիջոցը կարող է ինքնըստինքյան ազատվել պատասխանատվությունից: Աղբյուրը, որից օգտվել է լրատվամիջոցը, ըստ այս որոշման, պետք է հանդիսանա հեղինակ ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 6-րդ մասի իմաստով:

ՎԴ-ն իր որոշման մեջ անդրադարձավ նաեւ վիրավորանքի եւ զրպարտության գործերով հայցային վաղեմության ժամկետի հարցին, որի վերաբերյալ դատարանները տարբեր մոտեցում ունեին. մեկը 3 տարվա վաղեմության ժամկետ էր կիրառում, մյուսը՝ 1 ամսվա, մեկ ուրիշը՝ 6 ամսվա վաղեմության ժամկետ: ՎԴ-ն նշեց, որ հայցային վաղեմության ժամկետի հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ անձին հայտնի է դարձել վիրավորանքը կամ զրպարտությունը: Հետևաբար, բոլոր այն դեպքերում, երբ անձը տեղեկանում է զրպարտության կամ վիրավորանքի մասին վեց ամիսը լրանալուց հետո, բաց է թողնում հայցային վաղեմության ժամկետը: Սակայն, այս որոշումով հարցի իրավակարգավորումը, ըստ մասնագետների, դարձյալ անորոշ է. Վճճաբեկը լիովին չի հստակեցրել հարցը, թե երբ անձը դատարան է դիմել մեկամսյա ժամկետի խախտումով, բայց ոչ 6-ամսյա ժամկետը բաց թողնելով, դատարանը պետք է ընդունի վարույթ ու քննի գործը, թե ոչ:

Այս բացը թողնվեց դատական պրակտիկայի կարգավորմանը, եւ այն շատ չուշացավ. այդ ժամանակամիջոցում Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվում էր «Արման Ավետիսյանն ընդդեմ Ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբի խորհրդի նախագահ Լեւոն Բարսեղյանի» հայցը, որում նման խնդիր կար: Արման Ավետիսյանը դատարան էր դիմել հրապարակման մասին իմանալուց հետո դիմելու մեկամսյա ժամկետը բաց թողնելով: Դատարանն այս գործով վճիռը կայացրեց ՎԴ-ի հիշյալ նախադեպից հետո եւ, կիրառելով ՎԴ-ի որոշման մեկնաբանությունը, միայն հայցային վաղեմության ժամկետի խախտման հանգամանքը նկատի ունենալով, հայցը մերժեց ամբողջությամբ:

Հատված վճռից. «Օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 13-րդ մասի վերլուծությունից հետևում է, որ նշված հոդվածով սահմանված կարգով իրավունքի պաշտպանության պահանջով դատարան հայց ներկայացնելու մեկամսյա ժամկետի հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ անձին հայտնի է դարձել վիրավորանքի կամ զրպարտության մասին, իսկ նույն հոդվածով սահմանված վեցամսյա ժամկետը այն առավելագույն ժամկետն է, որի դեպքում կարող է հայց հարուցվել դատարան վիրավորանքի կամ զրպարտության պահից: Այսինքն՝ տվյալ դեպքում անհրաժեշտ է վերը նշված երկու ժամկետների միաժամանակյա առկայությունը՝ վիրավորանքի կամ զրպարտության մասին հայցվորի իմանալու պահից չպետք է անցած լինի մեկ ամսից ավել ժամանակ, եւ վիրավորանքի կամ զրպարտության պահից չպետք է անցած լինի վեց ամսից ավել ժամանակ: Դատարանը գտնում է, որ տվյալ դեպքում ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածով նախատեսված հայցային վաղեմության ժամկետը լրացել է, քանի որ հայցը դատարան է ներկայացվել վիրավորանքի կամ զրպարտության մասին իմանալու պահից մեկ ամսից ավել ժամանակ անցնելուց հետո, իսկ վիրավորանքի կամ զրպարտության պահից վեց ամիս ժամկետը լրացած չլիներ: Կանգալմանքը չի կարող արգելք հանդիսանալ հայցային վաղեմություն կիրառելու համար»:

Այս ժամանակահատվածում Երեւանի Աջափնյակ եւ Դավթաշեն համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանում քննվեց եւս մեկ հետաքրքիր գործ՝ Ֆեյսբուք սոցիալական ցանցին առնչվող առաջին գործը: «Դ. Իոաննիսյանի, Բ. Պողոսյանի, Հ. Սիմոնյանի՝ ընդդեմ «Մեկ ազգ» կուսակցության՝ պատասխանող կազմակերպությունից հայցվորների պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը արատավորելու համար գումարի բռնագանձման, ինչպես նաև հրապարակային ներողություն խնդրելու պահանջի մասին»: Դատարանը հունիսի 28-ին կայացրած վճռով կիրառեց «հրապարակային հայտարարություն» հասկացության գնահատման նոր՝ **«հասանելի է բոլորին»** չափանիշը, որ մինչ այդ չէր կիրառել ոչ մի դատարան, այդ թվում՝ Վճռաբեկ դատարանը իր նախադեպային որոշման մեջ: Ըստ այդմ, սոցիալական ցանցում տեղադրված նյութը կամ տարածված խոսքը ցանկացած հանգամանքում համարվում է հրապարակային, քանի որ հասանելի է բոլորին: Նման դիրքորոշումը հաստատում է այն եզրահանգումը, ըստ որի սոցիալական ցանցերը, մասնավորապես՝ Ֆեյսբուքը, վաղուց դադարել են լինել փակ միջավայր, քանի որ այդ միջավայրում տեղաշարժվող խոսքը հասանելի է բոլորին, հետևաբար դա հանրային դաշտ է:

Ամփոփելով 2012թ. առաջին կիսամյակի ընթացքում լրատվամիջոցների եւ լրագրողների դեմ վիրավորանքի, զրպարտության ու գործ-

ծարար համբավի պաշտպանության դատական գործերի քննության ընթացքը՝ կարող ենք հաստատել հետեւյալը.

1. Դատական հայցեր ներկայացնողները, ի տարբերություն նախորդ տարիների, երբ հանրային անձինք էին, 2012-ին հիմնականում քաղաքացիներ են, որոնց հայցապահանջներով որոշ դեպքերում լրատվամիջոցները դատաքննությանն ընդգրկվում են իբրեւ երրորդ անձ:
2. Պաշտոնյաները ձեռնպահ են մնում դատական հայցեր հարուցելուց, քանի որ դատարանները հայցերը մերժելիս վճիռներում ամրագրեցին այն հանգամանքը, որ նրանք հանրային անձինք են եւ նվազ պաշտպանություն պետք է ակնկալեն:
3. Դատարաններն արդեն կայուն մոտեցում են ցուցաբերում եւ հետևողականորեն ու զգալի չափով նվազեցնում են գումարային պահանջները, այդ թվում՝ որպես դատական ծախսեր ներկայացվող գումարային պահանջները:
4. Հայցվորները չեն խուսափում դատական վեճը հաշտությամբ լուծելուց:
5. Միաժամանակ, լրատվամիջոցների դեմ կայացված վճիռներում դատարաններն ու մասնագիտական կազմակերպություններն արձանագրում են, որ լրագրողները միշտ չէ, որ բարեխղճորեն են իրականացնում իրենց մասնագիտական գործունեությունը:

Սառա Պետրոսյան

Վճռաբեկ դատարանի որոշումը որոշակիորեն սահմանափակում է լրագրողների գործունեությունը

*Վիրավորանքի եւ զրպարտության գործով Վճռաբեկ
դատարանի 2012 թ. ապրիլի 27-ին կայացրած
որոշումը մեկնաբանում է իրավաբան
Արա Ղազարյանը:*

**-Վերջապես Վճռաբեկ դատարանը հրապարակեց վիրավորանքի
եւ զրպարտության գործերով շատ սպասված որոշումը: Ինչ հար-
ցեր կարգավորվեցին դրանով:**

-Շատ սպասված, բայց մի փոքր ուշացած որոշում. ես դեռեւս մեկ տարի առաջ եմ հայտնել, որ շատ անհրաժեշտ է, որ Վճռաբեկ դատարանը (ՎԴ) վիրավորանքի եւ զրպարտության գործերով արտահայտի իր դիրքորոշումը: Այդ հնարավորությունն ուներ ՎԴ-ն, սակայն չօգտվեց դրանից, եւ Սահմանադրական դատարանը (ՍԴ) Մարդու իրավունքների պաշտպանի դիմումի հիման վրա կայացրած որոշումով արտահայտեց մի շարք դիրքորոշումներ: Ես ՍԴ-ի որոշման դերը չեմ նվազեցնում, այն նշանակալի ազդեցություն ունեցավ վիրավորանքի եւ զրպարտության գործերով հետագայում կայացված մի քանի դատական ակտերի վրա, սակայն շատ կարեւոր էր, որ այդ դիրքորոշումներն արտահայտվեին բարձրագույն դատական ատյանի, այլ ոչ թե ՍԴ-ի կողմից:

Թաթուլ Մանասերյանն ընդդեմ «Սկիզբ Մեդիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ի՝ զրպարտությունը հերքելու և փոխհատուցում վճարելու պահանջների մասին գործով պատասխանողի բերած վճռաբեկ բողոքի հիման վրա ՎԴ-ն կայացրեց իր որոշումը: Այն մի շարք կետերով արտահայտում է նույնանման եզրահանգումներ, ինչ ՍԴ-ն, բայց միևնույն ժամանակ կարգավորել է մի շարք խնդիրներ, որոնց ՍԴ-ն չէր անդադարձել: Առաջին հերթին իրավակարգավորում է ստացել այն հարցը, թե ով է կրելու պատասխանատվության բեռը այնպիսի դեպքերում, երբ լրատվամիջոցը հրապարակել է, օրինակ, էլեկտրոնային միջոցներով քաղաքացիական ինչ-որ խմբից ստացված տեղեկատվությունը:

-Ըստ քննարկվող որոշման՝ եթե լրատվամիջոցը հրապարակում է իրավաբանական անձ չհանդիսացող կազմակերպության հայտարարությունը կամ տեղեկատվությունը, պատասխանատվությունը կրում է լրատվամիջոցը, **ինչպես կմեկնաբանեք սա:**

-Լրատվամիջոցը ստացել է տեղեկատվություն ինչ-որ աղբյուրից և որոշել է հրապարակել այն՝ գրեթե բառացիորեն կրկնելով ստացված տեղեկատվության բովանդակությունը, այնուհետև հայտնվում է ոմն անձ, ով հայցում է հերքում, պատասխանի իրավունք կամ դրամական փոխհատուցում: Փաստաբանը հայցադիմում գրելիս բախվում է այս կարետոր հարցադրմանը՝ ո՞վ է պատասխանատվություն կրում հրապարակման համար՝ լրատվամիջոցը, որը հրապարակել է տեղեկատվությունը, թե՞ տարածողը: ՎԴ-ն այս դեպքի համար ներմուծել է մի քանի հասկացություններ՝ ասելով, որ եթե նույնիսկ տեղեկատվության վերարտադրությունը բարեխիղճ կերպով է կատարվել, դա չի նշանակում, որ լրատվամիջոցը կարող է ինքնըստինքյան ազատվել պատասխանատվությունից: Աղբյուրը, որից օգտվել է լրատվամիջոցը, ըստ այս որոշման, պետք է հանդիսանա հեղինակ՝ «<< քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 6-րդ մասի իմաստով: Ինչ է սա նշանակում: Հեղինակ հասկացության մասին ՎԴ-ն իր որոշման 14-րդ էջում հետեյալ մեկնաբանությունն է տալիս. «տեղեկատվության աղբյուր» հասկացությունը, ըստ Վճռաբեկի, այն իրավաբանական եւ ֆիզիկական անձն է, որը ինֆորմացիայի փոխանցումը կամ տարածումը կատարել է կոնկրետ միջոցներով եւ տալիս է ավանումները՝ «տեղեկատվության աղբյուր են հանդիսանում հեղինակները և լրատվական գործակալությունները»: Վճռաբեկ դատարանն ընդգծում է, որ հիշատակված դրույթներում ամրագրված անձի *հրապարակային ելույթները, պաշտոնական փաստաթղթերը, հեղինակային ստորագործությունները տեղեկատվության աղբյուրների կողմից օգտագործվող միջոցներ են:*

Այս որոշումով ՎԴ-ն ստիպում է, որ լրատվամիջոցները մտնեն էթիկայի դաշտ: Եթե լրատվամիջոցն ունի տեղեկատվության աղբյուրներ եւ վստահում է այդ աղբյուրներին, թող ինֆորմացիան տարածի, բայց եթե ինֆորմացիան տարածում է այնպիսի աղբյուրի անունից, որը իրավաբանական անձ չէ, չպիտի ընդունի: Այս հարցի իրավակարգավորումը բաց էր ՍԴ-ի որոշման մեջ, որովհետեւ նրա խնդիրներն այլ էին, եւ այդ բացը լրացրեց ՎԴ-ն այս որոշումով: Ահա նման հանգամանքներում ողջունելի է այս որոշումը:

-Տեղեկատվության աղբյուրի մասին ՎԴ-ի որոշման դատողություններին տարբեր մեկնաբանություններ տրվեցին, որոշ կարծիքների համաձայն՝ աղբյուր հասկացության Վճռաբեկի թվարկումը սահմանափակում է լրագրողների տեղեկատվություն ստանալու եւ տարածելու իրավունքը:

-Տեղեկատվության աղբյուր հասկացության վերաբերյալ, որը նշվում է 1087.1 հոդվածի 9-րդ մասում, ասվում է, որ աղբյուր կարող են հանդիսանալ եւ ֆիզիկական, եւ իրավաբանական անձինք: Այս գործով վիճահարույց տեղեկատվությունը «Ժամանակ» օրաթերթը ստացել է իր աղբյուրից՝ Անտոն Առաքելովից, որը մասնավոր անձ էր:

Վճռաբեկը նշում է, որ ընկերությունը Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի իմաստով չի կարող համարվել տեղեկատվության աղբյուր, քանի որ չի հանդիսանում տեղեկատվության տարածման որեւէ միջոցի հեղինակ կամ լրատվական գործունեություն իրականացնող: Սա նշանակում է, որ եթե լրատվամիջոցն օգտվում է որեւէ մասնավոր անձի տեղեկատվությունից, շշուկից, ասեկոսեից, պատասխանատվության ռիսկը վերցնում է իր վրա: Այսինքն՝ լրատվամիջոցն ինքն է որպես պատասխանող կողմ գնում դատարան: Վճռաբեկը նշում է, որ նման դեպքերում ռիսկը լրատվամիջոցինն է, եթե դու նույնիսկ քո լրատվության աղբյուր հանդիսացող մասնավոր անձին բացահայտեցիր դատարանում, միեւնույն է, պատասխանող կողմը դու ես լինելու: Այսինքն, եթե դու ուզում ես օգտվել ոչ ֆիքսված աղբյուրներից, հետագայում դա չի կարող պատասխանատվությունից ազատել քեզ: Տեղեկատվության աղբյուրը պետք է նշել լրատվությունը տարածելիս, իսկ եթե չի նշվում, ուրեմն լրատվամիջոցն է ստանձնում պատասխանատվությունը: Այդուհանդերձ, թեև վերևում նշվեց, որ նման իրավակարգավորումը դրական միտում ունի, բայց միաժամանակ այն վտանգավոր տարր է պարունակում, եթե չարաշահումով կիրառվի: Այն կարող է սառեցնող ազդեցություն ունենալ լրատվամիջոցների ազատության վրա՝ գաղտնի աղբյուրներից, շշուկներից օգտվելու ազատության իմաստով: Նման դեպքերում լրագրողը պետք է օգտվի մյուս պաշտպանությունից՝ հրաժարվի բացահայտել աղբյուրը՝ դա հիմնավորելով տեղեկատվության հանրային նշանակությամբ:

-Պրն Ղազարյան, հիշյալ որոշումով ինչպես են կարգավորվում վիրավորանքի կամ գրպարտության գործերով դատարան դիմելու ժամկետները, որը պրակտիկայում տարբեր կերպ է մեկնաբանվում՝ 1-6 ամիս, սակայն այնքան էլ պարզորոշ չէ, թե որ պահից է սկսվում հայցային վաղեմության կիրառումը:

-Հայցային վաղեմության ժամկետի հարցի վերաբերյալ կիրառական պրակտիկայում տարբեր մոտեցումներ կան, եւ այս տարի մեր իրականացրած մոնիտորինգի արդյունքում պարզվեց, որ ունենք դատական գործեր, որի դեպքում մի դատարանը կիրառել է 3 տարվա վաղեմության ժամկետ, մեկ այլ դատարան՝ 1 ամսվա, մեկ ուրիշը՝ 6 ամսվա վաղեմության ժամկետ: Այսինքն՝ այս հարցում դատարանում անհատակություն կար: ՎԴ-ն նկատում է, որ օրենքի միատեսակ կիրառության անհրաժեշտություն կա եւ պետք է դիրքորոշում արտահայտի այս հարցով: Վիրավորանքի եւ գրպարտության գործով հայցային վաղեմության ժամկետը ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 13-րդ կետը շատ հստակ է կարգավորում՝ սահմանում է մեկ ժամկետ երկու էլեմենտով: Մեկ էլեմենտը եթե խախտվում է, երկրորդն առ ոչինչ է: ՎԴ-ն իր որոշման մեջ նշել է, որ հայցային վաղեմության ժամկետի հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ անձին հայտնի է դարձել վիրավորանքը կամ գրպարտությունը: Հետևաբար, բոլոր այն դեպքերում, երբ անձը տեղեկանում է գրպարտության կամ վիրավորանքի մասին վեց ամիսը լրանալուց հետո, բաց է թողնում հայցային վաղեմության ժամկետը: Սակայն, այս որոշումով հարցի իրավակարգավորումը դարձյալ անորոշ է: Վճռաբեկն իր որոշումով շատ աղոտ է անդրադարձել

այս հարցին, նա լուում է 1 ամսվա մասին, չի անդրադարձել 1087.1 հոդվածի 13-րդ կետով նշված առաջին էլեմենտին՝ եթե անձը դատարան է դիմել մեկամսյա ժամկետի խախտումով, բայց ոչ 6-ամսյա ժամկետը բաց թողնելով՝ դատարանը պետք է ընդունի վարույթ ու քննի, թե ոչ: Ունենք վճիռ, որտեղ անձը դատարան է դիմել իմանալու պահից մեկ ամիս հետո, սակայն դատարանն ասել է՝ որպեսզի իրավունքները լայն մեկնաբանեն, հիմնվում են 6-ամսյա ժամկետի վրա: Մնում է հետեւել, թե դատական պրակտիկան ինչպես կգարգանա:

-Ձեր կարծիքով, այս որոշումով հրապարակային վիրավորանքը լիարժեք է սահմանված: Խոսքս վերաբերում է երրորդ անձի ներկայությամբ արված վիրավորական արտահայտություններին, որը պրակտիկայում չի կարգավորվել:

-ՎԴ-ն սահմանեց, որ բացի տպագրության, զանգվածային լրատվության միջոցներով, համացանցի միջոցով տարածմամբ, ինչպես նաև հեռահաղորդակցության այլ միջոցների օգտագործմամբ, հրապարակային ելույթներից բացի՝ հրապարակային են նաեւ առնվազն երրորդ անձի ներկայությամբ կատարված արտահայտությունները: Վերջիններս 3-րդ անձի ներկայությամբ կատարված են համարվում նաեւ այն դեպքում, երբ 3-րդ անձը եւս կատարում է արտահայտություններ եւ ներկայացնում փաստեր, որոնք բովանդակային առումով կապված են վիրավորողի արած արտահայտությունների կամ ներկայացրած փաստերի հետ:

-Վերջերս այս թեմայով տեղի ունեցած քննարկումներից մեկի ժամանակ սավեց, որ դատարանները կայացրած դատական ակտերով լրատվամիջոցին պարտավորեցնում են կատարել գործողություններ, որի պահանջը կողմը չի ներկայացրել: Ձեր ուսումնասիրություններում հանդիպել եք նման երեւույթի:

-Այդ պրակտիկան, երբ դատարանը լրատվամիջոցի վրա դրել է օրենքով չնախատեսված պարտավորություններ, արդեն վերացել է, այդ խնդիրը ավելի վաղ շրջանի դատական գործերում է նկատվել, երբ դատական պրակտիկան դեռ բավարար չափով չէր ծավալվել: Օրինակ՝ մի գործով վիճահարույց հրապարակումը հրապարակվել է 7-րդ էջում, բայց դատարանը պարտավորեցրել էր հերքման պահանջը հրապարակել առաջին էջում, այնուհետև պարտավորեցրել է ներողություն խնդրել այն դեպքում, երբ նման պահանջ հայցվորը չէր ներկայացրել (Հրաչ Քեշիշյանն ընդդեմ «Հրապարակ» օրաթերթի):

-Տարբեր դատարաններ զրպարտության եւ վիրավորանքի գործերով միօրինակ վճիռներ են կայացնում, որոնցում նույն սխալը կրկնվում է, եւ կարծիք կա, որ դատավորները կամ մի աղբյուրից են օգտվում, կամ նույն մարդն է գրում: Ո՞րն է այդ միօրինակության ու նմանության պատճառը:

-Մի շարք վճիռներում մեջբերումներ էին արվում Եվրոպական դատարանից, որը Եվրոպական դատարանն իրականում չէր արտահայտել: Գրվում էր՝ «լրատվամիջոցները պարտավոր են օգտվել բացառապես ճշգրիտ փաստերից եւ հղում էր արվում Պեդերսոնի գործին: Սակայն այդ գործում նման բան չկար, ընդհակառակը՝ Եվրոպական դատարանը թույլ է տալիս, որ լրագրողը սխալվի: Մոտ 4-5 տարբեր

գործերով տարբեր դատարանների կայացրած վճիռներում այս սխալը կրկնվում էր, բայց ՎԴ-ի որոշումով այդ հարցն արդեն կարելի է լուծված համարել:

-Ներկայումս վիրավորանքի եւ զրպարտության գործերով դատական գործընթացներում ինչ զարգացումներ կան, վիճակագրության եւ իրավունքի զարգացման առումով դ՞ր փոփոխում ենք գտնվում:

-2012 թ. հունվար ամսից սկսած՝ նմանատիպ գործերի հոսքը դատարաններ սկսեց նվազել, եւ մարտ ամսին արդեն գրեթե զրոյական վիճակ էր: Կարծիք կար, որ այն ժամանակավոր դադար էր՝ պայմանավորված ընտրություններով, սակայն ընտրություններն ավարտվեցին, իսկ դատարաններում նոր գործերի հոսք չկա: Այսինքն՝ պատճառը ոչ թե ընտրություններն էին, այլ այն հանգամանքը, որ դատարան դիմելու ռիսկային գործոնն է աճել: Պատճառները երկուսն են.

ա) դատարաններն արդեն կայուն մոտեցում են ցուցաբերում եւ հետևողականորեն ու նշանակալից չափով կրճատում են գումարային պահանջի չափերը,

բ) երբ անձը դիմում է դատարան, նրա մասին տեղեկատվության հոսքն ավելի է մեծանում, և խնդիրը հանրայնացվում է, որը կարող է ստիպել հայցվորին վերանայել իր դիրքորոշումը: Եվ հայցվորները ներկայումս մինչև դատարան դիմելը կամ դիմելուց հետո փնտրում են վեճի լուծման այլընտրանքային մեխանիզմներ: Նկատելի է, որ վերջին մեկ տարում դատարաններում ավելի շատ էին հաշտության դեպքերը, առավել շատ են դեպքերը, երբ հայցվորը ներկայացնում է զուտ հերքման կամ պատասխանի իրավունքի պահանջ՝ առանց հայցելու գումարային փոխհատուցում: Սա այն ուղղությունն է, որ տանում է դեպի ժողովրդավարական հասարակարգ, դատարան մտնելը ծայրահեղ միջոց պետք է լինի, իսկ մինչ այդ կողմերը պետք է փնտրեն արտադատական լուծումներ: Ընդ որում, դրան պետք է մեծապես նպաստեն փաստաբանները: Ըստ իս՝ պրոֆեսիոնալ է ոչ թե այն փաստաբանը, ով շահում է գործը դատարանում, այլ նա, ով արտադատական լուծումներ է գտնում: Եթե ուսումնասիրենք դատական պրակտիկան, կտեսնենք, որ այդպիսի փաստաբաններ կան:

Հարցազրույցը՝ Սառա Պետրոսյանի

Արթուր Գրիգորյան

«Հրապարակի» գործելաոճում դատարանը դիտավորություն չգտավ

Այդուհանդերձ, մեկնաբանությունները կայքերում պետք է վերահսկվեն

2011թ. դեկտեմբերին Հայաստանում նախադեպը չունեցող մի դատավարություն սկսվեց. փաստաբան Արթուր Գրիգորյանը պատասխանատվության էր կանչել «Հրապարակ» օրաթերթին՝ ընթերցողների՝ իր պատիվն ու արժանապատվությունը վիրավորող թվով 6 մեկնաբանությունների համար: Աննախադեպ էր նաեւ ակնկալվող փոխհատուցումը՝ 18 մլն դրամ (3 մլն դրամ յուրաքանչյուր մեկնաբանության համար):

Թերթի էլեկտրոնային կայքում՝ hrparak.am-ում, 2011թ. օգոստոսի 10-ին հրապարակված «Քաղաքացիներն անբարեխիղճ փաստաբանների զրհ» հոդվածի ներքո տեղադրված մեկնաբանությունների մեջ քաղաքացիներից մեկը գրել էր, որ Արթուր Գրիգորյանի պատճառով կորցրել է բողոքարկելու իրավունքը՝ զուտ իր բողոքը ուշացնելու պատճառով: Մեկ այլ քաղաքացի գրել էր, որ փաստաբանը 600 հազար դրամ է վերցրել իրենից և հարցը փորձել միջնորդություններով լուծել:

Հունվարի 13-ի նիստին հայցվոր Ա. Գրիգորյանի ներկայացուցիչ Տիգրան Աթանեսյանը դատարանին ներկայացրեց հայցապահանջը, համաձայն որի՝ վերոնշյալ հոդվածի ներքո առկա մեկնաբանություններից յուրաքանչյուրը պարունակում է և՛ զրպարտություն, և՛ վիրավորանք: Հայցվորը յուրաքանչյուր զրպարտության համար պահանջում է 2 մլն դրամ, յուրաքանչյուր վիրավորանքի համար՝ 1 մլն դրամ, և 6 մեկնաբանությունների համար ընդհանուր գումարը կազմում է 18 մլն դրամ:

Մատնանշելով Սահմանադրական դատարանի 2011թ. նոյեմբերի 15-ի որոշումը, համաձայն որի՝ հայցվորը գումարային պահանջ ներկայացնելիս պետք է հաշվի առնի պատասխանողի ֆինանսական վիճակը, որպեսզի պատասխանողը, տվյալ դեպքում՝ «Հրապարակ» օրաթերթը, սնանկության եզրին չկանգնի, հայցվորը դատարանից

խնդրեց պարտավորեցնել՝ պատասխանողից հոգուտ իրեն բռնագանձել ամսական 250.000 ՀՀ դրամ մինչև 18 մլն դրամը լրանալը:

S. Աթանեսյանը հասցված վնասի ապացուցման բեռը վերցրեց իր վրա, իսկ պատասխանողի ներկայացուցիչ Գևորգ Գևորգյանը ներկայացրեց իր դիրքորոշումը ապացուցման բեռի կապակացությամբ, համաձայն որի՝ «Հրապարակ» օրաթերթը պետք է ապացուցի հետևյալ փաստերը.

1. ըվ է պատասխանատու ինտերնետային կայքում մեկնաբանությունների տեղադրման համար,
2. ըվ է պատասխանատու կայքում մեկնաբանությունների տեղադրումը սահմանափակելու համար,
3. արդյո՞ք ընկերությունը պետք է պատասխանատվություն կրի նշված մեկնաբանությունների համար,
4. արդյո՞ք ընկերությունը վիրավորանք հասցրած և զրպարտություն կատարողն է:

Ըստ Գ. Գևորգյանի՝ պատասխանողը չի կարող կրել վիրավորանքի և զրպարտության ապացուցման բեռը, քանի որ ընկերությունը չի վիրավորել և չի զրպարտել փաստաբանին և իրավասու չէ նման փաստերը ապացուցել դատարանում:

Դատարանը բաժանեց ապացուցման բեռը կողմերի միջև հետևյալ կերպ. հայցվորը պետք է ապացուցի իրեն պատճառված վնասը, ինչպես նաև ապացուցի, որ պատասխանողը պարտավոր էր կամ իրավունք ուներ թույլ չտալու, որ քաղաքացիները նման մեկնաբանություններ գրեին: Իսկ պատասխանողը, բացի վերը թվարկած փաստերի ապացուցման բեռից, նաև պետք է ապացուցի մեկնաբանությունների համապատասխանությունը իրականությանը:

Հայցվորը հավելեց, որ վնասի ապացուցման մասով դատաքննությանը կներկայացնի մի շարք հոդվածներ, որոնք հրապարակվել են թերթում իր վստահորդի վերաբերյալ այլ անձանց կողմից: Այսքանով գործով նախնական դատական նիստն ավարտվեց, և դատաքննության օր նշանակվեց փետրվարի 24-ը:

Փաստաբանի կյանքի խնդիրն է դարձել օրաթերթը փակելը

Փետրվարի 24-ի նիստին հայցվորի ներկայացուցիչ Տիգրան Աթանեսյանը դատարանին ներկայացրեց «Հրապարակ» օրաթերթի 2011թ. օգոստոսի 10-ի համարում տպագրված «Քաղաքացիներն անբարեխիղճ փաստաբանների գրի» հոդվածը, որը, ըստ փաստաբանի, պարունակում է 6 մեկնաբանություն, որոնք հայցվորի պատիվը և արժանապատվությունը արատավորող արտահայտություններ են: Այդ մեկնաբանություններն են.

ՍԱՀԱԿ -Արթուր Գրիգորյանի պատճառով Հյուսիսային պողոտայում կորցրեցինք բողոքարկելու իրավունք զուտ իրա բողոքն ուշացնելու պատճառով... Հետո պարզվեց՝ էդ փողի դիմաց ա արել: Ինչքան ժամանակ փնտրում էի, որ սատկացնեմ շան պես... Բացի դրանից, ինչ այլանդակ վարքագիծ ունի, էդ արդեն Փաստաբանների պալատը թող

փորձի կարգավորել: Նման փաստաբաններին սենց պաշտպանելով՝ Սահակյան Ռուբիկն իրան ա որակագրկում եւ ընդհանրապես փաստաբանների ինստիտուտը:

ԳԱՐԻԿ – Էս անդուր լակոտ փաստաբան կոչեցյալը ոչ այլ ինչ է, եթե ոչ ստահակ ու ստախոս: Մեր գործով նույն սցենարով՝ սկզբից պայմանագիր կնքեց 150,000-ի, հետո վերջում 600,000-ի հասցրեց ու ընդամենը փորձեց հարցը դատավորի հետ միջնորդությամբ լուծել: Այսինքն, ասեց՝ փող տվեք, դատավորի հետ պայմանավորվել եմ: Բա էդ դեպքում ինչո՞ւ էինք իրան էդքան փող տալիս, որ մի հատ էլ դատավորի հետ պայմանավորվում էր... Հետո ասում են կոռուպցիան դատարաններում որտեղից ա սկսվում, այ սենց մարդկային նկարագիր չունեցող վիժվածք փաստաբաններից:

ԻՍԿՈՒՀԻ – Ես ուղակի զարմանում եմ, թե մարդիկ ոնց են վստահում նման... ներին, մենակ իր արտաքին տեսքը բավական է, որ դրան գործ չվստահես: Անգլերենի իմացության կեղծ իմիջ են ստեղծում իրանց համար ու ժողովրդին խաբում: Հայաստանի ԻԲԲ հաջողակ փաստաբանների 99 տոկոսը համագործակցում է ոչ պակաս ու կաշտակեր դատավորների հետ: Ոչ մի վճիռ առանց կաշտաքի չի կայացվում, ու բոլորը գիտեն դրա մասին՝ եւ ժողովուրդը, եւ իշխանությունը: Հարգելի փաստաբաններն էլ մինչեւ գործին ծանոթանալը պարզում են, թե այդ գործի համար մարդիկ ինչքան են պատրաստվում վճարել, հետո նոր գնում են դատավորի հետ «խոսալու»: Եթե մեկը կա, որի դատական հայցն այս տարբերակով չի լուծվել, թող բարձրաձայնի, որ գրանցենք Կարմիր գրքում:

ԱՆԱՀԻՏ – Ցավ եմ ապրում հենց մենակ նրա համար, որ նման... էլ են փաստաբան համարվում... ինքս, լինելով փաստաբան, պետք է նախեստառջ ասեմ, որ նա պարտավոր էր տեղյակ պահել իրեն դիմած քաղաքացիներին, որ Եվրոպական դատարան գործերն ընդունվում են հայերենով, եւ անգլերենի իմացության կարիք չկա: Իսկ սա, իհարկե, չի ասել, բացի այդ՝ նա շատ հանգիստ կարող էր ճշտել, թե ինչ ընթացքում է գործը, որը, իմ համոզմամբ՝ նա արել է, բայց թաքցրել է իր պաշտպանյալներից... ստորագույն արարք, եթե ինքն ագահ չլիներ, գումարը պետք է վերադարձներ, իսկ ինչ վերաբերում է սեմինար պարապմունք եւ նման ողորմելի ստեղծին, ավելի լավ է նման ցնդաբանությունների փոխարեն ներողություն խնդրի իր բոլոր վերետում կարծիքներ գրած նախկին պաշտպանյալներից, գումարները վերադարձնի ու հրապարակավ ուտի իր փաստաբանական արտոնագիրը:

ԱՐՏԱԿ – Հետաքրքիր է, որ էս փաստաբանիկն արդար դատաքննություն է ակնկալում իր համար..... հետաքրքիր է՝ վճարել է արդեն «արդար» դատաքննության համար: Ժողովուրդ, շատ-շատերն են սրա քաշվածը, ու մի օր էս ամեն ինչը ջրի երես էր ելնելու...

ՍԵՐԳԵՅ – Տեսնես իրան ասել են, որ ստելն ու դրամաշորթությունը լավ բան չեն ու փաստաբանի համար անհարիր բաներ են: Էս դեպքն իսկական դրամաշորթություն է... խաբեությամբ գումար շորթել... տենց են անում թուղթ ու գիր անողները, խաղաքարտ նայողները, որ ստի դիմաց փող են վերցնում... լրիվ նույն հանցակազմն է Արթուր Գրիգորյանի մոտ:

Հայցվորը դատարանին ներկայացրեց «Հրապարակ» օրաթերթում այլ անձանց կողմից հրապարակված հոդվածները, որոնք վիրավորում և զրպարտում են հայցվորին և գտնվում են ՀՀ դատարաններում: Հայցվորի ներկայացուցիչը նաև դատարանին հայտնեց, որ փաստաբանները հոգեբան չեն և չեն կարող ամեն օր ժամերով լսել իրենց վստահորդների զատանցանքները, ինչպես նաև ավելացրեց, որ փաստաբանները միշտ չէ, որ գործերը շահում են, լինում են նաև պարտություններ, և բնական է, որ բոլոր վստահորդները չեն կարող գոհ մնալ:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Գևորգ Գևորգյանը, ի պատասխան հայցապահանջի, հայտնեց, որ ամբողջովին առարկում է հայցադիմումին: Ըստ նրա՝ կարևոր է առաջին հերթին պարզել, թե ում կողմից են արվել այդ մեկնաբանությունները, բայց քանի որ հայցվորն իր ելույթում նշեց, որ «Հրապարակ» օրաթերթում արվել են մեկնաբանություններ այլ անձանց կողմից, ապա այսքանով հայցվորը նույնպես հաստատում է, որ այլ անձանց կողմից են արվել, այլ ոչ թե օրաթերթի:

Պատասխանողը նշեց, որ facebook.com, odnoklassniki.ru և բլոգերի նման կայքերում հնարավոր է մեկնաբանություններ թողնել, ինչպես նաև ՁԼՄ-ներում. ինտերնետը մեծ դաշտ է տրամադրում ընթերցողին, որպեսզի նա ազատ արտահայտի իր կարծիքը: Օրաթերթը, լինելով ազատ արտահայտվելու միջոց, որևէ իրավունք կամ պարտականություն չունի՝ արգելելու անձանց իրենց կարծիքը ազատ արտահայտելու:

Գ. Գևորգյանը մեկնաբանությունների վերաբերյալ հայտնեց, որ իրենք պարզապես չեն կարող բոլոր հոդվածների մեկնաբանությունները հետազայում ստուգել, նման պարտավորություն լրատվամիջոցը չունի, այսինքն՝ իրենք դիտավորյալ չեն դրանք երկար ժամանակ պահել կայքում, դա եղել է ոչ միտումնավոր: Անդրադառնալով ՍԴ որոշմանը, որը դիտավորության առկայությունը պարտադիր է համարում՝ Գ. Գևորգյանը նշեց, որ մեկնաբանությունները դիտավորությամբ չէ, որ երկար ժամանակ հրապարակված են եղել կայքում: Այս դեպքում օրաթերթը մեղավոր չէ, եթե նույնիսկ չի վերահսկել կամ շուտ չի կարդացել դրանք, սա որպես դիտավորություն չի կարող դիտվել:

Պատասխանող, «Հրապարակ» օրաթերթի տնօրեն և գլխավոր խմբագիր Արմինե Օհանյանն իր ելույթում դատարանին հայտնեց, որ ինտերնետը անսահման հնարավորություններ է տալիս, և այն վերահսկել կամ սահմանափակել հնարավոր չէ: Ըստ խմբագրի՝ օրաթերթը հնարավորություն է տվել իր ընթերցողին հայտնել իր կարծիքը, ինչպես արվում է այլ կայքերում: Այս դեպքում հայցվորի մասին հոդվածի հրապարակումից հետո ընթերցողը կարդացել է և իր հույզերն է արտահայտել:

Ա. Օհանյանը դատարանին ներկայացրեց լրատվամիջոցներից մեկում Արթուր Գրիգորյանի արած այն հայտարարությունը, որ իր կյանքի խնդիրն է դարձել օրաթերթը փակելը:

Հայցվոր Արթուր Գրիգորյանի հարցին՝ արդյոք կայքում մեկնաբանություններն անմիջապես հաստատվում են, թե՛ նախօրոք ընթերցվում են, հետո նոր հաստատվում, Ա. Օհանյանը պատասխանեց, որ հենց այս դատավարությունը իրենց համար դաս եղավ, և արդեն

2011թ. հոկտեմբերից իրենք վերահսկում են մեկնաբանությունները, դրանք անմիջապես չեն հաստատվում, իսկ նախկինում կայքի ծրագիրն այնպես էր մշակված, որ մեկնաբանությունները մեխանիկորեն հաստատվում էին:

Ա. Գրիգորյանի այն հարցին, թե մեկնաբանությունները հաստատելու հետ կապված՝ կայքի դիզայնը արդյո՞ք Ա. Օհանյանն է որոշել, խմբագիրը պատասխանեց՝ այո: Արթուր Գրիգորյանի հերթական հարցին, թե կարո՞ղ էր, արդյո՞ք, այնպես անել, որ մեկնաբանություններն անմիջապես չհաստատվեին, Ա. Օհանյանը կրկին դրական պատասխանեց՝ այո:

Դատարանը մերժեց փաստաբան Արթուր Գրիգորյանի հայցն ընդդեմ «Հրապարակի»

Մարտի 7-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը մերժեց փաստաբան Արթուր Գրիգորյանի հայցն ընդդեմ «Հրապարակ» օրաթերթի: Դատարանը հանգել է այն եզրակացության, որ «Հրապարակ» օրաթերթի գործողություններում դիտավորություն չկա, ընկերությունը Արթուր Գրիգորյանի պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին վիրավորանքի ու զրպարտության միջոցով վնաս չի պատճառել, քանի որ «Քաղաքացիներն անբարեխիղճ փաստաբանների զոհ» վերտառությամբ հոդվածը վերաբերել է հասարակական հետաքրքրություն ներկայացնող հարցերի, որի ներքո թվով վեց մեկնաբանությունները կատարել են բոլորովին այլ անձինք, որոնք հանդես են եկել ծածկանուններով, և վերջիններիս անձը հայտնի չէ:

Այսինքն՝ օրաթերթը հավասարակշռված և բարեխղճորեն է ներկայացրել այդ տվյալները: Հետագայում «Հրապարակ» օրաթերթը, դրսևորելով բարի կամք Արթուր Գրիգորյանի սուբյեկտիվ պահանջի առթիվ, վեճի առարկա մեկնաբանությունները հեռացրել է ինտերնետային կայքէջից, այլ կերպ՝ առկա չէ «Հրապարակ» օրաթերթի դիտավորության կանխավարկածը: Մինչդեռ զրպարտության պարագայում խոսքը վերաբերում է դիտավորությամբ կեղծ, իրականությանը չհամապատասխանող փաստերի, փաստացի տվյալների տարածման միջոցով անձի արժանապատվությունն արատավորելուն, նրան հանցանքի կամ զանցանքի մեջ իրականությանը չհամապատասխանող փաստերի հիման վրա մեղադրելուն, իսկ վիրավորանքը ենթադրում է անձի՝ դիտավորությամբ, կանխամտածված նվաստացում, հետևաբար հայցը ենթակա է մերժման՝ անհիմն լինելու հիմքով:

Դատարանը նաև վճռեց Ա. Գրիգորյանից հոգուտ ՀՀ պետական բյուջեի բռնագանձել 360.000 հազար ՀՀ դրամ (18 մլնx2% = 360 000)՝ որպես գործով չվճարված պետական տուրքի գումար: «Այս վճիռը անօրինական ու հիմար դատական ակտ է, որը կազմվել է անինքնասեր մարդկանց կողմից: Մենք անպայման բողոքարկելու ենք ու մեր պայքարը շարունակելու ենք»,- «Հետքի» հետ զրույցում ասաց Արթուր Գրիգորյանի փաստաբան Տիգրան Աթանեսյանը:

Վերաքննիչ դատարանը վերադարձրեց Ա. Գրիգորյանի բողոքը. փաստաբանը պետտուրքը մասնակի է վճարել

2012թ. ապրիլի 19-ին ՀՀ վերաքննիչ դատարանը, քննարկելով փաստաբան Արթուր Գրիգորյանի բողոքն ընդդեմ «Հրապարակ» օրաթերթի, որոշել է, որ այն ենթակա է վերադարձման հետևյալ պատճառաբանությամբ. «Արթուր Գրիգորյանը չի պահպանել ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 210-րդ հոդվածի պահանջը, այն է՝ պետական տուրքի վճարումը կատարել է մասնակի՝ 10.000 ՀՀ դրամի չափով, մինչդեռ «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի համաձայն՝ դատարանի վճիռների դեմ բերված վերաքննիչ բողոքների համար գույքային պահանջի գործերով գանձվում է վերաքննիչ բողոքում նշված վիճարկվող գումարի 3 տոկոսի չափով գումար, իսկ եթե վիճարկվում են առաջին ատյանի դատարանի կողմից բավարարված կամ չբավարարված պահանջներն ամբողջությամբ, կամ բավարարված կամ չբավարարված պահանջները չեն վիճարկվում, ապա առաջին ատյանի դատարան հարուցված և բողոքարկվող հայցի հայցագին 3 տոկոսի չափով գումար: Քննարկվող պարագայում բողոք բերողի կողմից ենթակա է վճարման վիճարկվող գումարի 3%-ը՝ դրանից նվազեցնելով արդեն իսկ վճարված 10.000 ՀՀ դրամ գումարը, այսինքն՝ $530.000 \times 3\% = 15.900 - 10.000 = 530.000 - 15.900 = 514.100$ /նախապես վճարված/ = 530.000/:

«Հետքի» հարցին, թե ինչու է մասնակի վճարել պետական տուրքը, Արթուր Գրիգորյանը պատասխանեց, որ դա թյուրիմացաբար որպես գույքային պահանջ է ներկայացվում, սակայն, ըստ Ա. Գրիգորյանի, ուսանողին էլ հարցնեն՝ կարող է պատասխանել, որ անձի պատիժն ու արժանապատվությունը ենթակա է ոչ նյութական իրավունքի պաշտպանության, այսինքն՝ նրա պահանջը չպետք է դիտարկվեր որպես գույքային:

Փաստաբանը տեղեկացրեց, որ պատրաստվում է վճռաբեկության կարգով բողոքարկել վերաքննիչ դատարանի՝ բողոքը վերադարձնելու մասին որոշումը, այնուհետև ավելացրեց, որ Վճռաբեկ դատարանի կողմից բողոքի վերադարձման դեպքում դիմելու է Միացյալ ազգերի մարդու իրավունքների կոմիտե:

Վճռաբեկ դատարանն էլ մերժեց Արթուր Գրիգորյանին

Հունիսի 27-ին Վճռաբեկ դատարանը որոշեց վերադարձնել Արթուր Գրիգորյանի բողոքը, որը ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 16.04.2012 թ. որոշման դեմ էր: Իր վճռաբեկ բողոքում Ա. Գրիգորյանը պատճառաբանել է, որ վերաքննիչ դատարանը խախտել է «Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին» եվրոպական կոնվենցիայի 6-րդ հոդվածը, «Քաղաքացիական և քաղաքական իրավունքների մասին» միջազգային դաշնագրի 14-րդ և 17-րդ հոդվածները, ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1-րդ հոդվածը:

Բողոք բերած անձը պատճառաբանել է, որ վերաքննիչ դատարանը, անտեսելով այն հանգամանքը, որ անձի պատիվը և արժանապատվությունը որպես քաղաքացիական իրավունքի օբյեկտներ դասվում են անձնական ոչ նյութական բարիքների շարքին, ինչն էլ ենթադրում է, որ դրանց դատական պաշտպանությունը չի կարող համարվել գույքային պահանջ, պետական տուրքը քիչ վճարված լինելու պատճառաբանությամբ վերաքննիչ բողոքը վերադարձնելով՝ Արթուր Գրիգորյանին զրկել է դատական պաշտպանության իրավունքից: Վերոգրյալի հիման վրա Ա. Գրիգորյանը պահանջել է վերացնել վերաքննիչ դատարանի որոշումը:

Վճռաբեկ դատարանը վերադարձրել է վճռաբեկ բողոքը՝ պատճառաբանելով, որ վերաքննիչ դատարանի կողմից թույլ տրված դատական սխալի մասին բողոք բերած անձի հիմնավորումը հերքվում է վերաքննիչ դատարանի որոշմամբ նշված պատճառաբանություններով: ՎԴ-ի որոշումը ենթակա չէ բողոքարկման:

Թաթուլ Մանասերյան

Վճռաբեկ դատարանը «Ժամանակի» գործով նախադեպ ստեղծեց

Վիրավորանքի և զրպարտության մասին հոդվածների ապաքրեակա-նացումից հետո Վճռաբեկ դատարանը ԶԼՄ-ների վերաբերյալ ստաց-ված բողոքները ետ էր վերադարձնում: Ի վերջո, Վճռաբեկ դատարա-նը քննեց հայցերից մեկը եւ նախադեպ ստեղծեց:

Ապրիլի 27-ին Վճռաբեկ դատարանը քննեց վերաքննիչ դատարա-նի որոշման դեմ պատասխանող «Ժամանակ» օրաթերթի («Սկիզբ Մե-դիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ի) ներկայացուցչի բերած վճռաբեկ բողոքը:

Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհա-նուր իրավասության դատարանը 20.09. 2011թ. վճռել էր հայցը բավա-րարել մասնակի՝ պարտավորեցնելով «Ժամանակ» օրաթերթին հեր-քել 29.09.2010թ. «Քրգոր՝ ԱԺ նախագահի խորհրդականի դեմ» հոդ-վածում տպագրված տեղեկությունները, նշել, որ չկա քրեական գործ Թաթուլ Մանասերյանի դեմ, և նա չի զբաղվում վաշխառությամբ: Դա-տարանը վճռել էր նաեւ պարտավորեցնել պատասխանողին հոգուտ հայցվորի վճարել 510 հազար դրամ, որից 300 հազարը՝ զրպարտու-թյան համար, 200 հազարը՝ փաստաբանի վարձատրության, 10 հա-զար դրամն էլ՝ որպես նախապես վճարված պետական տուրք:

Վերաքննիչ դատարանը պատասխանողի ներկայացուցչի բերած բողոքը մերժել էր՝ ուժի մեջ թողնելով Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վար-չական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը:

Բերված վճռաբեկ բողոքում «Ժամանակ» օրաթերթի ներկայա-ցուցիչ Նիկոլայ Բաղդասարյանը պնդել է, որ դատարանում պատաս-խանող կողմը վկայակոչել է տեղեկատվության աղբյուրը և միջնորդել հրավիրել Անտոն Առաքելովին՝ որպես վկա հարցաքննելու, սակայն դատարանը մերժել է այդ միջնորդությունը: Դատարանի կայացրած վճռի բովանդակությունից հետևում է, որ եթե լրագրողը հոդվածը հրա-պարակելիս չի վկայակոչել իրազեկման աղբյուրը, ապա դատարանում նա զրկվում է նման իրավունքից, մինչդեռ դատարանի նման դիրքորո-շումը հակասում է ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 9-րդ և 6-րդ կետերի պահանջներին:

Վճռաբեկ բողոքի պատասխան ներկայացրած հայցվորի ներկայացուցիչ Անահիտ Սարգսյանը պնդել է, որ նշված պատասխանի համաձայն՝ պատասխանող կողմը կարող էր պատասխանատվությունից ազատվել միայն այն դեպքում, եթե հողվածում հստակ հղում կատարած լիներ տեղեկատվության աղբյուրին: Ընդ որում՝ այլ անձի հրապարակային ելույթին հղում կատարելիս հղումը պետք է լիներ պատշաճ, այսինքն՝ այդ հրապարակումը պետք է լիներ այլ անձի հրապարակային ելույթի բառացի կամ բարեխիղճ վերարտադրությունը:

Բողոքաբերը նշել է, որ դատարանը հաշվի չի առել նաև, որ անմիջապես հաջորդ օրը հողվածի հեղինակը նույն «Ժամանակ» օրաթերթում տպագրել է նոր հողված, որտեղ նշել է, որ «կա վաշխառության փաստով հարուցված գործ, որով որպես մեղադրյալ անցնում է այլ անձ...»: Հիշյալ տեքստը կարելի է համարել որպես «Ժամանակ» օրաթերթի կողմից տպագրված հերքում, որը նույնաբովանդակ է դատարանի «Վճռեց» մասում պատասխանողի կողմից որպես հերքման տեքստ սահմանված «հերքման» տեքստին:

Բողոքի պատասխանում Ա. Սարգսյանը նշել է, որ այն փաստը, որ պատասխանողի հրապարակած երկրորդ հողվածը հանդիսանում է հերքում, ինքնին ապացուցում է, որ նա ընդունում է, որ իր կողմից առաջին հողվածում հրապարակվել են զրպարտություն համարվող փաստական հանգամանքներ: Բացի այդ, երկրորդ հողվածը չի կարող դիտվել որպես հերքում, քանի որ հենց այդ հողվածում լրագրողը նշել է, որ Թաթուլ Մանասերյանից պահանջել է հերքման տեքստ ուղարկել, այսինքն՝ ինչպես արձանագրել է դատարանը՝ երկրորդ հողվածը հրապարակելիս պատասխանող կողմը հերքման որևէ տեքստ չի ունեցել, և այդ հողվածը որպես հերքում չի հրապարակվել:

Այնուհետև Նիկոլայ Բաղդասարյանը նշել է, որ հայցվորի կողմից որևէ հերքման տեքստ չի ստացել, որպեսզի թերթը հերքում հրապարակեր եւ պահանջել է բեկանել 15.12.2011թ. վերաքննիչ դատարանի որոշումը և գործն ուղարկել նոր քննության:

Վճռաբեկ դատարանի դատավոր Տ. Պետրոսյանի հարցին՝ ուղղված հայցվորի ներկայացուցիչ Ա. Սարգսյանին, թե արդյոք հայցվորը հերքման տեքստ ուղարկել է պատասխանողին, Ա. Սարգսյանը պատասխանել է, որ դեռ նախքան դատարան դիմելը հայցվորը հերքման տեքստ է ուղարկել թերթին, որտեղ տեղեկացրել է, որ հերքման տեքստը չհրապարակելու դեպքում վերջինս դիմելու է դատարան:

Վճռաբեկ դատարանը այսքանով գործը համարել է ավարտված և նիստից քիչ անց հրապարակել դատարանի որոշումը՝ մերժելով վճռաբեկ բողոքը: Որոշման համաձայն՝ բողոքաբեր «Սլիզբ Մեդիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ից կրոնագանձվի 30 հազար ՀՀ դրամ՝ որպես վճռաբեկ բողոք բերելու համար բռնագանձվող պետական տուրք: Եվ քանի որ վճռաբեկ բողոքը մերժվեց, «Ժամանակը» Թաթուլ Մանասերյանին պետք է վճարի ընդհանուր իրավասության դատարանի որոշմամբ սահմանված 510 հազար դրամը:

Նիկոլայ Բաղդասարյան

Անահիտ Մարդարյան

«Գլենդել Հիլզ»-ն ընդդեմ «Ժամանակի». 200,000 դրամ՝ որպես զրպարտության համար փոխհատուցման գումար

«Գլենդել Հիլզ» ընկերությունն արդեն երկու տարի «Ժամանակ» օրաթերթից պահանջում է հերքել 2010 թ. օգոստոսի 26-ին հրապարակած «1000 դոլար լուրջան դիմաց» լուրը, որտեղ օրաթերթը, վկայակոչելով իր լավատեղյակ աղբյուրները, պատմում է չկայացած գործարքի մասին:

««Գլենդել Հիլզ» կազմակերպության Գյումրիի ներկայացուցիչները Գյումրիում իրենց կառուցած Մուշ-2 թաղամասի շենքերից մեկի ինքնափլուզումից հետո փորձել են ամեն գնով համոզել բնակիչներին, որ նրանք կատարվածի մասին տեղյակ չպահեն լրատվամիջոցներին: Մեր աղբյուրը, որ չցանկացավ ներկայանալ, տեղեկացրեց, թե բնակիչներին «Գլենդել Հիլզ»-ն առձեռն առաջարկել է 1000 դոլար գումար, ինչպես նաև խոստացել է արագ վերանորոգել բնակարանը, միայն թե թեման չհայտնվի ՀԼՄ-ներում, իսկ հակառակ դեպքում սպառնացել, որ չի վերանորոգի բնակարանը: Տուժած բնակիչները հրաժարվել են «Գլենդել Հիլզ»-ի հետ ստվերային գործարքից», - գրել է թերթը:

«Գլենդել Հիլզ»-ը պնդում է, որ թերթում տեղ գտած «ինքնափլուզում» եզրը կարծիք է ստեղծում, թե շենքը քանդվում է, մինչդեռ ընդամենը ձեռնարկն էր թափվել: Ընկերությունը նաև պահանջում է հերքել այն տեղեկությունը, համաձայն որի՝ թերթությունների մասին լռելու համար ընկերությունը մի անձի 1000 ԱՄՆ դոլար գումար է առաջարկել: «Գլենդել Հիլզ» ընկերությունը «Ժամանակ» օրաթերթից պահանջում է 2 մլն դրամ՝ զրպարտության միջոցով ընկերության պատվին եւ արժանապատվությանը հասցված վնասի, ինչպես նաև 500 հազար դրամ՝ դատական ծախսերի համար:

Լրագրողական արվեստ, թե՛ զրպարտություն...

2010թ. սեպտեմբերին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում դատավոր Ալեքսեյ Սուբոյանի նախագահությամբ սկսված դատավարությունը շարունակվեց 2012-ին:

Հունվարի 16-ին տեղի ունեցած դատական նիստին հայցվոր կողմի փաստաբան Անահիտ Սարգսյանը դատարանին ներկայացրեց գործի փաստական հանգամանքների վերաբերյալ պատասխանող կողմի առարկության դեմ հայցվորի դիրքորոշումը, որում ասվում էր, որ պատասխանողը, անդրադառնալով Սահմանադրական դատարանի N997 որոշմանը (համաձայն որի՝ պետք է տարանջատում դրվի փաստական տվյալների և գնահատողական դատողությունների միջև), նշել է, որ լրագրողը «ինքնափուլում» բառը որպես գնահատողական դատողություն է ներկայացրել՝ նկատի ունենալով, որ առաստաղը փլվել է առանց որևէ մեկի միջամտության:

Սակայն, ըստ հայցվորի, «ինքնափուլում» բառը չի կարող դիտվել որպես գնահատողական դատողություն, այն որոշակի փաստի արձանագրում է: Համաձայն հայցվորի՝ փաստական տվյալների և գնահատողական դատողությունների միջև տարբերությունն այն է, որ փաստերի գոյությունը կարելի է ցույց տալ, իսկ գնահատողական դատողությունը ապացուցման ենթակա չէ: Այնուհետև Ա.Սարգսյանը մեջբերեց ՄԻԵԴ-ի նախադեպերից (Lingens v Austria), համաձայն որի՝ նույնիսկ կարծիքի պարագայում պետք է գոյություն ունենա որևէ հաստատված կամ ընդունված փաստական հիմք այդ կարծիքն արտահայտելու համար, որը պետք է արտահայտված լինի բարեխղճորեն: Հայցվորն իր առարկության մեջ նաև անդրադարձավ ապացուցման ենթակա մյուս փաստերին, այն է՝ պատասխանողի կողմից հողվածում գումարի մասին նշելուն:

Պատասխանողը իր վերնագրում նկատի է ունեցել գումարի տրամադրումը, ֆինանսի փոխհատուցումն ու բնակարանի վերանորոգումը: Սակայն հայցվորը կարծում է, որ տվյալ դեպքում հողվածը չպետք է վերնագրվեր «1000 դոլար լուծյան դիմաց», ապա հողվածում նշվեր, որ «Գլենդել Հիլզ»-ի ներկայացուցիչները բնակիչներին առձեռն առաջարկել են 1000 դոլար, որպեսզի նրանք այդ մասին տեղյակ չպահեն լրատվամիջոցներին, հակառակ դեպքում սպառնացել են, որ չեն վերանորոգի բնակարանը, գումար են առաջարկել լուծյան դիմաց: Առարկության մեջ հայցվորը նշում է նաև, որ լրագրողը բարեխղճորեն չի գործել, գործողություններ չի ծավալել իր հողվածում հրապարակված ինֆորմացիայի արժանահավատությունը ստուգելու համար և հողվածը հրապարակելիս հետապնդել է ընկերության գործարար համբավն արատավորելու նպատակ:

Օրաթերթի ներկայացուցիչ Ն. Բաղդասարյանը իր խոսքում նշեց, որ, ամփոփելով ՀՀ դատական պրակտիկան և միջազգային փորձը, շատ կարևոր է տարանջատել փաստական հանգամանքները գնահատողական դատողությունից: Փաստաբանը օրինակ բերեց հետևյալը. երբ անձը հայտարարում է, որ Ն. Բաղդասարյանը ստացել է 5000 դոլար կաշառք, դա փաստ է ու զրպարտություն, բայց երբ անձը հայտարարում է, որ նա կաշառակեր է, սա գնահատողական դատողություն է, այս դեպքում խոսքը վիրավորանքի մասին է: Գործով վիճարկվող նյութում ասվում է, որ Գյումրիում «Գլենդել Հիլզ»-ը շենք է կառուցել, սա փաստ է, ապա հետագայում որպես գնահատողական դատողություն ներկայացնում է, որ այդ շենքում ինքնափուլում է տեղի ունեցել:

Այսինքն՝ առաստաղի փլվելը լրագրողը որակել է որպես ինքնափուլոզում: Ն. Բաղդասարյանը ավելացրեց նաև, որ հողվածի վերնագիրը չի կարող որպես փաստ դիտվել, լրագրողը սեղմ է այն ներկայացրել իր վերնագրում, դա լրագրողական արվեստ է:

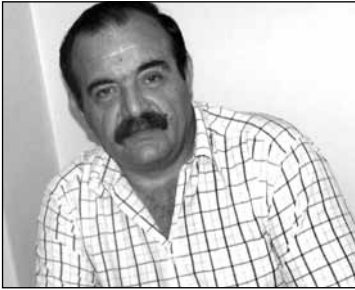
Ըստ Ա. Սարգսյանի՝ մեկ ստորակետով, մեկ բույթով հնարավոր է նախադասության ամբողջ իմաստն այնպես փոխել, որ վնասվի ընկերության գործարար համբավը կամ անձի պատիվն ու արժանապատվությունը: Փաստաբանն ավելացրեց, որ ՄԻԵԴ-ը, ինչպես նաև կոնֆերանսներում մի շարք միջազգային մասնագետներ, բազմիցս նշել են, որ ուշադրություն պետք է դարձնել հողվածի վերնագրին, քանի որ վերնագիրը ողջ հողվածը բնորոշում է ավելի կարճ տեսքով:

Դատարանում որպես գրավոր ապացույց հետազոտման էր ներկայացված նաև օրաթերթի հրատարակիչ «Սկիզբ Մեդիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ի 2010թ. տարեկան շահույթը, որը կազմում է 1.895.000 ՀՀ դրամ, որի հետ կապված Ն. Բաղդասարյանը դատարանին ներկայացրեց արդեն օրինական ուժի մեջ մտած Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռն ըստ հայցի՝ Բելլա և Սեդրակ Քոչարյաններն ընդդեմ «Սկիզբ Մեդիա Կենտրոն» ՍՊԸ-ի, որի համաձայն՝ պատասխանող կողմը պետք է վճարի 3.000.000 դրամ: Սրանով Ն.Բաղդասարյանը հիմնավորեց, որ պատասխանող կողմը ներկա դրությամբ ավելի քիչ գումար ունի, քան պետք է վճարի, այսինքն՝ պատասխանող ընկերության պարտավորությունները գերազանցում են ընկերության ակտիվները:

«Ժամանակը» պետք է 550 հազար դրամ վճարի եւ հերքում տպագրի

Հունվարի 30-ին դատավոր Ալեքսեյ Սուքոյանը հրապարակեց «Գլենդել Հիլզ» ընկերությունն ընդդեմ «Ժամանակ» օրաթերթի գործով վճիռը: Դատարանը մասնակի բավարարեց «Գլենդել Հիլզ»-ի պահանջը: Համաձայն վճռի՝ «Ժամանակ» օրաթերթից հօգուտ հայցվորի պետք է բռնագանձվի 200 հազար դրամ գրպարտության համար, 300 հազար դրամ՝ փաստաբանական ծառայությունների, 10 և 40 հազարական դրամ էլ՝ որպես պետական տուրքի վճար: «Ժամանակ» օրաթերթը պետք է նաև հերքի 2010թ. օգոստոսի 26-ին հրապարակած «1000 դոլար լուրջության դիմաց» հոդվածը:

Թերթը մայիսի 2-ին բողոքարկեց ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը: Հունիսի 14-ին ՀՀ վերաքննիչ դատարանը մերժեց «Ժամանակ» օրաթերթի վերաքննիչ բողոքն ընդդեմ Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի կայացրած վճռի՝ թողնելով այն նույնը: «Ժամանակ» օրաթերթը վերաքննիչ բողոք բերելու համար պետք է վճարի 6 հազար դրամ: Իսկ սեպտեմբերի 3-ին Վճռաբեկ դատարանը վերադարձրեց «Ժամանակի» գործով վերաքննիչ դատարանի դեմ բերված վճռաբեկ բողոքը:

Էդիկ Անդրեասյան

Հայկ Բաբությանյան

Հայկ Բաբությանյանը պարտվեց հայցային վաղեմության ժամկետը բաց թողնելու պատճառով

Զրպարտության եւ վիրավորանքի հայցով 2011-ին մի ուշագրավ դատավարություն սկսվեց, որը շարունակվեց 2012-ին. լրագրողը լրագրողից 7 մլն դրամ էր պահանջում: «Իրավունք» թերթի խմբագրական խորհրդի նախագահ, ՍԻՄ կուսակցության նախագահ Հայկ Բաբությանյանը երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարան երկու հայց էր ներկայացրել պատվի, արժանապատվության և գործարար համբավի պաշտպանության մասին՝ ընդդեմ վերլուծաբան Էդիկ Անդրեասյանի և report.am կայքի խմբագիր Արեւ Միքայելյանի:

Ամեն ինչ սկսվել էր 2010թ. սեպտեմբերից՝ Էդիկ Անդրեասյանի հեղինակած ««Իրավունք» իրավունքը Հայկ Բաբությանյանի թրի ծայրին է» հոդվածով, որը տպագրվել էր www.report.am կայքում: Վերլուծաբանն այստեղ անդրադարձել էր ՍԻՄ կուսակցության նախագահ Հայկ Բաբությանյանի գործունեությանը, որով պատասխանել էր «Իրավունք» թերթում հրապարակված Հ. Օրդույանի հոդվածին՝ նշելով, որ Հ. Օրդույանը հենց Հայկ Բաբությանյանի կեղծանունն է:

Հայկ Բաբությանյանը չէր օգտվել պատասխանի կամ հերքում տպագրելու իրավունքից եւ միանգամից դիմել էր դատարան՝ պահանջելով ստիպել լրատվամիջոցին ու հեղինակին հերքել իր պատիվը, արժանապատվությունը կամ գործարար համբավն արատավորող տեղեկությունները, հրապարակային ներողություն խնդրել իրենից, հրապարակել դատարանի վճիռը նույն լրատվամիջոցում, ինչպես նաեւ վճարել դատական ծախսերը:

Չնայած հայցադիմումում չի ներկայացվել, թե կոնկրետ որ արտահայտություններն են վիրավորանք կամ զրպարտություն պարունակել, այդուհանդերձ, պատասխանող կողմի պնդմամբ, Հ. Բաբությանյանի ներկայացուցիչները դատական նիստերի մեկնարկից հետո 10 կետ են առանձնացրել: Օրինակ՝ Հայկ Բաբությանյանը վիրավորական է համարել իր հասցեին հնչեցրած այն միտքը, թե ««քաջարի» զորավարի

մոտ լավ են ստացվում ներկուսակցական հեղաշրջումներն ու կուսակցական կնիքի համար մղվող մենամարտերը»:

«Իրավունք» թերթն ավելի ուշ պատասխանել է էդիկ Անդրեասյանի հողվածին: Գայանե Ջարգարյանի՝ «Իրավունք» թերթի 2011թ. մարտի 22-24-ի համարում տպագրված «Խոսքի ազատությունը՝ ՀՅԴ-ի մամլիչի տակ» հոդվածն անդադարձել է նաեւ վերլուծաբանին, որին էդիկ Անդրեասյանը պատասխանել է մարտի 25-ի «Երբ զոռով հուշում են անհուշելին» վերլուծականում, ինչի համար Հայկ Բաբուխանյանը նրան մեկ անգամ էլ է դատի տվել:

Ջուզահեռաբար երկու գործով դատական նիստեր ընթացան (առաջին գործի քննությունը սկսվեց 2011թ. հունվարի 27-ին, երկրորդինը՝ հունիսի 15-ին), որոնցից «Երբ զոռով հուշում են անհուշելին» գործի շրջանակներում Հայկ Բաբուխանյանի ներկայացուցիչները միջնորդեցին արգելել report.am կայքում նրա վերաբերյալ որեւէ նյութ տպագրել, որը կպարունակի հայցվորի պատվի, արժանապատվության և գործարար համբավի վերաբերյալ վիրավորանք և (կամ) զրպարտող արտահայտություններ: Միջնորդությունը բավարարվեց: Առաջին գործով հայցվորը 3 մլն դրամ հողվածի հեղինակից էր պահանջել, նույնքան էլ՝ լրատվամիջոցից: Իսկ երկրորդ գործով Հայկ Բաբուխանյանն իր պատվի, արժանապատվության եւ գործարար համբավի արատավորելու համար report.am կայքից, վերլուծաբան էդիկ Անդրեասյանից եւ կայքի հրատարակիչ «Խմբագիր» ՍՊԸ-ից պահանջել էր 1 մլն դրամ փոխհատուցում:

2011-ի նոյեմբերի 9-ին պատասխանողի ներկայացուցիչ Լուսինե Բակունյանը միջնորդություն էր ներկայացրել դատարանին, որպեսզի գործը կասեցվի, քանի որ ՀՀ Սահմանադրական դատարանում նոյեմբերի 15-ին պետք է քննվեր Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի համապատասխանությունը ՀՀ Սահմանադրությանը: Դատավորը հետաձգել էր դատական նիստը:

Գործ 1 ««Իրավունքի» իրավունքը Հայկ Բաբուխանյանի թրի ծայրին է»

Հայկ Բաբուխանյանը վիրավորվել է Հայկուշից ու սողունից

2012թ. փետրվարի 11-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում տեղի ունեցավ Հայկ Բաբուխանյանը և «Իրավունք Մեդիա» ՍՊԸ-ն ընդդեմ report.am-ի և էդիկ Անդրեասյանի հայցով դատաքննությունը: Վիճարկվում էր էդիկ Անդրեասյանի հեղինակած ««Իրավունքի» իրավունքը Հայկ Բաբուխանյանի թրի ծայրին է» հոդվածը, որը 31.08.2010թ. տպագրվել էր www.report.am կայքում:

Հայցվորը պնդում է, որ պատասխանողն արատավորել է իր պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը, ինչի համար էլ պահանջում է 6 մլն դրամի փոխհատուցում:

Նիստին կողմերը իրենց վերջնական դիրքորոշումները հայտնեցին: Հայցվորի ներկայացուցիչ Վահե Հովհաննիսյանը պնդեց պահանջները՝ հավելելով, որ հայցվորը կարծում է, որ հողվածն ամբողջովին պարունակում է վիրավորանք և գրպարտություն իր հասցեին, քանի որ տպագրված հողվածում ստույգ փաստեր չեն և չեն համապատասխանում իրականությանը. չկա ոչ մի հիմնավորում, որը համապատասխաներ իրականությանը: Հայցվորը դատարանին ներկայացրեց հողվածում տեղ գտած այն արտահայտությունները, որոնցից Հայկ Բաբուխանյանը վիրավորվել է և համարում է գրպարտություն:

«Ինչ կարող ես անել՝ մարդն աճում է աչքի առաջ՝ իր որակներով առաջ անցնում բոլորից, ում հաջողվել է կյանքում գեթ մեկ անգամ կուսակցություն քաննել»: Հայցվորը նշում է, որ սա գրպարտություն է, քանի որ կուսակցությունը գոյություն ունի, քանդված չէ:

«Ժողովրդական հին խոսք կա՝ եթե նայելով սովորեին, ապա դասաբի շունը վաղուց դասաբ էր դարձել: Հայկ Բաբուխանյանն այդպես էլ քաղաքական գործիչ չդարձավ»:

«Իսկ թե ինչ կապ ունեն փիղը, դրա թրիքը և ճանճը Հայկ Բաբուխանյանի, նրա առաջնորդությամբ գործող ՄԻՄ-ի, «Իրավունքի» և Հ. Օրդույանի հետ, կարող եք իմանալ վերջիններիս ջախելության օրերի մամուլը թերթելով...»:

Վերը նշվածից հայցվորը հետևություն է անում, որ հրապարակայնորեն ակնհայտ կերպով արատավորվել է իր պատիվը և արժանապատվությունը: Վ. Հովհաննիսյանը նշում է, որ ցանկացած լրագրող չպետք է առաջնորդվի էմոցիաներով, այլ պիտի լինի սուբյեկտիվ և պահպանի զսպվածություն, քանի որ խոսքը քաղաքական և լրատվական գործունեություն իրականացնող անձանց մասին է:

Այնուհետև հայցվորը ներկայացրեց նաև նույն հողվածի տակ տեղ գտած անստորագիր մեկնաբանությունները, որոնց համար, հայցվորի կարծիքով, պատասխանողը պետք է պատասխանատվություն կրի: Ըստ հայցվորի՝ այդ արատավորող արտահայտություններն են.

«Այդ փառամուրը իր նպատակին հասնելու համար ոչ մի բանի առաջ չի կանգնի. նա իր շեֆին արանքից հանեց, գրավեց իր տեղը, ընդդիմադիր կուսակցությունները փակելու կոչերով մտավ Սերժի աչքը, հիմա էլ ուզում է ցույց տալ, որ Ռուբեն Հայրապետյանից և Սամվել Ալեքսանյանից ոչնչով պակաս չէ, որ ինքն էլ, իբր, արժանապատվություն ունի, ինքն էլ լավ գիտի իր գինը՝ 2 միլիոն դրամ»..., «Օո մի հատ ըղոր աշե, չի էլ ամչնա սողունը»... «Հայկուշը էս անգամ թքեց փայտիկին»... «Ախր Անդրեասյանն էլա մազալու բան արել, իջել այս քաղաքացու մակարդակին և դրա մասին նյութ գրել ու հիմա էլ ստիպվածա նույն օղը շնչելու, բա արժեր»: «Report.am և Էդիկ Անդրեասյան, ձեզ հետ են շատերը, ովքեր կարծում են, որ էդ հոգեկան հիվանդի տեղը հոգեբուժարաննա, այլ ոչ թե քաղաքականությունը»:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Լուսինե Բակումյանը հարց ուղղեց հայցվորին առ այն, թե արդյոք հայցվորի կողմից քայլեր արվել են այդ անձանց գտնելու համար, ովքեր կարծիքներ են հայտնել: Հայցվորը պատասխանեց՝ ոչ՝ պատճառաբանելով, որ դա պատասխանողի պարտականությունն է եղել, որպեսզի թույլ չտար, որ այդ կարծիքները հրապարակվեին, ինչպես նաև օրենքից հղում կատարեց, որ եթե տե-

ղեկավարության աղբյուրը հայտնի չէ, ապա պատասխանատվությունը կրում է պատասխանողը:

Լ. Բակույանյանի հերթական հարցին, թե «Օո մի հատ ըդոր աշե, չի էլ ամչնա սողունը» արտահայտության մեջ ինչն է վիրավորական համարում փաստաբանը և ինչից է ենթադրել, որ ասվածը Հայկ Բաբուխանյանին է վերաբերում, հայցվորը պատասխանեց, որ դա Հ. Բաբուխանյանին է վերաբերում, քանի որ այդ արտահայտությունը նրա մասին հրապարակված հոդվածի տակ է գրված:

Լ. Բակույանյանի դիտարկմամբ՝ ցանկացած անձ էլ կարող է ընթերցել սույն հոդվածը և տարբեր սողուններ գտնել: Փաստաբանը հետաքրքրվեց, թե ինչու է հայցվորը դա իրեն վերագրել և խնդրեց, որպեսզի հայցվորը ապացույց ներկայացնի, որ «սողուն» բառը վերաբերում է հենց Հայկ Բաբուխանյանին:

Ըստ հայցվորի՝ պատասխանողը պարզապես փորձում է լողալ բառերի և մտքերի մեջ, քանի որ եթե ուշադիր լիներ, ապա հստակ կհասկանար, որ հոդվածը տպագրվել է Հ. Բաբուխանյանի վերաբերյալ, որից հետո էլ առաջացել են կարծիքները:

Շեթական հարցին, թե ինչից է ենթադրել, որ «Հայկուշը թքեց փայտիկին» արտահայտությունը նույնպես Հ. Բաբուխանյանին է վերաբերում, փաստաբան Վ. Հովհաննիսյանը պատասխանեց. «Դուք ծաղրում եք դատավարությունը»:

«Դուք կարդացել և ըմբռնել եք, որ «Հայկուշը», «սողունը» վերաբերում են Հ. Բաբուխանյանին», - հարցրեց Լ. Բակույանյանը:

Պատասխանողն ամբողջովին առարկեց հայցադիմումին՝ պնդելով, որ հայցապահանջն անհիմն է և ենթակա է մերժման: Ըստ Լ. Բակույանյանի՝ հոդվածագիրն իր հոդվածում արտահայտել է գնահատողական կարծիք, որը պայմանավորված է եղել տարիների ընթացքում Հայկ Բաբուխանյանի հրապարակային ելույթներով, ինչպես նաև գործողություններով: Այնուհետև պատասխանողը նշեց, որ օրենքի համաձայն՝ կողմը կարող է դիմել դատարան հրապարակման մասին տեղեկանալուց մեկ ամիս հետո, իսկ մեկամսյա ժամանակահատվածը հայցվորի կողմից չի պահպանվել, այդ իսկ պատճառով էլ հայցը ենթակա է մերժման:

Այսպիսով գործն ավարտվեց, և փետրվարի 27-ին դատավոր Սամվել Թադևոսյանը հրապարակեց դատական ակտը: Դատարանը մերժեց հայցվոր Հայկ Բաբուխանյանի պատվի, արժանապատվության և գործարար համբավի արատավորման և պատասխանողից 6 մլն ՀՀ դրամի փոխհատուցման պահանջը: Համաձայն վճռի՝ Հայկ Բաբուխանյանից որպես պետական տուրքի գումար պետք է բռնագանձել 236 հազար ՀՀ դրամ:

Դատարանը վճիռը հիմնավորել է նրանով, որ հայցվորը խախտել է Քաղաքացիական օրենսգրքի հոդված 1087.1-ի 13-րդ կետը, համաձայն որի՝ իրավունքի պաշտպանության հայց կարող է ներկայացվել դատարան վիրավորանքի կամ գրպարտության մասին անձին հայտնի դառնալու պահից հետո մեկ ամսվա ընթացքում:

Վերաքննիչն էլ մերժեց Հայկ Բաբուխանյանին

Մայիսի 16-ին ՀՀ վերաքննիչ դատարանը քննեց Հայկ Բաբուխանյանի և «Իրավունք Մեդիա» ՍՊԸ-ի վերաքննիչ բողոքն ընդդեմ Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը: Նախքան նիստը սկսելը դատարանը կողմերին առաջարկեց այս հարցը արտադատական կարգով լուծել, սակայն Հայկ Բաբուխանյանի ներկայացուցիչ Վ. Հովհաննիսյանը պնդեց, որ իր դիրքորոշումն արդեն հայտնել է, եթե կողմը համաձայն է դրա հետ, ապա պատրաստ է հաշտության գալ: Պատասխանողի ներկայացուցիչ Լ. Բակույանն իր հերթին նշեց, որ արդեն բավականին երկար է տևել գործի քննությունը, բազմիցս քննարկվել է այդ հարցը, և առաջնորդվելով կողմի վերաբերմունքով՝ հայտնեց, որ հաշտության գալն արդեն անհնար է:

Բողոք բերող անձինք վերաքննիչ բողոքում նշել էին, որ դատարանը թույլ է տվել մի շարք նյութական և դատավարական նորմերի խախտումներ, մասնավորապես՝ սխալ է մեկնաբանել Քաղ. օր.-ի 1087.1 և 19 հոդվածները: Ավելին, դատարանը հիմնվել է 1087.1 հոդվածի առաջին մասի վրա, որում ասվում է, որ հայց կարող է ներկայացվել դատարանի վիրավորանքի կամ զրպարտության մասին անձին հայտնի դառնալու պահից հետո մեկ ամսվա ընթացքում: Դատարանը դա պատճառաբանել է նրանով, որ հայցվորը հայց է ներկայացրել 11.11.2010թ., մինչդեռ «Իրավունքը Հայկ Բաբուխանյանի թրի ծայրին է» հոդվածը www.report.am-ում տպագրվել է 31.08.2010թ.:

Ըստ բողոքաբերների՝ դատարանը ոչ միայն հաշվի չի առել նույն հոդվածի երկրորդ մասը, որում ասվում է, որ հայց կարող է հարուցվել ոչ ուշ, քան վիրավորանքի կամ զրպարտության պահից վեց ամսվա ընթացքում, այլև չի պատճառաբանել և չի հիմնավորել, թե ինչու չի կիրառել այդ հոդվածի մյուս մասը: Բողոքաբերները խնդրում են բեկանել ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը, բավարարել ներկայացված պահանջները և գործն ուղարկել նոր քննության:

Ի պատասխան վերաքննիչ բողոքի՝ պատասխանողի ներկայացուցիչ Լուսինե Բակույանը նշել է, որ եթե հայցը ներկայացվել է վիրավորանքի կամ զրպարտության պահից վեց ամսվա ընթացքում, ապա էական չէ այն հանգամանքը, թե երբ է դրա մասին վիրավորված կամ զրպարտված անձին հայտնի դարձել: Պատասխանում նշվել է, որ հայցվորները, ակնհայտորեն չունենալով վերաքննության համար որևէ ծանրակշիռ և հիմնավոր փաստարկ, օրենքի կամայական մեկնաբանությամբ փորձում են հիմնավորել հայցային վաղեմության ժամկետի բաց թողնված լինելու փաստը: Ըստ այդմ՝ պատասխանողը դատարանին խնդրում է մերժել ներկայացված վերաքննիչ բողոքը:

Մայիսի 31-ին ՀՀ վերաքննիչ դատարանը մերժեց Հ. Բաբուխանյանի և «Իրավունք Մեդիա» ՍՊԸ-ի վերաքննիչ բողոքն ընդդեմ Էդիկ Անդրեասյանի և report.am կայքի: Համաձայն որոշման՝ հայցվորներ Հ. Բաբուխանյանից և «Իրավունք Մեդիա» ՍՊԸ-ից հօգուտ պետական բյուջեի պետք է բռնագանձվի 393 հազար դրամ՝ որպես վերաքննիչ բողոք բերելու համար նախապես չվճարված գումար:

Վճռաբեկ դատարանը նույնպես մերժեց Հայկ Բաբուխանյանին

Չբավարարվելով կայացված որոշմամբ՝ Հ. Բաբուխանյանը դիմեց Վճռաբեկ դատարան: 2012թ. օգոստոսի 6-ին ՀՀ Վճռաբեկ դատարանը, դատավոր Ե. Խունդկարյանի նախագահությամբ քննարկելով Հայկ Բաբուխանյանի եւ «Իրավունք մեդիա» ՍՊԸ-ի՝ ընդդեմ «Խմբագիր» ՍՊԸ-ի եւ Էդիկ Անդրեասյանի՝ պատվի, արժանապատվության եւ գործարար համբավի պաշտպանության պահանջի մասին քաղաքացիական գործով ՀՀ վերաքննիչ քաղաքացիական դատարանի 31.05.2012թ. որոշման դեմ բերված վճռաբեկ բողոքը, որոշեց վերադարձնել այն: Վճռաբեկ դատարանը հիմնավորել է, որ վճռաբեկ բողոքը չի համապատասխանում ՀՀ քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքի 234-րդ հոդվածի (Վճռաբեկ դատարանում գործի քննության կարգը) պահանջներին:

Գործ 2. «Երբ գոռով հուշում են անհուշելին»

Էդիկ Անդրեասյանը հակընդդեմ հայց է ներկայացնում Հայկ Բաբուխանյանի դեմ

2012թ. հունվարի 28-ին նշանակված դատական նիստին հայցվորի ներկայացուցիչ Վահե Հովհաննիսյանը դատարանին կրկին ներկայացրեց իր պաշտպանչալի պահանջը. Հայկ Բաբուխանյանը պահանջում է պարտավորեցնել պատասխանողներին նույն լրատվության միջոցով հրապարակային ներողություն խնդրել իրենից, ամբողջությամբ հրապարակել դատարանի վճիռը հայցի բավարարման կամ մասնակի բավարարման դեպքում, ինչպես նաև վճարել 1 մլն դրամ փոխհատուցում հասցրած վիրավորանքի համար: Հայցվորը նաև հայտարարեց, որ ավելացնում է նաև իր պահանջի չորրորդ կետը, այն է՝ Էդիկ Անդրեասյանը պետք է հրապարակային ներողություն խնդրի Հայկ Բաբուխանյանից հայցադիմումին ներկայացված պատասխանում առկա վիրավորական արտահայտության համար:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Լ. Բակույանը հետաքրքրվեց, թե ինչ է կարծում հայցվորը պատասխանողի ուղարկած հաշտության համաձայնության տեքստի մասին: Սակայն Վ. Հովհաննիսյանը տեղեկացրեց կողմին, որ նա որևիցե պատասխան չի կարող տալ, քանի որ իր վստահորդը դեռևս իր դիրքորոշումը չի հայտնել այդ կապակցությամբ: Այնուամենայնիվ, կողմը սա դիտարկեց որպես հաշտության առաջարկի մերժում:

Է. Անդրեասյանը հայցապահանջի չորրորդ կետի վերաբերյալ իր կարծիքը հայտնեց՝ նշելով, որ իր պատասխանում գրվածը ոչ հրապարակային բնույթի է, քանի որ դրա մասին տեղյակ է ինքը, դատարանը, Հ. Բաբուխանյանը և նրա ներկայացուցիչը, ուրեմն ինչու՞ է հայցվորը այն հրապարակային դարձնում:

Վ. Հովհաննիսյանը պատասխանեց, որ դատարան ներկայացնելն

արդեն իսկ հրապարակում է, եթե մեկ անձ մյուսին ասեր, ապա դա ուրիշ է, իսկ սա արդեն հրապարակային արված հայտարարություն է:

Լ. Բակումյանի այն հարցին, թե արդյոք հայցվորը չի կարծում, որ այն հայցադիմումը, որը նա ներկայացրել է դատարան՝ փակագծերում նշելով, որ պատասխանողների հայրանունները հայտնի չեն, նույնպես վիրավորական է: Ըստ Վ. Հովհաննիսյանի՝ վիրավորական չէ:

Լ. Բակումյանը դատարանին ներկայացրեց հայցադիմումի պատասխանը, որում ասվում էր, որ պատասխանողը հերքում է հայցադիմումի պահանջները, քանի որ պատասխանողը կարծում է, որ չի վիրավորել հայցվորին: Ըստ պատասխանողի՝ հրապարակվել է բացասական կարծիք, բայց դա չի նշանակում, որ բացասական կարծիքը պետք է լինի վիրավորական: Հայցվորի այն հարցին, որ եթե մի անձ մեկ այլ անձի ասում է շուն, ուրեմն դա վիրավորանք չէ, Լ. Բակումյանը պատասխանեց, որ եթե դա ասելու համար նա հիմքեր է ունեցել, ուրեմն վիրավորական չէ: Արել Միքայելյանը պատասխանեց, որ ինքն ասել է՝ «շները քեզ ընկեր», այլ ոչ թե շուն:

Հիշեցնենք, որ սովյալ արտահայտությունն արվել էր հետևյալ նախադասության մեջ. «...Գայանե Զարգարյանը, հավանաբար նկատի ունենալով մեր կայքէջի հիմնադիր և «Խմբագիր» հաղորդաշարի ղեկավար Արել Միքայելյանին, գրում է «ընկեր Արել»: Այստեղ ևս ակնհայտ սխալ կա. Արել Միքայելյանը Դաշնակցության անդամ չէ, հետևաբար ճիշտ չէ նրան «ընկեր»-ով դիմելը, իսկ այլապես նա խնդրեց այս հետզրույթյան մեջ ավելացնել ժողովրդական հայտնի խոսքը՝ «շները քեզ ընկեր», բայց ուղղված, անշուշտ, ոչ կնոջը, այլ նրա պատմիչատուին»:

Է. Անդրեասյանը նշեց, որ իրենք դա վիրավորանք չեն համարում, այլ ընկալում են որպես հայրական պատասխան:

Այնուհետև հայցվորը մեջբերեց ՀՀ քաղ. օրենսգրքի 1087.1 հոդվածը, համաձայն որի՝ եթե վիրավորելիս կամ զրպարտելիս հղում չի կատարվել տեղեկատվության աղբյուրին (հեղինակին), կամ տեղեկատվության աղբյուրը (հեղինակը) հայտնի չէ, կամ լրատվական գործունեություն իրականացնողը, օգտվելով տեղեկատվության աղբյուրը չբացահայտելու իր իրավունքից, չի հայտնում հեղինակի անունը, ապա փոխհատուցման պարտավորությունը կրում է վիրավորանքը կամ զրպարտությունը հրապարակային ներկայացնողը, իսկ եթե այն ներկայացվել է լրատվական գործունեություն իրականացնողի տարածած տեղեկատվության մեջ, ապա՝ լրատվական գործունեություն իրականացնողը: Ըստ հայցվորի՝ այս դեպքում report.am կայքում հրապարակվել են հայցվորին վիրավորող տեղեկություններ, որոնց համար էլ պատասխանատվությունը պետք է կրի պատասխանողը: Սակայն պատասխանողն առարկեց՝ պատճառաբանելով, որ ինտերնետային կայքով արտահայտված կարծիքների, մտքերի համար ԶԼՄ-ն պատասխանատվություն չի կրում, քանի որ վերջինս չի կարող ասանափակել այլ անձանց կողմից հրապարակային կարծիք արտահայտելու իրավունքը:

Հայցվորի այն պնդմանը, որ դրանք հրապարակվել են report.am-ի կայքում, պատասխանողն ասաց, որ այդ արտահայտությունները հրա-

պարակվել են արձագանքների բաժնում: Ըստ Ա.Միքայելյանի՝ կայքը հրապարակել է ուրիշի հայտնած կարծիքը, այլ ոչ թե կայքի կարծիքը, որոնք այս պահին ջնջված են:

Վ. Հովհաննիսյանը պնդեց իր դիրքորոշումն առ այն, որ միևնույն է՝ կայքը հրապարակել է այդ կարծիքը, իսկ ջնջելու հետ կապված ավելացրեց, որ դեռ շուտ, անմիջապես պետք է ջնջեին: Պատասխանողները մնացին այն դիրքորոշմանը, որ իրենք հայցվորին չեն վիրավորել:

Մեկ բուպե ընդմիջում խնդրելուց հետո պատասխանող Է. Անդրեասյանը դատարանին հայտնեց, որ ցանկանում է միջնորդություն անել, այն է՝ սույն գործով հակընդդեմ հայց հարուցել հայցվորի դեմ, քանի որ կարծում է, որ իրեն վիրավորել են: Խոսքն այն մասին է, որ նշված գործով դատարան ներկայացված հայցադիմումում Է. Անդրեասյանին և Ա. Միքայելյանին ներգրավելով որպես պատասխանողներ՝ Հ. Բաբուխանյանը նրանց անվան և ազգանվան տակ փակագծերի մեջ նշել է՝ «հայրանունը հայտնի չէ»:

Ա. Միքայելյանը հայտնեց, որ չի ցանկանում հակընդդեմ հայց ներկայացնել ոչ թե նրա համար, որ չի վիրավորվել հայցվորից, այլ նրա համար, որ կարծում է, որ լրագրողների միջև ծագած վեճերը չպետք է հասնեն դատարան:

Չնայած հայցվորի առարկությանը՝ դատավոր Ա. Մելքումյանը բավարարեց միջնորդությունը և կողմին մեկ շաբաթ ժամանակ տրամադրեց հայց ներկայացնելու համար՝ հերթական նիստի օր նշանակելով փետրվարի 3-ը:

«Հայրանունը հայտնի չէ». Էդիկ Անդրեասյանը վիրավորվել է Հայկ Բաբուխանյանից

Փետրվարի 3-ին Էդիկ Անդրեասյանը Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանին ներկայացրեց իր հակընդդեմ հայցը:

Հակընդդեմ հայցում Է. Անդրեասյանն ասում է, որ վերը նշված մակագրությունից ստացվում է, որ հայցվորի կողմից հայրանվան փոխարեն ներկայացվել է հայրանունը հայտնի չլինելու և, հետևաբար, հոր՝ որպես ծնողի անհայտ լինելու փաստական տվյալը, ինչն էլ իր հերթին, չհամապատասխանելով իրականությանը, ակնհայտորեն իր մեջ պարունակում է իր հասցեին ուղղված վիրավորանք և արատավորում իր պատիվն ու արժանապատվությունը:

Հայցվորի այն պատճառաբանությանը, թե նման գրառումն արվել է այն պատճառով, որ հայցվորին հայտնի չեն եղել պատասխանողների հայրանունները, ինչն ամենևին չի նշանակել, որ նրանց հայրերը անհայտ են, այլ նման գրառումը բխել է ՀՀ քաղ. դատավարության օր.-ի պահանջներից, Է. Անդրեասյանը պատասխանեց, որ եթե հայցվորի նպատակը լիներ օրենքի պահանջի կատարումը և ոչ թե վիրավորանք հասցնելը, ապա պատասխանողի անհայտ հայրանունը հայտնի դարձնելու համար նա կարող էր ընդամենը ջզլանալ և պաշտոնական հարցում կատարել համապատասխան մարմիններին:

Է. Անդրեասյանը նաև ավելացրեց, որ կողմերի միջև նույն դատարանի վարույթում առկա մեկ այլ քաղաքացիական գործով, մինչև սույն գործով հայց ներկայացնելն արդեն իսկ մի քանի նախնական նիստերում նրա հայրանունը հայտարարվել է, որից էլ ակնհայտ է դառնում, որ հայցվորի կողմից հենց վիրավորանք հասցնելու դիտավորությամբ էլ կատարվել է նման գրառումը:

Այսքանով Է. Անդրեասյանը դատարանից խնդրեց հակընդդեմ հայցով պատասխանող Հայկ Բորիսի Բաբուխանյանին պարտավորեցնել հրապարակային ներողություն խնդրել Էդիկ Գարուշի Անդրեասյանից՝ գործով ներկայացված հայցադիմումում կատարված «հայրանունը հայտնի չէ» գրառման համար:

Դատավոր Ա. Մելքունյանը հայտնեց, որ օրենքով սահմանված եռօրյա ժամկետում կողմերին կհայտնի հակընդդեմ հայցի վերաբերյալ դատարանի որոշումը՝ հերթական նիստի օր նշանակելով փետրվարի 27-ը: Նշանակված օրը դատավոր Մելքունյանը մերժեց Է. Անդրեասյանի՝ սույն գործով հայցվորի դեմ հակընդդեմ հայց հարուցելու միջնորդությունը՝ հիմնավորելով, որ հակընդդեմ և սկզբնական հայցերի միջև առկա չէ փոխադարձ կապ, ու դրանց համատեղ քննությունը չի կարող ապահովել վեճի առավել արագ և ճիշտ լուծում:

Քանի որ կողմերը պնդեցին իրենց դիրքորոշումները և այդպես էլ հաշտության համաձայնության չեկան, դատարանը որոշեց ավարտել դատաքննությունը: Մարտի 12-ին Ա. Մելքունյանի նախագահությամբ դատարանը Հայկ Բաբուխանյանի պատվի, արժանապատվության և գործարար համբավի պաշտպանության հայցն ընդդեմ վերլուծաբան Էդիկ Անդրեասյանի և report.am կայքի խմբագիր Աբել Միքայելյանի մերժեց՝ անհիմն լինելու պատճառաբանությամբ:

Համաձայն վճռի՝ Հայկ Բաբուխանյանից հոգուտ ՀՀ պետական բյուջեի պետք է բռնագանձվի 20 հազար ՀՀ դրամ՝ որպես պետական տուրքի գումար:

Լեռնապատի գյուղապետը պարտվեց Վճռաբեկ դատարանի որոշմամբ

Վճռաբեկ դատարանը հոգուտ Լեռնապատի բնակիչ Բորիս Աշրաֆյանի է լուծել զրպարտության մեղադրանքով հարուցված հայցը: Աշրաֆյանը գյուղի 10 բնակիչներից մեկն է, որոնց դեմ գյուղապետ Վանո Եղիազարյանը հայցեր էր ներկայացրել Լոռու մարզի առաջին ատյանի դատարան զրպարտության եւ վիրավորանքի մեղադրանքով՝ որպես երրորդ անձ ներգրավելով նաեւ տարբեր լրատվամիջոցների (Աշրաֆյանի գործով ներգրավված էր «Առավոտ» օրաթերթը): Լոռու մարզի դատարանի դատավոր Վարդուհի Հովնանյանը, որի վարույթում են գտնվել և գտնվում գյուղապետի հայցերով հարուցված 10 գործերը, ի թիվս մյուս գործերի, վճիռը կայացրել էր հոգուտ Վանո Եղիազարյանի:

Նշված գործով դատավոր Հովնանյանը վճռել էր պարտավորեցնել Բորիս Աշրաֆյանին վիրավորանք հասցնելու համար ներողություն խնդրել գյուղապետից, հերքել զրպարտություն համարվող տեղեկությունները և նրանից հոգուտ Վանո Եղիազարյանի բռնագանձել 300 հազար դրամ (100 հազար՝ վիրավորանքի, 200 հազար՝ զրպարտության համար), ինչպես նաև 14 հազար դրամ՝ որպես հայցվորի կողմից նախապես վճարված պետական տուրքի գումար (հայցվոր Վանո Եղիազարյանը պահանջում էր հրապարակային ներողություն, հերքում, 3 մլն դրամ՝ 1 մլն վիրավորանքի, 2 մլն՝ զրպարտության համար, ինչպես նաև դատական ծախսերի փոխհատուցում):

Դատավոր Հովնանյանի վճիռը Բորիս Աշրաֆյանը բողոքարկել էր վերաքննիչ դատարան: Բողոքը մերժվել էր, և առաջին ատյանի դատարանի վճիռը թողնվել էր օրինական ուժի մեջ: Բորիս Աշրաֆյանը վճռաբեկ բողոք էր ներկայացրել:

Ի տարբերություն ստորադաս ատյանների՝ Վճռաբեկ դատարանը վեճը լուծել է հոգուտ բնակչի: Գյուղապետն իր հայցադիմումի համար հիմք էր ընդունել «Ժամանակ» օրաթերթում տպագրված «Էս թուրքին մեր միջից հանեք» վերնագրով հոդվածը, որտեղ Բորիս Աշրաֆյանը մասնավորապես նշել է. «Գազի գործով մարդիկ կային, որ ասեն, թե տունը հեռու ա, մի երկու ստույբա ա տնգել, իրա համար գազ ա քաշել: Ես էլ որպես վարչական հանձնաժողովի հասարակական կազմակերպության նախագահ, դե էդ ժամանակվա, թե արի՛ տուգանում ենք. բա ինչ ա եղել: Հետո ասեց՝ թե ապօրինի գազ ա քաշել: Արա, ուրախ չես, ապօրինին դրն ա...2 ստույբա ա տնգել մարդը, պիտի ուրախ լինես, որ ծախս չես անում, էն մարդը գազ ա տարել... Ու հետո, որ էս ցուցակը բացվեց օգնության, ես մնացել էի ապշած... Ասեց՝ բա դու էլ գրեիր, քեզ էլ կտայի: Ասի՛ ամոթ քեզ, էս գյուղում էլ սոված մարդ չկար, բացի հորիցդ, մորիցդ, փեսենոնցիցդ... Հռոմսիմյան Նորիկը երեկ անցնում էր, ասում ա՛ արխարս անունից 100.000 գրել են՝ մեռած մարդ ա, բայց իրա ստորագրությունը չի: Սա գայթակղվեց... Հիմա սա տեսախցիկ ու բանա դրել, թերթում գրել էին, թե ինչի՞ ես տեսախցիկ դրել, ասել էր, թե՛ գյուղում անասնազոոությունը տարածված ա, դրա համար տեսախցիկ եմ դրել: Խի գյուղապետարանի մոտից անասուն են գողա-

նու՞մ... Սա խայտառակություն է: Ափսոս էդ տղեն, բայց գայթակղվեց»:

Առաջին ատյանի և վերաքննիչ դատարանները նշված տեքստի հետևյալ արտահայտությունները զրպարտություն են համարել. «Հոռոմսիմյան Նորիկը երեկ անցնում էր, ասում ա՛նախորս անունից 100.000 գրել են՝ մեռած մարդ ա, բայց իրա ստորագրությունը չի», «Ափ՝ ամոթ քեզ, էս գյուղում էլ սոված մարդ չկար բացի հորիցդ, մորիցդ, փեսենոնցիցդ...»: «Արա» և «սա» արտահայտությունները համարել են վիրավորանք:

Մինչդեռ Վճռաբեկ դատարանը, վիճարկվող տեքստը գնահատելով արտահայտված մտքերի ամբողջության մեջ, եկել է եզրահանգման, որ վկայակոչված արտահայտությունները չեն կարող համարվել զրպարտություն և վիրավորանք: Մեջբերելով ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի համապատասխան դրույթը զրպարտության վերաբերյալ՝ Վճռաբեկ դատարանը նշել է, որ զրպարտությունը անձի վերաբերյալ այնպիսի փաստացի տվյալներ հրապարակային ներկայացնելն է, որոնք չեն համապատասխանում իրականությանը և արատավորում են նրա պատիվը, արժանապատվությունը կամ գործարար համբավը: Մինչդեռ վիճարկվող տեքստում զրպարտություն որակված արտահայտությունները չունեն թվարկված հատկանիշներից առնվազն երկուսը:

Վճռաբեկ դատարանն ընդգծել է, որ օրենքը վերաբերում է փաստին, որոշակի կոնկրետ տվյալներին, որոնք չեն կարող լինել վերացական, ենթադրական, այլ պետք է ունենան կոնկրետ առարկայական դրսևորում: Իսկ վիճարկվող տեքստում փաստացի տվյալների մասին խոսք լինել չի կարող, քանի որ դրանք վերացական ու ենթադրական են: Նաև՝ դրանցով որևէ կերպ չի արատավորվում անձի պատիվը, արժանապատվությունը կամ գործարար համբավը:

Դատարանն արձանագրել է նաև, որ Բորիս Աշրաֆյանի օգտագործած՝ «Ասի՛ ամոթ քեզ, էս գյուղում էլ սոված մարդ չկար, բացի հորիցդ, մորիցդ, փեսենոնցիցդ» արտահայտությունը գնահատողական դատողություն է, պատասխանողի սուբյեկտիվ գնահատականը՝ ուղղված համայնքի ղեկավարի գործունեության բարոյական կողմին, ուստի նման պայմաններում այդ արտահայտության հավաստիության ապացուցումն ակնհայտորեն անհնարին է:

Անդրադառնալով վիրավորանք որակված արտահայտություններին և դրանք դարձյալ դիտարկելով ամբողջական մտքի համատեքստում՝ Վճռաբեկ դատարանը հանգել է հետևության, որ Բորիս Աշրաֆյանը չի կատարել վիրավորական, կտրուկ կամ անզուսպ արտահայտություններ, չի գերազանցել քննադատության ընդունելի սահմանը: Ընդ որում՝ դատարանն ամրագրել է, որ քննադատության այդ շրջանակն ավելի լայն է պաշտոնատար անձանց համար՝ ի տարբերություն ֆիզիկական անձանց:

Ըստ վճռաբեկ որոշման՝ գյուղապետի գործունեության քննադատության համատեքստում «արա» և «սա» արտահայտությունները չեն կարող համարվել վիրավորանք, քանի որ ուղղված չեն անձի պատիվը կամ արժանապատվությունը արատավորելուն: «Արա» բառն ունի օժանդակ բնույթ և արտահայտության մեջ չունի էական դերակատարում, «սա»-ն իր լեզվաբանական իմաստով ցույց է տալիս խոսողին

մոտ կանգնած կամ խոսքի մեջ նոր նշված առարկա, անձ, երևույթ և կարող է վերաբերել նաև անձի: Ուստի, Վճռաբեկ դատարանը վերջնական որոշում է կայացրել բավարարել Բ. Աշրաֆյանի վճռաբեկ բողոքը: Միաժամանակ, եթե գյուղապետի հայցապահանջով և ստորադաս դատարանների որոշմամբ Բորիս Աշրաֆյանը պետք է փոխհատուցեր գյուղապետին իբր թե նրան վիրավորելու և զրպարտելու համար, ինչպես նաև նրա դատական ծախսերը, ապա Վճռաբեկ դատարանի որոշմամբ՝ այժմ գյուղապետը պետք է իր բնակչին փոխհատուցի նրա կատարած 39 հազար դրամ դատական ծախսը (19 հազար դրամ որպես վերաքննիչ բողոքի և 20 հազար դրամ որպես վճռաբեկ բողոքի համար վճարած պետական տուրքի գումար):

Նվեր Պողոսյան

200.000 դրամ՝ մարզպետի արատավորված պատվի վերականգնման համար

Գեղարքունիքի արդեն նախկին մարզպետ Նվեր Պողոսյանն իր անձի հանդեպ «տարածած զրպարտանքի համար» դատի էր տվել «Ժողովուրդ» օրաթերթին: Հայցի համար առիթ էր հանդիսացել թերթի 2011թ. հոկտեմբերի 7-ի համարում տպագրված «Մարզպետը կաշառք է վերցրել» վերնագրով հոդվածը: Պողոսյանը «Ժողովուրդ»-ից պահանջում էր 2,5 մլն դրամ փոխհատուցում իրեն զրպարտելու եւ վիրավորելու համար:

Թերթը գրել էր, որ Գեղարքունիքի մարզպետ Նվեր Պողոսյանն իր վարորդի միջոցով 3000 ԱՄՆ դոլար գումար է վերցրել մարզի Թթուջուր գյուղի դպրոցի պատմության ուսուցչին մրցույթում «հաղթանակ» պարգևելու համար: Այդ մասին թերթին ասել էր մրցույթի մյուս մասնակից Աննա Թորոսյանը:

«Թթուջուր գյուղի միջնակարգ դպրոցի պատմության ուսուցչի թափուր տեղի համար մրցույթ հայտարարելու մասին մարզպետարանը որեւէ տեղեկություն չունի, բացառությամբ այն փաստի, որ տնօրենի 22.08.2011թ. N220 գրությամբ Գեղարքունիքի մարզպետին տեղեկացվել է, որ «Թթուջուրի միջնակարգ դպրոց» ՊՈԱԿ-ում առաջացել է պատմության ուսուցչի թափուր տեղ՝ 10 դասաժամով: Դրանից հետո դպրոցի տնօրենը որեւէ տեղեկատվություն չի ներկայացրել մարզպետին», - տեղեկացրել էին մարզպետարանից:

«Ժողովուրդ» օրաթերթն իր հերթին հայտարարել է, թե տարօրինակ է, որ Նվեր Պողոսյանը որեւէ կերպ չի հերքում կաշառքի փաստը: «Ժողովուրդ» օրաթերթի էլեկտրոնային փոստին ուղարկվել է հաղորդագրություն Գեղարքունիքի մարզպետարանի աշխատակազմի տեղեկատվության եւ հասարակայնության հետ կապերի բաժնի կողմից, որով հայտարարվում է, թե «ԲՀԿ-ական մարզպետը 3000 դոլար կաշառք է վերցրել» վերնագրով հոդվածը բացառապես զրպարտանք է եւ չի համապատասխանում իրականությանը:

«Նախ տեղեկացնենք, որ «Ժողովուրդ» օրաթերթում հրապարակված հոդվածը չունի այն վերնագիրը, որը նշված է հաղորդագրությունում: Ու անհասկանալի է, թե ինչու է մարզպետը նույնիսկ այդտեղ ընդգծել «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությանն իր անդամակցությունը: Նվեր Պողոսյանը 3000 դոլար կաշառք վերցնելու պնդմանն ի պատասխան՝ «Ժողովուրդ» օրաթերթի լրագրող Սոնա Գրիգորյանի հետ հեռախոսազրույցում ասել է, որ դա հերյուրանք է եւ անջատել է հեռախոսը: Այդ դեպքում անհասկանալի է, թե մարզպետն ինչն է համարում «անձի հանդեպ տարածած զրպարտանք», եթե կոնկրետ կաշառքի փաստը չի հերքում իր պաշտոնական գրության մեջ:

Այսպիսով, «Ժողովուրդ» օրաթերթը տեղեկացնում է, որ «Մարզպետը կաշառք է վերցրել» խնդրո առարկա նյութում հրապարակել է երկու կողմերի կարծիքը՝ մարզպետի եւ կաշառքի փաստը պնդող Աննա Թորոսյանի, որը հաստատող ձայնագրությունը խմբագրությունում է: Կարծում ենք՝ հասկանալի է, թե ինչ հետաքրքիր դատավարություն է սպասվում «անձի զրպարտություն» ապրած մարզպետի գործով»,- գրել է թերթը:

«Ժողովուրդի» տեղեկատվության աղբյուրը խուսափում է հաստատել կաշառքի մասին իր իսկ խոսքերը

2011թ. նոյեմբերի 18-ին Գեղարքունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանում (նախագահող՝ Արթուր Թամրազյան) սկսվել էր Նվեր Պողոսյանի ներկայացրած հայցի քննությունն ընդդեմ «Ժողովուրդ» օրաթերթի:

Դատավարության ընթացքում մարզպետ Ն. Պողոսյանի փաստաբանները նշել են, որ «Ժողովուրդ» օրաթերթն իրավունք չունի մարզպետի՝ կաշառք վերցնելու մասին նյութ հրապարակել, քանի որ նա հանրային անձ է: Ավելին, ըստ նրանց՝ թերթը պարտավոր էր պարզել կաշառքի մասը, նոր տպագրել: Իսկ «Ժողովուրդի» ներկայացուցիչ Հակոբ Ճարոյանն ասել էր, որ թերթը պարտավոր չէր քննություն վարել եւ պարզել՝ որտեղ եւ ինչ հանգամանքներում, ում միջոցով է մարզպետը կաշառք վերցրել: Թերթը հանդես է եկել ամբիոնի դերում՝ հրապարակել է Թթուջուր գյուղի դպրոցի քննության մասնակից Աննա Թորոսյանի խոսքերը, որն ասել էր, թե մարզպետին իր մրցակիցը գումար է տվել վարորդի միջոցով:

Դատավոր Ա. Թամրազյանը եւս հայցվորին հարց էր տվել. «Չե՞ք կարծում, որ թերթը մեջբերում է կատարել»: «Ոչ» պատասխանել էին մարզպետի փաստաբանները:

Դատավարությանը ներկա Ա. Թորոսյանը, ով թերթին հայտնել էր կաշառքի մասին, հաստատել էր իր ասած բոլոր խոսքերը, բայց երբ հասել էր մարզպետի՝ վարորդի միջոցով վերցրած 3000 ԱՄՆ դոլար կաշառքի դրվագին, սկսել էր չհիշել: Նա վախվորած հայացքով նայել էր այս ու այն կողմ՝ հայտարարելով, որ մարզպետի կաշառք վերցնելու մասին ինքը ոչինչ չգիտի, ընդամենը լսել է գյուղի «ասեկոսեններից»:

Այդ ժամանակ «Ժողովուրդը» միջնորդել էր դատարանին՝ լսել Աննայի ձայնագրությունը: Դատարանը բավարարել էր միջնորդությունը: Ձայնագրության մեջ Աննան ասում էր, որ իր ամուսնու հետ գնացել է մարզպետի վարորդի մոտ, որը Վահան գյուղից է, ով ասել է, որ այդ գործն արդեն չի լինի, քանի որ մյուս մասնակցից վերցրել է 3000 ԱՄՆ դոլար ու տվել մարզպետին: «Որ իմանայի դուք էիք, չէի անի այդ գործը», - ըստ Աննայի՝ ասել էր մարզպետի վարորդը:

«Ժողովուրդը» հրաժարվեց 100 հազար դրամ վճարել Գեղարքունիքի մարզպետին

Դատավարությունը շարունակվեց 2012թ.: Հունվարի 17-ին կայացած դատական նիստի ընթացքում «Ժողովուրդ» օրաթերթի ներկայացուցիչ Հակոբ Ճարոյանը միջնորդեց, որ դատավորը նախնական դատական նիստ անցկացնի, քանի որ ներկայացվել է հակընդդեմ հայց, եւ ապացուցման խնդիրներ կան: Սակայն մարզպետի ներկայացուցիչներն առարկեցին: Իսկ գործում որպես երրորդ անձ ներգրավված Աննա Թորոսյանը համաձայնեց «Ժողովուրդ»-ի ներկայացուցիչի հետ: Դատավորը մերժեց օրաթերթի ներկայացուցիչի միջնորդությունը:

Հակընդդեմ հայցով «Ժողովուրդ» օրաթերթը մարզպետից հրապարակային ներողություն էր պահանջում եւ խորհրդանշական մեկ լուծմայի փոխհատուցում, «քանի որ Պողոսյանն իր անպատասխանատու հայտարարություններով արատավորել է «Ժողովուրդի» պատիվը»:

Մարտի 19-ին Գեղարքունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանում դատավոր Արթուր Թամրազյանը վճռեց հոգուտ Գեղարքունիքի մարզպետ Նվեր Պողոսյանի «Ժողովուրդ» օրաթերթից բռնագանձել 200 հազար դրամ, որից 100 հազար դրամը՝ որպես փոխհատուցման, 100 հազար դրամը՝ որպես փաստաբանի վարձատրության գումար, և պարտադրել հերքում: Իսկ «Ժողովուրդի» ներկայացրած հակընդդեմ հայցը դատավորը առանց որևէ մեկնաբանության մերժեց:

«Փոխանակ մարզպետն Աննային մեղադրեր իրեն ծանր հանցագործության մեջ մեղադրելու համար, «Ժողովուրդից» է ցանկանում 100 հազար դրամով գնել իր պատիվը: Եվ լավ է, որ դատավորը պաշտոնապես արձանագրեց՝ մարզպետ Նվեր Պողոսյանի արժանապատվությունը ոչ թե 2.5 մլն արժե, այլ ընդամենը 100 հազար ՀՀ դրամ», - արձանագրեց օրաթերթը:

«Ժողովուրդը» հրաժարվեց վճարել այդ գումարը մարզպետին՝ թերթի դեմ վճիռը համարելով անարդար: Թերթի խմբագրությունը հղում է անում «Ջանգվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենքի 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետին, որի համաձայն՝ լրատվական գործունեություն իրականացնողն ազատվում է տվյալ տեղեկատվության տարածման համար պատասխանատվությունից, եթե դա հրապարակային ելույթի ... բովանդակած տեղեկատվության բառացի կամ բարեխիղճ վերարտադրությունն է, և դա տարածելիս ինքը կատարել է հղում այդ աղբյուրին:

«Համաձայն ՀՀ Սահմանադրության 27 հոդվածի՝ յուրաքանչյուր ոք ունի իր կարծիքն ազատ արտահայտելու իրավունք... Յուրաքանչյուր ոք ունի խոսքի ազատության իրավունք, ներառյալ տեղեկություններ և գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունը տեղեկատվության ցանկացած միջոցով՝ անկախ պետական սահմաններից:

Այսպիսով, «Ժողովուրդը» պահպանել է օրենքների, էթիկայի ու բարեխղճության բոլոր նորմերը: «Զանգվածային լրատվության մասին» ՀՀ օրենքի 4-րդ հոդվածի 1-ին կետի և 9-րդ հոդվածի 2-րդ կետի պահանջներով իրականացրել է մասնագիտական օրինական գործունեություն և վիճահարույց հոդվածում բառացի վերարտադրել է ինչպես մարզպետ Նվեր Պողոսյանին կաշառք վերցնելու մեջ մեղադրող Աննա Թորոսյանի, այնպես էլ մարզպետի խոսքերը»,- տարածած հաղորդագրության մեջ գրել էր «Ժողովուրդը»:

Գեղարքունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը թերթը բողոքարկեց ՀՀ վերաքննիչ դատարան, որն այն քննեց մայիսի 31-ին:

Դատարանի այն հարցին, թե արդյոք կողմերը չեն ցանկանում այս գործով հաշտության գալ, կողմերը որևէ առարկություն չհայտնեցին դատարանի առաջարկին: Այդ պատճառով նիստը հետաձգվեց մինչև հունիսի 14-ը՝ այն սպասումով, որ կողմերը հաշտության համաձայնություն կնքած կներկայանան նիստին: Սակայն հունիսի 14-ի նիստին հայցվորի ներկայացուցիչները դատարանին տեղեկացրին, որ կողմի հետ հաշտության եզրեր այդպես էլ չեն գտել:

Սեպտեմբերի 6-ին ՀՀ վերաքննիչ դատարանը մերժեց «Ժողովուրդ» օրաթերթի բերած վերաքննիչ բողոքն ընդդեմ Գեղարքունիքի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի 2012թ. մարտի 19-ի վճռի:

Վլադիմիր Գասպարյան

Արթուր Մարտինց

Պատարանը վճիռ կայացրեց հոգուտ ոստիկանապետի

2012թ. փետրվարի 20-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում դատավոր Ալեքսեյ Սուբոյանի նախագահությամբ տեղի ունեցավ «Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» ՀԿ-ն (ՀՔԱՎ) ընդդեմ ոստիկանապետ Վլադիմիր Գասպարյանի՝ պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված փաստի հատուցման պահանջի վերաբերյալ նախնական դատական նիստը:

Հայցվորի ներկայացուցիչ Վահե Գրիգորյանն ասաց, որ իրենք հայցապահանջին լրացում են կատարել և ցանկանում են այն գրավոր ներկայացնել դատարանին: Պատասխանող կողմի ներկայացուցիչ Արա Զոհրաբյանն արդեն հասցրել էր ծանոթանալ հայցապահանջի լրացմանը և նշեց, որ դա ոչ թե հայցի պահանջների լրացում է, այլ որոշակի պահանջներից հրաժարվելու դիրքորոշում, որում առկա են իրավական փաստարկներ՝ կապված իրենց պատասխանում նշված փաստարկների հետ: Փաստաբանն ավելացրեց, որ Քաղաքացիական դատավարության օրենսգրքով սահմանված երկշաբաթյա ժամանակ չեն պահանջում, որպեսզի ներկայացնեն իրենց դիրքորոշումը բերված հայցապահանջի լրացմանը, քանի որ կարծում են, որ այդպիսի անհրաժեշտություն չկա:

Վ. Գրիգորյանը դատարանին ներկայացրեց հայցի առարկան, որում ասվում է, որ հայցվորի կողմից հայցադիմում ներկայացնելու համար հիմք են հանդիսացել 2011թ. հոկտեմբերի 17-ին hrparak.am էլեկտրոնային էջում «Ով արյուն կլափի, թող գա իր երեխու դեմ» հոդվածում և 2011թ. հոկտեմբերի 15-ին «Զինուժ» ծրագրում ոստիկանապետ Վլադիմիր Գասպարյանի տված հարցազրույցները: Ըստ հայցվորի՝ այդ արտահայտությունները պարունակում են վիրավորանք և զրպարտություն, որոնք փաստ են հասցնում կազմակերպության գործարար համբավին:

Հայցվորը դատարանից խնդրեց ներկայացված հայցադիմումը բավարարել և պարտավորեցնել պատասխանողին հրապարակայնորեն

հերքել գրպարտություն համարվող տվյալները և նրանից բռնագանձել 10 (տասը) ՀՀ դրամ՝ որպես պատճառված վնասի փոխհատուցում:

Գասպարյանի շահերի պաշտպան Ա. Զոհրաբյանի այն հարցին, թե արդյոք հայցի հիմքում դրված «Հրապարակ» օրաթերթի և «Զինուժ» ծրագրի հրապարակումների փաստական հանգամանքներից բացի այլ փաստական հանգամանք հայցադիմումի հիմքում դրված է, Վ. Գրիգորյանը պատասխանեց, որ բացի այդ երկու հրապարակումներից՝ նաև դիտարկված է news.am-ի հարցազրույցը, որում պատասխանողը հստակեցրել է, որ իր նախորդ հարցազրույցներում նա նկատի է ունեցել հայցվորին՝ Ա. Սաքունցին: Հայցվորը նշեց, որ այն ներկայացվում է որպես հերքում պատասխանողի կողմից նշված այն փաստարկի, թե պատասխանողը հայցվորին նկատի չի ունեցել իր վիրավորական բնույթի արտահայտություններում: Հայցվոր Արթուր Սաքունցը ներկայացրեց news.am-ում հրապարակված այդ հոդվածը՝ «Վլադիմիր Գասպարյանը ներել է իրեն դատի տված Արթուր Սաքունցին»:

Դատավոր. «Այդչիկներով լակոտներ» ասելով՝ ոստիկանապետն ի՞նչ է նկատի ունեցել

Հունիսի 27-ի դատական նիստին Վլադիմիր Գասպարյանի ներկայացուցիչ Արա Զոհրաբյանը դատարանին ներկայացրեց պատասխանողի դիրքորոշումն առ այն, որ ամբողջությամբ հերքում է հայցվորի պահանջը: Ա. Զոհրաբյանն անդրադարձավ այն հանգամանքին, որ ոչ առևտրային-հասարակական կազմակերպություն հանդիսացող հայցվորը չունի և չի կարող ունենալ գործարար համբավ: Ըստ պատասխանողի՝ հայցվորը կարող է ունենալ բարի համբավ:

Հայցադիմումում Վ. Գրիգորյանը խնդրել է դատարանին հայցադիմումը համարել ներկայացված հայցային վաղեմության ժամկետի սահմաններում, քանի որ առաջին անգամ հայցվորը հայցադիմում է ներկայացրել Երևանի Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթունի դատարան 2011թ. նոյեմբերի 17-ին՝ նշելով պատասխանողի՝ իրեն հայտնի բնակության վայրի հասցեն: Սակայն սույն գործը վերադարձվել է: Պատկան մարմինների կողմից պատասխանողի հասցեն հայտնելու գործում համագործակցության լիակատար բացակայության պայմաններում հայցվորը 2011թ. դեկտեմբերի 12-ին հայցադիմում է ներկայացրել պատասխանողի աշխատավայրի հասցեով:

Ա. Զոհրաբյանը նշում է, որ Արաբկիրի դատարանը հայցադիմումը վերադարձրել է, եւ համապատասխան որոշումից հետևում է, որ հայցվորը պատասխանողի բնակության հասցեն նշել է Դավթաշենի տարածքում, սակայն դիմել է ոչ այդ տարածքը սպասարկող դատարանին: Ըստ պատասխանողի՝ հայցվորն այդ որոշումը ստանալուց հետո եռօրյա ժամկետում չի դիմել համապատասխան դատարան և խախտել է Քաղ. օր.-ի 1087.1 հոդվածով նախատեսվող գրպարտության մասին հայտնի դառնալու պահից դատարան դիմելու մեկ ամսվա ժամկետը:

Վ. Գրիգորյանը իր հայցադիմումում խնդրել է դատարանին պարտավորեցնել պատասխանողին հերքել գրպարտություն համարվող փաստացի տվյալները, որոնք են.

«20 տարեկան պոչիկներով լակոտներին, որ բերել են Հելսինկյան կազմակերպությունները, ու էդ լակոտների բերանների արտահայտություններն անձնական վիրավորանք են հասցնում: Երբ փալնքտու լակոտը երկիր պահած, երկրի համար տուժած մարդուն վիրավորում է լկտի բացականչություններով, ես դա չեմ հանդուրժելու... Նրանք անպատվում են պաշտպանության նախարարին՝ ասելով՝ էդ միտանին: Ես ասում եմ՝ էդ չորստանիններիցդ շատ գործ է անում մեր միտանին, չէ՞ որ էդ մարդն ինչ որ արել է, ես չեմ պաշտպանում, արել է էս երկրի համար, որ էդ ոտքը կորցրել է»:

«Ո՞նց կարող է մարդու սիրտ ցավա, երբ նա մտածում է՝ ինչքան աղմկահարույց, ինչքան վատ դեպք պատահի, էնքան լավ է, որովհետև դրա վրա ավելի շատ փող կարող է աշխատի»:

Ա. Ջոհրաբյանը, հղում կատարելով Քաղ. օր.-ի 1087.1 հոդվածին, առ այն, որ գրպարտության վերաբերյալ գործերով անհրաժեշտ փաստական հանգամանքների ապացուցման պարտականությունը կրում է հայցվորը, նշեց, որ հայցվորի կողմից ներկայացված 2011թ. նոյեմբերի 22-ի՝ news.am կայքում հրապարակված «Վլադիմիր Գասպարյանը ներել է իրեն դատի տված Արթուր Սաքունցին» վերտառությամբ հոդվածը չի կարող այդպիսի ապացույց հանդիսանալ: Ըստ փաստաբանի՝ հոդվածում խոսքը Վ. Գասպարյանի դեմ հայց ներկայացրած Արթուր Սաքունցին ներել կամ չներելու մասին է, քանի որ հայցվոր կազմակերպության ղեկավարը հենց Սաքունցն է, հետևաբար Վ. Գասպարյանը պետք է ներելու մասին խոսեր Ա. Սաքունցի վերաբերյալ:

Ըստ Ա. Ջոհրաբյանի՝ Վ. Գասպարյանը «20 տարեկան պոչիկներով լակոտներ», ինչպես նաև «չորստանիններ» ասել է ՀՀ պաշտպանության նախարարին վիրավորանք հասցրած անձանց և ոչ թե հայցվորին կամ Հելսինկյան կազմակերպություններին կամ ակցիայի մասնակիցներին կամ զոհված զինվորների ծնողներին:

Անդրադառնալով «Ո՞նց կարող է մարդու սիրտ ցավա, երբ նա մտածում է՝ ինչքան աղմկահարույց, ինչքան վատ դեպք պատահի, էնքան լավ է, որովհետև դրա վրա ավելի շատ փող կարող է աշխատի» արտահայտությանը՝ Ա. Ջոհրաբյանը նշեց, որ Վ. Գասպարյանը քննադատել է բացասական երևույթները և ոչ թե կոնկրետ անձանց:

Վ. Գրիգորյանի այն հարցին, թե Վ. Գասպարյանն իր արտահայտություններում արդյոք նկատի է ունեցել հայցվորին, Ա. Ջոհրաբյանի կողմից չհնչեց հստակ «այո» կամ «ոչ», այլ այն, որ Վ. Գասպարյանը նկատի է ունեցել ՀՀ պաշտպանության նախարարին վիրավորանք հասցրած անձանց: Ա. Ջոհրաբյանը նշեց նաև, որ հայցվորը պետք է ապացուցի, որ այդ արտահայտությունները հայցվորին են ուղղված եղել, այլ ոչ թե պատասխանողը:

Դատավոր Ա. Սուքոյանը ցանկացավ իր հերթին ճշտել, թե «պոչիկներով լակոտներ» արտահայտությունն անելով, «պոչիկներով» ասելով՝ Վ. Գասպարյանը ինչ է նկատի ունեցել, սակայն պատասխան չստացավ:

Այնուհետև Վ. Գրիգորյանը դատարանի համար հստակեցրեց հայցվորի պահանջն առ այն, որ հայցվորը գրպարտություն է համարում ոչ թե այն, որ «20 տարեկան պոչիկներով լակոտներ» է բերել

հայցվորը, այլ այն հանգամանքը, որ հայցվորի կողմից բերված վերոնշյալ անձինք, ըստ Վ. Գասպարյանի, ՀՀ պաշտպանության նախարարին վիրավորանք են հասցրել:

Այսքանով գործի քննությունն ավարտվեց, և դատական ակտի հրապարակման օր նշանակվեց հուլիսի 11-ը: Սակայն հայտարարված օրը վճռի հրապարակումը հետաձգվեց, քանի որ դատավորը հայտարարեց, որ լրացուցիչ հետազոտություն պետք է իրականացվի հետևյալ արտահայտության համար. «20 տարեկան պոչիկներով լակոտներին, որ բերել են Հելսինկյան կազմակերպությունները, ու էդ լակոտների բերանների արտահայտություններն անձնական վիրավորանք են հասցնում: Երբ փախնոտ լակոտը երկիր պահած, երկրի համար տուժած մարդուն վիրավորում է լկտի բացականչություններով, ես դա չեմ հանդուրժելու... Նրանք անպատվում են պաշտպանության նախարարին՝ ասելով՝ էդ միտանին: Ես ասում եմ՝ էդ չորստանիններիցդ շատ գործ է անում մեր միտանին, չէ՞ որ էդ մարդն ինչ որ արել է, ես չեմ պաշտպանում, արել է էս երկրի համար, որ էդ ոտքը կորցրել է»:

Հուլիսի 20-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ալեքսեյ Սուբոյանը մերժեց «Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» ՀԿ-ի հայցն ընդդեմ Վլադիմիր Գասպարյանի:

Վերաքննիչ դատարանը մերժել է ՀՔԱՎ բողոքն ընդդեմ ոստիկանապետի օգտին կայացված վճռի

Հոկտեմբերի 17-ին ՀՀ վերաքննիչ դատարանը մերժել է «Հելսինկյան քաղաքացիական ասամբլեայի Վանաձորի գրասենյակ» ՀԿ-ի վերաքննիչ բողոքն ընդդեմ ընդհանուր իրավասության դատարանի՝ հօգուտ ոստիկանության պետ Վլադիմիր Գասպարյանի կայացրած վճռի:

Վերաքննիչ բողոքում հայցվորը նշել է, որ դատարանը որևէ գնահատականի չի արժանացրել այն հանգամանքը, որ դատավարության ամբողջ ընթացքում պատասխանողն այդպես էլ չէր հերքել հայցվորին նկատի ունենալու հանգամանքը: Բողոքաբերը նշել էր, որ պատասխանողի ներկայացուցիչը դատավարական բարձրակարգ հմտությունների և բավականին հետաքրքիր պաշտպանության ձևի կիրառմամբ, այնուամենայնիվ, իր կամքից դուրս հանգամանքների բերումով, ի վիճակի չէր ապահովել հետևյալ հարցի հստակ պատասխանը. «Արդյո՞ք պատասխանողը նկատի էր ունեցել հայցվորին»:

Բողոքաբերը նշել է, որ դատարանի կողմից սխալ են կիրառվել ՀՀ քաղ.օր.-ի 19-րդ և 1087.1-րդ հոդվածները, ինչի հետևանքով հայցվորը գրկվել է նշված հոդվածներով նախատեսված իր իրավունքներից և խնդրել է վերաքննիչ դատարանին՝ հայցը մերժելու մասով բեկանել դատարանի վճիռը և գործն այդ մասով ուղարկել նոր քննության:

Վերաքննիչ բողոքի պատասխանում Վ. Գասպարյանի շահերը դատարանում ներկայացնող փաստաբան Արա Զոհրաբյանը հայտնել է, որ վերաքննիչ բողոքում հայցվորը միջնորդել է հարգելի համարել բողոքը բերելու համար բաց թողնված մեկօրյա ժամկետը՝ որպես հարգելի պատճառ նշելով դատարանի կողմից 21.07.2012 թ. վճիռը հայց-

վորին ուղարկելու հանգամանքը, սակայն պատասխանողը նշել է, որ բողոքը պետք է վերադարձվի, քանի որ, ՀՀ քաղ. դատ. օր.-ի համաձայն՝ դատարանը վճռի օրինակը մինչև հրապարակման հաջորդ օրը ուղարկել է հայցվորին:

Վերաքննիչ դատարանը նշել է, որ պատասխանող կողմը ընդամենը քննադատել է հասարակության մեջ տեղ գտած բացասական երևույթները և ոչ թե կոնկրետ անձանց, այդ թվում նաև՝ հայցվորին՝ նկատի ունենալով նաև այն փաստը, որ հայցվորը, հանդիսանալով հասարակական կազմակերպություն, նպատակ է հետապնդում աջակցելու ժողովրդավարական համակարգի ամրապնդմանը և քաղաքացիական հասարակության զարգացմանը, այսինքն՝ ըստ էության կողմ է հասարակության մեջ տեղ գտած բացասական երևույթների բացահայտման և քննադատման գործընթացին:

Այսպիսով, վերաքննիչ դատարանը, հիմնավոր չհամարելով վերաքննիչ բողոքի հիմքերը, գտել է, որ ընդհանուր իրավասության դատարանը, կատարելով սույն գործում առկա բոլոր ապացույցների բազմակողմանի, լրիվ և օբյեկտիվ քննություն, կայացրել է վեճն ըստ էության ճիշտ լուծող դատական ակտ, ուստի այն բեկանելու հիմքեր առկա չեն, հետևաբար բողոքը մերժել է՝ օրինական ուժի մեջ թողնելով ստորադաս ատյանի վճիռը:

3 մլն 264 հազար դրամի պահանջը դատարանը նվազեցրեց մինչև 50.000 դրամ

«Իջեանի ճՇՇ» ՓԲԸ-ն 2011թ. Տավուշի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան հայց է ներկայացրել «Իջեան ստուդիա» ՍՊԸ ընկերության եւ «Իջեան ստուդիա» հեռուստաընկերության լրագրող Նաիրա Խաչիկյանի դեմ: Ընկերությունը պահանջում էր պարտավորեցնել Նաիրա Խաչիկյանին եւ «Իջեան ստուդիա» ընկերությանը՝ հրապարակայնորեն ներողություն խնդրել եւ «Իջեանի ճՇՇ» ՓԲ ընկերության օգտին նրանցից համապարտությամբ բռնագանձել 3 մլն դրամ՝ որպես փոխհատուցում, եւս 264 հազար դրամ՝ որպես դատական ծախս, որից 200 հազար դրամը՝ փաստաբանին վճարած վարձատրության գումար էւ 64 հազարը՝ որպես վճարված պետական տուրքի գումար:

«Իջեանի ճՇՇ» ՓԲԸ-ի հայցադիմումի մեջ նշված է, որ 2011թ. հունիսի 21-ին հայկական երկրորդ հեռուստաալիքի «Լրաբեր» լրատվական ծրագրով, ինչպես նաեւ «Երկիր Մեդիա» հեռուստաընկերությամբ մի քանի անգամ հեռարձակվել են տեսանյութեր, որոնց մեջ տեղ են գտել ընկերության գործարար համբաժն արտավարող արտահայտություններ: Դրանք են՝ «գործարար դիմակի տակ իսկական ավերողներ են թաքնված, մի պարզ անվամբ՝ Իջեանի ճանշին ձեռնարկություն», «մասնագիտական որակի եւ անաչառության պակասն է, որ ծնել է նման հետեւանքներ», «քանդել եւ սալահատակը ծածուկ վաճառել է», «Իջեանի ճանշինի թեթեւ ձեռքով վաճառվել են», «Մետաղագործների փողոցի 36 մլն դրամի ծախսման ու մսխման աշխատանքների մասին են բարձրաձայնում բնակիչները հորդառատ անձրևներից հետո»:

«Իջեանի ճՇՇ» ՓԲԸ-ի հայցով դատավարությունը Տավուշի մարզի առաջին ատյանի դատարանի Դիլիջանի նստավայրում սկսվել է 2011-ի օգոստոսի 18-ին: Դատարանում ցուցադրվել են խնդրահարույց տեսանյութերը, կողմերը ներկայացրել են իրենց նկատառումները:

Դատաքնության ընթացքում հայցվոր ընկերությունը պնդել է, որ վերը նշված վիրավորական ու զրպարտող արտահայտությունները վնասել են այլ սուբյեկտների հետ իրենց գործարար հարաբերություններին: Պարզաբանելով իր հայցապահանջը՝ հայցվորը հայտնել է, որ այդ արտահայտություններից առաջին երկուսը՝ վիրավորական, իսկ մնացած երեքը զրպարտող բնույթ ունեն: Պատասխանող կողմն էլ պնդել է, որ լրատվության միջոցով բարձրաձայնվել են հանրային հետաքրքրություն ներկայացնող խնդիրներ հանրային վայրի վերանորոգման աշխատանքների թերությունների մասին: Պատասխանողները նշել են նաև, որ 27.06.2011թ. հաղորդման ժամանակ հայցվոր ընկերության տնօրենը և այլ աշխատակիցներ հնարավորություն են ստացել ելույթ ունենալ և ներկայացնել իրենց պարզաբանումներն ու տեսակետները, որից հետևում է, որ հայցվոր ընկերությունը ստացել է հերքման և պատասխանի հնարավորություն և, հետևաբար, չի կարող հայցել իրավական պաշտպանության այլ միջոցներ, տվյալ դեպքում՝ գումարային փոխհատուցում Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 10-րդ մասի համաձայն:

2012թ. ապրիլի 27-ին հրապարակելով վճիռը՝ Տավուշի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանը եզրահանգել է, որ առաջին երկու արտահայտությունները՝ «գործարար դիմակի տակ իսկական ավերողներ են թաքնված մի պարզ անվամբ՝ Իջևանի ճանշին ձեռնարկություն» և «մասնագիտական որակների ու անաչառության պակասն է, որ ծնել է նման հետևանքներ», իրենց բնույթով գնահատողական դատողություններ են, որոնք վիրավորական չեն կարող համարվել: Թեև լրագրողը ընտրել է չափազանցություններ, սակայն այդպիսի ոճով արտահայտել է կարծիք, որն ինքնին արատավորող բնույթի չէ: Մնացած արտահայտությունները գնահատելով որպես փաստի մասին հայտարարություններ՝ դատարանը եզրահանգել է, որ «սպախատակը քանդել և ծածուկ վաճառել են», «Իջևանի ճանշինի թեթև ձեռքով վաճառվել են» և «36 մլն դրամի ծախսման ու մսխման» արտահայտությունները որպես փաստական տվյալներ չեն համապատասխանում իրականությանը և արատավորում են կազմակերպության գործարար համբավը: Այդ հիմքով դատարանը սահմանել է, որ հեռուստաընկերությունը մնաս է հասցրել հայցվոր ընկերության գործարար համբավին՝ հեռարձակելով զրպարտող բնույթի տեղեկատվություն:

Հայցվոր ընկերության կրած վնասը փոխհատուցելու նպատակով դատարանը որոշել է հեռուստաընկերությունից եւ լրագրող Ն. Խաչիկյանից բռնագանձել ընդամենը 50.000 դրամ: Փոխհատուցման նման ցածր գումարը դատարանը հիմնավորել է այն հանգամանքով, որ 27.06.2011թ. Իջևանի հեռուստատեսության հեռարձակված «Սալիկները՝ ապահով հանգրվանում» հաղորդմամբ մասնակիորեն վերականգնվել է ընկերության արատավորված պատիվը, քանի որ վերջինս հնարավորություն է ստացել իր տեսակետները ներկայացնել:

Վերաքննիչ դատարանը գործը բեկանել է

Ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը «Իջևանի ՃՇՇ» ՓԲԸ-ն բողոքարկեց ՀՀ վերաքննիչ դատարան, որն ամբողջությամբ բեկանեց առաջին ատյանի դատարանի որոշումը և գործն ուղարկեց առաջին ատյանի դատարան՝ ամբողջ ծավալով նոր քննություն կատարելու համար: Հիմնվելով Վճռաբեկ դատարանի 27/04/2012թ. նախադեպի վրա՝ իր որոշումը դատարանը պատճառաբանել է հետևյալ կերպ. «Գնահատման առարկա պետք է դառնա օգտագործված միջոցի կամ եղանակի՝ տեղեկատվության արագ և համընդհանուր տարածման հարցը... զանգվածային լրատվության միջոցներով կատարված հրապարակումների տարածումը շատ ավելի արագ է, քան եթե հրապարակումն արվեր անձանց փոքրաթիվ խմբի շրջանակում: Միաժամանակ պետք է հաշվի առնել նաև տեղեկատվությունը տարածելու շրջանակը: Չանգվածային լրատվության միջոցները, որոնք գործում են տեղական մակարդակում (մարզ, քաղաք), ունեն ավելի փոքր տարածման շրջանակ, քան հանրապետության ամբողջ տարածքով հեռարձակվող և տարածվող լրատվամիջոցները:

Նյութական փոխհատուցում նշանակելու դեպքում անհրաժեշտ է, որ դատարանները մեծ ուշադրություն դարձնեն փոխհատուցվող գու-

մարի չափի սահմանմանը, պատասխանողներից պահանջեն նրանց եկամուտների վերաբերյալ պետական իրավասու մարմիններին ներկայացված ֆինանսական և այլ փաստաթղթեր... հակառակ դեպքում մեծ չափով փոխհատուցումները կարող են ծանր հետևանքներ ունենալ վերջիններիս բնականոն գործունեությունը շարունակելու առումով:

...Տվյալ դեպքում անհասկանալի է, թե ինչ հանգամանքներ հաշվի առնելով է դատարանը հանգել այն հետևության, որ փոխհատուցման չափը պետք է լինի 50.000 ՀՀ դրամ այն պայմաններում, երբ հայկական երկրորդ հեռուստաընկերությունը եթեր է հեռարձակվում ամբողջ հանրապետությունում, այսինքն՝ ամբողջ հանրապետությունով գործունեություն ծավալող ընկերության մասին հնչեցված արտավիրող տեղեկությունները տարածվել են այդ ընկերության հետ գործարար կապերի մեջ գտնվող անձանց ամբողջ շրջանակում:

Գործում առկա չէ Նաիրա Խաչիկյանի գույքային դրությունը հաստատող որևէ վերաբերելի ապացույց... որի հիման վրա հնարավորություն կունենար պարզել պատասխանողի գույքային դրությունը և ըստ այդմ էլ սահմաներ հնչեցված վիրավորանքին և զրպարտությանը համարժեք փոխհատուցման ողջամիտ չափ: Դատարանն ինքն է արձանագրել այն փաստը, որ պատասխանողի գույքային դրության վերաբերյալ որևէ ապացույց առկա չէ, սակայն, այդուհանդերձ, որպես փոխհատուցման չափ սահմանել է 50.000 ՀՀ դրամ»:

Վերաքննիչ դատարանը նաև կասկած է հայտնել, թե արդյոք 27.06.2011թ. հեռարձակված հեռուստաընկերության երկրորդ թողարկումը կարելի է ընդունել որպես պատասխանողի կողմից կատարված հերքում՝ հաշվի առնելով այն հանգամանքը, որ հայցվորն ինքն է փորձել հերքել իր մասին տարածված տեղեկությունները, մինչդեռ հերքումը որպես այդպիսին պետք է տա տեղեկություններ տարածած անձը, այլ ոչ թե նա, ում մասին տարածել են տեղեկությունները: Այս հիմքով վերաքննիչ դատարանը պահանջել է նոր դատաքննության ընթացքում քննության առարկա դարձնել նաև այն հարցը, թե արդյոք հայցվորը մինչ դատական պաշտպանությունը դիմել է պատասխանողներին՝ հերքելու իրենց հրապարակած տեղեկություններն այն նույն եղանակներով, ինչով որ տեղի է ունեցել տեղեկությունների տարածումը:

«168 ժամ» թերթը հերքեց հրապարակած տեղեկությունները

Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Էդիկ Ավետիսյանը 2012թ. հուլիսի 12-ին հրապարակեց Մարգարիտա Մարտիրոսյանի հայցով դատական ակտն ընդդեմ Հռիփսիմե Կարապետյանի և երրորդ անձ «168 ժամ» թերթի: Համաձայն վճռի՝ «168 ժամ» թերթը պարտավոր է հերքել 04.11.2010թ. թերթում տպագրված «Չեմ կարող էսպես ապրել, անմեղ մարդ է դատվել» վերնագրով հոդվածում պարունակվող, հայցվորի պատիվն ու արժանապատվությունն արատավորող տեղեկությունները, իսկ Հռիփսիմե Կարապետյանը պետք է 100 հազար դրամ վճարի հայցվորին փաստաբանական ծառայությունների համար:

Հայցվորն իր հայցադիմումում պատճառաբանել էր, որ պատասխանողի հրապարակած հոդվածն իր հասցեին ակնհայտ անհիմն մեղադրանքներ և իր պատիվն ու արժանապատվությունն արատավորող տեղեկություններ է պարունակում: Ըստ հայցվորի՝ հոդվածում առկա այդ արտահայտություններն են.

«...Հ. Կարապետյանը վստահեցնում է, որ սկեսուրն ու ամուսինը՝ սպանության համար դատապարտված Ա. Մանասերյանը, սպառնացել են ճշմարտությունն ասելու, վկայություն տալու դեպքում իր նկատմամբ քայլեր ձեռնարկել...»:

«...Մարգարիտան՝ սկեսուրս, շանտաժի է դիմել: Նա բոլորին կաշառելով՝ մարդկանց դատում, նստացնում է...»:

Հայցվորը խնդրել էր պարտավորեցնել պատասխանողին՝ հերքելու հոդվածում պարունակվող տեղեկություններն ամբողջությամբ՝ հերքումը տպագրելով նույն շաբաթաթերթում, ինչպես նաև Հռիփսիմե Կարապետյանից բռնագանձել 500 հազար դրամ՝ որպես փաստաբանական ծախսերի փոխհատուցում:

Դատաքննության ընթացքում հայցվորի ներկայացուցիչ Գուրգեն Թորոսյանը պնդեց իր դիրքորոշումն առ այն, որ պատասխանողի՝ «Չեմ կարող էսպես ապրել, անմեղ մարդ է դատվել» վերնագրով հոդվածը հայցվորի հասցեին ակնհայտ անհիմն մեղադրանքներ և վերջինիս պատիվն ու արժանապատվությունն արատավորող տեղեկություններ է պարունակում: Պատասխանող կողմը նիստերին հիմնականում չէր ներկայանում:

Ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը մտել է օրինական ուժի մեջ և չի բողոքարկվել վերաքննիչ դատարան: Իսկ թերթը իր կայքէջից հեռացրել է վիճահարույց հոդվածը եւ տպագրել հերքումը:

Նախկին տնօրենի տղան պարտվեց թերթի ու լրագրողի դեմ դատական վեճում

Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում դեռեւս անցյալ տարվանից քննվում էր Տիգրան Տերտերյանի օրինական ներկայացուցիչ Համետ Տերտերյանի՝ որդու պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորող տեղեկությունները հերքելու և զրպարտության համար փոխհատուցում վճարելու պահանջով դատական նիստն ընդդեմ «168 ժամ» թերթի և լրագրող Մարինե Մարտիրոսյանի:

Էջմիածնի թիվ 2 ավագ դպրոցի աշակերտ, նույն դպրոցի նախկին տնօրենի որդի Տիգրան Տերտերյանի՝ դատարան դիմելու պատճառ էր դարձել «168 ժամ» թերթում տպագրված նյութը, որում նշվում էր, որ, ըստ էջմիածնում շրջանառվող խոսակցությունների, նախկին տնօրենի տղան այրել է դպրոցի արխիվը:

Թերթին եւ լրագրողին նման հայցով դատի էր տվել նաեւ Տիգրանի մայրը՝ դպրոցի նախկին տնօրեն Սուսաննա Նազարյանը, սակայն նույն դատարանի նույն դատավորը (Ա. Մելքումյանը) անցյալ տարվա նոյեմբերին կասեցրեց գործի քննությունը մինչեւ քրեական գործի նախաքննության ավարտը: Իսկ քրեական գործի հարուցվել էր թերթի եւ լրագրողի՝ Նազարյանին վերաբերող հրապարակումների հիման վրա: Նախաքննությունը դեռ չի ավարտվել: Նազարյանը նույնպես պահանջում է հերքել իր պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորող տեղեկությունները եւ զրպարտության համար վճարել 2 մլն դրամ:

Դատավարության ընթացքում դատարանը լսեց գործով անցնող միակ վկային՝ Սիրեն Եղիազարյանին, ով ցուցմունք տվեց առ այն, որ ի թիվս էջմիածնի բազմաթիվ այլ բնակիչների՝ ինքը եւս լսել է, որ թիվ 2 դպրոցի նախկին տնօրեն Սուսաննա Նազարյանի տղան՝ Տիգրանը, արխիվ է այրել: Եղիազարյանը նշեց, որ եթե 1000-2000 մարդու հավաքեն էջմիածնում ու հարցնեն, թե արդյոք նման բան լսել են, նրանք կհաստատեն: Վկան հավելեց, որ ասում է այն, ինչ ընդամենը լսել է տարածված խոսակցություններից:

Վկայի ցուցմունքից հետո հայցվորի ներկայացուցիչ Գ. Գետրոսյանը կարդաց հայցապահանջը հերքում տպագրելու եւ թերթից ու լրագրո-

դից զրպարտության համար համապարտության կարգով 2 մլն դրամ բռնագանձելու մասին: Պատասխանողի ներկայացուցիչ Անահիտ Հակոբյանն առարկեց հայցի դեմ՝ նշելով, որ լրագրողը հղում է կատարել իր աղբյուրին, որը հրապարակային ինֆորմացիա է հաղորդել: Սրան ի պատասխան՝ Գետրգյանն էլ ասաց, թե լրագրողը բարեխիղճ ու բառացի չի վերարտադրել վկայի հետ հարցազրույցի խոսքերը, հրապարակել է չճշտված ինֆորմացիա, սակայն չի գրել, որ լուրերը չճշտված են: Ավելին, ըստ հայցվորի ներկայացուցչի՝ լրագրողը չի փորձել ճշտել տարածված լուրերը: Սակայն լրագրող Մ. Մարտիրոսյանը շեշտեց, որ հրդեհի փաստը ճշտել է այն ժամանակ տնօրենի ժամանակավոր պաշտոնակատարից, որը հաստատել է եղելությունը ու պատմել, որ այրվել են շինարարության հետ կապված փաստաթղթեր: Փաստաբան Ա. Հակոբյանն էլ հավելեց, որ լրագրողը շարժվել է էթիկայի նորմերին համապատասխան, սակայն նա ոստիկան չէ, որ հետաքննություն անցկացնի: Պարզապես վերարտադրել է այն տեղեկությունները, որոնք տարածվել են էջմիածնում եւ հղում է կատարել իր աղբյուրին՝ օրենսդրությանը համապատասխան:

Դատավոր Ա. Մելքումյանի հարցին, թե արդյոք կողմերը չեն ցանկանում հաշտություն կնքել, ստացվեց բացասական պատասխան:

Ապրիլի 13-ին Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ա. Մելքումյանն ամբողջությամբ մերժեց Տիգրան Տերտերյանի օրինական ներկայացուցիչ Համլետ Տերտերյանի հայցապահանջը հերքում տպագրելու եւ թերթից ու լրագրողից զրպարտության համար համապարտության կարգով 2 մլն դրամ բռնագանձելու մասին:

«Հեքի» փաստաբաններ
Տիգրան Եգորյանը և Լուսինե Հակոբյանը

«Հեքի» լրագրողը չի վիրավորել եւ չի գրպարտել Լեռնապատի գյուղապետին

2012թ. մայիսի 29-ին հրապարակվեց «Լեռնապատի գյուղապետն ընդդեմ «Հեքի» լրագրողի» գործով Լոռու մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Վարդուհի Հովհաննյանի կայացրած վճիռը, որով մերժվել է լրագրողի դեմ հայցը:

Անցյալ տարվա սեպտեմբերին Լեռնապատի գյուղապետ Վանո Եղիազարյանը, հիմք ընդունելով «Հեք» թերթում 2011թ. օգոստոսի 23-ին լրագրող Ադրինե Թորոսյանի հրապարակած «Գյուղապետի հասցեին ասված «արածել» բառն արժե 1 միլիոն» հոդվածը, վիրավորանքի և գրպարտության հիմքով հայցադիմում էր ներկայացրել դատարան ընդդեմ լրագրողի՝ թերթին ներգրավելով որպես երրորդ անձ: Գյուղապետը պահանջում էր նույն թերթով հրապարակայնորեն հերքել հոդվածում իր կողմից գրպարտություն որակված փաստացի տվյալները, վիրավորելու համար ներողություն խնդրել իրենից և լրագրողից հօգուտ իրեն բռնագանձել 1 մլն դրամ, ինչպես նաև՝ դատական ծախսերը: Նախնական դատական նիստին փոփոխելով 1 մլն-ի դրամական պահանջը՝ գյուղապետն այն դարձրեց 1 լումա: Գյուղապետը կանխավ պատրաստել և դատարանին էր ներկայացրել նաև ներողության տեքստ, որը լրագրողի անունից ցանկանում էր տպագրել տալ «Հեք» թերթում:

Ողջ դատավարության ընթացքում Վանո Եղիազարյանը պնդեց, որ լրագրողը կանխամտածված է ընտրել հոդվածի վերնագիրը՝ «Գյուղապետի հասցեին ասված «արածել» բառն արժե 1 միլիոն», որով գրպարտել է իրեն: Միաժամանակ նույն վերնագիրը նա վիրավորանք էր համարում՝ հիմնավորելով. «Իբրև վերնագիր ընտրված հրապարակային արտահայտությունը հիմնված չէ ստույգ փաստերի վրա կամ պայմանավորված չէ գերակա հանրային շահով, ուստի համարվում է վիրավորանք»:

Հոդվածից հետևյալ մեջբերումն էլ՝ «Արտահայտություններից մեկն էլ՝ «Մենք ուզում ենք իմանալ՝ ըդտեղ արածողը Սամվելն ա լինելու,

գյուղապետը, թե՛ ավագանին», գյուղապետ Վ. Եղիազարյանը որակել է վիրավորական՝ չնայած ինքը նշված արտահայտությունը հայցադիմումում որպես հիմք բերելով՝ ընդգծել է, որ այն որպես հռետորական հարց է տրված», Վ. Եղիազարյանը վիրավորական էր համարում հետևյալ հիմնավորմամբ. «Ընդգծված արտահայտությունից և հատկապես *որակել* բառից պարզ է դառնում, որ լրագրողը համաձայն չէ, որ այն վիրավորանք է, որն ինքնին վիրավորական է»:

Գյուղապետի համար «ինքնին վիրավորական» էր նաև լրագրողի կողմից իր գործունեության մասին գյուղի բնակչի կարծիքը մեջբերելը, որի վերաբերյալ կայացվել է դատական ակտ: Նա պնդում էր, որ «հրապարակվել են փաստացի այնպիսի տեղեկություններ, որոնք չեն համապատասխանում օբյեկտիվ իրականությանը, կրում են իրենց մեջ արատավորող որակ՝ նվազեցնելով հասարակության լայն շրջանակներում իր՝ որպես անձի, գիտնականի և քաղաքական գործչի մասին ստեղծված օբյեկտիվ կարծիքը»: Զրպարտություն էր որակում մասնավորապես հետևյալ արտահայտությունը. «Իր հասցեին արված վիրավորանքի համար գյուղապետ Վ. Եղիազարյանը 1 մլն դրամ էր պահանջում իր գյուղի բնակչից, իսկ զրպարտության համար՝ 2 մլն դրամ, ինչպես նաև՝ դատական ծախսերը: Դատավոր Վ. Հովնանյանը գյուղապետի ֆինանսական պահանջը բավարարեց մի փոքր մասով»՝ ասելով, թե ինքը գումարային պահանջ չի ներկայացրել համագյուղացուն: Ըստ նրա՝ լրագրողն իրեն զրպարտել էր նաև հետևյալ տեղեկությամբ. «...չնայած ինքը՝ գյուղապետը, նշված արտահայտությունը հայցադիմումում որպես հիմք բերելով՝ ընդգծել է, որ այն որպես հռետորական հարց է տրված», քանի որ, իր ասելով, հայցադիմումի մեջ նման բան չկա:

Դատարանի վճռով, սակայն, «<Ետքի» լրագրողի հրապարակած տեղեկությունները զրպարտիչ և վիրավորական չեն: Իր իրավական վերլուծություններում դատավոր Հովնանյանը վկայակոչել է երկու քաղաքացիական գործերով Վճռաբեկ դատարանի հրապարակած նախադեպային որոշումները՝ Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի մեկնաբանությամբ: Գյուղապետի կողմից վիճարկվող արտահայտությունները քննարկելով այդ որոշումների համատեքստում՝ դատավոր Հովնանյանը հանգել է հետևության, որ հոդվածի վերնագիրը զրպարտություն չէ, քանի որ այն չի պարունակում կոնկրետ, հստակ տեղեկություններ որոշակի գործողության կամ անգործության վերաբերյալ. այն վերացական է և չի ներկայացնում գյուղապետի անձի վերաբերյալ փաստացի տվյալներ: Նշված վերնագիրն իրականում չի արատավորում և չի էլ կարող արատավորել գյուղապետի պատիվը, արժանապատվությունը կամ գործարար համբավը:

Դատարանն արձանագրել է՝ իրականությանը համապատասխանում է լրագրողի հրապարակած տեղեկությունը, որ իր հասցեին արված վիրավորանքի համար գյուղապետն իր գյուղի բնակչից 1 մլն դրամ էր պահանջում, իսկ զրպարտության համար՝ 2 մլն դրամ, ինչպես նաև՝ դատական ծախսերը: Միաժամանակ դատարանը նշել է, որ գյուղապետը, որպես քաղաքացիական գործով հայցվոր, նշված պահանջով երկու անգամ է դիմել դատարան: «Անգամ նման հանգամանքից ելնելով՝ պատասխանողի (լրագրողի) մոտ կարող էր կարծիք ձևավորվել,

որ հայցվորն ինքը (գյուղապետը) ևս իր հասցեին կատարված արտահայտության համար պատասխանատվության ողջամիտ չափ, ի թիվս այլ միջոցների, համարել է նաև նշված չափով գումարի բռնագանձման հնարավորությունը»,- վճռի մեջ նշել է դատավոր Հովսեփյանը:

Գյուղապետի մատնանշած մյուս արտահայտության վերաբերյալ, ըստ որի՝ *որակել* բառով լրագրողն անհամաձայնություն է հայտնել գյուղապետի կողմից արտահայտությունը վիրավորանք համարելու կապակցությամբ, դատավորը նշել է, որ որևէ հարցի կապակցությամբ լրագրողի չհամաձայնվելը գյուղապետի հետ չի կարող դիտվել վերջինիս ուղղված վիրավորանք, քանի որ լրագրողն ընդամենը լուսաբանել է դատարանում քննված գործը՝ դրա վերաբերյալ տեղեկացնելով հասարակությանը: Տվյալ դեպքում դատավորը վկայակոչել է նաև Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին Եվրոպական կոնվենցիայի 10-րդ և ՀՀ Սահմանադրության 27-րդ հոդվածները, որոնցով ամրագրված են խոսքի, սեփական կարծիքի արտահայտման, տեղեկությունների, գաղափարներ փնտրելու, ստանալու, տարածելու ազատությունները:

Ինչ վերաբերում է լրագրողի կողմից «հռետորական» հարցի ձևակերպման հետ կապված մտքին, դատավորը նշել է, որ չնայած այն չի եղել հայցադիմումում, սակայն արտահայտվել է գյուղապետի կողմից դատարանում տված ցուցմունքի մեջ, որն էլ արձանագրվել է դատական ակտի համապատասխան հատվածում:

Այսպիսով, դատավոր Հովսեփյանը գյուղապետի հայցադիմումը վիրավորանքի և զրպարտության մասով մերժել է, իսկ հայցադիմումով ներկայացված գումարի բռնագանձման մասով՝ կարճել գործի վարույթը, քանի որ հայցվորը հրաժարվել է գումարային պահանջից: Տվյալ դեպքում էլ վկայակոչվել է Քաղ. դատ. օր.-ի 109-րդ հոդվածի 6-րդ կետը, համաձայն որի՝ դատարանը կարճում է գործի վարույթը, եթե հայցվորը հրաժարվել է հայցից: Հայցադիմումի մասնակի մերժման և գործի վարույթը գումարային պահանջի մասով կարճման պայմաններում դատավորը, հաշվի առնելով, որ հայցվորը վճարել է պետտուրքի գումարը, դատական ծախսերի հարցը համարել է լուծված: Նաև վճռով ամրագրել է Վ. Եղիազարյանից հօգուտ Ադրիին Թորոսյանի բռնագանձել 150,000 դրամ՝ որպես փաստաբանի խելամիտ վարձատրության գումար:

Նախկին գյուղապետը կամովին չի կատարում դատարանի վճիռը

Չնայած դատարանի՝ օրինական ուժի մեջ մտած վճռին՝ Լեռնապատի արդեն նախկին գյուղապետ Վանո Եղիազարյանը կամովին չէր կատարել դատարանի վճիռը, ուստի քաղաքացիական գործով նախկին պատասխանող, իսկ այժմ պահանջատեր Ադրիին Թորոսյանը երեք ամիս սպասելուց հետո դիմել է ԴԱՀԿ՝ նախկին գյուղապետի նկատմամբ կատարողական վարույթ հարուցելու պահանջով:

Դեկավարվելով «Դատական ակտերի հարկադիր կատարման մասին» ՀՀ օրենքի 28, 30, 40, 44, 67 հոդվածներով՝ սեպտեմբերի 7-ին

ՀՀ արդարադատության նախարարության դատական ակտերի հարկադիր կատարումն ապահովող ծառայության (ՀՀ ԱՆ ԴԱՀԿ) Լոռու մարզային բաժնում կայացվել է որոշում՝ կատարողական վարույթ հարուցելու, պարտապանի գույքի վրա արգելանք դնելու և պարտապանի գույքի նկատմամբ հետախուզում հայտարարելու մասին, ըստ որի՝ Ադրինե Թորոսյանին վճարելիք 150 հազար դրամ փաստաբանի վարձատրության գումարի հետ Վանո Եղիազարյանից բռնագանձվում է նաև 7500 դրամ՝ որպես կատարողական գործողությունների կատարման ծախս, Վանո Եղիազարյանին պատկանող շարժական ու անշարժ գույքը դրվում է կալանքի տակ և դրա նկատմամբ հայտարարվում է հետախուզում՝ պարզելու սեփականության իրավունքով նրան պատկանող գույքի, գույքային իրավունքների և դրամական միջոցների գտնվելու վայրը, կազմն ու քանակը:

«Առավոտ» ու Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնը հաշտվել են

Կենտրոնն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի վարույթում գտնվող քաղաքացիական գործն ըստ հայցի՝ Հայաստանի Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնն ընդդեմ «Առավոտ» օրաթերթի հանգուցալուծվեց: Պատվի, արժանապատվության, գործարար համբավի պաշտպանության մասին քաղաքացիական գործով հայցվորն ու պատասխանողը կնքեցին հաշտության համաձայնություն, որը հաստատվել է դատավոր Է. Ավետիսյանի կողմից:

Ըստ այդմ՝ պատասխանող «Առավոտ» օրաթերթն ընդունել է, որ 01.12.2010 թ. հրապարակված «Իսկ ո՞ր մնաց Հիպոկրատի երդումը» վերնագրով հոդվածի մեջ ներկայացվել է չճշտված տեղեկատվություն: Արդյունքում հոդվածը արատավորել է Հայաստանի «Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն» ՍՊԸ-ի գործարար համբավը, աշխատակազմի եւ տնօրեն Սմբատ Զամալյանի պատիվն ու արժանապատվությունը:

Հոդվածը պարունակում էր տեղեկատվություն այն մասին, որ հոդվածի հեղինակ, Կապանի բնակիչ Կարո Ավանեսյանը, ընթերցելով «Առավոտ» թերթի 13.11.2010թ. «Վճարել է 10 տարվա կյանքի համար, ստացել՝ 7 տարվա: Բժիշկները հիվանդին էլ, պետությանն էլ խաբել են» հոդվածը, գրել է, որ ինքը դիմել է Հայաստանի Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն: Վճարումներ կատարելով՝ հետազոտվել է, ինչի հետևանքով պարզվել է, որ նա ունի առիթմիա և պետք է անհապաղ վիրահատվի: Կնքելով պայմանագիր 5,1 մլն դրամ վիրահատության համար (որի 70%-ը վճարվում է նախապես, կատարվում է վիրահատությունը, հետո 3 ամսվա ընթացքում վճարվում է մնացած 30%-ը)՝ նրան վիրահատել են՝ տեղադրելով «Biotronic» ֆիրմայի «Lexos DR» տիպի երկխոռոչանի սարք սրտի ռիթմը վարելու համար, որը երաշխավորում է 4-5 տարի անխափան աշխատանք:

Սակայն Երևանից Կապան վերադառնալու ճանապարհին նրա վիճակը վատացել է՝ շնչարգելություն է ունեցել՝ ինչպես մինչ վիրահատությունը, իսկ արդեն Կապանում շնչարգելությունը կրկնվել է երկու անգամ: Բոլոր սրացումների ժամանակ սարքը չի աշխատել, դա հաստատվել է նաև սարքի ստուգումներով: Վերադառնալով Երևան՝ բժշկուհուն ներկայացրել է մի դիմում, ըստ որի՝ գտել է, որ ախտորոշումը եղել է թերի և խնդրել, առաջարկել, պահանջել է հրավիրել կոնսիլիում՝ ճշտելու ախտորոշումը և կատարելու համապատասխան բուժում առանց լրացուցիչ վճարումների:

Դիմումը քննարկելով՝ Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնի տնօրեն Ս. Զամալյանը գտել է, որ նա խաբում է, թե իր մոտ շնչարգելության սրացումներ են եղել, իրականում այլ բան է եղել, և նոր բուժման հետ կապված հետագա բոլոր քայլերի համար հիվանդը պետք է վճարի:

Պատասխանողը մինչև հաշտության համաձայնության հաստատումը «Առավոտ» օրաթերթում տպագրել է հերքում և Հայաստանի «Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն» ՍՊԸ-ի պատասխանը:

Իր հերթին հայցվորը պարտավորվել է հաշտության համաձայնագիրը հաստատվելուց հետո նույն պահանջով և հիմքով, ինչպես նաև «Իսկ ռւր մնաց Հիպոկրատի երդումը» վերնագրով հոդվածի հիմքով որևէ այլ պահանջով դատարան հայց չներկայացնել ընդդեմ պատասխանողի:

Այս հիմքով կարճվեց նաեւ «Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն» ՍՊԸ-ի՝ «Առավոտ» օրաթերթի դեմ 2-րդ հայցը «Վճարվել է 10 տարվա կյանքի համար, ստացել՝ 7 տարվա: Բժիշկները հիվանդին էլ, պետությանն էլ խաբէլ են» (13.11. 10թ.) հոդվածի համար:

Չախից՝ Ա. Զեյնալյանը եւ Լ. Բարսեղյանը Չախից՝ Ա. Խոյաթյանը եւ Ա. Ավետիսյանը

Հայցը մերժվեց հայցային վաղեմության ժամկետի խախտման հիմքով

«Մինաս Ավետիսյան» մշակութային բարեգործական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ Արման Ավետիսյանը 2011թ. օգոստոսի 4-ին դիմել է Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարան ընդդեմ ժուռնալիստների «Ասպարեզ» ակումբի խորհրդի նախագահ և իրավապաշտպան Լեւոն Բարսեղյանի՝ պահանջելով հրապարակայնորեն ներողություն խնդրել www.asparez.am կայքում հրապարակված վիրավորող և զրպարտող բնույթի հրապարակումների համար: Իբրեւ վիրավորանքի եւ զրպարտության համար փոխհատուցում նա պահանջել է 2 մլն դրամ, ևս 200.000 դրամ՝ դատական ծախսերի համար:

www.asparez.am կայքում երեք հոդված էր հրապարակվել, որոնք էլ դարձել էին վեճի առարկա՝ «Կան բաներ, որ չեն ներվում» (11.06.2011թ.), «Արման Ավետիսյանը ստում է անհասկանալի պատճառներով» (15.06.2011թ.) և «Ընտանեկան կապալին էին հարվածելու» (16.06.2011թ.): Հոդվածների առիթը << կառավարության որոշումն էր Մինաս Ավետիսյանի երկու որմնանկարները վերականգնելու նպատակով Գյումրիից Երեւան տեղափոխելու եւ ապա «Ջվարթնոց» օդանավակայանում ցուցադրելու մասին: Մինասի որմնանկարների տեղափոխումը Գյումրիից Երևան, որը կազմակերպել էր «Մինաս Ավետիսյան» մշակութային բարեգործական հիմնադրամի հոգաբարձուների խորհրդի նախագահ, նկարչի որդի Արման Ավետիսյանը (ու՛մ հետ, ըստ գյումրեցի մտավորականների, պայմանավորվածություն էր ձեռք բերվել դա չանել առանց իրենց համաձայնության), մեծ վրդովմունք էր առաջացրել գյումրեցիների շրջանում:

2011թ. հունիսի 23-ին Արման Ավետիսյանը նամակ է ուղարկել Լևոն Բարսեղյանին՝ պահանջելով տպագրել հերքում կամ հրապարակել իր նամակի բովանդակությունը՝ որպես պատասխան: Լևոն Բարսեղյանը Ա. Ավետիսյանի ուղարկած տեքստը հրապարակել է հունիսի 30-ին:

Օգոստոսի 4-ին Արման Ավետիսյանը հայցադիմումով դիմել է դատարան: Հայցով նա Լեւոն Բարսեղյանին հետեյալ պահանջներն էր

ներկայացրել՝ պարտավորեցնել հրապարակայնորեն ներողություն խնդրել իրենից եւ հօգուտ իրեն բռնագանձել 2 մլն դրամ, որից 500 հազարը՝ վիրավորանքի, 1 մլն 500 հազարը՝ զրպարտության համար: Եւս 200 հազար՝ դատական ծախսերի համար: Մասնավորաբար, նա զրպարտություն է համարել Լ. Բարսեղյանի հողվածներում առկա մի քանի գնահատականներ եւ մեկնաբանություններ, թե Արման Ավետիսյանը «թռավ իր պայմանավորվածությունից»:

Դատավարության ընթացքում կողմերը փորձեցին բանակցություններով հասնել հաշտության համաձայնության, սակայն չհաջողվեց:

Հայցվոր կողմը պնդում էր, որ վեճը ծագել է Ա. Ավետիսյանի պատիվն ու արժանապատվությունն արատավորող տեղեկություններ հրապարակելուց եւ նրան նյութական վնասներ պատճառելուց, իսկ այս գործով կիրառելի իրավական նորմերի շրջանակը հստակեցնելիս նշեց, թե սույն խնդիրը պիտի կարգավորվի ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 2-րդ, 3-րդ, 7-րդ (1-ին, 2-րդ կետերով) եւ 8-րդ մասերով, Մարդու իրավունքների եւ հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայի 10-րդ հոդվածով, ՀՀ Սահմանադրությամբ:

Դատավարության ընթացքում հայցվորի ներկայացուցիչ Անի Խլղաթյանը ներկայացրեց զրպարտության եւ վիրավորանքի իրավական շրջանակները: Զրպարտության առումով հայցորը միջնորդեց, որ պատասխանող կողմն ապացուցի հետեւյալը.

1. Հայցվոր կողմը որմանակարների տեղափոխման համար ֆինանսական եկամուտներ է ստացել:
2. Որմանակարները քաղաքից տեղափոխվել են գաղտնի:
3. Ինչ պայմանավորվածությունից է «թռել» հայցվոր կողմը:
4. Հայցվոր կողմը գործել է էռնեկյանի պատվերով:

Վիրավորանքի առումով պիտի ապացուցի, որ

1. Տղամարդու հետ է գործ ունեցել:
2. Ա. Ավետիսյանը լարախաղաց է:
3. «Այդօրինակ կերպարների վզից գդալ-չանգյալ կախելը» վիրավորանք չէ:

Պատասխանող Լեւոն Բարսեղյանը 52 էջանոց պատասխան էր ներկայացրել դատարան, իր քննադատությունները հիմնավորող փաստական հանգամանքներն ապացուցող տեսագրություններ եւ ծայնագրություններ, վկայություններ եւ այլն, սակայն Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանը, առանց մնացած հանգամանքները հաշվի առնելու, հենվելով միայն հայցային վաղեմության ժամկետի խախտման հանգամանքի վրա՝ 2012թ. հուլիսի 10-ին Ա. Ավետիսյանի հայցը մերժեց ամբողջությամբ: Դատաքննության ընթացքում դատարանին «Հայցային վաղեմություն կիրառելու մասին» դիմում ներկայացրել էր Լեւոն Բարսեղյանը՝ պնդելով, որ հայցային վաղեմության ժամկետը լրացել է 2011թ. հուլիսի 23-ին, մինչդեռ հայցը ներկայացվել է օգոստոսի 4-ին:

Արման Ավետիսյանը Շիրակի մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանի վճիռը բողոքարկել է վերաքննիչ դատարան:

Դավիթ Կարապետյանը միջնորդել է, Բենիկ Հարությունյանն էլ հրաժարվել է «Ժողովուրդի» դեմ հայցից

2011-ին «Ժողովուրդ» օրաթերթի դեմ 3 հայց էր ներկայացվել պատվին ու արժանապատվությանը պատճառված վնասի փոխհատուցման պահանջով: Դրանցից մեկը ներկայացրել էր ՀՀ կուրորտաբանության եւ ֆիզիկական բժշկության գիտահետազոտական կենտրոնի տնօրեն Բենիկ Հարությունյանը: Հոկտեմբերի 12-ին Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ռուբեն Ափինյանը վարույթ էր ընդունել հայցը:

Որպես վիրավորանքի եւ գրպարտության հետեւանքով պատվին ու արժանապատվությանը պատճառված վնասի փոխհատուցում՝ Բենիկ Հարությունյանը «Ժողովուրդ»-ից պահանջում էր 2 մլն դրամ, եւս 244 հազար դրամ՝ փաստաբանական եւ դատական ծախսերի համար:

«Նշենք, որ դարաբաղյան ծագում ունեցող, Սերժ Սարգսյանի մտերիմ Բ. Հարությունյանի հայցը վերաբերում է «Ժողովուրդ» օրաթերթի սեպտեմբերի 9-ի համարում տպագրված «Դոկտոր, պրոֆեսորի արկածները ոսկու հանքերում» հոդվածին, որտեղ ներկայացրել էինք ԱՄՆ քաղաքացի Նունե Սերոբյանի հնչեցրած մեղադրանքներն այն մասին, որ Բենիկ Հարությունյանը, ում հետ համատեղ բիզնես են ունեցել, չի վերադարձնում իր կողմից ներդրված 218 հազար ԱՄՆ դոլարը: Ընդ որում, նույն հրապարակման մեջ հանգամանալի կերպով ներկայացրել էինք թե՛ Բենիկ Հարությունյանի եւ թե՛ իր փաստաբան Միեր Սիմոնյանի հերքումներն ու պատասխան մեղադրանքները, ինչպես նաեւ՝ նրանց տրամադրած բոլոր փաստական տվյալները», - նշված էր օրաթերթի տարածած հաղորդագրության մեջ:

Դատական նիստին դատավոր Ռ. Ափինյանի հարցին, թե արդյոք կողմերը չեն ցանկանում հաշտության գալ, հայցվորի ներկայացուցիչ Գնել Նազարյանը պատասխանեց՝ միայն այն դեպքում, եթե պատասխանողն ամբողջությամբ հերքի իր գրածը: Իսկ թերթի ներկայացուցիչ Հ. Ճարոյանն ասաց, որ նախ հայցվորը պետք է հաշտության տեքստ ներկայացնի: Հայցվորը նշեց, որ ժամանակին նման տեքստ ներկայացրել են, սակայն կողմը համաձայն չի եղել, այդ իսկ պատճառով նրանք այժմ հաշտության առաջարկ չունեն ներկայացնելու:

Հ. Ճարոյանը դատարանին հայտնեց, որ Նունե Սերոբյանի՝ հոդվածում արված պնդումների, հարցազրույցի և ներկայացված տվյալների հիման վրա միջնորդում է Ն. Սերոբյանին ճանաչել որպես պատասխանող, այսինքն՝ փոխել պատասխանողին, քանի որ այս դեպքում «Ժողովուրդ» օրաթերթը որպես ամբիոն է հանդես եկել: Հայցվորը դատարանին հայտնեց, որ Նունե Սերոբյանի հարցազրույցը, որը տպագրվել է N179-ում, N151-ի հոդվածի շարունակությունն է, և իրենք հայցապահանջն ավելացրել են N179-ի հոդվածի կապակցությամբ:

Ըստ պատասխանողի՝ սույն գործով եթե անգամ առկա են գրպարտություն և վիրավորանք, դրանք հասցվել են ոչ թե թերթի կողմից, այլ

Ն. Սերոբյանի, իսկ թերթը պետք է այս գործընթացում հանդես գար որպես 3-րդ անձ:

Հայցվորը առարկեց միջնորդությանը՝ մեկնաբանելով, որ համաձայն օրենքի՝ լրատվության միջոցը պարտավոր էր ստուգել իրեն տրված ինֆորմացիան և ճշտել տեղեկատվության հավաստիությունը:

Դատարանը, լսելով պատասխանողի միջնորդության կապակցությամբ արտահայտված դիրքորոշումը, որոշեց մերժել այն:

Հ. Ճարոյանը այնուհետև միջնորդեց դատարանին Ն. Սերոբյանին դատակոչել որպես վկա: Սակայն դատավոր Ռ. Ափինյանը հետաձգեց վկայի դատակոչման միջնորդության քննարկումը, մինչև կողմերը կքննարկեն ապացուցման բեռը բաշխելու հարցը:

Այսպիսով, կողմերն անցան ապացուցման բեռի բաշխման փուլին: Գ. Նազարյանը դատարանին ներկայացրեց, թե հողվածում առկա որ արտահայտություններն է հայցվորը համարում վիրավորանք և որը՝ զրպարտություն: Հայցվորը վիրավորանք է համարում «Դոկտոր, պրոֆեսորի արկածները ոսկու հանքերում» վերտառությամբ հողվածի հետևյալ արտահայտությունները.

«...Ասում է Բենիկ Հարությունյանի կողմից «քցված» Նունեն...»: Հայցվորի կարծիքով՝ սրանով հողվածի հեղինակը նկատի է ունեցել այն, որ հայցվորը իր գործընկերոջը խաբել է և գումար է շորթել:

«...Ինչևէ, այս պատմության մեջ հետաքրքիրը ոչ միայն այն է, որ Սերժ Սարգսյանի մերձավորը «քցել» է ներդրումներ կատարած տիկնոջը, այլև այն, որ նա իր անլուրջ խոսակցություններով «խրտնեցրել» է ներդրումների պատրաստակամությամբ Հայաստան եկած գործարարին... »:

Ըստ հայցվորի՝ թերթի (N179) համարում հրապարակված «Բենիկից շարունակում են դժգոհել» վերտառությամբ հողվածում հետևյալ արտահայտություններն են վիրավորել հայցվորին.

«...Բոլորը գիտեն, որ Բենիկ Հարությունյանը կաշառելու, մարդկանց վախեցնելու շատ մեծ կարողություն և ընդունակություն ունի, ու դա մենակ մեր կարծիքը չէ... »:

Հայցվորը սա և՛ վիրավորանք է համարում և՛ զրպարտություն: Ըստ հայցվորի՝ լրագրողը պետք է ճշտեր Ն. Սերոբյանի տված տեղեկատվության հավաստիությունը: Սակայն դատավոր Ռ. Ափինյանը նկատեց, որ հարցազրույցը լրագրողական ժանրերից մեկն է, այսինքն՝ լրագրողը հարցազրույց է վերցրել և դրա մասին հրապարակել:

Հայցվորը զրպարտություն է համարում հետևյալ արտահայտությունները.

«...Ինչպես «Ժողովուրդ»-ի հետ զրույցում նշեց Նունեի ընկերներից Արևշատը, Հրազդանի քննչականի պետը, ով «Բենիկի վարորդի ախպերն է», պատճառաբանել է, թե գործը քաղաքացիաիրավական բնույթի է...»:

Դատավորի հարցին, թե ինչն է զրպարտություն, պատասխանողը նշեց, թե թերթի այն ձևակերպումը, որ Բենիկ Հարությունյանն ունի կապեր և իր անօրինական գործերը ուզում է լուծել կապերի միջոցով:

Հայցվորը վիրավորանք է համարում նաև հետևյալ նախադասությունը. «...Հետաքրքիր է, թե ինչու այդ դեպքում բժշկական գիտություն-

ների դոկտոր, պրոֆեսոր և 130 գիտական աշխատանքների և գյուտերի (անգամ գիտության և արվեստի ասպետի կոչում ունեցող) հեղինակ Բ. Հարությունյանի մասին ստահող տեղեկություններ տարածող Նույն Սերոբյանի նկատմամբ սուտ մատնության մեղադրանքով քրեական գործ չեն հարուցում...»:

Դատավորի հարցին, թե արդյոք քննչականի պետը Բենիկ Հարությունյանի եղբայրն է, հայցվորը պատասխանեց՝ ոչ: Դատավորը հարցրեց նաև, թե ինչ պատճառաբանությամբ է մերժվել քրեական գործի հարուցումը: Քանի որ կողմերը հավաստի ոչինչ չասացին, դատավորը պատասխանողի վրա դրեց սույն քրեական գործի նյութերը դատարան ներկայացնելու պարտականությունը:

Հաջորդ դատական նիստը նշանակված էր 2012-ի մարտի 5-ին, սակայն մինչ դատական նիստը հայտնի դարձավ, որ հայցվոր Բենիկ Հարությունյանը, «արժևորելով մամուլի զարգացումը որպես ժողովրդավար պետության կերտման կարևոր բաղադրիչ, ՀՀ պաշտպանության նախարարի մամուլի քարտուղար Դավիթ Կարապետյանի միջնորդությամբ հրաժարվում է «Ժողովուրդ» օրաթերթի նկատմամբ ներկայացրած դատական հայցից և որպես փոխհատուցում 2 մլն 200 հազար դրամի պահանջից»:

Գեորգ Ալլունյան

Հանրայինը հերքել է Եհովայի վկաների մասին հրապարակած տեղեկատվությունը

«Եհովայի վկաներ» կրոնական կազմակերպությունը դատական կարգով վիճարկում էր 2010թ. նոյեմբերի 9-ին, 10-ին և 11-ին «Հայլուր» և «Տեսանկյուն» հաղորդաշարերի ընթացքում հրապարակված տեղեկությունն այն մասին, որ իր ծնողների սպանության մեջ մեղադրվող Արման Թորոսյանը Եհովայի վկա է (դեպքը տեղի էր ունեցել Սեան քաղաքում): Գործը գտնվում էր Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Սամվել Թադևոսյանի վարույթում:

Հայցվոր կողմը՝ զրպարտություն և վիրավորանք էր համարում հնչած արտահայտություններից հետևյալները՝

ա) Ընդամենը երեկ Եհովայի վկան սպանեց իր ծնողներին:

Հայցվորի ներկայացուցիչ Ելենա Մարգարյանը դատարանում հայտնեց, որ սա միանշանակ զրպարտություն և փաստ է: Պատասխանողի ներկայացուցիչ Արա Զոհրաբյանը հայտնեց, որ իրենք նույնպես այն համարում են փաստ:

բ) Ինչպե՞ս փրկել արյան ծարավ Աստված զոհերին:

Հայցվորի խոսքով, սա զրպարտություն է, քանի որ փաստ է, որը ներկայացնում է, որ եհովաները պաշտում են այն Աստծուն, որը արյան ծարավ է: Խորագրում նշված է Եհովայի վկաների մասին, այսինքն՝ այս դեպքում էլ խոսքը Եհովայի վկաների մասին է:

Ըստ պատասխանողի՝ գնահատողական դատողությունը պետք է տարբերել փաստից, սա գնահատողական դատողություն է: Սա փաստ չէ, այլ դիտվում է որպես հարց:

գ) «Եհովայի կամազուրկ սպրուկներ և դաժան դահիճներ» խորագիրը և «Ինչո՞ւ են ուրիշ աստվածները և սուպ մարգարեները կարողանում փրկանալ մարդկանց հոգիներին՝ դարձնելով նրանց կամազուրկ սպրուկ ու դաժան դահիճներ» արտահայտությունը:

Հայցվորի կարծիքով՝ այս սուտ տեղեկությունը զրպարտում և վի-

րավորում է Եհովայի վկաներին, քանի որ վերջիններիս ներկայացնում է որպես կամազուրկ, բանականությունից զուրկ էակներ:

«Դաժան Աստված և նրան երկրպագողներին որպես կամազուրկ ստրուկներ» ասելով՝ կողմը ցանկացել է ասել, որ դրա համատեքստում ներկայացվող սպանությունը Եհովայի վկաներին բնորոշ գործելակերպ կամ վարվելաճ է:

Պատասխանողն այն գնահատողական դատողություն է համարում:

գ) Հարազատ ծնողներին սարսափազդու դաժանությամբ սպանած երիտասարդը, իր իսկ վկայությամբ, կապարել է Եհովա Աստծո պապովիրանը:

Ըստ հայցվորի՝ կողմը պետք է ապացուցի, որ Ա. Թորոսյանը Եհովայի վկա է եղել, հակառակ դեպքում զրպարտում և վիրավորում է Եհովայի վկաների արժանապատվությունը: Պատասխանողը նույնպես համաձայնեց, որ սա փաստ է:

դ) Եհովայի վկաները աղանդ են, և՛ փոքրալիքար աղանդ են:

Հայցվորի դիտարկմամբ՝ սա զրպարտություն է, քանի որ «Եհովայի վկաներ»-ը աղանդ չեն, այլ օրենքով գրանցված են ՀՀ-ում, ինչպես նաև՝ տոտալիտար աղանդ չեն: Այդ արտահայտությունը, բացի զրպարտություն լինելուց, նաև վիրավորական է:

Պատասխանողի դիրքորոշմամբ՝ սա նույնպես փաստ չէ, այլ՝ գնահատողական դատողություն:

ե) Իսկ թե նրանցից քանիսը ամեն վայրկյան կարող է անցնել հայտնի սահմանագիծը, դժվար է կանխարեսել:

Հայցվորն անհիմն որակեց արտահայտությունը, թե Եհովայի վկաները կարող են քրեական հանցագործություն կատարել, ինչպիսին է, օրինակ, Արման Թորոսյանի կողմից կատարված ստոր սպանությունը: Այս տեղեկությունը, ըստ փաստաբանի, նվաստացնում է Եհովայի վկաներին:

Դատավորի հարցին, թե արդյոք հայցվոր կողմը սա որպես փաստ է դիտարկում, պաշտպանը պատասխանեց, որ խնդիրն այն է, որ Եվրոպական դատարանը այն դիրքորոշումն ունի, որ զրպարտչական և վիրավորական արտահայտությունները անհրաժեշտ է դիտարկել ամբողջ հաղորդման, հրապարակման համատեքստում: Այս դեպքում խոսվում է Արման Թորոսյանի մասին, ով «դաժանությամբ սպանել է իր ծնողներին», որ «նա Եհովայի վկա է», և «թե նրանցից քանիսը կանցնեն հայտնի սահմանագիծը»: Փաստաբանի կարծիքով՝ Եհովայի վկաները ներկայացվում են որպես սահմանագիծը ցանկացած պահի հատող անձնավորություններ, այսինքն՝ ցանկացած պահի սպանություն գործելու պատրաստ մարդիկ, և սա ներկայացվում է որպես փաստ:

Պատասխանողի գնահատմամբ՝ սա փաստ չէ, այլ գնահատողական դատողություն է, որի հիմքում ընկած է մեկ փաստ՝ Ա. Թորոսյանի կողմից իր ծնողներին սպանելը:

Հայցվորի ներկայացուցիչը նաև առանձնացրեց 2010թ. նոյեմբերի 11-ին «Տեսանկյուն» հաղորդաշարի ընթացքում հնչած արտահայտություններից հետևյալները.

ա) Ա. Թորոսյանի կողմից կատարված սպանությունը Եհովայի վկաների կողմից շարունակական պրոցեսի արդյունք է, որը դեռ շար ու շար գոհեր է փանելու:

Հայցվորի կարծիքով՝ ծնողներին սպանած երիտասարդին որպես Եհովայի վկա ներկայացնելը և դա վերագրելը Եհովայի վկաներին դիտվում է որպես փաստ, որը վիրավորում և զրպարտում է Եհովայի վկաներին:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Ա. Ջոհրաբյանը սպանություն գործելը և դրա մասին ասելը դիտեց որպես փաստ, սակայն մնացած մասը որակեց որպես գնահատողական դատողություն, քանի որ ապագայի վերաբերյալ որևէ բան ասելը որպես փաստ չի դիտվում:

բ) Սեփական ծնողներին սպանած մարդանման երևույթը Եհովայի վկա էր, սպանել էր ծնողներին, քանի որ իր Եհովան էր այդպես հրամայել:

Հայցվորը սա կրկին անհիմն փաստ դիտարկեց, որը զրպարտում և վիրավորում է Եհովայի վկաներին: Պատասխանողն ընդունեց, որ դա փաստ է:

գ) Աղանդ, աղանդավորների ոհմակ կամ զահրումարներ:

Հայցվորը աղանդ, աղանդավորներ բառերը դիտարկեց որպես զրպարտություն, քանի որ Եհովայի վկաները աղանդ չեն, այլ կրոնական կազմակերպություն են, մինչդեռ «զահրումարը» գնահատողական դատողություն է:

Պատասխանողն ընդունեց, որ դա գնահատողական դատողություն է:

դ) Եհովայի վկաների գործունեությունը սահմանափակվել է նույնիսկ եվրոպական մի քանի երկրներում:

Հայցվորի կարծիքով՝ սա ոչ ճիշտ տեղեկատվություն է, անհիմն փաստ է: Պատասխանողը նույնպես կարծում է, որ այն փաստ է:

ե) «Տեսանկյուն» հաղորդման ժամանակ նշվել է, որ մարդիկ սպանվեցին և հավանաբար դեռ կսպանվեն:

Հայցվորը սա սուտ և զրպարտչական համարեց, քանի որ հաղորդումը պատկեր է ստեղծում, թե Եհովայի վկաները մեղավոր են ստոր արարքի համար:

Պատասխանողը նշեց, որ հայցվորի կողմից ճիշտ չի վերարտադրվում, այն փաստ չէ, քանի որ «մարդ են սպանել և հավանաբար դեռ կսպանեն» արտահայտության մեջ չի նշվում կոնկրետ Եհովայի վկաների մասին:

զ) «Տեսանկյուն» հաղորդման մեջ կոչ է արվել զգել անհավ Եհովայի վկաներին արտաթորանքով լի տակառի մեջ այնպես, որ գլուխը երևա և պորպեցնել քաղաքով մեկ, իսկ կողքին սուրը ձեռքին մի դահիճ կանգնեցնել, որը պետք է սուրը անցկացնի տակառի վրայով, այնպես, որ Եհովայի վկան ստիպված լինի սուզվել կեղտի մեջ և կրկնել դա նորից ու նորից:

Հայցվորի դիտարկմամբ՝ սա մեջբերում է եղել տեսաֆիլմից, որը կոչ է արել դիտողին, որպեսզի հետևեն տեսաֆիլմի օրինակին:

Դատավորի հարցին, թե ինչն է հայցվորը համարում փաստ, հայցվորը պատասխանեց՝ այն, որ Եհովայի վկաներն արժանի են նման վատ վերաբերմունքի:

Պատասխանողի դիրքորոշմամբ՝ սա ֆիլմից հատված է, ֆիլմի սյուժեն և դերասաններից ոչ մեկի խոսքը չի փոխվել, հետևաբար, որպես փաստ չի կարող դիտվել:

ե) **Հաղորդումը հեռուստադիտողներին քաջալերում է վարվել այնպես, ինչպես հարկ է նման դեպքերում և հարձակվել Եհովայի վկաների վրա՝ բռնությամբ նրանց շենքից դուրս զգելով:**

Հայցվորի բնորոշմամբ՝ սրանով Հանրային հեռուստաընկերությունը կոչ է անում նման կերպ վարվել Եհովայի վկաների հետ՝ փաստելով, որ նրանք արժանի են նման վերաբերմունքի:

Պատասխանողի կարծիքով՝ սա որպես փաստ չի կարող դիտվել, քանի որ հեռուստահաղորդման կողմից այնպիսի բան չի եղել, որ քաջալերի նման կերպ վարվել: Հանրայինը հայցվորի խնդրանքով ժամանակին հերքել է Ա. Թորոսյանի Եհովայի վկա լինելը, սակայն կողմնասում է, որ դա հերքում չէ, քանի որ այն բարեխղճորեն չի արվել:

Հայցվորը հարցրեց, թե արդյոք պատասխանող կողմը պատրմում է ընդունել, որ Հանրայինը պետք է հերքի այս մասով:

Պատասխանողն առարկեց՝ ներկայացնելով հետևյալ 3 ապացույցները.

1. Սևանի քննչական բաժանմունքի քննիչի ցուցումերը՝ պարզելու, թե արդյոք Ա. Թորոսյանը հաճախել է Եհովայական խմբավորումների, մասնակցել է և ում հետ է մասնակցել:

2. Սևանի ոստիկանության բաժնի պետի պատասխանը, որով հայտնում է, որ Ա. Թորոսյանը հարել է Եհովայական աղանդին, սակայն չի պարզվել, թե ում հետ է մասնակցել այդ հավաքություններին:

3. Datalex.am կայքից հանված ակտը, որով դատարանը պարզել է, որ Ա. Թորոսյանը անմեղսունակ է և դատարանի որոշումն առ այն, որ նրա հանդեպ կիրառվի հոգեբուժական հարկադիր բուժում հոգեբուժարանում:

Սրանով պատասխանողն ուզում էր ապացուցել, որ Հանրայինը համապատասխան լուր է հայտնել՝ հիմնվելով նման տեղեկատվության վրա, ինչպես նաև news.am լրատվական կայքի հրապարակման վրա:

Ելե՛նա Մարգարյանը հարցրեց, թե արդյոք ներկայացված փաստաթուղթը, որը կազմվել է 2011թ. հունվարի 19-ին, կարող էր հիմք հանդիսանալ Հանրային հեռուստաընկերության համար 2010թ. նոյեմբերի

9-ին, 10-ին և 11-ին հայտարարելու, որ Ա. Թորոսյանը Եհովայի վկա է:

Պատասխանողը նշեց, որ այդ լուրերը իրականության մեջ պատվել են, հարևանների վկայություններում, նույնիսկ նախաքննական մարմինը սա դարձրել է պաշտոնական հետաքննության առարկա:

Պատասխանողը նաև ավելացրեց, որ հայցվորից խնդրել էր իրեն տրամադրել Եհովայի վկաների ցուցակը, քանի որ հայցվորը նշել է, որ նրանց թիվը մոտավոր 11000 է, սակայն հայցվորն իրեն տրամադրել է միայն 200 Եհովայի վկաների տվյալներ: Պատասխանողը պնդում է դա, քանի որ կարծում է, որ Ա. Թորոսյանի տվյալները նույնպես այնտեղ կգտնվեն:

Ըստ հայցվորի՝ իրենք տվել են Եհովայի այն վկաների տվյալները, որոնք գրանցված են որպես իրավաբանական անձ, իսկ պատասխանողի խնդրանքն առ այն, որ իրեն տրամադրվեն Եհովայի վկաների տվյալները, անտրամաբանական է: Հայցվորը նաև ավելացրեց, որ «Եհովայի վկաներ» քրիստոնեական կրոնական կազմակերպությունը նշում է, որ Ա. Թորոսյանը Եհովայի վկա չէ:

Չնայած կոշտ դիրքորոշմանը՝ հայցվոր «Եհովայի վկաներ» կազմակերպությունը 2011-ի սեպտեմբերին հաշտության համաձայնություն կնքելու նախաձեռնությամբ հանդես եկավ: Հերքման տեքստի շուրջ բանակցությունները բավական երկար տեւեցին: Եվ միայն 2012թ. մայիսի 15-ին Հ1-ը ստորագրեց հաշտության համաձայնություն և հեռարձակեց հերքումը՝ այն հրապարակելով նաև իր պաշտոնական կայքում:

Հանրայինը հերքեց այն տեղեկությունը, թե Սևան քաղաքում իր ծնողներին դաժանաբար սպանելու մեջ մեղադրվող երիտասարդը առնչվում է «Եհովայի վկաներ» կրոնական համայնքի հետ՝ հղում կատարելով ՀՀ ոստիկանության Սևանի քննչական բաժանմունքում հարուցված թիվ ԳԴ5/0007/01/11 քրեական գործով պարզված հանգամանքներին: «Նշված քրեական գործի նախաքննության արդյունքում պարզ է դարձել, որ ծնողներին սպանած Արման Թորոսյանը Եհովայի վկա չէ, հետևաբար Հանրային հեռուստաընկերությունը նույնպես հերքում է տեղեկատվությունն առ այն, որ իր ծնողներին սպանած Արման Թորոսյանը Եհովայի վկա է», - նշված էր հերքման տեքստում: Հանրային հեռուստաընկերությունը նաև տեղեկացնում էր, որ «Հայլուր» լրատվական և «Տեսանկյուն» հաղորդումներով «Եհովայի վկաներ» քրիստոնեական կրոնական կազմակերպությանը վիրավորելու նպատակ չի ունեցել:

Գուրգեն Աղաջանյանն ընդդեմ «Ժողովուրդի»

Դատական նիստերն անընդհատ հետաձգվում են

2011 թ. հոկտեմբերի 24-ին Երեւանի Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում սկսվել էր Գուրգեն Աղաջանյանի՝ ընդդեմ «Ժողովուրդ» օրաթերթի հայցի քննությունը:

Քաղաքացի Գ. Աղաջանյանը պահանջում էր հրապարակայնորեն հերքել «գրպարտություն համարվող փաստացի տվյալները լրատվության նույն միջոցով», «գրպարտության համար փոխհատուցում վճարել եւ հատուցել վնասները»: Գ. Աղաջանյանը վիրավորվել էր ՀՀ պետգույքի կառավարման վարչության նախկին պետ Կարինե Կիրակոսյանի եւ նույն վարչության պետի տեղակալ Աշոտ Մարկոսյանի մասին թերթի հրապարակումից եւ պահանջել 804 հազար դրամի չափով փոխհատուցում:

Նշված հրապարակման մեջ «Ժողովուրդը» մեջբերումներ էր արել խմբագրությանը հասցեագրված՝ Գ. Աղաջանյանի անունից ստացված նամակից, որտեղ ՀՀ պետգույքի կառավարման վարչության նախկին պետ, Հանրապետական կուսակցության անդամ Կ. Կիրակոսյանին եւ պետի ներկայիս տեղակալ Ա. Մարկոսյանին մեղադրանքներ էին ուղղվել: Ավելի ուշ խմբագրություն էր այցելել Գ. Աղաջանյանը, որի անունից օրաթերթը նամակ էր ստացել եւ հրապարակել: Գ. Աղաջանյանը պնդել էր, թե ինքը չէ նամակի հեղինակը: Խմբագրությունում Աղաջանյանին ցույց էին տվել «Հայփոստի» միջոցով խմբագրությանն ուղարկված նամակը (նամակի հետադարձ հասցեն Պետգույքի կառավարման վարչության հասցեն է), վերջինս պատճենահանել էր նամակն ու ծրարը եւ հեռացել:

Հաջորդ օրը Աղաջանյանը խմբագրություն էր ներկայացրել մի հերքման տեքստ, որը օրաթերթը չէր հրապարակել, քանի որ, ըստ «Ժողովուրդի», այն իրականում հերքում չէր, այլ գովեստի խոսքեր իր հետ խմբագրություն այցելած Ա. Մարկոսյանի հասցեին, տեքստն անհերթել էր, հրապարակված նյութի հետ որել է առնչություն չունեցող:

Գ. Աղաջանյանը վիրավորվել էր հետեւյալ արտահայտություններից. «Կարինեն Աբովյան փողոցի իր բնակարանը ստացել է որպես կաշառք», «7 տարի ղեկավարելով վարչությունը՝ իր տեղակալ, «գիտնական», կաշառակեր Աշոտ Մարկոսյանի հետ միասին ուղղակի շահեցին պետական ունեցվածքի մի զգալի չափաքանակ», «Կ. Կիրակոսյանն իրեն այդ ոլորտում ավելի ապահով զգալու համար եւ պետգույքի մի զգալի մասը յուրացնելու նպատակով աճուրդի կենտրոնի տնօրեն է նշանակել իր քեռու տղային՝ Մարտին Քալաշյանին, ով նույնպես կեղծիքների մեծ վարպետ է...»:

Հատկանշական է, որ նույն նյութում «Ժողովուրդը» ներկայացրել էր նաեւ Կ. Կիրակոսյանի եւ վարչության ներկայիս պետ Արման Սահակյանի կարծիքները:

Երրորդ կողմի՝ Կ. Կիրակոսյանի եւ Ա. Մարկոսյանի բացակայությունների պատճառով նիստերն անընդհատ հետաձգվել են, եւ գործի բուն քննությունը 2012թ. հոկտեմբերի դրությամբ դեռ չէր սկսվել:

«Հրապարակը» Ռոբերտ Քոչարյանից ներողամտություն հայցեց

Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի փետրվարի 15-ի վճռով Ռոբերտ Քոչարյանն ու «Հրապարակ» օրաթերթը հաշտության համաձայնության եկան:

Փետրվարի 18-ին «Հրապարակ» օրաթերթը, համաձայն դատարանի վճռի, հրապարակեց հերքման տեքստը. ««Հրապարակ» օրաթերթը հայտնում է, որ 12.02.2011թ. 25/695/ համարում Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի մասին հրապարակած «Քոչարյանին ոչնչացնում են, Ծառուկյանին՝ բացատրում» հոդվածում տեղ գտած տեղեկությունները ամբողջությամբ չեն համապատասխանում իրականությանը և արատավորում են Ռոբերտ Սեդրակի Քոչարյանի պատիվս, արժանապատվությունը և բարի համբավը:

«Հրապարակ» օրաթերթը հայցում է ներողամտություն 12.02.2011թ. 25/695/ համարի նշված հոդվածում տեղ գտած անճշտությունների և վիրավորանքների համար»:

2011թ. մարտի 28-ին դատարանի որոշմամբ կալանք էր դրվել «Հրապարակ» օրաթերթի գույքի եւ բանկային հաշիվների վրա: ՀՀ երկրորդ նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը հայցադիմում էր ներկայացրել օրաթերթի դեմ՝ պահանջելով «պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորող տեղեկությունների հերքում և 6 մլն դրամի փոխհատուցում», որից 3 մլն-ը՝ վիրավորանքի եւ զրպարտության, իսկ մյուս 3-ը՝ դատական ծախսերի համար: Սակայն ապրիլի 11-ին վերացվեց նրա հայցապահանջով օրաթերթի գույքի եւ բանկային հաշիվների վրա դրված արգելանքը:

Ըստ հայցվոր կողմի՝ Ռոբերտ Քոչարյանի հասցեին վիրավորական արտահայտություններ էին տպագրվել «Հրապարակ» օրաթերթի փետրվար եւ մարտ ամիսների 3 համարներում, մասնավորապես՝ «Քոչարյանին ոչնչացնում են, Ծառուկյանին բացատրում» հոդվածում: Հրապարակված հոդվածում վիրավորական եւ զրպարտող արտահայտություններ էին համարվել. «Մտքով ինչ անցներ, թե Քոչարյանն անցուդարձին չի դիմանա եւ իր անմտությամբ ասպարեզ կիջնի», «Իսկ Քոչարյանը, որքան էլ առանձնանում է գավառականությամբ ու արյունոտությունամբ, առանձնակի փայլում է անմտությամբ...», «Երեւի տեղապահ Քոչարյանը ոչ միայն մտքի, այլեւ հիշողության կարճության խնդիր ունի»:

Հայցվոր կողմը երկու անգամ թերթից պահանջել էր վերոհիշյալի կապակցությամբ տպագրել հերքում: Սակայն «Հրապարակի» փետրվարի 22-ի համարի «Ինքնակոչ նամակ Քոչարյանի անունից» եւ մարտի 14-ի համարի «Անձամբ Քոչարյանից՝ սխալներով եւ ստորագրությամբ» վերնագրերով հրապարակումները հայցվորի կողմից չէին դիտարկվել որպես բավարարող պատասխաններ: Ուստի, երկրորդ նախագահը որոշել էր հարցը լուծել դատական կարգով:

Ռատարանը մերժեց «Կյանքի խոսք»-ի հայցն ընդդեմ «Իրավունքի»

Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանում 2012թ. մարտի 23-ին կայացավ «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպությունն ընդդեմ «Իրավունք» թերթի գործով նախնական դատական նիստը: «Կյանքի խոսքը» դատարանում վիճարկում էր «Իրավունք» թերթի հոկտեմբերի 19-25-ի համարում տպագրված «Աղանդախառն պոռնոլուսանկարների թեման «ծաղկեց» մանկապղծության մեղադրանքով» հոդվածը:

Կազմակերպությունը վիրավորանք և զրպարտություն է համարում թերթի հենց առաջին էջում հոդվածին ուղեկցող կոլաժային լուսանկարը, մյուս լուսանկարում պատկերված կնոջ ձեռքի «Կյանքի խոսք» գրառմամբ վահանակը, հոդվածի վերնագիրը, «աղանդ» եզրույթը, «Կտոր մը «Կյանքի խոսք»» արտահայտությունը (նաև՝ ծաղրանք): «Անշուշտ, մենք առհասարակ չէինք անդրադառնա հայկական շոու բիզնեսին այդքան բնորոշ անառակաբարո վարքագծին և, մասնավորապես, զագրելի պոռնոկադրերի թեմային, եթե չլիներ երկու հանգամանք: Առաջինը, որ պոռնոսկանդալի «հերոսուհի» Անժելա Սարգսյանը պատկանում է Հայաստանի խոշորագույն աղանդին՝ «Կյանքի խոսքին», որին պատկանում են նաև շոու բիզնեսի շատ ներկայացուցիչներ, ավելին՝ այդ պատկանելությունը հաճախ նրանց առաջխաղացման նախապայմաններից մեկն է»: Այս արտահայտությունը ևս «Կյանքի խոսքի» համար և՛ վիրավորական է, և՛ զրպարտչական:

«Պրակտիկորեն գրեթե բոլոր» արտահայտությունները և հոդվածն ամբողջությամբ փաստաբանը վիրավորական համարեց, իսկ պատասխանող կողմը՝ հանձին նաև «Իրավունքի» խմբագիր Հայկ Բաբոխանյանի, առարկեց հայցի դեմ ամբողջությամբ:

«Կյանքի խոսք» կազմակերպությունը համարում է, որ այս հրապարակումը արատավորել է կազմակերպության բարի համբավը, պատիվն ու արժանապատվությունը, կրոնական ատելություն է հրահրել, ինչի հերքման և ներողություն խնդրելու պահանջով էլ կազմակերպությունը մտել է դատարան: «Կյանքի խոսքը» հասցված վիրավորանքի համար պահանջում է հրապարակավ ներողություն խնդրել թերթի առաջին էջում, ինչպես որ տեղադրվել էր հոդվածը, հերքել զրպարտություն համարվող փաստացի տվյալները և հրապարակել նաև հերքման տեքստերը: Գումարային պահանջը մեծ չէ՝ հօգուտ «Կյանքի խոսքի» բռնագանձել պետական տուրքի գումարը՝ 8 հազար դրամ, ինչպես նաև թարգմանչական և նոտարական ծախսերը՝ 15 հազար դրամ: Փաստաբան Ավետիք Պապինյանը լրագրողների հետ զրույցում նշեց, որ «Կյանքի խոսքը» միտում չունի ֆինանսական նեղություն պատճառել թերթին, այլ միայն իր իրավունքների վերականգնման համար է պայքարում:

Հաջորդ՝ ապրիլի 13-ի դատական նիստին հայցվորի ներկայացուցիչ Ա. Պապինյանը դատարանին ներկայացրեց հայցադիմումի երկրորդ լրացումը, որում առկա են լրացուցիչ ապացույցներ, առարկու-

թյուն հայցադիմումի պատասխաններին և հայցապահանջի ավելացում հավելյալ դատական ծախսերի մասին:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Լ. Բաղդասարյանը դատարանին որպես ապացույց ներկայացրեց տեսասկավառակ, փաստաբանական հարցում, փաստաբանական հարցման պատասխան, երկու պայմանագիր, լիազորագիր, ռեգիստրի վկայական, վկայականի պատճենը և լրագրող Արթուր Հովհաննիսյանի հոդվածը «Հայացք» թերթում:

Այնուհետև հայցվորի ներկայացուցիչը դատարանին միջնորդությամբ արեց առ այն, որ կապված դատարան ներկայացրած ապացույցների հանգամանքի հետ՝ այս ընթացքում հայցվոր կողմը դիմել է ՀՀ տեղեկատվական վեճերի խորհրդին, ինչպես նաև Ռուսաստանի Դաշնության փիլիսոփայական գիտությունների թեկնածուների, գիտությունների ռուսաստանյան ակադեմիայի առաջատար գիտաշխատողների, կրոնի և հասարակական խնդիրների հետազոտման կենտրոնի աշխատակցի, կրոնի և իրավունքի հարցերի փորձագետ հանդիսացող անձանց, որոնց փորձագիտական եզրակացությունները կարող են սույն գործի համար էական նշանակություն ունենալ: Ուստի, միջնորդեց հետաձգել դատական նիստը առնվազն 25 օրով, քանի որ նշված ժամկետում կստացվեն դատարանին ներկայացրած ապացույցները հաստատող փորձագիտական եզրակացություններ:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Լ. Բաղդասարյանը առարկեց միջնորդությանը՝ պատճառաբանելով, որ հայցվոր կողմը կաշկանդված չէ դիմել տարբեր պետական և ոչ պետական մարմինների: Չնայած դա վերջինիս իրավունքն է, սակայն հայցի առարկան վերաբերում է այն հիմքին, որով հայցվորը մտել է դատարան, և հայցապահանջը վարույթ ընդունելուց հետո հայցվորը փորձում է ապացուցել, որ հայցապահանջի հիմքում դրված ապացուցողական նշանակություն ունեցող փաստերը պետք է նոր ապացուցվեն: Իսկ ինչ վերաբերում է այն ապացույցին, որ հայցվորը կստանար 25 օրվա ընթացքում, ապա այն կարող է նաև ստանալ դատաքննության ընթացքում, այսինքն՝ ոչ մի խնդիր չկա նիստը հետաձգելու:

Դատավարությունը նախագահող Ռ. Ներսիսյանը հայտնեց, որ սույն հայրը վարույթ է ընդունվել 2011թ. նոյեմբերի 23-ին, այժմ 2012թ. ապրիլի 13-ն է, այս ընթացքում հայցվորը դատարանին է ներկայացրել հայցադիմումի լրացում, այսօր հայցվորը ներկայացնում է հայցադիմումի ևս մեկ լրացում, այնուհետև ավելացրեց, որ այս մասով հայցվորի կողմից ակնհայտորեն առկա է անբարեխիղճ վերաբերմունք դատավարական իրավունքների իրագործման հանդեպ: Իսկ ինչ վերաբերում է միջնորդությանը, դատարանը նշեց, որ այն ենթակա է բավարարման այն պատճառաբանությամբ, որ նախնական դատական նիստի ամբողջ իմաստն այն է, որ կողմերը ապացույցներ ձեռք բերելու և դատարանին ներկայացնելու հնարավորություն ունենան, ինչպես նաև ավելացրեց, որ այս դեպքում առավելությունը պետք է տրվի արդարադատության իրականացմանը, և կողմին պետք է ապացույցներ ներկայացնելու հնարավորություն ընձեռվի:

«Կյանքի խոսք»-ն ու «Իրավունքը» չհաշտվեցին

Մայիսի 10-ին հայցվորը հայտարարեց, որ պատրաստ է հաշտություն կնքելու բանակցություններ վարել կողմի հետ: Սակայն հաջորդ նիստին դատարանին հաշտության որևէ համաձայնություն չներկայացվեց, և դատավոր Ռ. Ներսիսյանը շարունակեց նիստը:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Լևոն Բաղդասարյանը դատարանին որպես ապացուցողական փաստաթուղթ ներկայացրեց «Իրավունք» թերթի մայիսի 29-ի 59-րդ համարը: Դատավորի հարցին, թե հայցվորն արդյոք գտնում է, որ պատրաստ են դատաքննության փուլ անցնելու, Ա. Պապինյանը պատասխանեց՝ «ոչ» պատճառաբանելով, որ այս գործով կիրառելի Քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածում բացակայում է բարի համբավի մասին նորմատիվային եզրույթը, այլ առկա է գործարար համբավի եզրույթը: Ա. Պապինյանն ավելացրեց, որ «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպությունը չունի գործարար համբավ, քանի որ այն բիզնեսով չի զբաղվում, այս դեպքում այն ունի բարի համբավ: Եվ որպեսզի հետաքայում օրենքում տվյալ նորմատիվային եզրույթի բացակայությունը չանդրադառնա գործի ելքի վրա, միջնորդեց դատարանին գործը կասեցնել և վիճարկվող հոդվածի՝ Սահմանադրությանը համապատասխանության վերաբերյալ դիմում ներկայացնել Սահմանադրական դատարան:

Պատասխանող կողմն առարկեց տվյալ միջնորդությանը՝ պարզաբանելով, որ հայցվորը ցանկանում է ժամանակ շահել և նիստը անընդհատ հետաձգել: Դատարանը մերժեց հայցվորի միջնորդությունը՝ մեկնաբանելով, որ Սահմանադրական դատարանն արդեն իսկ որոշում ունի տվյալ հոդվածի վերաբերյալ (նոյեմբերի 15, ՍԴԴ - 997), ինչպես նաև ավելացրեց, որ Վճռաբեկ դատարանը, արդեն իսկ հաշվի առնելով ՍԴ-ի N997 որոշումը, հրապարակել է որոշումներ, որոնցում մանրակրկիտ նկարագրվում է վիճարկվող հոդվածը:

«Կյանքի խոսք»-ն աղա՛նդ է, թե՛ Մայր Աթոռի պատասխանն է իրավախախտ

Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածինը հաստատել է, որ «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպությունը աղանդ է: Հուլիսի 13-ին «Իրավունքի» ներկայացուցիչ, փաստաբան Լ. Բաղդասարյանն իր խոսքում ներկայացրեց Մայր Աթոռից ստացված գրության պատասխանը: «Հայ առաքելական եկեղեցին որևէ կապ չունի «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպության հետ, «Կյանքի խոսք» կազմակերպությունը չի կարող դիտվել որպես հայ եկեղեցու բաղկացուցիչ մաս: «Կյանքի խոսքը» աղանդ է համարվում, որովհետև նրա դավանանքը և ուսմունքը շեղված են առաքելական ճշմարիտ եկեղեցու հավատքից և սրբազան հաղորդությունից, նրա ծեսերը և խորհուրդները չեն համապատասխանում եկեղեցու կանոնական և ավանդական սկզբունքներին, այն չի ընդունվում և չունի առաքելական հաջորդականություն և նվիրապետություն»:

«Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպության և դրա ղեկավար Ա. Սիմոնյանի ներկայացուցիչ Ա. Պապինյանը պնդեց, որ այս պատասխանը չի կարող դրվել վճռի հիմքում և առհասարակ հաշվի առնվել դատարանի կողմից, քանի որ իրավաբանական ուժ չունի և հանրաճանաչ իրավունքների խախտման փաստ է պարունակում: Եկեղեցուն տրված հարցը, թե «Կյանքի խոսքը» համարվում է աղանդավորական կազմակերպություն, ըստ փաստաբանի՝ հակասում է «Իսղճի ազատության և կրոնական կազմակերպությունների մասին» ՀՀ օրենքին. ««Կյանքի խոսքը» երբևէ չի նշել, որ կապ ունի Հայ առաքելական եկեղեցու հետ, և վերջինիս վերապահված չէ իրավունք՝ հայտնելու որևէ կարծիք, այդ թվում՝ թվացյալ մասնագիտական՝ այլ եկեղեցու կամ կրոնական կազմակերպությունների մասին, հետևաբար հարցը Հայ առաքելական եկեղեցու իրավասությունից դուրս է և այս վեճում որևէ նշանակություն, առավել ևս՝ ապացուցողական, չի կարող ունենալ», - ասաց փաստաբան Պապինյանը:

Մեջբերելով Եվրոպայի մի շարք նախադեպային որոշումներ՝ Նա նշեց, որ ժողովրդավարական և իրավական հասարակությունում, նաև Մարդու իրավունքների եվրոպական կոնվենցիայի առկայության պայմաններում Մայր Աթոռի պատասխանը իրավախախտ և նշվածներին հակասող պատասխան է: Այն կոպտագույնս խախտում է հասարակության անդամների կյանքի հոգևոր կողմի ազատ բազմակարծությունը և ժխտողական և նեգատիվ կերպով պիտակավորում նրա հանրահայտ իրավունքը, միևնույն ժամանակ վտանգում և պայմաններ է ստեղծում այդ իրավունքի սահմանափակման տեսանկյունից: Փաստաբանը միջնորդեց այն չդիտարկել ապացույցների շարքում, որին թերթի ներկայացուցիչը առարկեց՝ նշելով, որ դատարանն է գնահատում ներկայացված ապացույցները: Համաձայնություն հայտնեց նաև դատավոր Ռ. Ներսիսյանը և մերժեց միջնորդությունը:

Անդրադառնալով «աղանդ» բառի վիրավորական լինել-չլինելուն՝ Ա. Պապինյանը պնդեց դրա վիրավորական լինելը, մեջբերեց «աղանդ» բառի բառարանային իմաստները, որոնք բացասական են, այն է՝ կախարդանք, տվյալ երկրում ընդունված կրոնին դեմ կամ օտար կրոն, մոլորություն և այլն: Նա նաև վկայակոչեց մասնագետների կողմից արված բազում գիտական, վերլուծական, մասնագիտական աշխատություններ, որոնցում հիմնավորվում է «աղանդ» բառի վիրավորական և զրպարտչական լինելը, և որոնից բխում է ստորացնող և նսեմացնող նշանակությունը:

Թերթի ներկայացուցիչ Լ. Բաղդասարյանն ամբողջությամբ առարկեց հայցադիմումին: Նա հղում կատարեց «աղանդ» եզրույթի՝ Ղ. Աղայանի բառարանային բացատրությանը, համաձայն որի՝ աղանդը տվյալ եկեղեցու դավանանքից շեղվող կրոնական ուսմունք է, տվյալ երկրում ընդունված կրոնից օտար մեկ այլ կրոն, որևէ ուսմունքից շեղվող ուղղություն: «Աղանդ» նշանակում է նաև որևէ ուսմունքի հիմունքներից շեղվելը, իսկ «աղանդավորը» աղանդի հետևորդն է, հերետիկոս, խմբակային իրենց շահերով ու դոգմատիկ համոզմունքներին հետևող գործիչ, աղանդավորություն տարածող և այլն:

Ըստ այդմ, փաստաբանը դատարանին միջնորդեց մերժել «Կյանքի խոսք»-ի հայցը և որպես դատական ծախս «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպությունից և կազմակերպության ղեկավար Արթուր Սիմոնյանից հօգուտ «Իրավունքի» բռնագանձել 300-հազարական դրամ՝ որպես փաստաբանի վարձատրության գումար:

Դատարանը հետազոտեց «Կյանքի խոսք»-ին եւ Անժելա Սարգսյանին վերաբերող խտասկավառակները

Դերասանուհի Անժելա Սարգսյանի և «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպության հնարավոր կապը կամ դրա բացակայությունն էր քննարկվում հուլիսի 17-ի դատական նիստի ընթացքում: «Կյանքի խոսք»-ի կողմից ներկայացված խտասկավառակում «Երկիր Մեդիա» հեռուստաընկերության «Կռվախնձոր» հաղորդման ընթացքում Անժելա Սարգսյանի հայտարարությունն էր առ այն, որ վերջինս «Կյանքի խոսք» եկեղեցու անդամ չէ և հետաքրքրությունից դրդված հաճախակի է այցելել տարբեր եկեղեցիներ և մասնակցել տարբեր հավաքների:

«Իրավունք» թերթի ներկայացրած խտասկավառակը տեղեկություններ էր պարունակում «Կյանքի խոսք» կազմակերպության ղեկավար Ա. Սիմոնյանի գործունեության մասին: Հիմնականում ներկայացվում էր Ա. Սիմոնյանի իտալերեն քարոզը, որտեղ վերջինս օգտագործում է «պոռնոաստվածուհի», «ծովի հրեշի որդիներ» բառերը: Անդրադարձ էր կատարվում Ա. Սիմոնյանի վարքագծին, այն է՝ հավաքների ընթացքում վերջինս նշում է, որ շնացել է, հարբել է, պետությունից գողություն է կատարել, ինչ պետք է եղել, այն էլ գողացել է:

Խտասկավառակում առկա էր հատված Ռուսաստանում անցկացված «Կյանքի խոսք»-ի հավաքներից, որտեղ հովիվը բեմի վրա տեղադրված կուգարանը համեմատում է աղոթատեղիի հետ՝ նշելով, որ բնական կարիքները հոգալու ժամանակ աղոթելիս անձը մաքրվում է վերջում ջուրը քաշելու միջոցով:

Այնուհետև խտասկավառակում ներկայացվում է Անժելա Սարգսյանի «տղամարդու» մոր՝ Մարինա Արայանի հարցազրույցը, ով հայտնում է, որ Ա. Սարգսյանը սպառնացել է իր որդուն. «Անժելան շանտաժի էր ենթարկում Կարենին, փորձում էր ահաբեկել իր թիկունքին կանգնած «Կյանքի խոսք» աղանդով, որն ի գորու է այս քաղաքում լուծել ցանկացած հարց»: Մ. Արայանը նաև հայտնում է, որ Ա. Սարգսյանի քույրը՝ Աննան, «Կյանքի խոսք»-ի ավագներից է:

Ա. Սարգսյանի նախկին կուլեգաներ Գայանե Ալյամազյանը և Անի Պետրոսյանը հայտնում են, որ Ա. Սարգսյանը հիմնականում խոսել է հավատքից՝ նշելով. «Մենք իմացել ենք, որ նա հավատացյալ է, որովհետև անընդհատ խոսում էր, որ սա մեղք է, նա մեղք է, ես գնում եմ հավատքի»: Նրանք նաև ավելացրել են, որ «Անժելան ունի քույր, որն ինչ-որ կապ ունի թերթերի հետ, և պատահական չի, որ էդ ամեն ինչը անընդհատ հայտնվում ա մամուլում»:

Խտասկավառակում ներկայացվում է նաև Ա. Սարգսյանի հարցազրույցը, որտեղ նա ասում է, որ հավատքով է հասել այն ամենին, ինչ հիմա ունի, որ նա սովորել է «Աստվածաշնչյան դպրոցում»: Ըստ պա-

տասխանողի պարզաձ տվյալների՝ այդ դպրոցը պատկանում է «Կյանքի խոսք» եկեղեցուն, որի դեկանն է Արթուր Տոնոյանը: Պատասխանողը ներկայացնում է հատվածներ, որտեղ Ա. Սարգսյանը դեռ վաղ տարիքից ներկա է եղել «Կյանքի խոսք»-ի հավաքներին:

Խտասկավառակները դիտելուց հետո դատարանը հեռացավ ապացույցների հետազոտման և դատական ակտ կայացնելու համար:

Հուլիսի 31-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանը դատավոր Ռ. Ներսիսյանի նախագահությամբ մերժեց «Կյանքի խոսք» կրոնական կազմակերպության հայցն ընդդեմ «Իրավունք» թերթի: Համաձայն վճռի՝ «Կյանքի խոսք» կազմակերպությունից և նրա ղեկավար Արթուր Սիմոնյանից հոգուտ «Իրավունք» թերթի պետք է բռնագանձվի 150-հազարական դրամ՝ որպես փաստաբանական ծախս, իսկ հոգուտ պետական բյուջեի՝ 1500 ՀՀ դրամ:

Մարգարիտա Խաչատրյան

«Հրապարակը» հերքում չի տպագրելու. 1-ին ատյանի դատարանը մերժեց Մարգարիտա Խաչատրյանի հայցը

2011 թ. ապրիլին «Հրապարակ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Արմինե Օհանյանը դիմել էր ոստիկանություն՝ Մարգարիտա Խաչատրյանին քրեական պատասխանատվության ենթարկելու պահանջով: Վերջինս էլ հայցով մտել էր դատարան եւ պահանջում էր, որ «Հրապարակը», իր մասին տպագրած հրապարակումներից մեկը հերքելուց զատ, զրպարտության համար իբրեւ փոխհատուցում իրեն վճարի 2 մլն ՀՀ դրամ:

Ապրիլի 21-ին «Հրապարակ» օրաթերթն առաջին էջում տպագրել էր մի նյութ, ըստ որի՝ Մարգարիտա Խաչատրյանը, որ պարբերաբար ստուգայցեր է կատարում ՀՀ զորամասերում, աչքի է ընկնում իր կոպիտ վարքագծով. զորամասերում թերություններ, խախտումներ հայտնաբերելիս զերծ չի մնում հայիոյանքներից: «Մեր տեղեկություններով՝ վերջին այցերից մեկի ժամանակ ԼԴՀ զորամասերից մեկում վիճաբանություն է սկսվել Մարգարիտա Խաչատրյանի եւ հրամանատարական կազմի միջեւ, եւ բանը հասել է նույնիսկ քաջքռոցի ու ծեծի»,- գրել էր թերթը:

«Հրապարակ» օրաթերթում նշյալ լուրի տպագրվելու հենց նույն օրն առավոտյան Մարգարիտա Խաչատրյանն այցելել էր խմբագրություն: «Անակնկալ ներխուժում է, կարմրեցած գոտում, տղամարդավարի հայիոյում, քացով խփում է աթոռներին, պատռում թերթերը, հարձակվում խմբագրի ու խմբագրակազմի վրա, ջրով լի բաժակը շարտում խմբագրի ուղղությամբ, բարեբախտաբար բախվելով պատին՝ բաժակի փշուրները հատակին են թափվում. «Թողեք խփեմ սրան»...», - սհա այսպես է «Հրապարակի» լրագրող Ֆելիքս Եղիազարյանը թերթի հաջորդ օրվա համարում նկարագրել «Մարգարիտա Խաչատրյանի եւ իր տիկնանց ջբախմբի» այցելությունը: Այս ամենի, ինչպես նաեւ լրագրողներից մեկին հարվածելու եւ խմբագրի ձեռքը ճանկոելու համար (որը հետագայում արձանագրվել է դատաբժշկական փորձաքննության) նույն օրը հաղորդում է ներկայացվում ոստիկանության Կենտրոնական բաժին:

Տարեվերջին վերոնշյալ դրվագներից եւ ոչ մեկով դեռեւս հանգուցալուծում չկար: Կենտրոնի դատարանը ձգձգում էր գործի քննությունը՝ պայմանավորված նոյեմբերի 15-ին Սահմանադրական դատարանի կողմից վիրավորանքի եւ գրպարտության մասին օրենքի սահմանադրականության հարցի որոշմամբ: Իսկ հաղորդման հիման վրա կատարված քննության արդյունքում իրավապահները որոշել էին քրեական գործ չհարուցել: Այս որոշման դեմ խմբագրության՝ դատարան ներկայացրած բողոքը բավարարվել էր: Իրավապահներն իրենց հերթին դիմել էին վերաքննիչ դատարան, սակայն այս ատյանը եւս համարել էր, որ քրեական գործ հարուցելու հիմքերը բավարար են: Արդյունքում դատախազությունը խմբագրություն ուղարկած գրությամբ հայտնել էր, որ ոստիկանության Կենտրոնի բաժնում խուլիգանության հատկանիշներով հարուցվել է քրեական գործ:

Դեկտեմբերի 23-ի նիստին Մ. Խաչատրյանի փաստաբան Դավիթ Թումասյանը միջնորդություն ներկայացրեց դատարանին, որը բաղկացած էր երկու մասից. առաջինում միջնորդություն էր արվում, որպեսզի պատասխանողը հայցվորին տրամադրեր իր եկամուտների մասին տեղեկություն, քանի որ, համաձայն Սահմանադրական դատարանի նոյեմբերի 15-ի որոշման, հայցվորը դրամական փոխհատուցում պահանջելիս պետք է հաշվի առնի պատասխանողի ֆինանսական վիճակը: Այդ պատճառով հայցվորը միջնորդում էր իրեն տրամադրել համապատասխան տվյալներ, որպեսզի հարկ եղած դեպքում փոփոխություններ արվեն հայցապահանջի մեջ: Միջնորդության երկրորդ մասում հայցվորը դատարանին ներկայացրեց իր կազմած հերքման տեքստը, համաձայն որի՝ «Հրապարակ» օրաթերթը պետք է հերքի Մարգարիտա Խաչատրյանի վերաբերյալ ապրիլի 21-ին հրապարակած տեղեկությունները, ինչպես նաև հետագայում հայցվորի վերաբերյալ որևէ վիրավորական նյութ չհրապարակի:

Դատավոր Ս. Թադևոսյանը միջնորդության առաջին մասը չբավարարեց՝ մեկնաբանելով, որ վճիռ կայացնելիս դատարանին միզուցե պետք զա պահանջվող տեղեկությունը, հարկ եղած դեպքում դատարանն այն կպահանջի պատասխանողից: Իսկ երկրորդ մասով դատարանը բավարարեց հայցվորի միջնորդությունը և պատասխանող կողմին հատկացրեց օրենքով սահմանված 14-օրյա ժամանակահատված, որպեսզի պատասխանողը ծանոթանա հայցադիմումին, քանի որ միջնորդությունից հետո հայցապահանջը փոխվել է՝ ավելացել է նաև հերքման տեքստը:

Մարգարիտա Խաչատրյանը «Հրապարակ» օրաթերթից այլևս 2 մլն չի պահանջում

Արդեն 2012-ին կայացած դատական նիստի ժամանակ «Զինվոր» ՀԿ-ի համակարգող խորհրդի նախագահ Մարգարիտա Խաչատրյանը հրաժարվեց «Հրապարակ» օրաթերթի դեմ ներկայացված 2 մլն դրամ գումարային պահանջից: Մ. Խաչատրյանը թերթից պահանջեց միայն հերքել իր մասին հրապարակած, գրպարտություն հանդիսացող տեղեկությունները:

Գումարային պահանջից հրաժարվելը Մ. Խաչատրյանի ներկայացուցիչ, փաստաբան Դ. Թումայանը հիմնավորեց «Հրապարակ» օրաթերթի ֆինանսական որոշ խնդիրներով, ըստ որի՝ օրաթերթի որոշ լրագրողներ հոնորար չեն ստանում: «Որպեսզի «Հրապարակ» օրաթերթը հետագայում չչափարկի այն հանգամանքը, իբրև թե Մարգարիտա Խաչատրյանը ցանկանում է հարստանալ այդ եղանակով, մենք ընդհանրապես գումարային պահանջ չենք ներկայացնում», - հավելեց Դ. Թումայանը:

Ըստ փաստաբանի՝ դատաքննության ընթացքում հրապարակված տեղեկությունների մասին որևէ ապացույց, որ դեպքը տեղի է ունեցել, չի ներկայացվել, չնայած ապացուցման բեռը հենց պատասխանողի վրա էր: Մինչդեռ հայցվոր կողմն է զորամասից տեղեկանք ներկայացրել, որտեղ նշված է, որ զորամաս այդ օրվա այցելության ժամանակ որևէ դեպք չի գրանցվել: Դ. Թումայանի խոսքով՝ հայտնի չէ նաև այն աղբյուրը, որից օրաթերթը ծեծկոտուքի մասին տեղեկություններ է ստացել:

Օրաթերթի շահերը ներկայացնող փաստաբան Դավիթ Դանիելյանը նշեց, որ լրագրողը բարեխղճորեն կատարել է իր պարտականությունը, ունեցած տեղեկությունները ճշտելու համար զանգահարել է Մ. Խաչատրյանին և նրա պատասխանը նույնպես ներառել այդ նյութում, որտեղ Մ. Խաչատրյանը հերքում է այդ տեղեկությունները: Հետևաբար, ևս մեկ անգամ հերքում տպագրելու անհրաժեշտություն չկա:

Կողմերն անդրադարձան նաև հերքման տեքստին, որը ներկայացրել էր հայցվորը: Ըստ էության, այն ավելի ծավալուն էր, քան հրապարակված նյութը և ներառում էր նաև Մարգարիտա Խաչատրյանից ներողություն խնդրելու հատված: Օրաթերթի ներկայացուցիչը նշեց, որ միայն վիրավորանքի պարագայում է կիրառելի ներողությունը, այլ ոչ թե զրպարտության: Ավելին, հայցվորը հերքման տեքստում պահանջում է հետագա հրապարակումներում ևս զերծ մնալ նմանատիպ տեղեկություններ տարածելուց, ինչը նույնպես ընդունելի չէ օրաթերթի համար: Բացի դրանից, հերքման տեքստը չպետք է զիջի հիմնական նյութին, բայց նաև չպետք է գերազանցի ողջամիտ ծավալը:

Այդուհանդերձ, փաստաբան Դ. Դանիելյանը առարկեց հայցին և դատարանից խնդրեց ամբողջությամբ մերժել այն: Գործով դատաքննությունն ավարտվեց հուլիսի 13-ին:

Հուլիսի 30-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը մերժեց Մարգարիտա Խաչատրյանի՝ հերքումը տպագրելու մասին հայցն ընդդեմ «Հրապարակ» օրաթերթի:

Իսկ Կենտրոնի քննչական բաժնի քննիչ է. Ալվազյանի որոշմամբ, ամիսներ տեսած քննությունից հետո, 2012թ. փետրվարին քրգործով վարույթը կարճվում է՝ «Մ. Խաչատրյանի կողմից խուլիգանություն կատարելու կապակցությամբ քրեական հետապնդում չիրականացնել հանցակազմի բացակայության հիմքով»:

Կկասեցվի՝ Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոն-news.am դատավարությունը

Երևանի Աջափնյակ և Դավթաշեն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում դատավոր Մարգարիտա Հարթենյանի նախագահությամբ դեռեւս 2011 թվականից լավում է news.am լրատվական-վերլուծական գործակալության դեմ Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնի՝ պատվի, արժանապատվության, գործարար համբավի պաշտպանության հայցը:

News.am-ի դեմ ներկայացված հայցի համար հիմք է հանդիսացել լրատվական գործակալության՝ 2010 թ. նոյեմբերի 23-ին տպագրած նյութը: Այն վերաբերում էր Հայաստանի քաղաքացի Հովհաննես Կաթրջյանին, ով news.am-ի թղթակցի հետ զրույցում մեղադրել էր վերոնշյալ բժշկական կենտրոնին իրեն խաբելու և 10 տարի շահագործման ժամկետով էլեկտրակարդիոլոգիանիչի փոխարեն վիրահատությամբ մեկ այլ՝ էժենագին սարք տեղադրելու մեջ: Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնը լրատվամիջոցից 2 մլն դրամ է պահանջում իր պատվին, արժանապատվությանը, գործարար համբավին վնաս հասցնելու համար:

Նիստերից մեկի ժամանակ հայցվորի ներկայացուցիչ Մուրադ Ասրյանը միջնորդեց կասեցնել գործի քննությունը, քանի որ քաղաքացի Հովհաննես Կաթրջյանը դիմել է ոստիկանություն Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնի դեմ քրեական գործ հարուցելու համար: Սակայն պատասխանող news.am-ի ներկայացուցիչ Արամազդ Կիվի-րյանը առարկեց հայցվորի միջնորդությանը՝ պատճառաբանելով, որ տվյալ քրեական գործը որևէ ազդեցություն չի կարող ունենալ սույն գործի ելքի վրա, քանի որ Հ. Կաթրջյանը մեղադրում է Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնին իրեն խաբելու և գումար յուրացնելու մեջ, իսկ սույն գործով քննվում է news.am-ի կողմից հայցվորի պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին վնաս հասցնելու հարցը:

Դատավոր Մ. Հարթենյանը հայցվորին հարց ուղղեց առ այն, որ եթե հայցվորը այնդում է, որ news.am կայքը վիրավորել և զրպարտել է Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնի պատվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը, ինչպես նաև նշում, որ Հ. Կաթրջյանն է զրպարտել հայցվորին, ապա ի՞նչ կապ ունի news.am-ը: Հայցվորը պատասխանեց, որ Հ. Կաթրջյանը հայտնել է այդ մասին պատասխանողին, իսկ նրանք էլ իրապարակել են այն, ուրեմն պատասխանատվությունը նրանք են կրում:

Հետագա դատական նիստերին Մուրադ Ասրյանի միջնորդությունները գործի կասեցման եւ Սրտաբանական կենտրոնի տնօրենին որպես վկա ներգրավելու մասին դատավոր Հարթենյանը մերժեց:

Սեպտեմբերի 3-ին հայցվորի ներկայացուցիչ Մուրադ Ասրյանը ամբողջությամբ ընթերցեց հայցապահանջը, որում հիմնականում այնդում էր, որ հողվածի վերնագիրը և հողվածի բովանդակությունը միմյանց

չեն համապատասխանում՝ պատճառաբանելով, որ հողվածի մեջ որևէ կերպ չի ասվում, որ Հ. Կաթրջյանին «Ֆոռացրել» են: Ըստ Մ. Ասրյանի՝ կա լրագրողի կողմից գնահատողական դատողության չարաշահում է՝ հիմնված ոչ ստույգ փաստերի վրա:

Սակայն իր ելույթում պատասխանողի ներկայացուցիչ Արամազդ Կիվիրյանը հայտնեց, որ իրենք այն կարծիքին են, որ վերնագիրն անմիջական կապ ունի հողվածի հետ: Ա. Կիվիրյանը նաև դատարանին ներկայացրեց, որ իրենք առարկում են հայցապահանջի դեմ, քանի որ այն ներկայացվել է հայցային վաղեմության ժամկետների խախտմամբ. նյութը հրապարակվել է նոյեմբեր ամսին, սակայն հայց է ներկայացվել փետրվարին:

Մուրադ Ասրյանը նաև պահանջ է ներկայացրել դատարանին փաստաբանական ծախսերի համար, որի գումարը կազմում է երկու հարյուր հազար դրամ: Ա. Կիվիրյանն էլ դատարանին խնդրեց, որպեսզի դատարանը հաշվի առնի «Մեդիա Կոնսայթ» ՍՊԸ-ի և «Արես» փաստաբանական գրասենյակի միջև կնքված պայմանագիրը դատական ծախսերի վերաբերյալ:

News.am-ի գործով կհետազոտվի հեռախոսային հարցազրույցը

Հոկտեմբերի 9-ին դատարանը հետազոտեց գործում առկա ապացույցները, այնուհետև հրավիրեց դատակոչված վկա Հովհաննես Կաթրջյանին:

Քանի որ պատասխանողն էր միջնորդություն արել նրան որպես վկա դատակոչելու, վկային առաջինը հարցաքննելու իրավունքը տրվեց պատասխանողի ներկայացուցիչ Ա. Կիվիրյանին: Վերջինս ընթերցեց news.am-ում հրապարակված «Սրտի արատով հիվանդին Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնում «Ֆոռացրել» են ու այլ սարք տեղադրել» վերտառությամբ հողվածը և հարցրեց վկային՝ արդյո՞ք հողվածում առկա խոսքերը իր խոսքերն են: Հ. Կաթրջյանը հաստատեց, որ իր խոսքերն են, իսկ վերնագրում առկա «Ֆոռացրել» են բառի վերաբերյալ ավելացրեց, որ դա մեղմ է ասված:

Հ. Կաթրջյանը դատարանին ներկայացրեց բժիշկների տված արձանագրությունը, որում ասվում է, որ տեղադրված սարքը ծառայելու է 6 տարի ժամկետով: Ինչպես նաև դատարանին ներկայացրեց որոշում քրեական գործով իրեն տուժող ճանաչելու և Առիթմոլոգիական սրտաբանական կենտրոնի նախկին տնօրեն Սմբատ Զամայանին մեղադրյալ ներգրավելու մասին: Վկան ավելացրեց, որ բացի իրենից՝ ևս երկու հոգի է Ս. Զամայանին դատի տվել՝ վերջինիս անվանելով մարդասպան, Հիպոկրատի երդում տված մարդ, որը տարիներ շարունակ մարդկանց հաշմանդամ է դարձրել, որին պետք է կախել: Հ. Կաթրջյանը Ս. Զամայանին նաև համեմատեց Սաֆարովի հետ՝ մեկնաբանելով, որ վերջինս քնած է մարդ սպանել, Ս. Զամայանն էլ քնեցնելով է դա անում:

Մ. Ասրյանի հարցին, թե նա ինչ միջոցով է news.am-ին հաղորդել վիճահարույց հողվածում հրապարակված տեղեկատվությունը,

Հ. Կաթոջանը պատասխանեց, որ անձամբ, իր նախաձեռնությամբ է գնացել news.am գործակալություն:

Դատարանը հրապարակեց ամբողջ տեքստը, որպեսզի վկան ասեր, թե արդյոք հողվածում առկա տեղեկատվությունը համապատասխանում է իրականությանը, թե ոչ, և ինչը իր կարծիքը չէ, այլ ավելացված է խմբագրության կողմից: Վկան ասաց, որ ամբողջն իր հայտնած տեղեկություններն են և կրկին պնդեց իր կարծիքը Ս. Ջամալյանի վերաբերյալ:

Այնուհետև կողմերը դատարանին հայտնեցին իրենց դիրքորոշումները վկայի ցուցմունքի վերաբերյալ: Մ. Ասրյանն առաջադրեց այն հարցը, որ պատասխանողի ներկայացուցիչ Ա. Կիվիրյանի խոսքերի և դատակոչված վկա Հ. Կաթոջանի ցուցմունքի միջև հակասություններ կան առ այն, որ Հ. Կաթոջանն ասում է, թե իր նախաձեռնությամբ է գնացել գործակալություն, մինչդեռ Ա. Կիվիրյանը նախորդ նիստերից մեկում ասել է, որ Հ. Կաթոջանին թղթակիցը հանդիպել է Կառավարության շենքի դիմաց: Սրանից Մ. Ասրյանը հետևություն է անում, որ news.am-ում հրապարակված հոդվածը հրապարակային ելույթից վերցված չէ, այդ իսկ պատճառով որպես պատասխանող պետք է հանդես գա «Մեդիա Կոնսալթ» ՍՊԸ-ն, որը ներկայացրել է ոչ հավաստի տվյալներ:

Մ. Ասրյանը պնդեց, որ որպես ապացույց ներկայացված ծայնասկավառակը, որում news.am-ի թղթակցի և Ս. Ջամալյանի հեռախոսային հարցազրույցն է, հետազոտվի դատարանում: Դատարանը նիստը հետաձգեց, քանի որ համապատասխան տեխնիկա չկար՝ հետազոտելու ծայնասկավառակը: Հերթական նիստի օր նշանակվեց հոկտեմբերի 26-ը, որը հետաձգվեց:

Նոր պահանջ՝ մեկական մլն վիրավորանքի եւ գրապարտության համար

Մինչ news.am լրատվական-վերլուծական գործակալությունը դատարանում փորձում էր ապացուցել, որ չի արատավորել Առիթմալուգիական սրտաբանական կենտրոնի բարի համբավը, կենտրոնի փաստաբան Մուրադ Ասրյանը 2011 թ. մարտին գործակալության դեմ («Մեդիա Կոնսալտ» ՍՊԸ) **իր** պատվի, արժանապատվության, գործարար համբավի պաշտպանության հայց ներկայացրեց: Հայցի հիմքում 2011թ. փետրվարի 4-ին news.am կայքում Գագիկ Շամշյանի հեղինակությամբ հրապարակված «Հեթոական դատական հայցը անկախ լրատվամիջոցի դեմ. անգրագիտության կատարյալ օրինակ» հոդվածն էր:

Մ. Ասրյանը ներկայացրել էր երկու պահանջ՝ հրապարակել իր պատասխանը և վճարել փոխհատուցում հոդվածում առկա գրապարտության համար՝ 2 մլն ՀՀ դրամ: Սակայն 2012թ. ապրիլի 19-ի նիստին հայցվորը ցանկություն հայտնեց փոխել հայցի առարկան՝ ինչպես վիրավորանքի, այնպես էլ գրապարտության համար պահանջելով 1-ական մլն ՀՀ դրամ: Այսինքն՝ հայցվորը պահանջվող գումարը թողնում է անփոփոխ՝ 2 մլն դրամ, փոխվում է միայն հայցի առարկան՝ վիրավորանքի մասով: Սակայն Մ. Ասրյանը հայցի առարկան փոխելու մասին գրավոր միջնորդություն չունեի, այդ պատճառով խնդրեց նիստը հետաձգել մինչև հայցի առարկայի և հնարավոր հիմքի փոփոխության մասին դատարանին գրավոր միջնորդության ներկայացումը:

Պատասխանող կողմի ներկայացուցիչ Արամազդ Կիվիրյանը իր կարծիքը հայտնեց առ այն, որ հայցվորը բարեխղճորեն չի օգտվում իր իրավունքներից, այն է՝ լինելով հայցվոր՝ պետք է նախօրոք պատրաստված գար, որպեսզի նիստը չհետաձգվեր: Պատասխանողի մյուս ներկայացուցիչ Դիանա Գրիգորյանը հայտնեց դատարանին, որ որպես օգնություն հայցվորին՝ կողմը սղագրել է 2011թ. փետրվարի 4-ի դատական նիստը, որը ցույց է տալիս, որ news.am կայքում հրապարակված հոդվածը չի արատավորում հայցվորի պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը, այլ գրված է օբյեկտիվորեն, ինչպես նաև առկա է վիդեոնկարահանում, որն էլ ապացուցում է պատասխանողի օբյեկտիվությունը:

Դատարանը բավարարեց երկու կողմերի միջնորդությունները՝ ընդունեց պատասխանող կողմի միջնորդությունը և հայցվորի խնդրանքով նիստը հետաձգեց մինչև հունիսի 22-ը:

Նշված օրը Մ. Ասրյանը դատարանին հայտնեց, որ հոդվածում տեղ գտած հետևյալ արտահայտությունները՝ «Ընդ որում, դատարանը վարույթ է ընդունել մի հայց, որն ապշեցնում է իր անգրագիտությամբ եւ օրենքի խախտումներով», «Դատավոր Էդիկ Ավետիսյանը ստիպված էր ժամանակ տրամադրել հայցվորի՝ Հայաստանի առիթմալուգիական սրտաբանական կենտրոնի ներկայացուցիչ Մուրադ Ասրյանին՝ շտկելու հայցի ակնհայտ անգրագիտությունը», «Դիտարկումն, ի դեպ, անսպասելի էր Մուրադ Ասրյանի համար, եւ վերջինս ողջամիտ որբու է բացատրություն չկարողացավ գտնել: Դատավոր Էդիկ Ավետիսյանը

մի կերպ «հուշեց-բացատրեց» փաստաբանին, որ նա միջնորդություն ներկայացնի եւ դատարանից ժամանակ խնդրի հայցում պատշաճ պատասխանողի անունը նշելու համար», համարում է գրպարտություն, քանի որ դրանք չեն համապատասխանում իրականությանը և ներկայացնում են ոչ փաստացի տվյալներ:

Մ. Ասրյանը վիրավորանք է համարում այն արտահայտությունը, որ լրագրողն իրեն անվանել է «անգրագետ»:

Հայցվորը նաև անդրադարձավ հողվածում առկա լուսանկարին՝ մեկնաբանելով, որ պատասխանողների նկարները, մեղմ ասած, տարբերվում են իր նկարից: Նա դա նույնպես համարում է լրագրողի կողմից դիտավորություն, քանի որ վերջինս հայցվորին մի քանի անգամ նկարել է, սակայն տեղադրել է հայցվորի համար գրպարտիչ բնույթ կրող նկար:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Դ. Գրիգորյանը, անդրադառնալով Մ. Ասրյանի կողմից նշված գրպարտությանը և վիրավորանքին, դատարանին հայտնեց պատասխանողի դիրքորոշումն առ այն, որ լրագրողն անդրադարձել է հայցի անգրագիտությանը, քանի որ Մ. Ասրյանը որպես պատասխանող է ընդգրկել news.am-ին, սակայն վերջինս որպես քաղաքացիաիրավական հարաբերությունների սուբյեկտ չէր կարող հանդիսանալ, այն որպես իրավաբանական անձ չի գրանցված:

Այնուհետև ներկայացուցիչը հայտնեց, որ հայցվորը դատարան դիմելիս պահանջել է դրամական փոխհատուցում, սակայն պետական տուրք վճարել է ընդամենը 8 հազար ՀՀ դրամ, այն դեպքում, երբ պետք է վճարեր առնվազն 48 հազար ՀՀ դրամ: Ըստ ներկայացուցչի՝ ակնհայտ կոպիտ սխալներով է հայցը դատարան մուտք արվել:

Դ. Գրիգորյանը դատարանին ներկայացրեց նիստի արձանագրությունից հատված, որտեղ դատավոր Է. Ավետիսյանը հուշումներ է անում Մ. Ասրյանին՝ նիստը հետաձգելու և պատշաճ պատասխանող ներկայացնելու վերաբերյալ միջնորդություն անելու: Նիստի ընթացքում դատավորի կողմից հաճախակի կրկնվում են արտահայտություններ, ինչպիսիք են «լսում եմ ձեզ», «ի՛նչ անենք հիմա»... : Այսքանով Դ. Գրիգորյանը դատարանին ներկայացրեց իրենց առարկությունները՝ նշելով, որ լրագրողն իր կարծիքն է հայտնել հայցի, այլ ոչ թե հայցվորի անձի վերաբերյալ:

Պատասխանողի ներկայացուցիչները խոսեցին ապացույցների բաշխում կատարելու մասին, սակայն Մ. Ասրյանը առարկեց՝ պարզաբանելով, որ պետք է ծանոթանա պատասխանողի գրավոր առարկությանը, այնուհետև անցնեն ապացույցների բաշխմանը:

Հոկտեմբերի 8-ին նշանակված նիստը հետաձգվեց, քանի որ Մուրադ Ասրյանը հայտարարեց հայցի առարկան փոխելու իր մտադրության մասին: Հերթական դատական նիստը նշանակվել է նոյեմբերի 19-ին:

Առողջապահության ազգային ինստիտուտի նախկին աշխատակիցը վիրավորվել է «պիտանի չեն» արտահայտությունից

Առողջապահության ազգային ինստիտուտի նախկին աշխատակից Յուրի Մնացականյանը Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանում վիճարկում էր 2011թ. նոյեմբերի 26-ին news.am կայքում հրապարակված «Առողջապահության ազգային ինստիտուտի 40-100 աշխատակիցներ կհամալրեն գործազուրկների շարքերը» հոդվածում Վիգեն Շահինյանի արած արտահայտությունը: Հայքը ներկայացվել էր ընդդեմ ՀՀ ԱՆ ակադեմիկոս Ս. Խ. Ավրայբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ ՊՓԲԸ-ի և Վիգեն Շահինյանի, 3-րդ անձ՝ news.am-ի:

Հոդվածը վերաբերում էր Առողջապահության ազգային ինստիտուտի 150 աշխատակիցների, որոնք աշխատավարձ չեն ստացել՝ հայտնվելով կրճատման տակ: Հոդվածում Առողջապահության ազգային ինստիտուտի աշխատանքային խմբի ղեկավար Վիգեն Շահինյանն ասել է. «Հիմա իրավիճակը այսպիսին է. 176 հոգի դեռ շարունակում է աշխատել, որոնց մի մասի վճարումը ձգձգվում է, իսկ մյուսներին ընդհանրապես գումար չի վճարվել: Նման դեպքերում անխուսափելի են վերակազմակերպական կառուցվածքային փոփոխությունները: Ներկա պահին 40 հոգի կրճատման գործընթացի փուլում է, որոնք այս նոր պայմաններում պիտանի չեն ինստիտուտի գործունեության համար»: news.am-ի հարցին, թե ինչ նկատի ունի «պիտանի չեն» ասելով, նա պատասխանել է. «Այսինքն՝ ղեկանատ չկա: Օժանդակ ստորաբաժանումներում 6 հոգի է, իսկ նոր պայմանները թելադրում են, որ 3-ը մնա»:

Հայցվոր Յ. Մնացականյանը Առողջապահության ազգային ինստիտուտի աշխատակից է եղել և այդ ժամանակ նույնպես գտնվել է կրճատման տակ, ուստիև վիրավորվել է «պիտանի չեն» արտահայտությունից: Նա պատասխանողից որպես վիրավորանքի փոխհատուցում պահանջում էր 1 մլն դրամ:

2011թ. դեկտեմբերին ներկայացված հայքը քննության առնվեց 2012թ. ապրիլի 5-ին: Հուլիսի 23-ի նիստում պատասխանողի ներկայացուցիչը դատարանին ներկայացրեց դատարանի պահանջած փաստաթուղթը, որում ասվում էր, որ Յ. Մնացականյանը 4,5 ամիս առաջ ծանուցում է ստացել կրճատման մասին, սակայն այն այդպես էլ չի հաստատվել: Հետագայում՝ 2012թ. մայիսի 21-ին, հաստատվել է, սակայն այլ հիմքով՝ ժամանակին աշխատանքի չներկայանալու պատճառով, որի համար վերջինիս պայմանագիրը լուծվել է:

Օգոստոսի 21-ին կողմերն արդեն պետք է անցնեին դատաքննության փուլ, սակայն հայցվորի ներկայացուցիչ Դիանա Գրիգորյանը միջնորդեց դատարանին նախքան դատաքննությունը սկսելը ապացույցներ ներկայացնել դատարան: Ներկայացված ապացույցով հայցվորը պնդում էր, որ նախորդ դատական նիստին պատասխանողի

ներկայացրած ապացույցները որևէ էական նշանակություն չունեն, մասնավորապես՝ Յուրի Մնացականյանին աշխատանքից ազատելու մասին հրամանն իրավաբանական ուժ չունի և առոչինչ է: Դ. Գրիգորյանի խոսքով՝ տնօրենը, ըստ իր կողմից ներկայացված հրամանի, դեռևս մայիսի 21-ի դրությամբ աշխատանքից չէր ազատել Յուրի Մնացականյանին, սակայն 2011թ. նոյեմբերին news.am կայքում համապատասխան հոդվածը հրապարակելուց առաջ հայցվորին տվել է ծանուցագիր, որով վերջինս հայտնվել է կրճատման գործընթացի մեջ: Այնուհետև հայցվորը news.am-ի հոդվածից տեղեկանում է, որ կրճատման մեջ հայտնվածները «պիտանի չեն» աշխատելու համար: Հայցվորին աշխատանքից հեռացնելու մասին այդպես էլ հրաման չի կայացվել, ինչը, ըստ փաստաբանի, ուղղակիորեն վիրավորել է հայցվորի պատիվն ու արժանապատվությունը: Դ. Գրիգորյանը ավելացրեց, որ այն արդարացումը, թե «մեղմ ասած՝ դեկանատ չկա, և օժանդակ ստորաբաժանումներում 6 հոգի է», չի վերաբերում հայցվորին, քանի որ վերջինս ոչ դեկանատի աշխատող է, ոչ էլ՝ օժանդակ ստորաբաժանման:

Պատասխանողի ներկայացուցչի հարցին, թե որտեղ է գրված, որ խոսքը վերաբերում է միայն դեկանատին, Դ. Գրիգորյանը պատասխանեց, որ իրենք կարծում են, որ «պիտանի չեն» արտահայտությունն ուղղակիորեն վերաբերում է հայցվորին, սակայն, «մեղմ ասած», որպես արդարացում նշվել են դեկանատի և օժանդակ ստորաբաժանման աշխատակիցները: Պատասխանողն իր ելույթում դատարանին հայտնեց, որ Վիգեն Շահինյանը հոդվածում նշել է ընկերության բոլոր ստորաբաժանումների աշխատակիցներին, այդ թվում՝ հայցվորին, վերջինիս խոսքը վերաբերել է ընդհանուրին, ոչ թե կոնկրետ հայցվորին:

Սեպտեմբերի 4-ին Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանը դատավոր Ռ. Ափինյանի նախագահությամբ վճռեց մերժել Յուրի Մնացականյանի հայցն ընդդեմ ՀՀ ԱՆ ակադեմիկոս Ս. Խ. Ավդալբեկյանի անվան առողջապահության ազգային ինստիտուտ ՊՓԲԸ-ի և Վիգեն Շահինյանի, 3-րդ անձ՝ news.am-ի: Համաձայն վճռի՝ Յուրի Մնացականյանից պետք է բռնագանձվի 20 հազար ՀՀ դրամ՝ որպես պետական տուրք:

Զախից՝ Շ. Մաթևոսյան, Գ. Վեգիլյան

Փ. Միրզոյան

Դատարանը մերժեց Փ. Միրզոյանի հայցն ընդդեմ «Չորրորդ ինքնիշխանության»

Թե ինչից է վիրավորվել Փարավոն Միրզոյանը

2012թ. հունվարի 24-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում շարունակվեց Ազգային պատկերասրահի տնօրեն Ֆարաոն Միրզոյանի (կամ՝ Փարավոն Միրզոյան) պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորող տեղեկությունները հերքելու և պատճառված վնասները հատուցելու պահանջների մասին հայցով դատավարությունն ընդդեմ «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթի («Կողմնակի անձանց Մ» ՄՊ ընկերության և Սերգեյ Գասպարյանի):

Գործով դատական առաջին նիստը տեղի էր ունեցել 2011թ. հոկտեմբերի 14-ին: Միրզոյանի փաստաբան Սիմոն Բաբայանի՝ գործուղման մեկնելու պատճառով դատարանն անժամկետ հետաձգել էր դատավարությունը:

2011թ. ապրիլի 9-ին «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթը «Ճանաչել Փարավոնին» հրապարակման ներքո անդրադարձել էր Ազգային պատկերասրահի տնօրեն Ֆարաոն Միրզոյանին, որը Հայաստանի գեղարվեստական ակադեմիայի 65-ամյակի առթիվ կազմակերպված միջոցառման ժամանակ «վիրավորվել է, որ իրեն պարգևատրում են «ընդամենը» շնորհակալագրով եւ «Արվեստի վաստակավոր գործչին շնորհակալագիր չեն տալիս» բառերն ասելով՝ ցուցադրաբար հրաժարվել է փարավոնին ոչ վայել պարգևը վերցնել կրթության նախարար Արմեն Աշոտյանի ձեռքից»:

Այս թերթը շարունակել է զարգացնել պատկերասրահի տնօրենի գործունեության թեման՝ օգտվելով նախկինում Ֆ. Միրզոյանի գործունեության մասին այլ լրատվամիջոցների հրապարակումներից: Հրապարակումը պատրաստելիս «Չորրորդ ինքնիշխանություն»-ը, մասնավորապես, հղում է արել «Հետք» թերթի 2010 թ. նոյեմբերի 8-ի մի հոդվածի, որտեղ արվեստագետ Սերգեյ Գասպարյանը մեղադրում է Միրզոյանին Ազգային պատկերասրահին ի պահ տրված հավաքածուից 410 նմուշ վաճառելու մեջ: «Հետքն» այս մեղադրանքի վերաբերյալ իր տեսակետը հայտնելու հնարավորություն էր սովել նաեւ Ֆ. Միրզոյանին:

Արտատպելով յուրացումների մասին Գասպարյանի պնդումները՝ «Չորրորդ ինքնիշխանություն»-ը երգիծանքով եզրակացրել է, որ «...գուցե կրթության եւ գիտության նախարարը ծերունազարդ ապակեգործ Սերգեյ Գասպարյանի ստեղծագործությունները յուրացնելու եւ վաճառելու գործում ունեցած վաստակի եւ ավանդի համար է որոշել Փարավոնին այսպես շնորհակալագիր տալ»:

Կարճ ժամանակ անց Ֆարաոն Միրզոյանի ներկայացուցիչներ Սիմոն Բաբայանի եւ Արսեն Հարությունյանի կողմից հայցադիմում է ներկայացվել դատարան՝ ընդդեմ պատասխանողներ «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթի հիմնադիր եւ հրատարակիչ «Կողմնակի անձանց Մ» ՄՊԸ-ի եւ Սերգեյ Գասպարյանի, որով խնդրվել է պարտավորեցնել պատասխանողներին հերքել հայցվորին արտավորող տեղեկությունները, ինչպես նաեւ պատասխանողներից համապարտության կարգով հոգուտ հայցվորի բռնագանձել 2 մլն ՀՀ դրամ՝ որպես գրպարտության համար փոխհատուցում, 1 մլն դրամ՝ որպես վիրավորանքի փոխհատուցում, 300 հազար դրամ՝ որպես խախտված իրավունքների պաշտպանության համար վճարված փաստաբանի վարձատրության գումար, 60.000 դրամ էլ՝ որպես նախապես վճարված պետական տուրքի հատուցում:

Ըստ հայցվորի՝ հրապարակման մեջ տեղ գտած հետևյալ արտահայտություններն իրեն ուղղված գրպարտություն կամ վիրավորանք են.

1. «Բավական է հիշել «Հայապակի» ՓԲԸ-ից ապակեգործ Սերգեյ Գասպարյանի՝ Ազգային պատկերասրահին ի պահ տրված մոտ 800 աշխատանքների յուրացման և վաճառելու պատմությունը»:

2. «Իսկապես, գուցե կրթության և գիտության նախարարը ծերունազարդ ապակեգործ Սերգեյ Գասպարյանի ստեղծագործությունները յուրացնելու և վաճառելու գործում ունեցած վաստակի և ավանդի համար է որոշել Փարավոնին այսպես շնորհակալագիր տալ»:

3. «Բայց պետք է խոստովանել, որ անգամ ամեն ինչ տեսած հայ հասարակության համար է աննախադեպ արվեստագետի կողմից արվեստագետին օրը ցերեկով անպատիժ կողոպտելը, և Փարավոնը բոլոր հիմքերն ուներ՝ փարավոնավայել պարզ և ակնկալելու»:

4. «Գասպարյանը բաց նամակով դիմել էր բոլոր հնարավոր ատյաններին՝ Փարավոնին մեղադրելով իր ստեղծագործությունների ցուցադրությունը միտումնավոր ձգձգելու, դրանց կեսը յուրացնելու և «Գլխս ուրիղ քամիլընի» ընկերության սեփականատեր Ա. Քոչարյանին վաճառելու մեջ»:

5. «Բաց նամակներից մեկում Գասպարյանը Փարավոնի մասին գրել է. «Միրզոյանը հոշոտել, թալանել է թանգարանը... Ես նրա պորտրետը նկարելու եմ ու վրան գրելու եմ՝ աշխարհի ամենամեծ սրիկան...»»:

«Չորրորդ ինքնիշխանությունը»-ը հայցադիմումի պատասխանում նշել է, որ հայցվոր Ֆարաոն Միրզոյանի դիրքորոշումը և պահանջն ընդհանրապես հակասում են մի շարք միջազգային, ներպետական իրավական ակտերի պահանջներին և ՄԻԵԴ-ի արտահայտած դիրքորոշումներին: Հոդվածում հղում է պարունակվում «Հետք» ինտեր-

նետային թերթին և այդ նույն լրատվամիջոցին Սերգեյ Գասպարյանի տված հարցազրույցներին, ավելին, դրանցից կատարված են բանացի մեջբերումներ («Հետք», 08.11.2010թ., 20.12.2010թ. հրապարակված հոդվածներ): «Վերոհիշյալ լրատվամիջոցում այդ հոդվածների հրապարակումից հետո հայցվորը, հավանաբար դրանք գրպարտություն և վիրավորանք չհամարելով, չի դիմել հերքում կամ պատասխան հրապարակելու պահանջով, և այդ փաստը հաշվի առնելով՝ պատասխանողն իրավունք է ունեցել համարելու, որ այդ տեղեկություններն իրավացի են և միանգամայն օրինականորեն օգտագործել է դրանք իր հոդվածում՝ հղում կատարելով տեղեկատվության աղբյուրին և միաժամանակ անելով իր գնահատողական դատողությունները, որոնք ապացուցման կարիք չունեն», - ասված է պատասխանում:

Նշելով, որ հայցն ակնհայտ անհիմն է՝ պատասխանողը դատարանին խնդրել է այն մերժել ամբողջությամբ:

Հունվարի 24-ի նիստին ներկա չէր որպես պատասխանող ընդգրկված Սերգեյ Գասպարյանը, չնայած պատշաճ ծանուցված էր նիստի մասին: Այնուամենայնիվ, նիստը շարունակվեց նրա բացակայությամբ: Նիստին ներկա պատասխանող «Չորրորդ ինքնիշխանության» ներկայացուցիչ Հովիկ Արսենյանը դատարանին տեղեկացրեց, որ լրագրողը կատարել է գնահատողական դատողություն և հերքեց հայցվորի այն դիրքորոշումը, թե թերթը վիրավորել և գրպարտել է Ֆ. Միրզոյանին: Հայցվորի ներկայացուցիչ Ս. Բաբայանը շարունակեց պնդել, որ թերթը, չնայած այլ լրատվամիջոցից է վերցրել իր վստահորդի մասին ինֆորմացիան, սակայն փոփոխել է այն, ինչի հետևանքով էլ գրպարտել և վիրավորել է իր վստահորդին:

Դատավոր Էդիկ Ավետիսյանի նախագահությամբ կողմերի միջև բաժանվեց ապացուցման բեռը հետևյալ հաջորդականությամբ. հայցվորը պետք է ապացուցի, որ իրեն վիրավորել են, իսկ պատասխանողներ «Չորրորդ ինքնիշխանություն» թերթի և Սերգեյ Գասպարյանի վրա դրվեց գրպարտության մասով ապացուցման բեռը:

Մարտի 22-ին դատարանի՝ հաշտության գալու առաջարկին կողմերը դրական արձագանքեցին, և հայցվորի ներկայացուցիչ Ս. Բաբայանը պատասխանողին ներկայացրեց հաշտության իրենց տեքստը: Պատասխանողի ներկայացուցիչ Յուրա Եղիազարյանը դատարանին միջնորդեց ժամանակ տրամադրել հաշտության տեքստին ծանոթանալու համար: Դատարանը բավարարեց միջնորդությունը և հերթական նիստի օր նշանակեց մայիսի 23-ը:

Սակայն Ֆարան Միրզոյանը և «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթը հաշտության եզրեր չկարողացան գտնել: Օգոստոսի 27-ի նիստում Ս. Բաբայանը իր ելույթում հայտնեց, որ ամբողջությամբ պնդում է իր հայցը, ինչպես նաև դատարանին ներկայացրեց Թաթուլ Մանասերյանն ընդդեմ «Ժամանակ» օրաթերթի հիմնադիր «Սկիզբ մեդիա կենտրոն»-ի գործով Վճռաբեկ դատարանի կայացրած որոշումը, որը նախադեպային է վիրավորանքի և գրպարտության գործերով: Օրաթերթի փաստաբան Հովիկ Արսենյանը նույնպես պնդեց իր առարկությունները, ինչպես նաև ավելացրեց, որ «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթը պատշաճ պատասխանող չի կարող լինել, քանի որ օգտվել

է «Հետք» օրաթերթի հրապարակումներից, և որ հենց «Հետքը» պետք է որպես պատասխանող ընգրկվեր: Սակայն Հ. Արսենյանի այդ միջնորդությանն առարկել էր հայցվորի ներկայացուցիչը, իսկ դատարանը դեռ նախնական դատական նիստերի ընթացքում միջնորդությունը մերժել էր:

Սեպտեմբերի 11-ին դատարանը պետք է հրապարակեր այս գործով դատական ակտը, սակայն դատավոր Է. Ավետիսյանը հայտարարեց, որ դատարանը, անհրաժեշտ համարելով լրացուցիչ հետազոտել ապացույցները կամ շարունակել գործի համար նշանակություն ունեցող հանգամանքների պարզումը, վերսկսում է գործի քննությունը: Դատարանը պետք է պարզեր, թե պատասխանողն արդյոք հերքման տեքստ ստացել է և արդյոք այն տպագրել է իր թերթում, թե՛ ոչ: Դատարանը նաև պետք է պարզեր՝ պատասխանողի կողմից արված արտահայտությունները գնահատողական դատողություններ են եղել, թե՛ ոչ: Բայց քանի որ կողմերը նիստին ներկա չէին, Է. Ավետիսյանը դատաքննությունը համարեց ավարտված և գործում առկա նյութերի հիման վրա հեռացավ վճիռ կայացնելու:

Հոկտեմբերի 2-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը դատավոր Էդիկ Ավետիսյանի գլխավորությամբ մերժեց Ֆարսոն Միրզոյանի՝ պատիվն ու արժանապատվությունը արատավորող տեղեկությունները հերքելու և պատճառված վնասները հատուցելու պահանջների մասին հայցն ընդդեմ «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթի («Կողմնակի անձանց Մ» ՍՊ ընկերության և Սերգեյ Գասպարյանի):

Ռուբեն Հայրապետյան

Ռ՛վ է Շելսինկյանի «օղերով շան ծնունդը». Արթուր Սաքունցն ընդդեմ Ռուբեն Հայրապետյանի

«Ինչո՞ւ եք դիմել, ինչ եք պահանջում», - հայցվորին ուղղված հարցադրումով 2012թ. հուլիսի 25-ին նիստը սկսեց Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ռուբեն Ափինյանը: Դա Արթուր Սաքունցի հայցով առաջին նախնական նիստն էր ընդդեմ Ռուբեն Հայրապետյանի, երրորդ անձ՝ Հանրային հեռուստաընկերության՝ հրապարակային ներողություն խնդրելուն պարտավորեցնելու, պատվին և արժանապատվությանը պատճառված վնասի հատուցման պահանջի մասին:

Դատավորը նշեց, որ հայցադիմումում փոփոխություն է արվել. «Պատկերացնո՞ւմ եք, հայցապահանջը նվազեցվել է 10 դրամից 1 լումայի, շատ լուրջ փոփոխություն է՝ 10 անգամ նվազեցվել է պահանջը»:

Պատասխանող Ռուբեն Հայրապետյանի ներկայացուցիչ Լուսինե Բակումյանը հայտնեց, որ իրենք ծանոթացել են փոփոխությանը: Հայցվորի ներկայացուցիչ Կարեն Թումանյանը հայտնեց, որ խնդիրը ոչ թե նյութականն է, այլ բարոյական կողմը:

Լուսինե Բակումյանը դատարանին և կողմին տրամադրեց հայցադիմումի պատասխանը՝ հայցադիմումն ամբողջությամբ մերժելու խնդրանքով, սակայն Կ. Թումանյանը չցանկացավ, որ նիստը հետաձգվի պատասխանին ծանոթանալու պատճառաբանությամբ, քանի որ, ըստ փաստաբանի, այն կարճ է ու պարզ, և հայցվոր կողմը տեղում ծանոթացավ պատասխանին:

Դատավորն ընթերցեց հայցի համար հիմք հանդիսացած 2012 թ. մայիսի 26-ին Հանրային հեռուստաընկերությամբ ցուցադրված «Լրացուցիչ ժամանակ» սպորտային հաղորդման ընթացքում Ռ. Հայրապետյանի արած հետևյալ արտահայտությունը. «Երբ որ ես Վանաձորում ուզում եմ ֆուտբոլի դպրոցը կառուցեմ, ոչ մի ծառ, ոչ մի թուփ չկա, սարի վրա դպրոց եմ կառուցում, բայց, չգիտես ինչի, հայտնվեց հեկտարների մի հատ ինչ-որ անհասկանալի օղերով մի հատ շան ծնունդ ու բռնեց դատի տվեց մեզ, քաղաքապետարանին, ավագանու որոշմանը,

այդ թվում ֆեդերացիան էլ որպես երրորդ կողմ, պատասխանող կողմ: Հիմա դրանք մի քանի կոպեկ արտասահմաններից էդ գրանտները ստանում են, իրանց գրանտների հաշվին ցանկացած գեղեցիկ բան այսօր վարկաբեկում են»:

Այնուհետև Ռ. Ափինյանը հարց ուղղեց Կ. Թումանյանին, թե արդյոք հայցվորը «հելսինկյան մի հատ ինչ-որ անհասկանալի օղերով մի հատ շան ծնունդ» արտահայտությունը համարում է վիրավորանք: Կ. Թումանյանը պատասխանեց, որ նա «այժմ ցուցմունք չի տալու», այլ նախնական դատական նիստի կարգին համապատասխան պետք է ներկայացնի հայցի հիմքը և առարկան, և քանի որ հայցի հիմքը գործում առկա է, նա դատարանին խնդրեց՝ պարտավորեցնել Ռ. Հայրապետյանին ներողություն խնդրել Ա. Սաքունցից:

Դատավոր Ռ. Ափինյանն ընթերցեց պատասխանը, որում ասվում էր հետևյալը. «Պատասխանում որպես վիրավորական գնահատված արտահայտությունում ակնհայտ է, որ խոսքը ոչ միայն Ա. Սաքունցի մասին չէ, այլև բացառվում է նրա դեմ ուղղված լինելը, քանզի Ռ. Հայրապետյանն արտահայտվել է մի հատ ինչ-որ անհասկանալի օղերով անձի մասին, որին անվանել է շան ծնունդ, մինչդեռ Ա. Սաքունցը, մեր տեղեկություններով, երբևէ որևէ կարգի օղ չի կրել»: Դատավորը հայտարարեց, որ հայցվորի վրա է դրվում ապացուցման այն բեռը, որ այդ վիրավորանքը հասցեագրված է եղել Ա. Սաքունցին:

Կ. Թումանյան. «Այդ փուլը դեռ պետք է նախորդեր որոշակի այլ փուլերի, որոնց մենք դեռ չենք հասել»:

Դատավոր. «Դուք ուզում եք դատարանի հետ բանավեճի մեջ մտնել: Դատարանը պետք է բաշխի ապացուցման բեռը, և Ձեր վրա է դրվում այդ բեռը: Այդպես է համարում դատարանը, քանի որ Դուք եկել եք ոչ թե դատարանի հետ բանավիճելու, այլ կողմի»:

Կ. Թումանյան. «Ձեմ հասկանում, թե մենք քաղաքացիական դատավարության սկզբունքների շրջանակում ենք գործը քննում, քանի որ առաջին հերթին կողմերի հետ պետք է քննարկվի, թե արդյոք անհրաժեշտություն կա՞ կողմին փոխանակելու, թե՞ ոչ»:

Ներկայացուցիչն, այնուհետև, հարց ուղղեց պատասխանողին առ այն, թե ում է ուղղված քննարկվող արտահայտությունը: Սակայն դատավորը հարցը հանեց՝ պատճառաբանելով, որ պատասխանողն ապացուցելու որևէ պարտականություն չունի: Այնուամենայնիվ, Լ. Բակումյանը ցանկացավ պատասխանել այդ հարցին՝ ասելով, որ քանի որ գործը քննվում է կոնկրետ փաստի վերաբերյալ, ապա նա որևէ ենթադրություն կամ գուշակություն չի կարող անել: Սակայն Կ. Թումանյանը հայտարարեց, որ, քաղաքացիական դատավարության սկզբունքներից ելնելով, ցանկանում է պատասխանողից ճշտել, թե ում է ուղղված եղել այդ արտահայտությունը, որպեսզի փոխի պատասխանողին, քանի որ վերջինս նշում է, որ այդ արտահայտությունն Ա. Սաքունցին ուղղված չի եղել:

Դատավորը պարզաբանեց՝ քանի որ հայցվորն ինքն է այն իրեն վերագրել, հետևաբար ինքն էլ պետք է ապացուցի, որ վիճահարույց արտահայտությունն իրեն է ուղղված:

Կ. Թումանյանը ժամանակ խնդրեց դատարանից ապացույցներ ներկայացնելու համար, որոնք կվերաբերեն այն մարզադաշտին, որը Վանաձորի քաղաքապետը նվիրաբերել է Ռուբեն Հայրապետյանի դեկավարած ֆուտբոլի ֆեդերացիային:

«Եթե Ռ. Հայրապետյանը հայտարարի, որ ուրիշին է ասել, այլ ոչ թե Սաքունցին, ապա նա պետք է ընդունի, որ այդքանը չէր էլ կարող ասել, քանի որ նրա հնարավորությունը այդքանը չէր ների՝ Ա. Սաքունցի հասցեին նման արտահայտություն անելու», - ասաց փաստաբան Կ. Թումանյանը:

Օգոստոսի 17-ի նիստի ընթացքում Ա. Սաքունցը Հայրապետյանի ներկայացուցիչ Լ. Բակումյանի հետ հարցուպատասխանի միջոցով դատարանին ցույց տվեց, որ ֆուտբոլի ֆեդերացիան ցանկանում էր Վանաձորում ֆուտբոլի դպրոց կառուցել, եւ ՀՔԱ Վանաձորի գրասենյակը դատական կարգով վիճարկել է ավագանու այդ որոշումը: «Բա ղնց է, որ Ռ. Հայրապետյանը վերացական հայտարարություններ է արել», - Բակումյանին հարցրեց Սաքունցը:

Լ. Բակումյանը դարձյալ ասաց, որ Ռ. Հայրապետյանը վերացական հայտարարություն է արել եւ Սաքունցին նկատի չի ունեցել, քանի որ «օբյեկտիվ կապ չկա վիրավորական արտահայտության եւ Սաքունցի միջեւ»: Ըստ նրա՝ «պետք է լինի օղ կրող անձ, որը դատի է տվել ֆուտբոլի ֆեդերացիային, մինչդեռ Սաքունցն օղ չի կրում եւ, ինչպես ինքը՝ հաստատեց իր խոսքում, երբեք էլ չի կրել»: Սաքունցը հետաքրքրվեց՝ հնարավոր է, որ Հայրապետյանը շփոթել է գործողությունը կատարող եւ օղ կրող՝ անձանց: Լ. Բակումյանը հայտարարեց, որ հարցն այս գործին չի վերաբերում: Մինչդեռ Սաքունցը կարծում է. «Մեր կողմից կատարված գործողությունները եւ Ռ. Հայրապետյանի տված գնահատականներն օբյեկտիվ կապի մեջ են»:

Օգոստոսի 29-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը մերժեց Ա. Սաքունցի հայցն ընդդեմ Ռ. Հայրապետյանի և որպես երրորդ անձ հանդես եկող Հանրային հեռուստաընկերության:

Շամշյանի դեմ հայցից հրաժարվեց

Արաբկիր և Քանաքեռ-Զեյթուն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ավարդ Հունանյանի վարույթում էր գտնվում ՀՀ կառավարությանն առընթեր Անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի «Արաբկիր» սպասարկման գրասենյակի ղեկավարի տեղակալ Արամ Չատինյանի հայցն ընդդեմ «Առավոտի» ֆոտոլրագրող Գագիկ Շամշյանի:

Ա. Չատինյանն իր ներկայացուցչի՝ ՀՀ փաստաբանների պալատի անդամ Արշակ Թովմասյանի միջոցով վիճարկում էր պատիվը, արժանապատվությունը արատավորող տեղեկություններ տարածելու փաստը և հերքում էր պահանջում:

Ըստ հայցադիմումի՝ այդ տեղեկությունները տարածվել էին 24.08.2011թ. aravot.am կայքում հրապարակված ««Վերելները» հույսերը չարդարացրին» հոդվածի միջոցով: Հոդվածում ասվում է, որ ոստիկանության կազմակերպված հանցավորության դեմ պայքարի գլխավոր վարչության (6-րդ վարչություն) աշխատակիցները Թումանյան-Հյուսիսային պողոտա փողոցների խաչմերուկից բերման էին ենթարկել միջպետական հետախուզման մեջ գտնվող 40-ամյա Տիգրան Չատինյանին, որը Կադաստրի պետական կոմիտեի «Արաբկիր» սպասարկման գրասենյակի ղեկավարի տեղակալ Արամ Չատինյանի եղբայրն է:

Այնուհետև հեղինակը նշում է, որ դատարանի բակում հավաքված Տիգրանի մտերիմներն ասում էին, որ «ոչ մի խնդիր չկա, վերևներով հարցերը լուծել ենք, մեր ախպերը դատարանից ազատ է արձակվելու», սակայն Տ. Չատինյանի նկատմամբ որպես խափանման միջոց կիրառվել է 40-օրյա կալանք, որից հետո Չատինյանը տեղափոխվել է «Նուբարաշեն» ՔԿ:

Այնուհետև «Առավոտը» նշում է, որ իր տեղեկություններով՝ Օդեսայում նրան հովանավորել է Վանիկ անունով մի հայտնի գործարար, որը մինչև Տիգրանի ձերբակալվելը ժամանել է Երևան և նրա հարցերը լուծելու նպատակով հանդիպումներ ունեցել Աժ որոշ պատգամավորների և պետական պաշտոնյաների հետ, ինչը, հավանաբար, այդպես էլ օգուտ չի տվել:

Գործով երկու նախնական նիստ էր տեղի ունեցել, իսկ ֆոտոլրագրողն էլ դիմել էր ՀՀ փաստաբանների պալատի անդամ Հովիկ Արսենյանին՝ իր ներկայացուցիչը լինելու խնդրանքով: Սակայն գործը չհասավ դատական քննության փուլ, քանի որ Արամ Չատինյանն իր հայցադիմումից հրաժարվեց:

slaq.am-ի ղեկավարությունն ընդունել է սխալը եւ առաջարկել հաշտվել

2012թ. մայիսի 6-ի խորհրդարանական ընտրություններում պատգամավորի թեկնածու ինքնառաջադրված, փաստաբան Անուշավան Նիկողոսյանը դատի է տվել slaq.am-ին («Վիրտուալ Մեդիա» ՍՊԸ): Նա պահանջում է իր հասցեին գրված վիրավորական և զրպարտիչ արտահայտությունների համար ներողություն խնդրել, հերքում տպագրել slaq.am կայքում և փոխհատուցել զրպարտության համար 2 մլն դրամ, վիրավորանքի համար՝ 1 մլն դրամ:

Անկուսակցական Անուշավան Նիկողոսյանը առաջադրվել էր Լոռու մարզի թիվ 32 ընտրատարածքում (ք. Տաշիր): ՀՀ Կ-ական Կարեն Կարապետյանը նրա մրցակիցներից էր: 2012թ. մայիսի 4-ին slaq.am կայքում հրապարակվել է «Անուշավան Նիկողոսյանի «աբիժնիկության» իրական պատճառը» վերնագրով հոդվածը, որտեղ նշվում է, որ Անուշավան Նիկողոսյանի և Կարեն Կարապետյանի հակամարտության իրական պատճառը Կարապետյանի մերժումն է Նիկողոսյանի՝ երթուղային տրանսպորտի գիծ տրամադրելու հարցում օգնելու խնդրանքին:

Անուշավան Նիկողոսյանի հայցը վարույթ է ընդունվել Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանում դատավոր Ռուբեն Ափինյանի գլխավորությամբ: Դատական առաջին նիստը տեղի ունեցավ հուլիսի 31-ին: Այդ օրը պատասխանողն ընդունեց հայցն ամբողջությամբ, իսկ հայցվոր Անուշավան Նիկողոսյանը պնդեց իր հայցը:

slaq.am-ի ներկայացուցիչ, վերջինիս գլխավոր խմբագիր Կարեն Վարդանյանը դատարանին հայտնեց, որ պատրաստ է հաշտության գալ կողմի հետ: «Հետքին» Կ. Վարդանյանն ասաց, որ իրենք ընդունում են իրենց սխալը և պատրաստ են հերքում տպագրել, սակայն տեղյակ չեն Ա. Նիկողոսյանի դիրքորոշմանը: «Ուսումնասիրելով նյութերը՝ ընդունում եմ, որ սխալմունք է եղել, ճիշտ ձևակերպումներ չեն եղել: Բոլորս էլ սխալվում ենք, ոչ մեկն ապահովագրված չէ սխալներից», - ասաց Կ. Վարդանյանը: Նա նաև տեղեկացրեց, որ նախապես դիմել է Անուշավան Նիկողոսյանին հաշտության եզրեր գտնելու համար, սակայն վերջինս չի համաձայնել: «Չնայած հիմա նման բաներ շատ կան կայքերում, լրատվամիջոցների մեծ մասում, օրինակ՝ ընդդիմադիր լրատվամիջոցները նախագահի, տարբեր քաղաքական գործիչների հասցեին վիրավորանքներ են հասցնում, բայց հիմնականում դրա համար իրար դատի չեն տալիս: Բայց դա իր սահմանադրական իրավունքն է, եթե կարծում է, որ դրա համար պետք է դատի տալ, ուրեմն թող տա», - նշեց Կ. Վարդանյանը:

Դատարանը կողմերին ժամանակ է տրամադրել մինչև օգոստոսի 10-ը՝ հաշտության եզրեր գտնելու համար: Սակայն հացվորը դեմ է արտահայտվել հաշտության համաձայնություն կնքելուն: Դատարանը վճիռը հրապարակելու է նոյեմբերի 12-ին:

Դեկանը հրաժարվեց «Հետքի» լրագրողի դեմ ներկայացրած հայցից

2011 թ. նոյեմբերին Լոռու մարզի ընդհանուր իրավասության դատարանից ծանուցում էր ստացվել, որ Վանաձորի Հովհաննես Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի մանկավարժության ֆակուլտետի դեկան Թերեզա Շահվերդյանը պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված վնասի հատուցման պահանջի մասին հայցադիմում է ներկայացրել դատարան ընդդեմ «Հետք» թերթի թղթակից Ադրինե Թորոսյանի՝ որպես երրորդ անձ ներգրավելով նաև «Հետք» թերթին: Հայցի հիմքում թերթի մայիսի 13-ի համարում Ա. Թորոսյանի հեղինակությամբ հրատարակված «Հիվանդագին կրքեր Վանաձորի մանկավարժական ինստիտուտում» վերնագրով հոդվածն էր, որի հետևյալ արտահայտությունը դեկանը համարել էր զրպարտություն. «Դեպքերի հետագա զարգացմամբ՝ 2011թ. ապրիլի 1-ին, հայոց լեզվի ամբիոնի դասախոս Լուսինե Սարգսյանը մանկավարժության ամբիոնի դեկան Թերեզա Շահվերդյանի հետ ներկայացել է ոստիկանության Վանաձորի բաժին և հայտարարություն տվել, որ հայոց լեզվի ամբիոնի դասախոս Լուսինե Աշուրյանը շուրջ երկու տարի սպանության սպառնալիքներ է տալիս Լուսինե Սարգսյանի հասցեին»:

Դեկանը դատարանից սկզբում խնդրում էր լրագրողին պարտավորեցնել «Հետք» թերթում հրատարակայնորեն հերքել զրպարտություն համարվող փաստացի տվյալները և նրանից հոգուտ իրեն բռնագանձել 2 մլն ՀՀ դրամ, ինչպես նաև՝ դատական ծախսերը: Այնուհետև ներկայացնելով հայցադիմումի լրացում՝ փոխել էր գույքային պահանջի չափը՝ 2 մլն-ի փոխարեն պահանջելով 200 հազար դրամ:

Դատական նիստերի անընդհատ հետաձգման պատճառով բուն դատաքննությունն այդպես էլ չսկսվեց: Մեկ տարվա ընթացքում կայացած ընդամենը 2 դատական նիստերից մեկի ժամանակ հայցվոր կողմը հաշտության առաջարկ է արել, որը հաջորդ նիստին մերժվել է պատասխանողի ու նրա ներկայացուցիչների կողմից, քանի որ լրագրողի ու խմբագրության համոզմամբ՝ թերթի նշված հրատարակումը որևէ զրպարտություն չի պարունակում: Ավելին՝ լրագրողն իր հրատարակման իսկությունը ապացուցող ծայնագրություն ունի: Դրան հաջորդող նիստն էլ հետաձգվել է դեկանի՝ դատարանում իր շահերը ներկայացնող փաստաբան չունենալու պատճառաբանությամբ:

Հոկտեմբերի 24-ին նշանակված էր հերթական դատական նիստը, սակայն նիստից 1 ժամ առաջ դատարանից լրագրողին հայտնեցին, որ դիմում է ստացվել Թերեզա Շահվերդյանից՝ հայցից հրաժարվելու մասին:

«Հետք» եւ ATV-ն՝ որպէս երրորդ անձ

2011թ. հուլիսին Վանաձորի Հովհ. Թումանյանի անվան պետական մանկավարժական ինստիտուտի ռեկտոր Գուրգեն Խաչատրյանը պատվին, արժանապատվւթյանը և գործարար համբավին պատճառված մնասի հատուցման պահանջով հայց էր ներկայացրել դատարան՝ որպէս երրորդ անձինք ներգրավելով «Հետք» շաբաթաթերթին և ATV հեռուստաընկերոթյանը:

Մայիսի 13-ին «Հետքի» հրապարակած «Հիվանդագին կրքեր Վանաձորի մանկավարժական ինստիտուտում» վերնագրով նյութի մեջ ինստիտուտի նախկին դասախոս Լուսինե Աշուղյանը մեղադրում էր ամբիոնի ղեկավարոթյանը և բուհի ռեկտորին անարդարացիորեն իր դասաժամերը կրճատելու և դրանք կոլեգային՝ Լուսինե Սարգսյանին, տալու համար: Դասաժամերի համար վեճը երկու դասախոսներին հասցրել էր անգամ ոստիկանոթյուն, որտեղ մեկը հայտարարոթյուն էր տվել սպանոթյան սպառնալիքի մասին, մյուսը՝ սուտ մատնոթյան: Երկու դեպքում էլ քրեական գործերի հարուցումը մերժվել էր:

«Սա կանխամտածված, միտումնավոր քայլ էր: Հետևում այն մարդն է կանգնած, որը խիստ շահագրգիռ է, որ Լուսինեն պաշտպանի (նկատի ունի ռեկտոր Գուրգեն Խաչատրյանին, որը Լուսինե Սարգսյանի գիտական ղեկավարն է - «Հետք»): Ամեն ինչ վերևից է թելադրված՝ ղեկավարոթյան կողմից: Պարզապէս իրագործել են Լուսինե Սարգսյանն ու նրա մայրը»,- Լուսինե Աշուղյանի՝ ռեկտորի մասին ասված և «Հետքում» տպագրված այս արտահայտոթյունն է ռեկտոր Գ. Խաչատրյանը գնահատել որպէս զրպարտոթյուն: Գ. Խաչատրյանը դատարան ներկայացրած հայցով խնդրել է Լուսինե Աշուղյանին պարտավորեցնել նոյն լրատվամիջոցներով՝ ATV հեռուստաընկերոթյամբ և «Հետք» թերթով, հրապարակայնորեն հերքել զրպարտոթյուն համարվող փաստացի տվյալները և պատասխանողից հօգուտ իրեն բռնագանձել 2 մլն ՀՀ դրամ, ինչպէս նաև՝ դատական ծախսերը:

Շուրջ մեկ տարի գործը Վանաձորի դատարանում քննվելուց հետո Լ. Աշուղյանը դատավոր Սուրեն Բաղդասարյանին ինքնաբացարկի միջնորդոթյուն է ներկայացրել, որն ընդունվել է, և գործը փոխադրվել է Սպիտակ քաղաքի դատավոր Աղասի Մկոյանի վարոթյոթ: Սկսվել է նոր քննոթյուն:

Հ1-ը, «Բանաձեւը» եւ Ս. Եղիազարյանը պարտավոր են հրապարակային ներողություն խնդրել ԵՊՀ ամբիոնի վարիչից

2012թ. փետրվարի 29-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում տեղի ունեցավ Երևանի պետական համալսարանի իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական իրավունքի ամբիոնի և նույն ամբիոնի դասախոս Արա Գաբուլյանի պատվին, արժանապատվությանը և գործարար համբավին պատճառված վնասի հատուցման՝ հրապարակայնորեն ներողություն խնդրելու և հերքման պարտավորեցնելու պահանջի մասին հայցով նախնական դատական նիստն ընդդեմ «Բանաձև» ՍՊԸ-ի, Սիրակ Եղիազարյանի և Սոնա Հարությունյանի:

Պետհամալսարանը վիճարկում էր «Ականատես» հաղորդման «Իրավախախտ իրավագետը» վերնագրով սյուժեում հաղորդված տեղեկությունները: Հաղորդումը պատմում է Սիրակ Եղիազարյանի մասին, ով դիմել է Մայր բուհի մագիստրատուրա, սակայն նրա գրավոր աշխատանքն անբավարար է գնահատվել՝ առանց բովանդակությունը ստուգելու, միայն ծավալին նայելով: Ըստ հաղորդման՝ դասախոսը փորձել է դիմորդին ոստիկանությանը հանձնել միայն այն պատճառով, որ երիտասարդը համարձակվել է բողոքարկել:

Ըստ ԵՊՀ-ի՝ վերնագրի «իրավախախտ» բառը զրպարտիչ կամ վիրավորական է քաղաքացիական իրավունքի ցանկացած սուբյեկտի համար: Այն առավել ևս վիրավորական և զրպարտիչ բնույթ ունի, երբ վերաբերում է դասախոս, իրավաբանական գիտությունների դոկտոր իրավաբանին: Հայցվոր կողմը հարցնում է, թե ինչպես կարող է իրավախախտը իրավագիտություն սովորեցնել և իրավունքի նորմերի պահպանության օրինակ ծառայել ուսանողներին:

Նշյալ դատական նիստին հայցվորն անդրադարձավ պատասխանողների կողմից հաղորդման ընթացքում թույլ տրված վիրավորական և զրպարտիչ արտահայտություններին:

Հաղորդման իրավաբան-փորձագետ Սոնա Հարությունյանի կողմից կատարված արտահայտությունը. «Եթե մենք ասում ենք՝ բոլորը հավասար են օրենքի առջև, տվյալ դեպքում ԵՊՀ քրեական իրավունքի ամբիոնը պատասխանում է, որ մենք մեր ուսանողներին այլ կերպ ենք վերաբերվում, քան, կներք արտահայտությանս համար, դրսից եկած ուսանողներին»:

Ըստ հայցվորի՝ սրանով փորձագետը փորձում է ցույց տալ, որ դրսի ուսանողներին իրենք ավելի վատ են վերաբերվում, քան ներսի ուսանողներին:

Դատավորը հարց ուղղեց Սիրակ Եղիազարյանին՝ արդյոք նա համալսարանն է ավարտել: Սիրակը պատասխանեց՝ ոչ, նա ավարտել է Գյումրիի Մանկավարժական համալսարանը:

Պատասխանողի ներկայացուցիչը նշեց, որ Սոնա Հարությունյանի արած հայտարարության համար հիմք է հանդիսացել ՀՀ ԿԳ նախարարին ուղղված՝ ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի մասնա-

գետների կարծիքից մի հատված, որը վերաբերում է հենց քննարկվող արտահայտությանը եւ կատարվել է Սիրակ Եղիազարյանի բողոքի հիման վրա նրա գրավոր աշխատանքի կրկնակի ստուգման արդյունքում. «...Առանձին հարցերի համար դրված գնահատականները մեղմ մոտեցման արդյունք են. մեր ուսանողների նկատմամբ պահանջներն ավելի խիստ են, ընթացիկ քննությունների ժամանակ նրանց նմանօրինակ պատասխաններն ավելի ցածր են գնահատվում»:

Ըստ հայցվոր կողմի՝ հաղորդման փորձագետը, խեղաթյուրելով արտահայտված միտքը, կատարել է սխալ եզրակացություններ, անհիմն հայտարարություններ արել և զրպարտել ԵՊՀ-ին՝ ի դեմս իրավագիտության ֆակուլտետի: Սակայն պատասխանողը համարում է, որ այստեղ չկան զրպարտության տարրեր, քանի որ փորձագետն իր կարծիքն է հայտնել: Եթե նրա կարծիքը հիմնվել է գնահատողական դատողությունների վրա, ապա ԵՊՀ-ն խախտում է ուսանողների հավասարության սկզբունքը: Իսկ թե ինչպես է «Բանաձևը» արել իր հարցադրումները, ինչպես է դրանք մեկնաբանել, հայցապահանջը պետք է ուղղել «Բանաձևին»: Նա նաև ավելացրեց, որ հայցվորները, տեղյակ լինելով Սոնա Հարությունյանի արած արտահայտությանը, բաց են թողել դատարան դիմելու՝ Քաղաքացիական օրենսգրքով սահմանված ինչպես 1-ամսյա, այնպես էլ 6-ամսյա ժամկետները:

Հայցվորի ներկայացուցիչ Գրիգոր Բեքմեզյանը հայտնեց, որ Սոնա Հարությունյանի արած հայտարարությունը մեկնաբանվում է, թե իբր իրականում իրավաբանական ֆակուլտետում բոլորը հավասար չեն, քանի որ բուհի ուսանողներին ավելի լավ են վերաբերվում, քան դրսի ուսանողներին, այսինքն՝ բացասական վերաբերմունքի են արժանանում դրսի ուսանողները:

Այսպիսով, ապացուցման բեռը դրվեց Սոնա Հարությունյանի վրա, որը փաստ է արձանագրել և պետք է ապացուցի դրա համապատասխանությունը իրականությանը:

«Ականատես» հաղորդաշարի ընթացքում հնչած արտահայտությունները.

«Իրավագետ իրավախախտը»: Սա հայցվորը համարում է մասնագետին՝ ԵՊՀ դասախոսին ուղղված զրպարտություն, իսկ որպես իրավաբանի՝ վիրավորանք:

«Սխալներ գտնելու համար վերադաս մարմինը նայեց ամեն փեղ, բացի այն փեղից, որ փեղ սխալներ հաստատ կգտներ»: Սա հայցվորը համարում է փաստի արձանագրում, որ համալսարանում սխալ կա:

«Թաքնված կոռուպցիայի կասկած հայտնում է ոչ թե սովորական մի երիտասարդ, այլ իրավաբանական մի ամբողջ խումբ»: Դատավորը սա համարեց ակնհայտ փաստի արձանագրում և զրպարտություն, որը պետք է պատասխանողն ապացուցի:

«Խոսել կոռուպցիայի վերացման մասին, կարելի է ասել, անհնար է, որովհետև պեպական մարմինները, որոնք պեպք է ձեռնամուխ լինելին դրա դեմ պայքարին, ցուցաբերել են անգործություն»: Դատավորի դիտարկմամբ՝ այս արտահայտությունը պետական մարմիններին է վերաբերում, սակայն հայցվորն ավելացրեց, որ խոսվում է ԵՊՀ-ի մասին, չնայած, դատավորի դիտարկմամբ, դա ընդհանուր է ասվում:

«Գրավոր աշխատանքի թերությունները ցույց տալու և գնահատականը հիմնավորելու փոխարեն «դասախոսը դեմագոգ է անվանում դիմորդին ու վախեցնում ոստիկանությամբ»: Քննության արդյունքի մասին բացատրություն ստանալու փոխարեն Սիրակը լսում է՝ կարևորը գրավորի ծավալն է, թե քանի էջ ես լցրել»: Ըստ հայցվորի՝ սրանով զրպարտում են դասախոսին, ինչպես նաև՝ իրավաբանական ֆակուլտետին:

«Օրենքը խախտել է»: Սա նույնպես փաստ է, որը պետք է ապացուցի «Բանաձևը»:

«Դասախոսի խաբեությունը և պրոռեկտորի սխալը»: Ըստ հայցվորի՝ սրանով դասախոսին խաբեքա են անվանում:

«Մայր բուհում դիմորդի գրավորը անբավարար են գնահատել առանց բովանդակությունը ստուգելու»: Ըստ հայցվորի՝ սա անհիմն հայտարարություն է, որը չի համապատասխանում իրականությանը, արտահայտում է միակողմանի և չստուգված պնդում եւ ցույց է տալիս, որ ԵՊՀ-ում ուսանողներին կամ տվյալ դեպքում մեկ դիմորդի գնահատում են ոչ օբյեկտիվ, որը նսեմացնում է ԵՊՀ-ի գործարար համբավը:

Դատավորի հարցին՝ արդյոք կողմերը համաձայն են արտադատական կարգով գործը լուծել, Սիրակը պատասխանեց՝ ոչ: Նրա ներկայացուցիչը հայտնեց, որ «դեմագոգ» բառի համար հակընդդեմ հայց է ներկայացվել Արա Գաբրուզյանի դեմ:

Սակայն Գ. Բեքմեզյանը հայտնեց, որ դա սույն գործի հետ կապ չունի, քանի որ սույն գործի նյութերի հիման վրա չի հարուցվել վարույթ, այլ aravot.am կայքում Արա Գաբրուզյանի տված հարցազրույցի հիման վրա:

Սիրակ Եղիազարյանի կողմից արված արտահայտությունները.

«Նրանք ինձ ասում են, որ աշխատում են միայն ծավալի վրա, մեզ համար բովանդակությունը չի կարևոր»:

Դատավոր. Սիրակ, ռվ է ասել:

Սիրակ. Արա Գաբրուզյանն է ասել:

Գ. Բեքմեզյան. Սա իրականությանը չի համապատասխանում, քանի որ Արա Գաբրուզյանը նման բան պատասխանողին չի ասել:

«Ես ականապես եմ եղել կրթության ոլորտում իրականացված մի գործողության, որն իր մեջ պարունակում է կոռուպցիոն ռիսկ»:

Դատավոր. Սա Դու՞ք եք ասել:

Սիրակ. Այո, ասել եմ: Սակայն այստեղ ԵՊՀ-ի անունը չի տրվում:

Գ. Բեքմեզյան. Կոռուպցիոն ռիսկը դուք որտեղ եք տեսնում:

Սիրակի ներկայացուցիչ. Այն հանգամանքում, որ ԵՊՀ-ի կայացրած որոշման բողոքը՝ ուղարկված գիտության և կրթության նախարարություն, ուղարկվել է ԵՊՀ-ի գնահատմանը:

Գ. Բեքմեզյան. Դուք գիտեք, չէ՞, թե ինչ է կոռուպցիան:

Ներկայացուցիչ. Այո, բայց դա Դուք պետք է մեկնաբանեք, թե կոռուպցիան ինչ է նշանակում, քանի որ Դուք եք դա վիրավորանք կամ զրպարարանք համարում, իսկ այստեղ ԵՊՀ-ի անունը չկա:

Գ. Բեքմեզյան. Այստեղ ԵՊՀ-ի անվան լինել կամ չլինելը ընդհանրապես կապ չունի: Սիրակ Եղիազարյանը իր խոսքերի ենթադրեքստում նկատի է ունեցել, որ կոռուպցիոն ռիսկ ասելով՝ հասկանում է,

որ ամբողջ համալսարանը կոռուպցիայի է գնում: Կոռուպցիոն ռիսկը սկսվել է համալսարանից և ավարտվել նախարարությամբ:

Ներկայացուցիչ. Կոռուպցիոն ռիսկ միայն չի նշանակում կաշառք տալը, կոռուպցիոն տարրեր կարող են պարունակել մի շարք այլ դրսևորումներ:

Գ. Բեքմեզյան. Օրինակ:

Ներկայացուցիչ. Դե հիմա:

Դատավոր Ս. Թադևոսյանը նշեց, որ հաղորդման ձայնագրությունը կնայի, նոր այդ կետի վերաբերյալ իր կարծիքը կհայտնի:

«Ըստ իս և ըստ մասնագետների՝ իմ գրավոր աշխատանքը ավելի քան 5 միավոր էր և ավելի քան 8 միավոր էր՝ մինիմալը համալսարան ընդունվելու համար»:

Գ. Բեքմեզյան. Սիրակը փաստում է մի բան, որ չկա: Իսկ մասնագետների կարծիքը թող ապացուցի, թե ովքեր են եղել այդ մասնագետները:

«Ձավեշտալին այն է, որ պարոն Գաբուզյանը և նրա նմանները կարևորում են ոչ թե օրենքի հղումը ճիշտ կատարելը, այլ սպիտակ թուղթը սևացնելը»: «Բա դու պրոֆեսոր ես, գիտես, որ ինձանից դու խելացի ես»:

Գ. Բեքմեզյան. Սիրակի նմանները համալսարան են ուզում ընդունվել:

Դատավոր. Մի բան արեք...

Գ. Բեքմեզյան. Չվիրավորեմ: Տեսնում եք, որ սա վիրավորանք է:

Սիրակ. Ես դա որպես վիրավորանք չեմ ընդունում:

«Նա վրդովվեց, սպառնաց ոստիկանություն կանչել, փնտրում էր հեռախոսը ոստիկանություն կանչելու համար: Ոստիկանություն էր կանչում այն պարճառով, որ ես ճիշտն էի խոսում, որի համար էլ ինձ դեմագոգ անվանեց»:

Դատավոր. Ո՞վ է տեսել ձեր նշած գործողությունները, որևէ վկա եղել է:

Սիրակ. Աննա Մարգարյանը:

Գ. Բեքմեզյան. Որպես վկա հրավիրենք նրան:

Սիրակ. Նա շահագրգռված անձ է, աշխատանքային հարաբերությունների մեջ է գտնվում Արա Գաբուզյանի հետ, և նրա ասածը չի կարող արժանահավատ լինել:

Դատավոր. Նախքան վկայություն տալը վկան երդվում է, իսկ դա արդեն դատարանը կորոշի՝ կարելի՞ է կանչել որպես վկա, թե՞ ոչ:

Դատավոր. Ոստիկանություն կանչելու մասին ձեզ ասել է:

Սիրակ. Այո, անգամ aravot.am-ին տված հարցազրույցում նա խոստովանել է, որ փորձել է ոստիկան կանչել:

Գ. Բեքմեզյանը դատարանին հայտնեց հայցի առարկայի փոփոխության մասին, այն է՝ հայցվորը պահանջը փոխում է, քանի որ «Բանաձևը» այլևս չի հեռարձակվում Հ1-ով: Պահանջում է Սիրակ Եղիազարյանին, Սոնա Հարությունյանին, «Բանաձև» ՍՊԸ-ին պարտավորեցնել հրապարակային, բանավոր ներողություն խնդրել ԵՊՀ-ից և քրեական իրավունքի ամբիոնի վարիչ Արա Գաբուզյանից Հ1-ի այլ հեռուստահաղորդմամբ, ինչպես նաև դատարանի վճիռը հրապարակել <http://akanates.banadzev.com> ինտերնետային կայքում:

Հուլիսի 31-ին Երևանի Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Ս. Թադևոսյանը մասնակի բավարարեց ԵՊՀ իրավագիտության ֆակուլտետի քրեական իրավունքի ամբիոնի և նույն ամբիոնի դասախոս Արա Գաբուզյանի հայցը: Դատարանը գտել է, որ իրավաբանական անձը չի կարող ունենալ պատիվ և արժանապատվություն, ուստի և չի կարող այդ իրավունքների ենթադրյալ խախտման պաշտպանության հայց ներկայացնել դատարան, այսինքն՝ ԵՊՀ-ն պատշաճ հայցվոր չէ, և այս մասով հայցն անհիմն է և ենթակա է մերժման:

Դատարանը նաև համարել է, որ Սոնա Հարությունյանին ներկայացված պահանջը ենթակա է մերժման այն պատճառաբանությամբ, որ համաձայն Քաղ. օր.-ի 1087.1 հոդվածի՝ հայց կարող է ներկայացվել դատարան վիրավորանքի կամ գրպարտության մասին անձին հայտնի դառնալու պահից հետո մեկ ամսվա ընթացքում, իսկ տվյալ դեպքում հայցվորը քննարկվող հաղորդման մասին իմացել է 2011թ. մայիսի 28-ին, սակայն Սոնա Հարությունյանին պահանջ է ներկայացվել 2011թ. նոյեմբերի 29-ին՝ ավելի քան 6 ամիս հետո: Այսինքն՝ կողմը բաց է թողել դատարան դիմելու՝ օրենքով նախատեսված ժամկետը:

Դատարանը գտել է, որ Ս. Եղիազարյանի մասով ներկայացված հայցը ենթակա է բավարարման: Համաձայն վճռի՝ Ս. Եղիազարյանը պարտավոր է «Բանաձև» ՍՊԸ-ի կողմից պատրաստվող և Հանրային հեռուստաընկերության Հ1 հեռուստաալիքով հեռարձակվող «Ականատես» հաղորդաշարի՝ դատարանի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուն հաջորդող հաղորդման ընթացքում, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ դատարանի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկամսյա ժամկետում Հանրային հեռուստաընկերության այլ հեռուստահաղորդմամբ հրապարակային բանավոր ներողություն խնդրել ԵՊՀ քրեական իրավունքի ամբիոնի վարիչ Արա Գաբուզյանից՝ տեղադրելով այդ տեսանյութը նաև «Ականատես» հաղորդաշարի ինտերնետային կայքում և www.youtube.com կայքում: Ս. Եղիազարյանը պարտավոր է նաեւ վերը նշված կարգով հերքել Ա. Գաբուզյանի վերաբերյալ գրպարտություն համարվող ստորև բերված փաստացի տվյալները՝ տեղադրելով այդ տեսանյութը նաև «Ականատես» հաղորդաշարի ինտերնետային կայքում և www.youtube.com կայքում:

- *նրանք ասում են. «Մենք աշխատում ենք ծավալի վրա, մեզ բովանդակությունը չի կարևոր»,*
- *«ըստ մասնագետների՝ իմ գրավոր աշխատանքն ավելի քան հինգ միավոր էր և ավելի քան ութ միավոր էր»:*

«Բանաձև» ՍՊԸ-ն պարտավոր է իր իսկ կողմից պատրաստվող և Հայաստանի Հանրային հեռուստաընկերության Հ1 հեռուստաալիքով հեռարձակվող «Ականատես» հաղորդաշարի՝ դատարանի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուն հաջորդող հաղորդման ընթացքում, իսկ դրա անհնարինության դեպքում՝ դատարանի վճռի օրինական ուժի մեջ մտնելուց հետո մեկամսյա ժամկետում Հանրային հեռուստաընկերության այլ հեռուստահաղորդմամբ հերքել ԵՊՀ քրեական իրավունքի ամբիոնի վարիչ Ա. Գաբուզյանի վերաբերյալ գրպարտություն համար-

վող հետևյալ փաստացի տվյալները՝ տեղադրելով այդ տեսանյութը նաև «Ականատես» հաղորդաշարի ինտերնետային կայքում և www.youtube.com կայքում.

- «Մայր բուհում դիմորդի գրավորը անբավարար են գնահատել՝ առանց բովանդակությունը ստուգելու, միայն ծավալին նայելով»,
- «քննության արդյունքի մասին բացատրություն ստանալու փոխարեն Սիրակը լսում է. «Կարևորը գրավորի ծավալն է, թե քանի էջ ես լցրել»,
- «խնդրի լրջությունը գնահատականից հեռու է գնում. իրավաբաններն ակնհայտ կասկած ունեն, որ գործը կոռուպցիոն ռիսկեր ունի: Դիմում են կրթության և գիտության նախարարություն, որ գործն ուսումնասիրեն և հավանական կոռուպցիան կանխեն..., թաքնված կոռուպցիայի կասկած հայտնում է ոչ թե սովորական մի տրիփասարդ, այլ իրավաբանական մի ամբողջ խումբ..., սխալներ գտնելու համար նախարարությունը նայեց ամեն տեղ՝ բացի այնտեղից, որտեղ սխալներ հաստատվեցին»,
- «պատմությունը մեկ դասախոսի կամ մեկ ամբիոնի սխալն է»:

«Բանաձև» ՍՊԸ-ն նաև պարտավոր է ինտերնետային կայքի գլխավոր էջի երևացող մասում, ինչպես նաև <http://akanates.banadzev.com> ինտերնետային կայքի սկզբի և 28.05.2011 թ. հաղորդման էջերում երևացող մասերում հրապարակել դատարանի վճիռը՝ նշումով. «ք. Երևան, Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանի վճռով պարտավորեցվել է «Բանաձև» ՍՊԸ-ին և Սիրակ Եղիազարյանին ներողություն խնդրել ԵՊՀ քրեական իրավունքի ամբիոնի վարիչ Արա Գաբուզյանից և հերքել վերջինիս վերաբերյալ զրպարտություն համարվող փաստացի տվյալները «Իրավախախտ իրավագետը» հաղորդման ընթացքում հասցված վիրավորանքի և զրպարտության համար»:

Տիգրան Քոչարյան

Բլոգեր Փիղն ու «Զի»-ն դատարանում են. փոխհատուցման պահանջը 3,5 մլն դրամ է

Հուլիսի 24-ին բլոգեր Տիգրան Քոչարյանը (Փիղ) իր Ֆեյսբուքյան էջին գրել էր, որ դատի է տվել «Չորրորդ ինքնիշխանություն» թերթին «Ֆաշիստն ու փիղը. ի պաշտպանություն փղերի» հոդվածում իր հասցեին հնչած և զրպարտություն ու վիրավորանք պարունակող հայի-դանքների հիմքով:

Սեպտեմբերի 5-ին Կենտրոն և Նորք-Մարաշ վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանում դատավոր Ա. Սուքոյանի նախագահությամբ կայացավ Տիգրան Քոչարյանն ընդդեմ «Կողմնակի անձանց Մ» ՍՊԸ-ի նախնական դատական նիստը: Նիստին ներկա պատասխանող «Կողմնակի անձանց Մ» ՍՊԸ-ի տնօրեն Դավիթ Մաթևոսյանը դատարանին հայտնեց, որ փոստային խնդիրների պատճառով իրենք հայցը ստացել են օգոստոսի 23-ին և ժամանակ չեն ունեցել հայցապահանջին պատասխան ներկայացնելու:

Հայցվոր Տիգրան Քոչարյանի ներկայացուցիչ Անահիտ Սարգսյանը չառարկեց, որպեսզի պատասխանողին ժամանակ տրամադրվի պատասխան գրելու համար և միաժամանակ դատարանին ներկայացրեց որոշ փաստաթղթեր, որոնք վերաբերում էին հայցվորին՝ նրա կրթությանը, բուհերին, որոնք նա ավարտել է:

Դատարանը նիստը հետաձգեց մինչև սեպտեմբերի 24-ը՝ ժամանակ տրամադրելով պատասխանողին հայցապահանջին պատասխան ներկայացնելու համար:

Հոկտեմբերի 16-ի նիստում նախքան հայցադիմումի հիմքը և առարկան դատարանին ներկայացնելը հայցվորի ներկայացուցիչ Անահիտ Սարգսյանը դատարանին ներկայացրեց հայցի հիմքի փոփոխություն, այն է՝ հայցվորը փաստաբանական ծախսերի համար պահանջում է 500 հազար ՀՀ դրամ: Բացի այդ, զրպարտության համար հայցվորը պատասխանողից պահանջում է 2 մլն դրամ, իսկ վիրավորանքի համար՝ 1 մլն դրամ:

Ա. Սարգսյանը դատարանին ներկայացրեց 2012թ. հուլիսի 13-ի թիվ 616 համարում հրապարակված «Ֆաշիստն ու փիղը» վերտառությամբ վիճահարույց հոդվածում առկա վիրավորական և զրպար-

տիչ արտահայտությունները: Հոդվածի նախաբանում գրված է. «Ախր դասական իմաստով ֆաշիստ էլ չէ այս պատվիրված, պատվիրովի խամաճիկը: Ախր էս անասունին, էս կենդանուն ներշնչել են, թե ինքը պետականամետ, հզոր, անդրկուլիսյան մուտիտի մասնագետ է, կրեատիվ կերպար է ու օգտագործում-գործածում են»: Այս նախադասությունը փաստաբանը համարում է վիրավորանք ընդհանուր բովանդակային իմաստով, մասնավորապես՝ «պատվիրովի խամաճիկը», «էս անասունին», «էս կենդանուն» արտահայտությունները:

«Հայտնի իմաստով ֆալսուի վրա քաշված ռեզինն էլ ֆալսուի ֆորման է ստանում ու նրա գործառույթները ստանձնում զուգահեռաբար...»: Այս նախադասությունը պարունակող պարբերությունն ավարտվում է հետևյալ արտահայտություններով. «Կնճիթ: Փիղ: Փիղ: Կնճիթ: Կասեք՝ էլի փղին եկանք: Կասեք՝ էլի Փղին ես դարձել: Փղից, կասեք, ինչ ես ուզում»: Ըստ փաստաբանի՝ այս արտահայտություններն ուղղված են կամ վերաբերում են մեկին, ում ծածկանունն է «Փիղ»:

Պատասխանողի ներկայացուցիչ Վահե Հովսեփյանի հարցին, թե ինչն է հայցվորը վերոնշյալ արտահայտությունների մեջ համարել վիրավորանք, Ա. Սարգսյանը պատասխանեց, որ պարբերությունն ամբողջ իմաստային բովանդակությամբ վիրավորանք է: Վ. Հովսեփյանը դիմեց հայցվորին, թե արդյոք բացառում է, որ այլ անձինք կարող են ունենալ «Փիղ» մականուն: Ա. Սարգսյանը պատասխանեց, որ չի բացառում, սակայն «Փիղ» ծածկանունով անձնավորությունը հայտնի է այդ անվամբ ոչ միայն իր ընկերական շրջապատին, այլև ընդհանրապես հասարակությանը:

Հոդվածի շարունակության մեջ գործածվում են «հայվանը», «կոնդոմ» արտահայտությունները, որոնք, ըստ հայցվորի, նախորդ նախադասության շարունակությունն են և վիրավորում են հայցվորին:

Վիճահարույց հոդվածի հրապարակումից օրեր առաջ՝ 2012թ. մայիսի 26-ին, «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթում հրապարակվել էր մեկ այլ հոդված՝ «Ֆաշիստիկ-Ֆաշուլյա-Ֆաշյա-3 փղերի մասին» վերտառությամբ, որը տպագրվել է նույն ծածկանվամբ՝ Մ.Մ.: Հոդվածում նշված է. «Եվ բազմազանության շքերթի վրա հարձակվողներին, տեսանյութով դա հստակ է երևում, համակարգում էր երկու «փիղ»: Մեկը՝ մորուրով, պնդոտ, «ինտելեկտուալ» երիտասարդ՝ արիներից թե արիացիներից /վայը տանի արիացիներին, թե դա է արի լինել/, բայց այս կնճիթավոր կաթնասունի անձնագրային անունը չեմ ասի՝ չգիտեմ, մյուսը՝ դարձյալ փիղ, ինքը Փիղն էր՝ Հայաստանի մերձքաղաքական շրջանակներում հայտնի կնճիթավոր անասունը, որ ՌԲ-ի ու ՍՍ-ի թիմի կերակրատաշտի լավողներից է ՊՍՇՏՈՆԱՊԵՍ: Սրան անվանապես արժե մոռանալ դեռ կենդանության օրոք: Անունը՝ Քոչարյան Տիգրան: Սա նաև օրեր առաջ «Կենտրոնով» հյուր էր եղել Պետրոսին»:

Ըստ Ա. Սարգսյանի՝ այս երկու հոդվածի ուսումնասիրությունից և վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ հոդվածների հեղինակը նույն անձն է, որ «Փիղը» «ուղղորդել կամ ղեկավարել է» բազմազանության շքերթի վրա հարձակումը, ինչպես նաև այն, որ «Փիղ» ծածկանունով անձնավորության անունն է Քոչարյան Տիգրան:

Հայցվորն առաջին հոդվածի հրապարակվելուց հետո իր բլոգում

տեղադրել է մի հողված, որով դիմում է «Չորրորդ ինքնիշխանություն» օրաթերթի լրագրողներին՝ պահանջելով հանել այդ հողվածը և ներողություն խնդրել իրենից: Եվ նախադասությունը վերջացնում է «բեզ արիդ» արտահայտությամբ: Ա. Սարգսյանը տեղեկացրեց դատարանին, որ հենց այդ բառերով էլ վերջանում է նաև վիճահարույց հողվածը: Հայցվորը զրպարտություն է համարում հետևյալ արտահայտությունները. «...բազմազանության շքերթի մասնակիցների վրա հարձակվելու, նրանց հալածելու և ֆաշիստական վարքագծի և արտահայտությունների համար...», «Այսպես ասեմ՝ ընդունել է այս ՀԱՅՎԱՆԸ այն փաստը, որ ինքն է ուղղորդել, ղեկավարել բազմազանության երթի վրա հարձակումը»: Փաստաբանն այս արտահայտությունների զրպարտություն լինելը հիմնավորում է նրանով, որ դրանք չեն համապատասխանում իրականությանը, քանի որ հայցվորը ֆաշիստ կամ ֆաշիզմի հետևորդ չէ:

Այսպիսով նիստն ավարտվեց, և պատասխանողին երկշաբաթյա ժամկետ տրվեց դատարանին իր դիրքորոշումը ներկայացնելու համար:

Զրպարտության եւ վիրավորանքի գործում 5 լրատվամիջոց ներգրավված է որպես երրորդ անձ

«Հայիդրոէներգանախագիծ» ինստիտուտի տնօրենների խորհրդի նախագահ Սենիկ Ջուլիակյանը 2012թ. մայիսի 15-ին վիրավորանքի համար հրապարակայնորեն ներողություն խնդրելուն, իսկ զրպարտության համար հրապարակայնորեն տեղեկությունները հերքելուն պարտավորեցնելու ու փոխհատուցման գումար բռնագանձելու պահանջի մասին հայց է ներկայացրել Քաղաքագետների միության նախագահ Հմայակ Հովհաննիսյանի դեմ: Գործում որպես երրորդ անձ՝ պատասխանող են ճանաչվել 9 ինքնուրույն պահանջ չներկայացնողներ՝ «Հրապարակ» օրաթերթը, «Հայելի ակումբը», «Մեդիա Սթայլ» ՍՊ ընկերությունը (tert.am), «Դիալոգ» փորձագիտական հայկական կենտրոնը, «Հենարան» սոցիալ-իրավական հումանիտար ասոցիացիան, «Արմենիա» TV ընկերությունը, «Մուլտի Մեդիա-Կենտրոն Թիվի»-ն եւ «Արմեյուգ» ՓԲԸ ընկերությունը:

Հ. Հովհաննիսյան-Հայիդրոէներգանախագիծ վեճը սկսվել է այն բանից հետո, երբ ինստիտուտի ղեկավարությունը Հովհաննիսյանին խնդրել է ազատել շենքում իր ղեկավարած միության զբաղեցրած տարածքը, քանի որ այն պետք է վերանորոգվի: Տարբեր լրատվամիջոցներում Հ. Հովհաննիսյանը Ս. Ջուլիակյանի հասցեին արել էր այսպիսի արտահայտություններ. «... Դա մաշենիկ է եւ որեւէ սեփականություն չունի, իրեն ձեռացնում է լուրջ բիզնեսմեն, այնինչ ոչ մի բաժնետոմս չունի, ընդամենը ֆիրմայի առետրային ներկայացուցիչն է Սուրգուտ քաղաքում եւ զբաղվում է լուստրանտերի վաճառքով» («Հրապարակ», 20.04.2012 թ.), «Քաղաքում Լիսկան է՝ Սենիկ Ջուլիակյանի տեսքով... Մյուս երեք տարածքները արդեն ձեռ գցած չակերտավոր բարերարը ինչ-որ թուղթ է ներկայացրել... Նա անհաջող ավանտյուրիստ է, ով վտանգ է ներկայացնում» (Tert.am, 20.04.2012 թ.): Հայցադիմումում հղում է արվել նաեւ www.hayeli.am կայքէջին, որտեղ Հ. Հովհաննիսյանն ասել էր. «Ս. Ջուլիակյանը գաղտնի ծայնագրել էր, ինչի իրավունքը չունեմ», իսկ «Արմենիա» հեռուստաընկերությամբ հեռարձակվել էր հետտեսյալը. «Ներդրողների փոխարեն երկիր են գալիս աֆերիստները, Ս. Ջուլիակյանը կասկածելի անձնավորություն է, ով բարերարի անվան տակ իբր ներդրումներ է կատարում ինստիտուտում, նա մաշենիկ է, վտանգավոր է հասարակության համար»:

Մեջբերումները կատարվել են Հ. Հովհաննիսյանի՝ մամուլի ասուլիսի ժամանակ ունեցած ելույթից: Հայցվոր Ջուլիակյանը վիրավորական է համարում «մաշենիկ» բառը, որի մեկնաբանության համար դիմել է ռուս-հայերեն բառարանի օգնությանը, որտեղ այն թարգմանված է՝ խաբեբա, սուտասան, խարդախ:

Հայցվորը զրպարտություն է համարել նաեւ «Քաղաքում Լիսկան է՝ Ս. Ջուլիակյանի տեսքով, չխաբվեք», ինչպես նաեւ «Ս. Ջուլիակյանը գաղտնի ծայնագրել էր, այստեղ սկսվեց ջրհեղեղի նման մի բան,

միտումնավոր էր արվում, իմ ահագանգերին հակառակ՝ ջուրը չէին կտրում, ես ոստիկանություն հրավիրեցի, Կենտրոնի բաժնում գործ է հարուցված», «Լիսկան եկել է այստեղ, շոյել է այս պատերը» արտահայտությունները: Գործը լսում է Կենտրոն եւ Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանի դատավոր Արայիկ Մելքումյանը, որը վճռի հրապարակման օր է նշանակել նոյեմբերի 1-ը:

«Հրապարակային հայտարարություն» հասկացության գնահատման նոր չափանիշ՝ «հասանելի է բոլորին»

Կայացվել է «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցի վերաբերյալ Հայաստանում առաջին վճիռը

2012թ. հունիսի 28-ին Աջափնյակ և Դավթաշեն վարչական շրջանների ընդհանուր իրավասության դատարանը հրապարակել է Դ. Ի.-ի, Բ. Պ.-ի, Հ. Ս.-ի՝ ընդդեմ «Մեկ ազգ» կուսակցության հայցով վճիռը:

Հայցվորները հայցադիմում էին ներկայացել դատարան ընդդեմ «Մեկ ազգ» կուսակցության՝ «պատասխանող կազմակերպությունից հայցվորների պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը արատավորելու համար գումարի բռնագանձման, ինչպես նաև հրապարակային ներողություն խնդրելու պահանջի մասին»: Հայցվորները հայտնել էին, որ 2011թ. դեկտեմբերի 28-ին «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքի էջում հրապարակվել են հայցվորների նկարները, որոնց կից գրվել են սուտ (զրպարտիչ) տեղեկություններ հայցվորների մասին և վիրավորանքներ նրանց հասցեին:

Մասնավորապես, Դ. Ի.-ի մասին «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքը հայտարարել էր, որ վերջինս «համասեռամուլների պաշտպան է, ով դատապարտում է «Մեկ ազգ» դաշինքի պայքարը ընդդեմ համասեռամուլության... Այս խեղկատակը նույնիսկ ազգությամբ հայ չէ...»: Հայցվորներն իրենց դիրքորոշման մեջ նշում են, որ Դ. Ի.-ն, լինելով բավականին հայտնի հասարակական գործիչ, երբեք հանդես չի ելել համասեռականների պաշտպանությամբ և երբեք չի դատապարտել դաշինքի պայքարն ընդդեմ որևէ մեկի (այդ թվում՝ համասեռականների):

Նրան վերաբերող հայտարարությունում նաև ասվում էր, որ վերջինս խեղկատակ է և ազգությամբ հայ չէ: «Այդ տեղեկությունները ևս զրպարտիչ են և բացարձակապես չեն համապատասխանում իրականությանը, քանի որ Դ. Ի.-ն խեղկատակ չէ, երբեք կրկեսում չի աշխատել, ազգությամբ հայ է», - նշել են հայցվորները:

Բ. Պ.-ի մասին դաշինքը հայտարարել էր, թե նա չի պատկերացնում մեր երկիրն առանց համասեռամուլների: Հայցվորները վիրավորանք էին համարել նաև Բ. Պ.-ի հասցեին դաշինքի հնչեցրած «գաղափարական վիժվածքը» արտահայտությունը:

Հ. Ս.-ի մասին դաշինքը հայտարարել է. «Այս տիկինը դատապարտել է «Մեկ ազգ» դաշինքի պայքարը ընդդեմ համասեռամուլության, երևույթը մեկ բան է փաստում, որ ինքը սեռական հեղափոխության վառ կողմնակից է ու Հայաստանը միայն պատկերացնում է համասեռամուլների հոծ բանակի ներքո»:

Հայցվորների կարծիքով՝ այս հայտարարությունն էլ նախորդների նման սուտ է ու զրպարտող: Հ. Ս.-ն սեռական հեղափոխության կողմնակից չէ (առավել ևս՝ վառ) և երբեք որևէ տեղ նման կարծիք չի բարձրաձայնել: Հայցվորների կարծիքով՝ դաշինքը իր վերոնշյալ հայտարարություններով վիրավորանք է հասցրել Դ. Ի.-ն և Բ. Պ.-ին, ինչպես նաև՝ զրպարտել է Դ. Ի.-ն, Բ. Պ.-ին և Հ. Ս.-ին, եւ այդ վիրավորանքի ու զրպարտության դեպքերը համապատասխանում են ՀՀ քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածում ամրագրված սահմանումներին:

Հայցվորները խնդրել են ճանաչել զրպարտությունների և վիրավորանքների վերոնշյալ դեպքերը և պատասխանող կազմակերպությունից հայցվորների պատիվը, արժանապատվությունը և գործարար համբավը արատավորելու համար հայցվորների օգտին բռնազանձել դրամական փոխհատուցում: Ինչպես նաև հարկադրել հրապարակավ ներողություն խնդրել Դ. Ի.-ից, Բ. Պ.-ից վերջիններիս վիրավորելու համար ու հրապարակավ հերքել հայցվորների մասին տարածված զրպարտիչ տեղեկատվությունը:

Պատասխանողը հայցադիմումի վերաբերյալ պատասխանում հայտնել է, որ այն մեղադրանքները, որոնք հնչեցվել են հայցվորների կողմից «Մեկ ազգ» կուսակցության մասին, անհիմն են: Մեկ պարզ պատճառով, քանի որ այն խոսքերը, որոնք մեկնաբանության տեսքով տեղադրվել են «Ֆեյսբուքում» առկա, «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքին պատկանող էջում, տեղադրվել են ոչ թե «Մեկ ազգ» կուսակցության կամ «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքի ղեկավարության կողմից կամ նրա հանձնարարականով, այլ «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքի երիտթևի անդամ Կ. Թ.-ի ինքնազուլխ նախաձեռնությամբ, հետևաբար ոչ «Մեկ ազգ» կուսակցությունը և ոչ էլ «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքը, որի մաս է կազմում նաև «Մեկ ազգ» կուսակցությունը, իրավական կամ քաղաքական պատասխանատվություն չի կարող կրել վերոնշյալ հայցվորների առջև: Պատասխանողի դիրքորոշման մեջ նշվում է նաև, որ քաղաքացի Կ. Թ.-ն ընդունում է, որ ինքը տուրք է տվել հայրենասիրական զգացումներին ու «Մեկ ազգ» կազմակերպությունների դաշինքի պայքարն ընդդեմ աղանդավորության, ընդդեմ համասեռամոլության երևույթի դատապարտող քաղաքացիների առջև ինքն է կրում իրավական պատասխանատվություն ու պատրաստ է գրավոր այն ներկայացնել դատարանին:

Դատարանը գտավ, որ հայցը ենթակա է մասնակի բավարարման՝ պատասխանողին հարկադրել հրապարակավ ներողություն խնդրել Դ. Ի.-ից, Բ. Պ.-ից վերջիններիս վիրավորելու համար և վիրավորանքին համաչափ փոխհատուցում սահմանել՝ Դ. Ի.-ի օգտին բռնազանձել 10 դրամ վիրավորանքի համար, Բ. Պ.-ի օգտին՝ 10 դրամ վիրավորանքի համար: Հայցը մնացած պահանջների մասով մերժվեց:

Այս գործը հետաքրքրական էր ոչ միայն այն առումով, որ առաջին հայցն էր «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում հրապարակված տեղեկատվության հիմքով, եւ սոցցանցն իր բնութագրական հատկանիշներով համարվել է ՋԼՄ, այլև դատարանի կողմից «հրապարակային

հայտարարություն» հասկացության գնահատման նոր՝ «հասանելի է բոլորին» չափանիշի կիրառմամբ: Մինչ այդ ոչ մի դատարան, այդ թվում՝ Վճռաբեկ դատարանը իր նախադեպային որոշման մեջ, այն չէր կիրառել: Ըստ այդմ, սոցիալական ցանցում տեղադրված նյութը կամ տարածված խոսքը ցանկացած հանգամանքում համարվում է հրապարակային, քանի որ հասանելի է բոլորին:

ՄԱՍ II
ԲՈՆՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ

ԽՈՒԿԻԳԱՆՈՒԹՅՈՒՆՆ ԱՅՆԵԱ ԽԱՆՑԱՆՔ ԶԻ՝

Այս տարվա փետրվարի 12-ին՝ Հրազդանի քաղաքապետի ընտրության օրը, «Չենք լռելու» երիտասարդական նախաձեռնությունը տարածել էր հաղորդագրություն եւ տեսանյութ, որը, ինչպես մինչ այդ նախաձեռնության տարածած բազմաթիվ հաղորդագրություններ, համապատասխան հղմամբ տեղ գտավ նաեւ hetq.am կայքէջում:

«Հարձակում լրագրողի վրա (տեսագրությունը պարունակում է հայ-հոյանքներ)» վերնագիրը կրող հաղորդագրությունում «Չենք լռելու»-ն պատմում էր. «Ըստ ականատեսների՝ Հրազդանի համատիրություններից մեկն իր գրասենյակից ամբողջ օրվա ընթացքում ընտրակաշառք էր բաժանում 5000 դրամի չափով: Նկատելով լրագրողներին՝ ընտրակեղծարարները հարձակվել են նրա վրա: Համատիրության վրա փակցված է ՀՀ-ի լրգոտիպը կրող դրոշ»:

Ոստիկանության լրատվության վարչությունը «Շեռքի» խնդրանքով ներկայացրել է դեպքերի զարգացման հետագա ընթացքը: Ըստ այդմ՝ փետրվարի 28-ին Կոտայքի մարզի քննչական բաժինը ոստիկանության Հրազդանի բաժնից նյութեր է ստացել այն մասին, որ «Աղավ-նաձոր գյուղի բնակիչ Աշոտ Դանիելյանը, 2012թ. փետրվարի 12-ին իր ընկերներ Աշոտ Հարությունյանի եւ Իշխան Մուրադյանի հետ գտնվելով վերջինիս վարձակալած՝ Հրազդան քաղաքի Միկրոշրջան թաղամասի 68 շենքի 4-րդ բնակարանում, ժամը 17:00-ի սահմաններում հացկերույթի ժամանակ նկատել է, որ ինչ-որ մեկը տեսախցիկով նկարահանում է իրենց: Ա. Դանիելյանը դուրս գալով պատշգամբ՝ փորձել է պարզել նկարահանողի ով լինելը, սակայն վերջինս չի ներկայացել, ինչից էլ զայրացած Ա. Դանիելյանն իրենց նկարահանող անձի հասցեին 3-4 րոպե տվել է սեռական բնույթի հայհոյանքներ՝ կոպիտ կերպով խախտելով հասարակական կարգը եւ դրսեւորելով բացահայտ անհարգալից վերաբերմունք հասարակության նկատմամբ»:

Տեսանյութը հստակ ֆիքսել է, որ նկարահանողի ուղղությամբ տարբեր բաներ նետող Աշոտ Դանիելյանից բացի՝ այլ անձինք եւս հայիոյում են, հետեւաբար, գուցեւ ավելի քիչ տեսողությամբ, վերջիններս եւս կոպիտ կերպով խախտում են հասարակական կարգը եւ բացահայտ անհարգալից վերաբերմունք դրսեւորում հասարակության նկատմամբ: Քննիչն այս ամենին ուշադրություն չի դարձրել եւ նույն տեսանյութը դիտելիս տարօրինակ կերպով հանգել է հետետության, որ Աշոտ Դանիելյանը, դուրս գալով պատշգամբ, նախ փորձել է պարզել նկարահանողի ով լինելը եւ միայն վերջինիս չներկայանալուց զայրացած՝ սկսել է հայիոյել: Ավելին՝ բացահայտ անուշադրության է մատնվել այն հանգամանքը, որ կատարվածը, խուլիգանությունից գատ, պետք է որակվեր նաեւ իբրեւ լրագրողի մասնագիտական գործունեության խոչընդոտում, եթե, իհարկե, հիմնավորվեր, որ նկարահանողը լրագրող էր: Մի բան, որ այդպես էլ չի պարզվել՝ դառնալով բոլոր հարցերի լուծման բանալին:

Փաստի առթիվ ՀՀ քր. օր.-ի 258-րդ հոդվածի 1-ին մասի հատկանիշներով («Խուլիգանություն») հարուցվել է քրեական գործ: Հետագայում նույն հոդվածով Աշոտ Դանիելյանին մեղադրանք է առաջադրվել,

խկ իբրև խափանման միջոց ընտրվել է ստորագրություն չհեռանալու մասին որոշումը: Դրանից հետո ոստիկանությունը սկսեց հաղորդագրություններ տարածել՝ խնդրելով «տեսանկարահանողին եւ ականատեսներին ներկայանալ ոստիկանություն»: Անգամ «Հետքը» հարցում ստացավ ոստիկանությունից՝ «տեսանյութի եւ հողվածի հեղինակին ճշտելու համար»: Պատասխանն անձամբ վերցնելու համար Կոտայքի մարզից խմբագրություն էր եկել քննիչը: Վերջինիս «Հետքում» մանրամասն բացատրեցին՝ նշյալ հրապարակումը եւ կցված տեսանյութը տարածել է «Չենք լռելու» երիտասարդական նախաձեռնությունը, իսկ քննիչն անկեղծացավ, որ անցած ամիսներին իրենց այդպես էլ չի հաջողվել գտնել «Չենք լռելու»-ի անդամներին: «Հետքի» փոխխմբագիր Լիանա Սայադյանը քննիչին տվեց երիտասարդական նախաձեռնության էլեկտրոնային հասցեն, «Ֆեյսբուք» սոցիալական ցանցում ցույց տվեց «Չենք լռելու»-ի էջը եւ նախաձեռնության հիմնադիր խմբի անդամ Աշոտ Պողոսյանի տված հարցազրույցը «Մեդիամաքս» գործակալությանը: Ընդ որում՝ «Մեդիամաքսը» հրապարակել է նաեւ Պողոսյանի լուսանկարը:

«Կարծում եմ՝ այսքանից հետո առնվազն տվյալների բազայի միջոցով ոստիկանությունը կգտնի Աշոտ Պողոսյանին», - քննիչին ասաց Լիանա Սայադյանը:

Հետո «Հետքը» էլեկտրոնային նամակ գրեց «Չենք լռելու» նախաձեռնությանը: Պատասխանեցին, որ տեսանյութը ներբեռնել են «YouTube»-ից: Այսինքն՝ «Չենք լռելու»-ն ուրիշի տեսանյութը «YouTube»-ից ներբեռնել, ապա կրկին վերբեռնել է «YouTube», բայց արդեն՝ «Չենք լռելու»-ի էջ ու տարածել լրատվամիջոցներով: Այնուամենայնիվ, նախաձեռնությունը տեսանյութի ներքեւի հատվածում գրել է, որ դրա «հեղինակային իրավունքները «Չենք լռելու»-ին չեն պատկանում: Այն բեռնված է youtube.com/hrazdanelections ալիքից» (թեեւ չենք կարող պնդել, որ այս նշումը տեսանյութի տակ եղել է նաեւ փետրվարի 12-ին, երբ «Չենք լռելու»-ն ՁԼՄ-ներով տարածել է տեսանյութը):

«YouTube»-ում հիշյալ «Ընտրություններ» (<http://www.youtube.com/hrazdanelections>) անունը կրող էջում որեւէ տվյալ չկա, բայց ոստիկանության համապատասխան մասնագետների համար ցանկության դեպքում առանձնակի դժվարություն չի ներկայացնի տվյալ էջը «տնօրինողներին» գտնելը: Ճիշտն ասած՝ «Հետքը» չի էլ փորձել նույն բանն անել, որովհետեւ բանը բանից վաղուց անցել է:

Կոտայքի մարզի դատախազի տեղակալը հանձնարարել է կարճել քրեական գործի վարույթը եւ դադարեցնել քրեական հետապնդումը հանցակազմի բացակայության հիմքով: Պարզվում է՝ խուլիգանությունը հանցանք չէ, կամ այն հիմնավորելու համար անհրաժեշտ է գտնել նկարահանողին:

Մնում է հուսալ, որ եթե հաջորդ անգամ աշոտ դանիելյանները նույն արարքը կատարեն, իրավապահները հստակ կզբաղվեն իրենց գործով:

Արարատ Դավթյան

Լրագրողները չեն կարող պաշտպանություն ակնկալել իշխանություններից

Հայաստանյան ժողովրդավարության փորձաքարը ընտրություններն են. 2012 թվականը ընտրական է, եւ իշխանությունները խոստացել էին ամենաժողովրդավարական ընտրություններն անցկացնել, ինչպիսին չեն եղել երբեք: Չնայած խոստմանը, այնուամենայնիվ, ոչ ոք Հայաստանում ընտրություններն առանց միջադեպերի չի պատկերացնում: Խոսքի ազատության սահմանափակման, լրագրողների մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտելու, բռնություններ կիրառելու հիմնական դեպքերը գրանցվում են հենց ընտրությունների ժամանակ: Պետք է ասել, որ նախորդ համապետական ընտրությունների համեմատությամբ առաջընթաց արձանագրվեց՝ 2012թ. գրանցվեց լրագրողի մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտելու 7 դեպք: Այն քանակապես զիջեց 2008-ի նախագահական ընտրությունների ժամանակ գրանցված՝ լրագրողների մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտելու դեպքերին (գրանցվել էր 18 դեպք), նաեւ՝ 2009-ի խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ գրանցված 11 դեպքին: Սակայն բռնությունները ձեւի առումով չմեղմացան, չփոխվեց նաեւ իշխանությունների վերաբերմունքը՝ իրավապահ մարմինները շարունակեցին անպատիժ թողնել լրագրողների նկատմամբ բռնություններ կիրառողներին:

Խորհրդարանական ընտրություններին նախորդել էր Հրազդանի քաղաքապետի ընտրությունը (2012թ., փետրվարի 12), որի ժամանակ գրանցված բռնության դեպքը տարածվել էր համացանցում եւ լայն արձագանք գտել: 2012թ. փետրվարի 12-ին՝ Հրազդանի քաղաքապետի ընտրության օրը, «Չենք լռելու» երիտասարդական նախաձեռնությունը տարածեց «Հարձակում լրագրողի վրա (տեսագրությունը պարունակում է հայիդյանքներ)» վերնագիրը կրող հաղորդագրություն եւ տեսանյութ: «Չենք լռելու»-ն պատմում էր, որ Հրազդանի համատիրություններից մեկն իր գրասենյակից ամբողջ օրվա ընթացքում ընտրակաշառք էր բաժանում 5000 դրամի չափով: Նկատելով նկարահանողներին՝ ընտրակեղծարարները հարձակվել են նրանց վրա:

Փաստի առթիվ քրեական գործ հարուցվեց, այնուհետեւ ոստիկանությունը հաղորդագրություններ տարածեց՝ խնդրելով «տեսանկարա-

հանողին եւ ականատեսներին ներկայանալ ոստիկանություն»։ Ճիշտ է, «YouTube»-ի հիշյալ «Ընտրություններ» անունը կրող էջում, որով տարածվել էր տեսագրությունը, որեւէ տվյալ չկա «Չենք լռելու» երիտասարդական նախաձեռնության մասին, բայց ոստիկանության համապատասխան մասնագետների համար դժվար չէր նրանց գտնելը։ Տեսանյութը տարածողները նախաքննական մարմնին աջակցել էին այդ հարցում՝ ներկայացնելով նրանց տվյալները, բայցեւայնպես կարճ ժամանակ անց իրավապահները «խուլիզանությունն» իրականացնողներին անպատիժ թողնելու հնարը գտան։ Կոտայքի մարզի դատախազի տեղակալի որոշմամբ կարճվեց քրեական գործի վարույթը, եւ քրեական հետապնդումը դադարեցվեց հանցակազմի բացակայության հիմքով։

Որ խուլիզանությունը կատարված փաստ էր՝ անհերքելի է, կատարողները նույնպես հայտնի էին, սակայն չկար նկարահանողը, թեպետ հայտնի չէ, թե նրա ի հայտ գալն ինչ կփոխեր «խուլիզանություն» որակված նրանց արարքում։ Ինչեւէ, նախաքննություն իրականացնողները որոշեցին չփնտրել նկարահանողին, քանի որ նկարահանողը՝ տվյալ դեպքում՝ «Չենք լռելուն», նման է անգլուխ ծիավորին։ Նա աներեւութական է՝ եւ կա, եւ չկա, ու, փաստորեն, ամենապատասխանատու պահերին կարող է չգոյություն համարվել (քանի որ իրավաբանական անձ չէ)՝ իր կատարածի ողջ պատասխանատվությունը թողնելով տարածողներին։

Այս պատմությանը վերջակետ դրեց Վճռաբեկ դատարանը՝ վիրավորանքի եւ գրպարտության գործով 2012 թ. ապրիլի 27-ին կայացրած որոշմամբ նախազգուշացրեց լրագրողներին ու լրատվամիջոցներին, որ այսօրինակ տեղեկատվության աղբյուրներին օգտվելու ռիսկն իրենցն է։ Եվ եթե նույնիսկ տեղեկատվության վերարտադրությունը բարեխիղճ կերպով է կատարվել, դա չի նշանակում, որ լրատվամիջոցը կարող է ինքնըստինքյան ազատվել պատասխանատվությունից։ Աղբյուրը, որից օգտվել է լրատվամիջոցը, ըստ այս որոշման, պետք է հանդիսանա հեղինակ<< քաղաքացիական օրենսգրքի 1087.1 հոդվածի 6-րդ մասի իմաստով. եթե ինֆորմացիան տարածում է այնպիսի աղբյուրի անունից, որն իրավաբանական անձ չէ, չպետք է ընդունի, հակառակ դեպքում տարածողներն իրենք են պատասխանատվություն կրելու նյութի համար։

Մայիսի 6-ին տեղի ունեցած խորհրդարանական ընտրությունների ժամանակ լրագրողների մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտելու 7 դեպք գրանցվեց։ Դրանցից 4-ով քրեական գործ հարուցվեց Քրեական օրենսգրքի 164-րդ հոդվածի հիմքով՝ «Լրագրողի մասնագիտական օրինական գործունեությանը խոչընդոտելը»։ Քրեական գործերի քննության ընթացքը պարզորոշ ցույց է տալիս, որ իշխանությունների վերաբերմունքը չի փոխվել՝ լրագրողները չեն կարող պաշտպանություն ակնկալել իրավապահներից։

Ոստիկանությունը կարճեց «Ազատություն» ռադիոկայանի լրագրող Էլինա Չիլինգարյանի նկատմամբ կիրառված բռնության դեպքով հարուցված քրեական գործը՝ իր պատճառաբանությունների մեջ հասնելով արսուրդի։ Լրագրողը մեղավոր համարվեց իր մասնագիտական գործունեությունը բարեխիղճորեն չկատարելու համար, իսկ բռնություն կիրառողի գործողություններն համար արդարացում գտնվեց։

Մայիսի 6-ին՝ ժամը 11:00-ի սահմաններում, թիվ 178 դպրոցում տեղակայված 12/32 ընտրատեղամասի բակում նկարահանումներ անելիս «Վարդան» անունով ներկայացած անձը հարվածել է «Ազատություն» ռադիոկայանի լրագրող Էլինա Չիլինգարյանի ձեռքին և փորձել խլել «ՖԼԻՊ» տեսակի նկարահանող սարքը: Հետագայում պարզվել է, որ նա Հովիկ Համբարձումյանն է: «Ազատություն» ռադիոկայանի լրագրող Էլինա Չիլինգարյանի մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտելու փաստի առթիվ ՀՀ քրեական օրենսգրքի 164-րդ հոդվածի 1-ին մասով հարուցված քրեական գործը ոստիկանության Էրեբունու քննչական ծառայությունը հուլիսի 13-ին կարճել է՝ հանցակազմի բացակայության հիմքով: Գործը կարճելու մասին որոշման մեջ նշվում է. «Էլինա Չիլինգարյանը տեսանկարահանումներ կատարելիս չի ներկայացել որպես լրագրող, լրագրողին հատուկ տարբերիչ նշան չի կրել, նրա օգտագործած տեսախցիկը նույնպես տարբերանշան չի ունեցել:

Նման պայմաններում նախաքննությամբ ձեռք բերված ապացույցներն իրենց համակցության մեջ գնահատելով՝ հիմնավորված պետք է համարել, որ Հ. Համբարձումյանը չի գիտակցել եւ պարտավոր չէր գիտակցել, որ Էլինա Չիլինգարյանը լրագրող է եւ իրականացնում է մասնագիտական գործունեություն: Հ. Համբարձումյանի դիտավորությունն ուղղված չի եղել Չիլինգարյանին ծեծելուն, մարմնական վնասվածք կամ ֆիզիկական ցավ պատճառելուն: Նկարահանվելուց խուսափելու նպատակով նա հարվածել է նկարահանողի ձեռքին, որի հետեւանքով տեսախցիկն ընկել է գետնին:

2012թ. մայիսի 6-ին կայացած խորհրդարանական ընտրությունների ընթացքում լրագրողների դեմ բռնության մյուս երեք դեպքերը գրանցվեցին Գյումրիի ընտրատեղամասերում: Եթե Էլինա Չիլինգարյանի գործը կարճելու պատճառը «լրագրողի հատուկ տարբերիչ նշան չկրելն էր», ապա «Մաքսիմֆո» լրատվական-վերլուծական գործակալության լրագրող-օպերատոր Կարեն Ալեքյանին դա էլ չի փրկել:

ՀՀ Ազգային ժողովի 2012թ. մայիսի 6-ի ընտրությունների օրը՝ ժամը 09:30-ին, չորս անհայտ անձանց կողմից Գյումրու թիվ 34/26 ընտրատեղամասում «Մաքսինֆո» լրատվական-վերլուծական գործակալության լրագրող-օպերատոր Կարեն Ալեքյանի տեսախցիկը խլելու, նրա հազուստին ամրացված լրագրողի անցագիրը պոկելու և ընտրատեղամասից հեռանալու, դրանով վերջինիս մասնագիտական լիազորությունների իրականացմանը խոչընդոտելու դեպքի առթիվ 2012թ. մայիսի 8-ին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 149-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 3-րդ և 5-րդ կետերի հատկանիշներով հարուցվել է քրեական գործ:

Այս եւ Գյումրիի ընտրատեղամասերում նույն ձեռագրով կատարված բռնության մյուս երկու դեպքերը միացվել են մեկ վարույթում եւ փոխանցվել Հատուկ քննչական ծառայությանը (ՀԲԾ)՝ քննություն կատարելու: Սակայն առ այսօր առաջընթաց չկա, քննության 4 ամիսների ընթացքում որևէ մեկին մեղադրանք չի առաջադրվել: ՀԲԾ-ից «Կետքին» պատասխանել են, որ մինչև օրս երեք գործերով կասկածյալներ կամ ձերբակալվածներ չկան, նախաքննությունը շարունակվում է, և «միջոցներ են ձեռնարկվում հանցանք կատարած անձանց ինքնությունը պարզելու ուղղությամբ»:

1. ՀՀ Ազգային ժողովի 2012թ. մայիսի 6-ի ընտրությունների օրը՝ ժամը 08:30-ին, անհայտ անձանց կողմից Գյումրու թիվ 34/21 ընտրատեղամասում «Կենտրոն» հեռուստաընկերության լրագրող-օպերատոր Վլադիմիր Խաչատրյանի տեղադրած տեսախցիկը վերցնելու և ընտրատեղամասից հեռանալու, դրանով վերջինիս մասնագիտական լիազորությունների իրականացմանը խոչընդոտելու դեպքի առթիվ 2012թ. մայիսի 8-ին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 149-րդ հոդվածի 2-րդ մասի 5-րդ կետի հատկանիշներով հարուցվել է քրեական գործ:

2. ՀՀ Ազգային ժողովի 2012թ. մայիսի 6-ի ընտրությունների օրը՝ ժամը 08:30-ին, Գյումրու թիվ 34/25 ընտրատեղամասում «Կենտրոն» հեռուստաընկերության լրագրող-օպերատոր Վարազդատ Պապիկյանի տեղադրած տեսախցիկը վերցնելու և ընտրատեղամասից հեռանալու միջոցով վերջինիս լիազորությունների իրականացմանը խոչընդոտելու դեպքի առթիվ 2012թ. մայիսի 8-ին ՀՀ քրեական օրենսգրքի 149-րդ հոդվածի 1-ին մասի հատկանիշներով հարուցվել է քրեական գործ:

Հայտնի չէ, թե ՀԲԾ-ն որտեղ է փնտրում «հանցանք կատարած անձանց», բայց արժե հիշեցնել, որ «Կենտրոն» հեռուստաընկերության օպերատոր Վարազդատ Պապիկյանի ձեռքից տեսախցիկը վերցնելու

մասին ուստիկանությանը տեղեկացրել էր «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցության վստահված անձը: Նա հայտնել էր, որ Գյումրու քաղաքապետի որդին՝ Սպարտակ Ղուկասյանը, «Կենտրոն» հեռուստաընկերության օպերատոր Վարազդատ Պապիկյանի ձեռքից վերցրել է տեսախցիկը և նրան դուրս հանել ընտրատեղամասից:

Խորհրդարանական ընտրությունների եւ դրան նախորդած օրը տեղի ունեցած մի քանի այլ դեպքերով իրավապահ մարմինները մերժել են քրեական գործերի հարուցումը: Այսպես՝

«Գալա» հեռուստաընկերության լրագրող Նաիրա Նալբանդյանի ներկայացրած հաղորդման հիման վրա ՀՀ ոստիկանության Գյումրիի քննչական բաժինը մերժել է քրեական գործի հարուցումը: Լրագրողը ոստիկանությանը հայտնել էր, որ ընտրությունների նախորդ օրը դիմել է թիվ 33 ընտրատարածքի հանձնաժողովի նախագահ Գ. Հովհաննիսյանին՝ պարզաբանումներ ստանալու, սակայն նա հրաժարվել է տեղեկություններ տրամադրել, վիճաբանել և խոչընդոտել է լրագրողի գործունեությանը:

«Առավոտ» օրաթերթի լրագրող Նելլի Բաբայանի աշխատանքը խոչընդոտել են մայիսի 6-ին Դավթաշեն վարչական շրջանի թիվ 5/11 ընտրատեղամասում: Տեղամասում ընտրողների կուտակումները հեռախոսով նկարելու ժամանակ անհայտ անձը փորձել է լրագրողի ձեռքից խլել հեռախոսը: Նա չի ներկայացել և փորձել է «ապացուցել», որ լրագրողը նկարելու իրավունք չունի: «Ավելի շատ փորձում էր հոգեբանական ճնշում գործադրել, վախեցնել», - ասել է Նելլի Բաբայանը: Քիչ հետո երիտասարդը վերադարձրել է հեռախոսը, սակայն այդպես էլ չի ներկայացել:

mynews.am կայքի թղթակից Արթուր Հարությունյանն ահագանգել է, որ մայիսի 6-ին Արարատի մարզի Նոր կյանք գյուղի 18/17 ընտրատեղամասում խոչընդոտում են իր աշխատանքին: «Ընտրությունների հենց սկզբից տեղամասում մթնոլորտը լարված էր: Նկատվում էին մարդկային կուտակումներ տեղամասի առջեւ եւ ներսում: 09:45-ի սահմանում, երբ պարզապես ցանկանում էի նկարել տեղամասը, թե ինչպես են քաղաքացիները գալիս քվեարկության, ՏՀՀ անդամ Արմեն Աբրահամյանը ստիպեց ինձ չնկարել եւ իմ աշխատանքը որակեց «մեյմունություն»՝ ինձ մեղադրելով ոչ անաչառ գործողությունների մեջ: Ինձ ստիպեցին զբաղեցնել լրագրողների համար նախատեսված տեղը»:

Վերջին երկու դեպքերի կապակցությամբ ՀՀ ոստիկանության հասարակայնության հետ կապերի վարչությունից «Հետքին» տեղեկացրել են, որ «06.05.2012թ. ՀՀ Ազգային ժողովի ընտրությունների ընթացքում Դավթաշեն վարչական շրջանի թիվ 5/11 ընտրատեղամասում «Առավոտ» օրաթերթի լրագրող Նելլի Բաբայանի մասնագիտական գործունեությունը խոչընդոտելու» և «06.05.2012թ. ՀՀ Ազգային ժողովի ընտրությունների ընթացքում Արարատի մարզի Նոր Կյանք գյուղի թիվ 18/17 ընտրատեղամասում ՏՀՀ անդամ Արմեն Աբրահամյանի կողմից լրագրող Արթուր Հարությունյանի աշխատանքը խոչընդոտելու» վերաբերյալ տեղեկությունների հիման վրա նախապատրաստված նյութերով որոշումներ են կայացվել քրեական գործի հարուցու-

մը մերժելու մասին՝ ՀՀ ոստիկանության Երևան քաղաքի մարզային վարչության Մաշտոցի բաժնի կողմից՝ հանցակազմի, իսկ Արարատի մարզային վարչության Արարատի բաժնի կողմից՝ հանցադեպի բացակայության պատճառաբանությամբ:

Ներկայացված օրինակները փաստում են, որ իրավապահներն անտարբեր են քրեական գործերի քննության նկատմամբ անգամ այն դեպքերում, երբ անվանապես հայտնի են լրագրողների մասնագիտական գործունեությանը խոչընդոտողները, բռնություն գործադրողները: Քրեական գործերի հարուցումը զուտ ձեական բնույթ է կրում՝ ընտրական խախտումներին արձագանքողի տպավորություն թողնելու, լրվածությունը թուլացնելու համար ժամանակ շահելու նպատակով:

Իրավապահները, սակայն, նույնքան հանդուրժող չեն լրագրողների նկատմամբ: 2012 թվականը նշանավորվեց «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի թողարկման պատասխանատու, լրագրող Հայկ Գետրոյանի ձեռքարկումով, որն անակնկալի բերեց ոչ միայն լրագրողական համայնքին, այլև քաղաքացիական հասարակությանը:

2012թ. փետրվարի 3-ին, առավոտյան աշխատանքի գնալիս քաղաքացիական հագուստով անձինք բերման են ենթարկել «Հայկական ժամանակ» օրաթերթի թողարկման պատասխանատու, լրագրող Հայկ Գետրոյանին: Ոստիկանության Կենտրոն բաժին բերելուց քիչ ավելի ուշ Հայկին կալանավորել և տեղափոխել են «Նուբարաշեն» քրեակատարողական հիմնարկ: ՀՀ ոստիկանության Կենտրոնի բաժնի աշխատակիցները լրագրողին կալանավայր տեղափոխելու որոշումը բացատրել են նրանով, որ դեռևս հունվարի 23-ից Հայկ Գետրոյանը գտնվել է հետախուզման մեջ:

Դեպքն արտառոց էր, եւ ոստիկանությունը պարտավոր էր բացատրություն տալ կատարվածին: Նույն օրը երեկոյան տեղեկություններ տրամադրեցին ոստիկանությունը և «Հայկական ժամանակ»-ի խմբագրությունը:

Ոստիկանության հասարակայնության հետ կապերի և լրատվության վարչությունը հայտարարեց, որ դեռևս հունվարի 23-ից Հայկ Գետրոյանը հետախուզման մեջ է գտնվել հունվարի 13-ին վրաերթ կատարելու եւ դեպքի վայրից փախուստի դիմելու փաստի առթիվ: Ոստիկանությունը վրաերթ կատարելու հանգամանքը հիմնավորել է հունվարի 23-ին կատարված լուսանկարով ճանաչման ներկայացնելու

արձանագրությամբ եւ նույն օրն էլ Հայկ Գևորգյանին բերման ենթարկելու որոշում է կայացրել:

Լրագրողներն այս հայտարարությանը թերահավատորեն վերաբերվեցին այն պահից, երբ ոստիկանությունը հայտարարեց, որ ձեռնարկված օպերատիվ-հետախուզական միջոցառումների արդյունքում նա չի հայտնաբերվել: Ըստ ոստիկանության հաղորդագրության՝ Հայկ Գևորգյանը պատշաճ կերպով, ինչպես փոստով, այնպես էլ ոստիկանության Մալաթիայի բաժնի կողմից հունվարի 17-ին ծանուցվել է ՃՏՀ քննության բաժնի հարցաքննության ներկայանալու համար:

«Հայկական ժամանակ» օրաթերթի խմբագրությունը փաստում է, որ Հայկ Գևորգյանը ինչպես հունվարի 23-ից առաջ, այնպես էլ դրանից հետո ամենօրյա ռեժիմով շարունակել է իր լրագրողական գործունեությունը, վարել է նույն ավտոմեքենան, ամեն օր այդ մեքենայով է ներկայացել աշխատանքի, վերադարձել տուն, մասնակցել կառավարության նիստերին, լուսաբանել բարձրաստիճան պաշտոնյաների ասուլիսները եւ այլն: «Հայկական ժամանակ»-ի խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանի խոսքերով՝ Հայկ Գևորգյանն այս ընթացքում նաև մի քանի հեռախոսազրույց է ունեցել ճանապարհային ոստիկանության՝ նրա նկատմամբ հետախուզում հայտարարած քննիչի հետ և ասել, որ պատրաստ է ներկայանալ քննության, եթե իրեն ծանուցագիր ուղարկվի: Գործով քննիչին հայտնվել է նաև Հայկ Գևորգյանի վարած ավտոմեքենայի գտնվելու վայրը և առաջարկվել այն գննության ենթարկել տեղում:

«Հայկական ժամանակ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Նիկոլ Փաշինյանը հրավիրած ասուլիսում հայտարարեց, որ Հայկի կալանավորումը կարող է կապված լինել նրա մասնագիտական գործունեության հետ, իր կարծիքով՝ այն պատվիրված հետապնդում է եւ կապված է ոստիկանապետ Վլադիմիր Գասպարյանի մասին հրապարակումների հետ:

Հայկ Գևորգյանին ազատ արձակելու պահանջով հանդես եկան մի շարք լրագրողական և իրավապաշտպան կազմակերպություններ՝ նրա կալանավորման հիմքերը համարելով շինծո: Նրանք երկրի քաղաքական իշխանությանը կոչ արեցին արդյունավետ քայլեր ձեռնարկել լրագրողների եւ լրատվամիջոցների նկատմամբ անհիմն հետապնդումները, մեղադրանքները եւ ճնշումները բացառելու նպատակով: Հավանական են համարվում «Հայկական ժամանակ»-ի այն ենթադրությունները, որ խափանման միջոցի ընտրությունը պայմանավորված է լրագրողի մասնագիտական գործունեությամբ: Փետրվարի 6-ին Կենտրոն և Նորք-Մարաշ համայնքների ընդհանուր իրավասության դատարանում պետք է քննվեր Հայկ Գևորգյանի խափանման միջոց կալանքի հարցը, սակայն նույն օրը քիչ ավելի վաղ դատախազությունը որոշում կայացրեց խափանման միջոց կալանավորումը փոխարինել բնակավայրից չհեռանալու մասին ստորագրությամբ:

«ՀԺ»-ի գլխավոր խմբագիր Հայկ Գևորգյանը ստացել է ՀՀ ոստիկանության ճանապարհատրանսպորտային հանցագործությունների քննության բաժնի քննիչ Ա. Ասատուրյանի՝ հուլիսի 3-ին Գևորգյանի նկատմամբ հարուցված քրեական գործը կարճելու մասին որոշումը՝

հանցակազմի բացակայության պատճառաբանությամբ: «Հայկական ժամանակ»-ն այդ կապակցությամբ իր հրապարակման մեջ նշեց, որ սա բավականին «խորամանկ» որոշում է: Թերթի կարծիքով՝ եթե գործը հասնի դատարան, ապա այնտեղ միանշանակ կապացուցվի, որ «վրաերթը» սարքվել է եւ սարքվել է ՀՀ ոստիկանապետ Վովա Գասպարյանի հրահանգով, կամ առնվազն որեւէ բարձրաստիճան ոստիկան փորձել է նրան լավություն անել: Գործը կարճելով՝ ՀՀ ոստիկանությունը փորձում է խուսափել այս հեռանկարից: Հ. Գետրոգյանը բողոքարկել է կարճման որոշումը՝ նպատակ ունենալով ապացուցել «վրաերթի» սարքված լինելը ու պատասխանատվության կանչել գործում ներգրավված բոլոր անձանց:

Սառա Պետրոսյան

ՄԱՍ III

ԽՈՐՀՐԳԱՐԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԼՈՒՍԱԲԱՆՈՒՄԸ ՉԼՄ-ՆԵՐՈՒՄ

Հին նպատակներ՝ նորացված մեթոդներով

Վերջին երկու տարիներին ինտերնետի սակագների նվազումն ու մուտքը անգամ հեռավոր գյուղական բնակավայրեր ստիպում է փոխել նախկին ավանդական ընկալումները ընտրական քարոզչության առումով հեռուստաընկերություններին վերապահվող դոմինանտության վերաբերյալ: Այլընտրանքային տեղեկատվական հոսքերի առկայության պայմաններում քարոզչական հին մեթոդաբանությանն ու ավանդույթներին ապավինելը ռիսկ է՝ վերջնականապես կորցնելու լրատվական օրակարգ ձևավորելու հանրային վստահության ռեսուրսը և տանուլ տալու ինտերնետի հետ ներկայումս ծավալված անզիջում մրցակցությունում: Դա հասկանում են թե՛ ընտրություններին մասնակցող քաղաքական ուժերը, թե՛ պետությունը և թե՛ հեռուստաընկերությունները:

2012թ. խորհրդարանական ընտրությունները տեղի են ունենում այս նոր իրողությունների, վերափոխումների պայմաններում, ինչն ուղղակիորեն անդրադառնում է ընտրություններում հեռուստաընկերությունների քարոզչական ֆունկցիոնալ նշանակության վրա: Մյուս կողմից՝ քաղաքական սուր բևեռացվածության բացակայությունը, 2008թ. նախագահական ընտրությունների ողբերգական հետևանքները ստիպում են իշխանություններին վերանայել հեռուստաընկերությունների միջոցով ագրեսիվ քարոզչական քաղաքականության նախկին մոտեցումները և առաջնորդվել գոնե իմիտացիոն մրցակցության ֆոն ապահովելու սկզբունքով: Այս վերանայումը սկսվեց 2009-2010 թթ. «Հեռուստատեսության և ռադիոյի մասին» ՀՀ օրենքում կատարված փոփոխություններով, որոնք ուղղված էին հեռուստառադիոլրրտի կառավարման որոշակի անկախության ապահովմանը: Այն գործնական որևէ արդյունք չտվեց, սակայն գոնե իրավական բազա ստեղծեց՝ ցույց տալով իշխանության ուղեգծում արձանագրված փոփոխությունները:

2012-ին հեռուստադաշտը զուտ ներկայանալիություն ապահովելու իմաստով ակնհայտորեն ավելի մատչելի է քաղաքական ուժերի համար, քան 2007-ին: Ընդ որում՝ սա նկատելի է մատչելիության չափման գրեթե բոլոր ասպեկտներով: Մարտ ամսին թե՛ հանրային և թե՛ մասնավոր հեռուստաընկերությունները, օրենքի պահանջից էլնելով, հրապարակեցին քարոզարշավի ընթացքում քաղաքական ուժերին հատկացվելիք եթերաժամանակի սակագները: Ըստ նոր Ընտրական օրենսգրքի՝ վճարովի եթերաժամի 1 րոպեի գինը չի կարող գերազանցել մինչև ընտրությունների նշանակումը վերջին 6 ամսվա համար առևտրային գովազդի միջին գինը:

Սա նպաստեց, որ քաղաքական գովազդին հատկացվող եթերաժամանակի սակագինը նվազի: Բայց նվազեցման հարցում մասնավոր հեռուստաընկերությունները անհատական մոտեցում հանդես բերեցին: Եթե այսպես կոչված ժամանցային ուղղվածություն ունեցող հեռուստաընկերությունները («Արմենիա», «Շանթ») սակագինը նվա-

զեցրին մոտ 20 տոկոսով, ապա պայմանականորեն լրատվական-վերլուծական ուղղության հեռուստաընկերությունները («Երկիր Մեդիա», «Կենտրոն», «Արմնյուզ») գրեթե եռակի: Առաջինների դիտողականության բարձր ցուցանիշներին երկրորդները հակադրեցին մասշտաբային:

Այս խորապատկերին առանձնացավ միայն Հանրային հեռուստաընկերությունը, որը սահմանել է վճարովի եթերաժամանակի այնպիսի գին, ինչպիսին 2007-ի ընտրությունների ժամանակ: Այն գրեթե հավասար է մասնավոր ժամանցային հեռուստաընկերությունների հայտարարած գներին: Հանրայինը հարցին մոտեցել է ոչ թե հանրային պատասխանատվության սկզբունքից ելնելով, ինչը նման կարգավիճակով օժտված հեռուստաընկերության պարտականությունը պետք է լիներ, այլ՝ բիզնեսի:

Ընդ որում՝ բացարձակապես չի հիմնավորվում, թե ինչ չափորոշիչներից ելնելով է հատկապես այդ գինը սահմանվել: Քաղաքական գովազդի համար եթերաժամանակ հատկացնող հեռուստաընկերությունները, բացառությամբ «Արմնյուզի», այսօր արբանյակային հեռարձակում են ապահովում և հասանելի են հեռավոր մարզերում ու բնակավայրերում: Եթե այս հարցում նախկինում Հանրայինն ուներ բնական առավելություն, ապա այսօր զրկվել է նաև դրանից: Ներկայումս որդեգրած քաղաքականությունը նաև այս իմաստով որևէ տրամաբանության չի ենթարկվում:

Սակայն ընտրազանգվածի կողմնորոշումների վրա ոչ այնքան վճարովի եթերի միջոցով իրականացված քարոզչությունն է ազդում, որքան՝ դրանից դուրս, այսպես կոչված թաքնված քաղաքական գովազդը կամ հակաքարոզչությունը: Իրական անհավասարությունը, խտրականության դրսևորումները ավանդաբար արտահայտվել են հենց այս միջավայրում, որովհետև դուրս է իրավական կարգավորման դաշտից և պայմանավորված է հեռուստաընկերությունների որդեգրած ծրագրային-տեղեկատվական քաղաքականությամբ:

Իշխանական կամ իշխանամերձ քաղաքական ուժերն ավանդաբար թե՛ քանակական, թե՛ որակական ու բովանդակային առումներով հսկայական առավելություն են ունեցել մնացած մրցակիցների նկատմամբ: Այս խզումը նախկինում չափազանց մեծ էր՝ առաջին հերթին հեռուստաընկերությունների կողմից իրականացվող ճակատային, ոչ պրոֆեսիոնալ և բացահայտ գովազդի, ինչպես նաև՝ մյուս մրցակիցների նկատմամբ իրականացված հակաքարոզչության ու տեղեկատվական այլընտրանքային աղբյուրների, խողովակների բացակայության պատճառով:

Այս երևույթը հիմա այդքան էլ զգալի չէ: Բայց պատճառը թաքնված գովազդի կամ հակաքարոզչության ծավալի նվազումը չէ: Դեր ունի երկու հիմնական գործոն:

Առաջինը հեռուստաընկերությունների, այսպես կոչված, տեսակավորումն է, քաղաքական նախընտրությունների որոշակի տարբերությունները, որոնք նախկինում նկատելի չէին: Ընտրություններին մասնակցող քաղաքական ուժերից երկուսը՝ ՀՅԴ-ն ու ԲՀԿ-ն, ունեն իրենց շահերի տիրույթում գործող հեռուստաընկերություններ՝ համա-

պատասխանաբար «Երկիր Մեդիա»-ն և «Կենտրոնը»: Հանրային, Հ 2, «Արմենիա» և «Շանթ» հեռուստաընկերությունները գտնվում են իշխանությունների, տվյալ դեպքում՝ ՀՀԿ-ի ոչ ֆորմալ վերահսկողության ներքո: Այս իրողությունը խայտաբղետ տեղեկատվական-քարոզչական միջավայր է ապահովում:

Սակայն իրական քարոզչական մրցակցությունն այս հեռուստաընկերություններում սկսվել է շատ ավելի վաղ, որն արտահայտվում էր լրատվական թողարկումներում կուսակցական բնույթի իրադարձություններին եւ միջոցառումներին ողջախոհության սահմաններից դուրս անդրադարձ կատարելու, հարցազրույցային ժանրով հաղորդումներում պոտենցիալ մրցակից ուժերի ներկայացուցիչներին լրագրողական, հոգեբանական նուրբ ճնշումների ենթարկելու միջոցով: Սա հնարավորություն է տալիս եթեր բերել «փակ» թեմաներ, հիմնախնդիրներ, ինչ-որ առումով նպաստում է ընտրողների կողմնորոշումների վրա:

Մյուս կողմից՝ անհավասար պայմաններ է ստեղծում նման ռեսուրսների չտիրապետող մնացած ուժերի՝ ՕԵԿ-ի, Հայ ազգային կոնգրեսի, Կոմունիստական կուսակցության համար: Վերջիններսու համար եթերը փակ չէ, սակայն նրանց գործունեության նկատմամբ գործում է այսպես կոչված «եթե ոչինչ չասել հնարավոր չէ, ապա գոնե ասել նվազագույնը» սկզբունքը:

ՕԵԿ-ի պարագայում իրավիճակը մի փոքր այլ է, որովհետև վերջինս, լինելով իշխանական ուժ, ավելի շատ ընկալվում ու ներկայացվում է իբրև իրական իշխանություն կրող ուժի՝ ՀՀԿ-ի քարոզչության լրացուցիչ պոտենցիալ, բաղադրիչ: ՕԵԿ-ը՝ որպես առանձին քաղաքական միավոր, գոնե մինչև ընտրարշավի պաշտոնական մեկնարկը չի ներկայացվում հեռուստաընկերությունների միջոցով: Կոմկուսը եթերում չի երևում ոչ այնքան խտրականության, որքան նրա նկատմամբ հետաքրքրության բացակայության պատճառով: Ամենախոցելի վիճակում շարունակում է մնալ ՀԱԿ-ը, որին անդրադառնում են միայն այնքանով, որքանով անհրաժեշտ է համակողմանիության և հավասարության պատրանք ապահովել:

Երկրորդը թաքնված քաղաքական գովազդի բնույթի փոփոխությունն է, որը պայմանավորված է իշխանությունների քարոզչական մարտավարության փոփոխությամբ: Թույլ տալով որոշակիորեն ընդլայնել հեռուստառադիոեթերի սահմանափակ ազատությունը՝ իշխանությունն իր քարոզչությունը սկսեց կառուցել երկու մոտեցման վրա. քարոզչության շարունակականության և պետական ու կուսակցական գործառույթների նույնականացման: Առաջինը ենթադրում էր քարոզչական թեթև «չափաբաժիններով» իշխանական կուսակցությունների գործունեության լուսաբանում տևական ժամանակահատվածի կտրվածքով:

Այս մարտավարությունը գործադրվում է 2009-ից՝ հայտնի քաղաքական և տնտեսական ճգնաժամների արդյունքում իշխանության և նրա կորիզը կազմող կուսակցությունների վարկանիշի զգալի անկումից հետո: Որպես «թիրախ» կամ գործիք կիրառվում էր հիմնականում կուսակցությունների բարեգործական գործունեությունը: Այն արտա-

հայտվում էր ՀՀԿ-ի, ԲՀԿ-ի կողմից սոցիալական, առողջապահական անվճար ծառայությունների մատուցման, տարբեր ակցիաներին մասնակցության, ստեղծված, զուտ ֆորմալ բնույթ կրող բարեգործական հիմնադրամների կողմից բաժանվող նվերների և այդ ամենը հեռուստաընկերությունների միջոցով հետևողական ու նպատակադրված լուսաբանման միջոցով:

Այս թեմաներով ռեպորտաժները գերծ են եղել գովասանք, որակում, ածականներ պարունակող արտահայտություններից: Զուգահեռաբար, հետևողականորեն լուսաբանվում էին նաև հատկապես կոալիցիոն կուսակցություններին քաղաքացիների անդամակցության միջոցառումները: Սա ավելի շատ ուղղված էր ընտրագանգվածի ենթագիտակցության վրա ներգործելուն և գերհզոր ու ամենակարող կուսակցությունների իմիջ ձեռավորելուն:

Պետական և կուսակցական գործառույթների նույնականացման միտումները դրսևորվել են համեմատաբար վերջերս և ավելի ու ավելի ընդգծված դարձել նախընտրական ժամանակաշրջանի մոտենալուն զուգընթաց: Հանրապետության վարչապետի, Անվտանգության խորհրդի քարտուղարի՝ աշխատանքային ժամերին մարզային այցելություններն ու կուսակցական անդամատոմսերի բաժանումը, կուսակցության տեղական կառույցների ներկայացուցիչների հետ նախընտրական ծրագրերի քննարկումը, նախընտրական բնույթ ունեցող ելույթները հեռուստաընկերություններով լուսաբանվում էին պետական պաշտոնյաների պարտականությունների ու գործառույթների համատեքստում, ինչը տիպիկ թաքնված քաղաքական գովազդ էր:

Դրան ավելացան նաև Կառավարության՝ ակնհայտորեն պոպուլիստական բնույթ կրող նախաձեռնությունները (սոցիալական անապահով շերտերի կրթության մատչելիության ապահովման, զինծառայողներին աշխատանք գտնելու հարցում օժաղակելու, նախորդ տարիների՝ եկամտահարկից ու հողի հարկից կուտակված պարտքերի ու ապառքների գրոյացումը), ինչպես նաև ծառայությունների մատուցման ոլորտում կատարված հակակոռուպցիոն փոփոխությունները ներկայացնելուն ուղղված լայն քարոզչական արշավների կազմակերպումը հեռուստաընկերություններով:

Ի տարբերություն հեռուստաընկերությունների՝ ռադիոէթերը անհամեմատ ավելի ազատ է: Հանրային ռադիոընկերությունն առաջնորդվում է քաղաքական ուժերի միջև հավասարակշռության և լուսաբանման անաչառության սկզբունքով՝ անդրադառնալով չոր փաստերին ու երևույթներին: Հայաստանում այլընտրանքային տեղեկատվական աղբյուրի իր գործառույթը շարունակում է անարգել իրականացնել նաև «Ազատություն» ռադիոկայանը: Մնացած ռադիոընկերությունները, որոնք հիմնականում ժամանցային-երաժշտական ուղղվածություն ունեն, սահմանափակվում են բացառապես կարճ ու հիմնականում ջրաղաքականացված լրատվահոսքերով: Նրանց դերակատարությունը քարոզարշավում լինելու է նվազագույն մակարդակով:

Ազատ, բայց ոչ ազդեցիկ վիրտուալ մեդիան

2008թ. նախագահական ընտրություններից հետո մեծ թվով նոր լրատվամիջոցներ են ի հայտ եկել հենց վիրտուալ տիրույթում, և նրանց մեծ մասն այսօր դարձել է համակարգիչ ու ինտերնետ ունեցող բազմահազար և օր օրի ավելացող քաղաքացիների տեղեկատվության հիմնական աղբյուրը: Դա պայմանավորված է մեկ հիմնական գործոնով. ի տարբերություն ավանդական թղթային կրիչներով ՋԼՄ-ների կամ էլեկտրոնային լրատվամիջոցների՝ համացանցային ՋԼՄ-ները և հաղորդակցության միջավայրերը շատ ավելի քիչ են վերահսկելի ու գրաքննության ենթակա, ինչը ստեղծագործական ու ինքնադրսետրման ավելի մեծ ազատություններ է տալիս:

Հայաստանյան ՋԼՄ համացանցային տիրույթում նկատելի է զարգացման երեք հիմնական ուղղություն. առաջին՝ տեղեկատվական, երկրորդ՝ մեկնաբանական-վերլուծական, երրորդ՝ հաղորդակցային:

Առաջին ուղղությանը դավանող կայքերի միջև լուրջ մրցակցություն է ծավալվել լուրերի հայթայթման առումով: Դա հանգեցրել է լուրերի որակի անկման: Փոխարենը առաջ են մղվել օպերատիվության, բազմազանության և հնարավորության սահմաններում օբյեկտիվության հատկանիշները: Տեղեկատվական կայքերը սկսել են լրատվական գործակալություններին դուրս թողնել ասպարեզից՝ ստիպելով նրանց փոխել իրենց նպատակներն ու խնդիրները:

Երկրորդ ուղղությանը պատկանող կայքերում քաղաքական կողմնորոշումներն ավելի շատ են, օբյեկտիվության գործոնը մղված է երկրորդ պլան, և նրանք հիմնականում գործում են տպագիր մամուլի հետ մրցակցության տիրույթում: Անգամ մամուլի միջոցների ինտերնետային տարբերակներն այսօր փաստացի ավելի պահանջված են, քան հենց թերթերն ու պարբերականները: Համեմատության մեջ վերլուծական-մեկնաբանական կայքերն ավելի ցածր հաճախելիություն ունեն, քան տեղեկատվական կայքերը: Դա պայմանավորված է հիմնականում ընթերցողների՝ հնարավորինս օբյեկտիվ տեղեկատվություն ստանալու առաջնային պահանջով: Փոխարենը ինտերնետային վերլուծական «պարբերականները» շատ ավելի մեծ պոտենցիալ ունեն հանրային կարծիքի վրա ներգործության առումով, որովհետև աստիճանաբար այստեղ է կենտրոնանում հասարակության մտավոր, թարմ հայացքներով ու վերլուծական ձիրքով օժտված անհատների մեծամասնությունը:

Երրորդ ուղղությունը հիմնված է ավելի շատ հաղորդակցության, տեղեկատվության փոխանակման այլընտրանքային միջոցների վրա: Խոսքը հիմնականում վերաբերում է այսպես կոչված «բլոգոսֆերային» և սոցիալական ցանցերին, որոնցից Հայաստանում առավել տարածված ու կիրառելի են Facebook-ը, Twitter-ը և YouTube-ը: Սրանցում առավել, քան որևէ այլ միջավայրում կիրառելի և օգտագործելի են դառնում տեղեկատվության գրեթե բոլոր ձևերը՝ գրավոր, տեսաձայնային, պատկերային, նշանային և այլն: Ցանցային ակնթարթային փոխանցման հնարավորություններով դրանք վերաձվում են տեղեկատվական

հոսքերի անվերահսկելի տարածության: Այստեղ եղանակ ստեղծում է ոչ թե լրագրողը, այլ անհատը, որը վերածվում է տեղեկատվության տիրապետողի և սպառողի միաժամանակ: Տեղեկատվության աղբյուրները, հավաստիության սկզբունքը մղվում են երկրորդ պլան, ինչը հանգեցնում է պատասխանատվության անհասցեականության՝ ինտերնետային ռեսուրսները տեղեկատվության փոխանակման համար դարձնելով ավելի գայթակղիչ և նախընտրելի:

Համացանցի հայաստանյան ռեսուրսները 2012-ի խորհրդարանական ընտրությունների համատեքստում կատարում են երեք հիմնական գործառույթ՝ տեղեկատվական, քարոզչական և մոբիլիզացիոն, որոնք փոխապայմանավորում են միմյանց:

Տեղեկատվական գործառույթ

Ընտրական գործընթացների վերաբերյալ այսօր ավելի համապարփակ ու համակողմանի տեղեկատվություն չի կարելի ձեռք բերել, քան հենց համացանցից: Մի քանի կայքերի արագ դիտարկումը, լրատվահոսքերի, հրապարակումների համադրությունը թույլ են տալիս գրեթե ամբողջական պատկերացում կազմել ընտրությունների ընթացքի և դրա գրեթե բոլոր հանգամանքների մասին: Այս իմաստով քաղաքացին գրեթե լիարժեք հնարավորություն ունի ոչ միայն հետևելու պրոցեսներին, ստանալու կամ ընտրելու իրեն անհրաժեշտ տեղեկատվությունը, այլև անմիջականորեն մասնակցելու եւ ազդելու գործընթացների և հանրային կարծիքի ձևավորման վրա: Մյուս կողմից՝ տեղեկատվական արագ հոսքերը մեծացնում են նաև մարդկանց մանիպուլյացիայի ենթարկելու հնարավորությունները:

Քարոզչական գործառույթ

Ընտրություններին մասնակցող քաղաքական ուժերը վիրտուալ տարածքում հավասարապես հանդիսանում են տեղեկատվություն «արտադրողներ»: Աստիճանաբար ինտերնետը սկսում է ընկալվել որպես քարոզչություն իրականացնելու արդյունավետ միջոց: Այս ռեսուրսից օգտվելու կարիք առավելաբար զգում են ընդդիմադիր ուժերը, որոնց մուտքը հեռուստատեթեր որոշակիորեն սահմանափակված է: Նրանք չունեն քարոզչություն իրականացնելու այլընտրանքային միջոցներ: Եթե իշխանական ուժերի քարոզչական հիմնական գործիքները վերահսկելի մամուլի միջոցներն են և հատկապես հեռուստաընկերությունները, ապա հատկապես արմատական ընդդիմության հիմնական գործիքը համացանցն է՝ պաշտոնական կայքերով ու սոցիալական ցանցերում նրա ներկայացուցիչների ու համախոհների լայն տարածվածությամբ:

Մայիսյան ընտրություններին մասնակցող 9 քաղաքական ուժերից համացանցում ակտիվ են հատկապես երկուսը՝ ՀԱԿ-ը՝ իր համախոհ քաղաքացիական շրջանակներով, և «Ժառանգությունը»՝ ժամանակակից տեխնոլոգիաների մանիպուլյացիոն և քարոզչական նշանա-

կությունը հասկացող երիտասարդ ակտիվիստներով: Իշխանությունը ներկայացնող ուժերի՝ ՀՀԿ-ի և ԲՀԿ-ի համար համացանցը և սոցիալական ցանցերը հիմնականում անհասցե հակաքարոզչության և քննադատություններին, մամուլի հրապարակումներին արագ արձագանքելու միջոց են:

Մոբիլիզացիոն գործառույթ

2011թ. արաբական երկրներում տեղի ունեցած հեղափոխություններում, հասարակական հզոր շարժումների կազմակերպման ու ղեկավարման առումով սոցիալական ցանցերի ունեցած դերակատարությունից հետո այլևս հնարավոր չէ թերագնահատել վիրտուալ սոցիալական մեդիայի մոբիլիզացիոն գործառույթը:

Ընտրական գործընթացներում տեղի ունեցող զարգացումները, մանր ու մեծ, շրջափելի ու հարաբերական բոլոր խախտումները, օրինազանցությունները շատ արագ հայտնվում են ցանցերում և տարածվում անվերահսկելի ձևով, ինչն ինքնին, առանց լրացուցիչ մեկնաբանությունների, բացատրությունների ձևավորում է հանրային ընկալում ընտրությունների որակի, ընտրախախտումների ծավալների վերաբերյալ: Դրանք ունակ են դիմադրության մեծ ալիք առաջացնել՝ կիրառելով ցանցային իրազեկման և գործողությունների համաձայնեցման վիրտուալ մեխանիզմները՝ փոխակերպվելով փողոցային զանգվածային միջոցառումներ:

Ռուսաստանում անցած տարի հենց վիրտուալ մեդիայի և ցանցային հաղորդակցության հենքի վրա ծավալվեցին ազգայնամոլական արյունալի իրադարձությունները Մոսկվայի հրապարակներում: Ադրբեջանում հզոր հանրահավաքները, որոնք խեղդվեցին իշխանությունների ռեպրեսիվ գործողությունների արդյունքում, նախ կազմակերպվում ու «տաքացվում էին» հենց վիրտուալ ցանցային միջավայրում: Այս իրողությունը Հայաստանում հաշվի չառնել չեն կարող: Մանավանդ, որ փետրվարին Հրազդանի քաղաքապետի ընտրություններից անմիջապես հետո իշխանությունները ստիպված եղան բացատրություններ ներկայացնել ցանցերում հայտնված խայտառակ տեսանյութերի վերաբերյալ: Կոնկրետ ընտրությունների հետ կապված առաջին նման մոբիլիզացիոն դրսևորումն իրականացրեց «Հայաստանն առանց ընտրակեղծիքների» նախաձեռնությունը՝ կոչ անելով ընտրակեղծիքների դեմ իրենց սկսած պայքարին միանալ նաև Facebook-ի միջոցով:

Ընդհանրապես, ընտրակեղծիքների և այդ շրջանակում ընտրացուցակներում առկա հսկայական անճշտությունների, ընտրողների թվի չհիմնավորված ու անբացատրելի ուռճացման խնդիրն արդեն իսկ դարձել է ամենաքննարկվող թեման ցանցերում, և չի կարելի բացառել, որ դրանք նաև հասարակական նորանոր նախաձեռնությունների կհանգեցնեն:

Սակայն բլոգերների և սոցիալական ցանցերի հայաստանյան հանրույթների վարքագծի դիտարկումը ցույց է տալիս, որ վիրտուալ մեդիան չի ձևավորում համարժեք ընկալում ցանցերի մոբիլիզացիոն

նշանակության վերաբերյալ և դուրս չի գալիս տեղեկատվության տարածման ու ցանցային պարզունակ հաղորդակցության շրջանակից: Ցանցային ակտիվ հանրույթն ավելի շատ օրիգինալ երևալու, առավելագույնը բանավիճային թեմաներ առաջադրելու տեսանկյունից է գնահատվում, որի պատճառն առաջին հերթին այդ հանրության խիստ բևեռացվածությունն ու հատվածականությունն է:

Ներհասարակական բանավեճի կուլտուրայի բացակայությունը լիարժեքորեն դրսևորվում է նաև սոցիալական ցանցերում, որտեղ ավելի շատ հայիոյանք կա, քան ռացիոնալ քննարկում: Դրան նպաստում են վերջին շրջանում ակտիվացած այսպես կոչված կեղծ օգտատերերը, որոնց նպատակը, մեծ հաշվով, իրական ակտիվ հանրության մոբիլիզացման հնարավորությունները չեզոքացնելն է, արժեզրկելը: Այլ կերպ ասած՝ ընտրություններին ընդառաջ՝ ցանցերում շատ ավելի մանիպուլյացիոն երևույթներ են նկատելի, քան ընտրական գործընթացը վեբհսկելու գործնական նախաձեռնություններ:

Բազմազան, բայց ինտրիգային ու մակերեսային մամուլը

Ի տարբերություն ՋԼՄ-ների այլ տեսակների՝ տպագիր մամուլը Հայաստանում չափից դուրս քաղաքականացված է: Թերթերը լրատվական դաշտում իրենց դիրքավորմամբ մոտավորապես արտացոլում են ուժերի այն հարաբերակցությունը, որն առկա է քաղաքական դաշտում: Այս իմաստով նրանք ոչ այնքան տեղեկացնելու, իրազեկելու գործառույթ են իրականացնում, որքան քարոզչական ճակատում քաղաքական գործընթացներին մասնակցելու:

Առանձին վերցրած՝ գրեթե որևէ պարբերականից հնարավոր չէ լիարժեք և ամբողջական պատկերացում կազմել ընտրական ամբողջ գործընթացի մասին, որովհետև հիմնականում տեղեկատվության նկատմամբ ընտրողական վերաբերմունք է ցուցաբերվում: Ըստ այդմ՝ շատ ավելի գործ ունենք թաքնված գովազդի ու հակագովազդի, համակրությունների ու հակակրությունների դրսևորումների հետ, քան տեղեկատվության:

Սա թելադրում է նաև ընթերցող-թերթ հարաբերությունների որոշակի կուլտուրա: Մարդիկ այս կամ այն թերթը կրպակից գնում են ոչ թե որքան հնարավոր է շատ ու որակյալ, համակողմանի տեղեկատվություն ստանալու, այլ ցանկալի, շատ հաճախ իրենց համոզմունքները հաստատող տեղեկատվություն ստանալու համար: Այսինքն՝ թերթերի ընթերցողների մի սովոր մասը հիմնականում արդեն իսկ կողմնորոշված քաղաքացիներն են:

Նախընտրական շրջանում կարելի է առանձնացնել տպագիր մամուլի մի քանի առանձնահատկություն: Մամուլի մի որոշակի հատված թաքնված իրականացնում է իշխանությունը կրող քաղաքական ուժերի, ավելի կոնկրետ և հաճախ՝ Հանրապետական կուսակցության քարոզչությունը: Առավել ակնհայտ դա դրսևորվում է «Հայոց աշխարհ» և «Իրավունք» պարբերականներում: Վերջինիս հստակ կողմնորոշումը պայմանավորված է ՍԻՄ նախագահ Հայկ Բաբուխանյանի՝ Հանրապետական կուսակցության համամասնական ցուցակում ընդգրկվելու հանգամանքով: Թե՛ մեկը և թե՛ մյուսն ավելի շատ զբաղվում են հակաքարոզչությամբ՝ քննադատելով ու բացասական որակումներ տալով մրցակիցների գրեթե բոլոր նախաձեռնություններին: Թերթերից մի քանիսը գրեթե նույն նկատառումներով գործում են Հայ ազգային կոնգրեսի քարոզչության տիրույթում: Դրանք են՝ «Հայկական ժամանակ», «Չորրորդ ինքնիշխանություն», մասամբ՝ «Ժամանակ» օրաթերթերը: Թե՛ մեկ, թե՛ մյուս կողմին սատարող պարբերականները, կարելի է ասել, շատ ավելի քարոզչական թուղիկների տպավորություն են թողնում:

Առանձին «դասակարգ» են իրենց անկախ համարող մի քանի պարբերականներ, որոնք ձեռագրով, հետապնդած նպատակներով խիստ նման են իրար: Խոսքը «Հրապարակ», «Ժողովուրդ», «Հայացք» պարբերականների մասին է, որոնք փաստացի վերածվել են անաղբյուր տեղեկատվության «լաբորատորիայի»: Սրանք քաղաքական հստակ կողմնորոշումներ չունեն, հիմնական խնդիրը ինտրիգի ապա-

հովումն է: Այս յուրահատկության շնորհիվ նրանք որոշակի լսարան ունեն, այդ իսկ պատճառով նաև հետաքրքրություն են ներկայացնում ընտրություններին մասնակցող բոլոր ուժերի համար: Թե որքանով այս պարբերականները հավասարակշռություն կպահպանեն բուն քարոզչության շրջանում, կերևա առաջիկայում, սակայն չի կարելի չնկատել, որ նրանց հիմնական թիրախը մեծամասնական ընտրակարգով մասնակցող թեկնածուներն են և նրանց հետ կապված տեղեկատվությունը:

Անկախների մեկ այլ «դասակարգ» են ներկայացնում «Հայաստանի Հանրապետություն», «Ազգ», «Առավոտ» և «168 ժամ» պարբերականները, որոնք փորձում են խաղալ ոչ միայն չափավոր օբյեկտիվության, այլև ընդգծված կոռեկտության սահմաններում: Առաջին երկուսն առայժմ լուսաբանում են հիմնականում ընտրությունների ընթացակարգային կողմը՝ ակնհայտորեն խուսափելով քարոզչությունից: Երկրորդների տեսադաշտը շատ ավելի լայն է, ընդգրկում է նաև ներկուսակցական ու միջկուսակցական հարաբերությունները, ընտրատարածքներում ու թեկնածուների շուրջ տեղի ունեցող գործընթացները: Սակայն, ի տարբերություն մյուսների՝ նրանք համեմատաբար ավելի խորքային մոտեցում են ցուցաբերում: Հատկանշական է, որ այս երկու պարբերականների ներկայացուցիչները, մի դեպքում՝ առանցքային լրագրողը, երկրորդի դեպքում՝ խմբագիրը, առաջադրվել են ընտրություններում և իրենց գործունեությունը խմբագրություններում կատարել են՝ թերթերին ազատ գործելու հնարավորություն թողնելով: Կոռեկտության սկզբունքը փորձում են պահպանել նաև «Երկիր» և «Օրակարգ» պարբերականները, սակայն նրանք ունեն քաղաքական նախասիրություններ ու քարոզչական առաջնայնություններ. առաջինի դեպքում՝ ընդգծված կերպով Հայ հեղափոխական դաշնակցությունն է, երկրորդի դեպքում՝ թաքնված՝ «Բարգավաճ Հայաստան» կուսակցությունը:

Այս ընտրություններում նկատելի է տպագիր մամուլը տեղեկատվական խայծերի համար օգտագործելու՝ ընտրապայքարին մասնակցող քաղաքական ուժերի միտումը: Դա դրսևորվել է առայժմ մեծամասնական ընտրատարածքներում թեկնածուներին առաջադրման և համամասնական սկզբունքի կազմերի հստակեցման, ինչպես նաև հրապարակվող պատվիրված սոցիալականների միջոցով:

Սակայն, դրան զուգահեռ դեռևս նկատելի չէ մամուլը կոմպրոմատային պատերազմների դաշտի վերածելու՝ նախկինում գրեթե մշտապես արձանագրվող իրողությունը: Այնուամենայնիվ, փորձարկումների, հասարակական տրամադրությունների շոշափմանն ուղղված այս հնարքների կիրառումն է նաև պատճառներից մեկը, որ ի տարբերություն նախորդ ընտրությունների՝ այս անգամ տեղեկատվական աղբյուրներին հղում չպարունակող լուրերը թերթերում սկսել են գերակշռել, և որպես կանոն՝ դրանք շատ ավելի մեծ պահանջարկ են վայելում, որովհետև հիմնականում մեծ կամ փոքր սենսացիաներ են պարունակում:

Սա, իհարկե, թերթերն ավելի շատ բամբասանքների տարածման միջոցների է վերածում: Սակայն փաստը, որ տեղ գտնող նմանատիպ

լուրերում նշվող հանգամանքները հաճախ իրականություն են դառնում, թույլ է տալիս ասել, որ դրանք մեծամասամբ նպատակային կերպով շրջանառության մեջ դրվող տեղեկություններ են:

Պարբերականների այս «ձեռագիրը» պայմանավորված է նաև կուսակցական պաշտոնական լրահոսի գրեթե բացարձակ բացակայությամբ: Այս բացը լրագրողները փորձում են փոխլրացնել սեփական աղբյուրներից ճշտումներ անելով: Դա է պատճառը, որ կուսակցականների հետ անհատական զրույցներն ու հարցազրույցները, դրանց վրա արվող ընդհանրացումները, մեկնաբանությունները դարձել են խիստ տարածված: Դրանից, սակայն, ոչ թե տպագիր ՁԼՄ-ները կամ էլ ընթերցողներն են տուժում, այլ՝ ընտրություններին մասնակցող կուսակցությունները, որոնք այդպիսով չեն կարողանում վերահսկելի տեղեկատվական հոսքեր ապահովել և հաճախ ընկնում են անհեթեթ վիճակների մեջ ու փորձում խնդիրները հարթել քիչ տպավորություն թողնող ու անհամոզիչ բացատրություններով:

Այս ամենը երբեմն թույլ չի տալիս երկրորդականը զատել առաջնայինից, երբեմն էլ առանցքային ընտրական հետաքրքրություն ներկայացնող որոշ թեմաներ դուրս են մնում պարբերականների ուշադրությունից: Մասնավորապես՝ այդպես էլ լուրջ մասնագիտական վերլուծությունների չենթարկվեցին քաղաքական ուժերի նախընտրական լոզունգները: Ներկայացված ընտրացուցակները, որոնց առաջին 20-յակները կարելի է ինչ-որ տեղ սովորալի կամ պոտենցիալ կառավարությունների կազմեր համարել, կադրային պոտենցիալի գնահատման առումով դուրս մնացին լրատվամիջոցների ուշադրությունից հենց մակերեսային անդրադարձերի պատճառով:

Միանգամայն անտեսվել է քաղաքական ուժերի գաղափարական պոտենցիալի, ծրագրային մոտեցումների տիրույթը: Գրեթե ոչ մի լրագրողական հետազոտություն, վերլուծություն չի ներկայացվել այն մասին, թե որքանով են ընտրություններին մասնակցող, ներկայիս խորհրդարանում գործող կուսակցությունները հավատարիմ մնացել իրենց նախընտրական ծրագրերին, եղել հետևողական, ինչը նաև ընթերցողներին կողմնորոշվելու հնարավորություն կտար: Այս առումով ներկայիս մամուլը ավելի շատ մակերեսային, ֆորմալ ընկալման մակարդակով է մոտենում ընտրություններին:

Հեռուստաընկերությունների անաչառ «կողմնակալությունը»

Ընտրարշավի անցած ընթացքի քիչ թե շատ հանդարտությունը նաև հայաստանյան հեռուստաընկերությունների իրականացրած տեղեկատվական-քարոզչական քաղաքականության հետևանք էր: Մեծ հաշվով, լուրջ էքսցեսներ չեղան. հեռուստաընկերությունները, հիմնականում պահպանելով սահմանված կանոնները, ընտրություններին մասնակցող քաղաքական ուժերին քարոզչության համար գրեթե հավասարաչափ եթերաժամանակ տրամադրեցին: Թե վերջիններս որքանով կարողացան այս ռեսուրսն օգտագործել՝ ոչ այնքան կոնկրետ հեռուստաընկերություններից էր կախված, որքան քաղաքական ուժերի ֆինանսական ու ստեղծագործական հնարավորություններից:

Ընտրություններին մասնակցող հետնապահ քաղաքական ուժերը՝ ՀԿԿ-ն, ՀԴԿ-ն և «Միավորված հայերը», ի տարբերություն մյուսների, օգտվեցին միայն օրենքով իրենց հասանելի քաղաքական գովազդի անվճար եթերաժամանակից՝ դա հիմնականում պայմանավորելով ունեցած սուղ միջոցներով:

Ի տարբերություն նախորդ համապետական ընտրությունների, որոնց ժամանակ հեռուստաընկերություններն առաջնորդվում էին հիմնականում բացառման կամ հստակ տարբերակման սկզբունքով, ինչով անհավասար պայմաններ էին ստեղծում մրցակցության համար, այս անգամ գործում էին նախապատվության սկզբունքով: Այն քաղաքական ուժերը՝ ԲՀԿ, ՀՅԴ, որպես իշխանություն՝ ՀԿԿ-ն, որոնք իրենց ուղղակի կամ անուղղակի ազդեցության ներքո ունեին գործող հեռուստաընկերություններ՝ համապատասխանաբար «Կենտրոն», «Երկիր Մեդիա», Հանրային հեռուստաընկերություն, դրանցով թե՛ ծավալային և թե՛ բովանդակային առումով մի փոքր ավելի լավ ներկայացվեցին:

Նկատելի էր այս ուժերին ավելի համակողմանի «մատուցելու» ձգտումը, որը, սակայն, ընդհանուր պատկերի մեջ այնքան էլ ընդգծված չէր: Չնայած դրան՝ Հանրապետական կուսակցության կողմից իրականացված՝ ՀՀ նախագահի մարզային աշխատանքային հանդիպումները կուսակցական ընտրարշավային այցելությունների հետ համատեղելը ՀՀԿ-ին ավելի շատ ժամանակ տրամադրելու հնարավորություն էր տալիս, որովհետև նախընտրական բնույթի հանդիպումները ևս ՀՀ նախագահին էր միանձնյա անցկացնում: Իսկ դա բավականին նուրբ մշակված, թաքնված քարոզչություն էր: Նույնը կարելի էր ասել նաև «Գագիկ Ծառուկյան» հիմնադրամի՝ հատկապես գյուղատնտեսական նշանակության բարեգործական ակցիաների վերաբերյալ անդրադարձերի մասին:

Չնայած ԲՀԿ-ն հայտարարում է, որ այդ հիմնադրամի հետ կապ չունի, սակայն դա ընդամենը կուսակցության կողմից բարեգործությանը չզբաղվելու օրենսդրական արգելքի ֆորմալ կողմը պահելու նպատակ է հետապնդում: Բոլոր այդ ակցիաներն ուղղակիորեն կապվում են ԲՀԿ-ի հետ թեկուզ այն պատճառով, որ հիմնադրամի ղեկա-

վարն այդ կուսակցության նախագահն է, որը ևս անձամբ է իրականացնում ԲՀԿ-ի քարոզարշավն ու հանրային հանդիպումները:

Հեռուստաընկերությունների գործունեության ամենադրական կողմերից մեկն այն էր, որ զերծ էին մնում հակաքարոզչությունից: Եթերը զգալիորեն բացվել էր ընդդիմադիր ուժերի համար, որոնք բավականաչափ հնարավորություն ունեին ոչ լրատվական թողարկումների կամ քաղաքական գովազդների, այսինքն՝ հեռուստատեսային այլ ձևաչափերով հաղորդումներին մասնակցության միջոցով հանրությանը ներկայացնելու իրենց մոտեցումներն ու ծրագրերը տարբեր հարցերի վերաբերյալ: Միաժամանակ պահպանելով կոռեկտության չգրված օրենքները՝ հեռուստաընկերություններն իրենք էին ձգտում զերծ մնալ բացասական երանգավորում, որակումներ, սուր քննադատություն պարունակող մտքերից ու ձևակերպումներից՝ կենտրոնանալով զուտ փաստերի, բայց հատկապես նախընտրական ելույթներում հնչած մտքերի վրա: Այսպիսով նրանք զերծ էին մնում ընտրություններին մասնակցող ուժերի վերաբերյալ ուղղակի ձևով հստակ բացասական կարծիք ձևավորելուց՝ հնարավորություն տալով ընտրողին սեփական դատողությունները կատարել:

Եվ չնայած այս դրական տեղաշարժին՝ հեռուստաընկերությունների գործունեությունն առանձնացավ նաև բացասական երանգներով:

1. Էլեկտրոնային լրատվամիջոցները հերթական անգամ չկարողացան դառնալ քաղաքական երկխոսությունների հարթակ և նախաձեռնող: Չհաշված որոշ բացառություններ՝ չփորձեցին ձևավորել քաղաքակիրթ բանավեճի մշակույթ: Այս ընտրություններին ևս եթերից բացակայում էին բանավեճերը, որը երկու պատճառ ուներ: Մի դեպքում քաղաքական ուժերը, մեծամասնական ընտրակարգով ընտրություններին մասնակցող անհատներն իրենք էին խուսափում բանավեճից, թեև ընտրարշավի մեկնարկին հատկապես տրամագծորեն հակառակ ճամբարներում գտնվող ՀՀԿ-ի ու ՀԱԿ-ի ներկայացուցիչները միմյանց բանավեճի ձեռնոցներ էին նետում: Դրանցից, սակայն, կայացավ ընդամենը մեկը՝ Երևանի թիվ 2 ընտրատարածքում առաջադրված երկու թեկնածուները՝ Սամվել Ֆարմանյանը և Վլադիմիր Կարապետյանը, հրապարակային բանավեճի մեջ մտան «Արմնյուզ» հ/ը եթերով: Ու չնայած այն բավականին հեռու էր քաղաքակիրթ բանավեճ համարվելուց, սակայն գոնե փորձ էր: Մինչդեռ բանավեճի մյուս նախաձեռնությունները տապալվեցին իշխանության օլիգարխ թեկնածուների կողմից, որոնք պարզապես հրաժարվեցին իրենց տված նախնական համաձայնություններից:

Հետաքրքրականն այն էր, սակայն, որ բանավեճ նախաձեռնելու ցանկություն չհայտնեցին ընտրություններին մասնակցող քաղաքական ուժերից և ոչ մեկը՝ բացառությամբ, թերևս, ՀՅԴ-ի: Իշխող Հանրապետական կուսակցությունն առհասարակ հենց սկզբից որդեգրեց բանավեճերից հրաժարվելու քաղաքական կեցվածք, չնայած իրենց հավատալու պատճառները ներկայացնելու համար դրանից լավ ձևաչափ չէր կարող լինել: Իրականում սա պատասխանատվությունից խուսափելու, ընտրողների առջև հաշվետու չլինելու բացորոշ պահվածք էր:

Այուս դեպքում հեռուստաընկերություններն իրենք նախաձեռնող չեղան: Բացառությամբ «Երկիր Մեդիա», «Արմնյուզ» և ինչ-որ չափով նաև «Կենտրոն» հեռուստաընկերությունների՝ մնացածները բանավիճային հաղորդաշարի որևէ նոր ձեռաչափ չստեղծեցին: Դրանց առկայության դեպքում քաղաքական ուժերը գուցե պարտադրված կլինեին մասնակցելու հրավիրվող բանավեճերին՝ թեկուզ մյուսներից ետ չմնալու համար:

2. Ոչ հեռուստատեսությամբ եթեր գնացող քաղաքական գովազդի, ոչ էլ որևէ այլ ձևաչափով քաղաքական ուժերի նախընտրական ծրագրերը չհանրայնացվեցին: Դրանում թերացան թե՛ կուսակցությունները, թե՛ հեռուստաընկերությունները: Լրատվական թողարկումներում ուշադրությունը կենտրոնացած էր հանրային հանդիպումների և ելույթների վրա, որոնք շատ բան չէին կարող տալ՝ թեկուզ ընդհանրական ու որոշ դեպքերում զգացմունքային լինելու պատճառով: Հեռուստաընկերությունները դա կարող էին ապահովել հենց բանավիճային հաղորդաշարերի միջոցով, որոնք, ինչպես նշեցինք, պարզապես բացակայում էին եթերից:

Արդյունքում ընտրողը հայրենի հեռուստաեթերից հասցրեց միայն իմանալ, թե որ կուսակցությունը տվյալ օրը որ մարզում, որ քաղաքում է հանդիպումներ ունեցել և մոտավորապես ինչի մասին է խոսել: Եվ քանի որ բոլորը հիմնականում նույն տոնայնությամբ նույն բաների մասին էին խոսում, միայն հեռուստաեթերին հետևելով՝ ընտրողը կողմնորոշվելու գրեթե ոչ մի հնարավորություն չունեցավ, մասնավորապես նկատի առնենք, որ քաղաքական ուժերն իրենք էլ շեշտադրումը կատարում էին ավելի շատ վճռական, քան համոզիչ երևալու վրա: Այս ընդհանուր մոտեցումը թույլ չտվեց հեռուստաընկերություններին փորձել նպաստել նախընտրական ծրագրերի նկատմամբ հանրային պահանջարկի ձևավորմանը:

3. Երկու հեռուստաընկերություններ՝ «Արմնյուզը» և «Շանթը», առանձնացան սոցիալական հետազոտություններ պատվիրելով ու դրանց արդյունքները հրապարակելով: Արտաքուստ դա արվում էր լրիվ անմեղ՝ հանրային տրամադրությունների դինամիկան ներկայացնելու նպատակով: Սակայն հանրությանն այդպես էլ անհայտ մնաց, թե բավականին սուղ միջոցներ ունեցող այս հեռուստաընկերություններն ինչպես կարողացան նման թանկարժեք հետազոտություններ պատվիրել:

Հաշվի առնելով նաև ընտրություններին մասնակցող քաղաքական ուժերի՝ ներկայացված վարկանիշների խիստ կասկածելիությունը, հանրային տրամադրությունները և վարկանիշները բնորոշող հիմնական տվյալների որոշ անհամատեղելիությունը՝ հեռուստաընկերությունների այս նախաձեռնությունն ավելի շատ արդյունքների օբյեկտիվության հետ կապված կասկածներ առաջացրեց, հատկապես երբ պարզ դարձավ, որ միջազգային քիչ թե շատ հեղինակավոր սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոններն իրենց այս հարցումներն արել էին տեղական մասնագիտացված, բայց հեղինակազրկված կազմակերպությունների ու սոցիոլոգների միջոցով:

Հեռուստաընկերությունների միջոցով նման հարցումների անցկացումը պարզապես օբյեկտիվության պատրանք ստեղծելու նպատակ էր հետապնդում՝ նրանց դարձնելով ընտրողներին դեպի ՀՀ-ն տրամադրելու քարոզչական գործիք: Սա աշխատանք էր ոչ թե հանրային գիտակցության, այլ՝ ենթագիտակցության հետ: Թեև իրենց լրատվական քաղաքականությամբ այս հեռուստաընկերություններն ընդգծված անկողմնակալություն էին հանդես բերում, սակայն ընտրողներին սկսեցին կողմնորոշել քաղաքական տեխնոլոգիաների՝ տվյալ դեպքում սոցիալարցումների միջոցով: Սա, իհարկե, քարոզչության բոլորովին այլ, ավելի պրոֆեսիոնալ մակարդակ է: Թե որքանով է բարոյական ու որքանով է տեղավորվում հեռուստաընկերությունների գործառույթների ու առաքելության համատեքստում, քննարկելու հարց է:

Մամուլի քարոզարշավը կամ քարոզարշավի մամուլը

2012-ի խորհրդարանական ընտրությունները մամուլի համար տարբերվեցին առաջին հերթին նրանով, որ վերջինս ուղղակիորեն սկսեց մասնակցել ընտրությանը: Մի քանի լրագրողներ՝ հիմնականում հենց տպագիր մամուլի դաշտից, ընտրություններին մասնակցելու հայտ ներկայացրին՝ մի մասը համամասնական, մյուս մասը՝ մեծամասնական ընտրակարգով: Այս հանգամանքը, սակայն, մեծ ազդեցություն չունեցավ ընտրարշավում մամուլի կողմնորոշումների կամ լուսաբանումների բնույթի վրա, որովհետև ի սկզբանե պարզ դարձավ, որ նրանց նկատմամբ լրագրողական համքարության ուղղորդված աջակցությունը մամուլի միջոցով չի դրսևորվելու:

Ընդհանրապես ընտրություններին լրագրողների՝ հենց լրագրողի իմիջով մասնակցությունը մասնագիտական էթիկայի հետ կապված որոշակի հիմնախնդիրներ հարուցեց, որոնք դեռ վերլուծության պետք է ենթարկվեն: Օրինակ՝ որքանով է ճիշտ լրագրողի՝ պատգամավորության թեկնածու առաջադրման դեպքում նրա մասնագիտական գործունեության շարունակումը ընտրարշավի ընթացքում, արդյոք դա նրան մրցակցային որոշակի առավելությամբ չի օժտում, կամ հասարակական դիրքը մասնավոր շահերին ծառայեցնելու հնարավորություն չի ընձեռում: Երբ պարբերական մամուլը դիտարկում ենք քարոզչության գործառույթի պրիզմայով, լրագրողական օբյեկտիվության պահպանման խնդիրն առհասարակ ավելորդ է դառնում:

Բայցևայնպես, լրագրող-թեկնածուների առկայությունը ընտրապայքարում որոշակի ինտրիգ մտցրեց: Ի տարբերություն համամասնական ընտրակարգի կամ քաղաքական ուժերի մրցակցության՝ մեծամասնական ընտրակարգի նկատմամբ այս անգամ մամուլն այդքան էլ բժախնդիր մոտեցում չէր ցուցաբերում: Մի կողմից դա պայմանավորված էր այս դաշտում ընտրարշավի համեմատաբար կոռեկտ ընթացքով՝ չհաշված ընտրարշավի սկզբում արձանագրված բռնությունների երկու-երեք դեպքերը թեկնածուների կամ նրանց մերժավորների նկատմամբ, որոնք լայնորեն լուսաբանվեցին մամուլում: Մեծամասնական ընտրակարգում հիմնական ինտրիգն ապահովեց հենց լրագրող-թեկնածուների ազդեցիվ քարոզարշավը, որը հիմնականում պտտվում էր բանավեճերի հրավիրման, դրանցից մրցակիցների հրաժարվելու տրագիկոմեդիկ դրվագների շուրջ: Սակայն, ընդհանուր առմամբ, նկատելի էր, որ մամուլը մեծամասնական ընտրակարգը որոշակիորեն առանձնացրել էր ընդհանուր քաղաքական մթնոլորտից և առանձնապես ցանկություն չունեցավ խորանալու առանձին ընտրատարածքների ներքին խոհանոցների մեջ: Այնպիսի տպավորություն էր, կարծես խոսքը ոչ թե համապետական ընտրությունների մասին է, այլ տեղական ինքնակառավարման մարմինների:

Բուն ընտրարշավը մամուլում լուսաբանվեց՝ ելնելով քաղաքական նախասիրություններից ու հակվածություններից, այսինքն՝ այնքանով, որքանով անհրաժեշտ էր այս կամ այն կուսակցության կամ դաշինքի

քարոզչության իրականացման համար: Այսուհանդերձ, ընտրարշավի ընթացքում ընտրախախտումների դեմ միջկուսակցական շտաբի ձևավորման ու դրանից ածանցյալ երևույթների ու զարգացումների ընդհանուր ֆոնին մամուլում արձանագրվեցին համարժեք վերափոխումներ: Ողջ մամուլը, կարելի է ասել, սկսեց տեղավորվել ստեղծված ԲՀԿ-ՀՅԴ-ՀԱԿ տանդեմի աջ ու ձախ կողմերում: Եվ մամուլը գրեթե ամբողջությամբ մտավ քաղաքական այս վերադասավորումների շուրջ, դրանից բխող ինտրիգների հյուսման ու հրահրման, փոխադարձ պրովոկացիաների լաբիրինթոս՝ հիմնական շեշտադրումները տեղափոխելով կեղծ ու իրական ընդդիմությունների ու մերկացումների հանրածանոթ ու ոչինչ չտվող հարթություն: Փոխվեցին հակաքարոզչության թիրախները: Անգամ այն ուժերը, որոնք նախկինում ենթարկվում էին որոշ թերթերի սուր քննադատությանը, վերջիններս կողմից սկսեցին ավելի լոյալ վերաբերմունքի արժանանալ: Եվ այս իրողությունը հստակ ցույց տվեց, թե մամուլը որքան մեծ կախվածության մեջ է քաղաքական շրջանակներից:

Մամուլն ավելի ընկալունակ էր ընտրարշավին հարող, իրենց մեջ անձնական, խմբակային կամ քաղաքական ինտրիգներ պարունակող երևույթների նկատմամբ, քան ընտրողների համար շատ ավելի լուրջ նշանակություն ունեցող խնդիրների, մասնավորապես՝ ընտրարշավի բովանդակության, կուսակցությունների ու թեկնածուների ծրագրերի, նրանց անցած ճանապարհի, խոստումների իրատեսականության, մարտավարությունների: Այդպես էլ ողջ քարոզարշավի ժամանակ ըննության չառնվեց հարցը, թե ժամկետը սպառող խորհրդարանում ներկայացված այն ուժերը, որոնք նորից են ընտրություններին մասնակցում, որքանով են իրենց հնարավորությունների սահմաններում կարողացել իրականացնել նախկինում ներկայացրած ծրագրերը, որքանով են հավատարիմ մնացել դրանց գաղափարաբանությանն ու դրույթներին: Մինչդեռ նման դիտարկումներն ու վերլուծությունները կարող էին էապես ազդել ընտրողների կողմնորոշման և այս կամ այն ուժի նկատմամբ իրենց վերաբերմունքը ճշտելու վրա:

Չնայած բոլոր քաղաքական ուժերն էլ ներկայացել էին սեփական ծրագրերով՝ քարոզարշավի ընթացքում մամուլն առհասարակ դրանց չանդրադարձավ: Բացառություն էր, թերևս, «Երկիր» օրաթերթը, որը երկու-երեք շաբաթ գրեթե ամեն օր կատարում էր ծրագրերի թեմատիկ հպանցիկ համեմատական դիտարկում, որը, սակայն, շատ ավելի արվում էր ՀՅԴ-ի ծրագրի առավելություններն ընդգծելու նպատակով: Բոլոր դեպքերում, որքան էլ դա «Երկիրի» քարոզչական քաղաքականության մաս էր կազմում, գոնե միջանկյալ հնարավորություն էր տալիս ծանոթանալու այս կամ այն ոլորտի հետ կապված՝ կուսակցությունների մոտեցումներին, այն դեպքում, երբ այդ ծրագրերը մամուլում չհրապարակվեցին:

Նկատելի էր, սակայն, մամուլի առանձնահատուկ վերաբերմունքը պատգամավորության թեկնածուների հրապարակած գույքի և եկամուտների հայտարարագրերի նկատմամբ, մի բան, որ նախկինում երբեք նման աժիոտաժ չէր առաջացրել: Դա պայմանավորված էր այն հանգամանքով, որ, ի տարբերություն նախկինի, այս անգամ

հանրային ուշադրության կենտրոնում առավել շատ գտնվող թեկնածուներն առանձնապես ջանք չէին գործադրել թաքցնելու ունեցվածքը: Եվ չնայած փաստերի արձանագրմանը՝ ընդհանուր առմամբ ներկայացված տվյալները մամուլի կողմից խորքային վերլուծությունների չենթարկվեցին: Բացառիկ էին այն դեպքերը, երբ լրատվամիջոցները փորձեցին պարզել առանձին թեկնածուների ներկայացրած՝ աներևակայելի չափերի հասնող եկամուտների ու գույքի ծագման աղբյուրները, այն դեպքում, երբ նրանցից շատերը պետական պաշտոնյաներ էին և, ըստ տրամաբանության ու իրավական սահմանափակումների, նման կարողությունների չէին կարող տիրապետել: Մամուլի նման կրավորական վերաբերմունքը հանրային գիտակցության մեջ ամրապնդում է այդ ամենն իբրև օրինաչափություն ընդունելու մտայնությունը:

Այս ընթացքում մամուլի ուշադրության կենտրոնում էր նաև ընտրախախտումների հնարավորության, ընտրությունների արդյունքների հնարավոր կեղծման թեման, որը հիմնականում սահմանափակվում էր ընտրակաշառքների բաժանման մասին ահազանգերի և ընտրացուցակներում տեղ գտնող անճշտությունների մասին առանձին հրապարակումներով: Բացի այն, որ ընտրակաշառքների մասին ահազանգերը, դրանց հետ կապված մեկնաբանությունները սովորաբար հրապարակվում էին առանց կոնկրետ փաստերի, ինչը առնվազն կասկածի տակ էր դնում տեղեկատվության արժանահավատությունը, ցուցակներում անճշտությունների մասին հրապարակումները եւս խիստ անհամաչափ էին այն պատկերին, որ ներկայացնում էին այսպես կոչված ընդդիմադիր կամ չեզոք մամուլի ներկայացուցիչները, որոնց հակադրվում էին իշխանության մատուցներում գործող թերթերն այս խնդիրների նկատմամբ իրենց անբնական, կեղծ անտարբերությամբ, դրանց մասին չխոսելու անթաքույց կեցվածքով:

Խնդիրը ցուցակներում առկա վիճակի չափազանցության մեջ չէ, իհարկե, այլ տեղեկատվության և դրանց աղբյուրների սակավության: Երբ հարցը կրկին տեղափոխում ենք հայաստանյան ներկայիս մամուլի համար ամենաբնական վիճակի՝ քարոզչության, այն էլ՝ նախընտրական քարոզչության հարթություն, պարզ է դառնում, որ ներկայացվող փաստերն իսկապես քիչ էին կամ անհամոզիչ՝ հրապարակված ցուցակների և ընտրողների իրական թվի ահռելի տարբերությունը հիմնավորված ներկայացնելու համար: Եվ դրա պատճառով իշխանությունը կարողացավ մանևրելով խուսափել լուրջ բացահայտումներից:

Այնպես որ, չնայած այն հանգամանքին, որ Հայաստանում հրապարակախոսական, վերլուծական միտքը դեռևս մամուլում է կարողանում իրացվել, զուտ ընտրական գործընթացի կտրվածքով մամուլը դուրս չեկավ այն մակերեսայնության ու ինտրիգայնության մակարդակից, որում գտնվում էր ընտրարշավի մեկնարկին:

Նախընտրական քարոզչության վիրտուալ երեսը

Ընտրություններին մասնակցող քաղաքական 9 ուժերից 7-ն ունեն պաշտոնական կայքէջեր, որոնք ընտրություններին ընդառաջ հիմնականում թարմացվել են թե՛ արտաքննապես և թե՛ ինչ-որ չափով բովանդակային առումով: Սակայն նրանց ընդամենը մի մասն է, որ պաշտոնական կայքէջերը փորձել է օգտագործել քարոզչական նպատակներով: Այս իմաստով աչքի են ընկնում հատկապես «Ժառանգությունը» և Հայ ազգային կոնգրեսը, որոնց կայքէջեր այցելող ընտրողները կարող են գրեթե ամբողջական պատկերացում կազմել թե՛ այս ուժերի նախընտրական ծրագրի, թե՛ ներկայացրած թեկնածուների և թե՛ առհասարակ ընտրարշավի ընթացքի վերաբերյալ:

ԲՀԿ-ն և ՕԵԿ-ն այս ռեսուրսը մասնակիորեն են օգտագործել՝ կայքերում զետեղելով միայն քարոզարշավին առնչվող ամենահիմնական ատրիբուտները: Չնայած իրականացրած մասշտաբային և շատ էֆեկտիվ քարոզարշավին՝ ՀՅԴ-ի պաշտոնական կայքէջը գրեթե չի արտացոլել այդ ամենը: Առհասարակ, չնայած առանձին վերցրած կուսակցականների կողմից ինտերնետային, ցանցային ռեսուրսների այս կամ այն չափով կիրառմանը՝ ՀՅԴ-ն վիրտուալ գործիքակազմն օգտագործելու իմաստով չափից դուրս պահպանողական է եղել: Նույնը կարելի է ասել նաև ՀՀԿ-ի վերաբերյալ: Վերջինիս առանձնահատկությունն այն է, սակայն, որ կուսակցության պաշտոնական կայքէջն օգտագործվում է նաև թաքնված քարոզչության համար: Այստեղ ոչ միայն զուտ կուսակցական, այլև անհասկանալիորեն երկրի նախագահին կամ վարչապետին առնչվող պաշտոնական լրահոսն է զետեղվում: Ի դեպ, այս մոտեցումն ընկած էր նաև ՀՀԿ-ի նախընտրական քարոզարշավի կառուցվածքի և մեթոդաբանության հիմքում:

Մեծ հաշվով, սակայն, այցելությունների մասով կուսակցությունների պաշտոնական կայքերն այդքան էլ հետաքրքրություն չեն ներկայացնում: Կուսակցությունների նկատմամբ հետաքրքրությունն ավելի մեծ է սոցիալական ցանցերում ու տարատեսակ վիրտուալ ֆորումներում: Խնդիրն այն է, սակայն, որ սոցցանցերում ներգրավված կոնտինգենտը կազմում են հասարակության առավել քաղաքականացված ու քաղաքացիականացված և, ըստ էության, իրենց կայուն համոզմունքներն ունեցող անհատները, և զուտ էֆեկտիվության տեսանկյունից այս ճակատում քաղաքական ուժերի համար քարոզչության իրականացումը լուրջ ազդեցություն չէր կարող ունենալ, ինչով և բացատրվում է վիրտուալ մեդիաաշխարհում նրանց ոչ նախաձեռնողականությունն ու նկատելի պասիվությունը:

Գուցե դա է պատճառը, որ միկրոբլոգները, Facebook-ը ընտրարշավի ընթացքում այդպես էլ քարոզչության իրականացման լայնամասշտաբ հարթակի չվերածվեցին, կուսակցությունները ջանք չգործադրեցին ցանցերում ձևավորելու իրենց խմբը: Ինտերնետը և հատկապես ցանցերն ավելի շատ օգտագործվում էին քաղաքական ուժերի առանձին ներկայացուցիչների կողմից՝ որպես կուսակցությունների գործո-

ղությունների, կայացրած քաղաքական որոշումների պատճառները, հիմնավորվածությունը հրապարակային-անհատական կոնտակտների միջոցով ներկայացնելու, բացատրելու, պաշտպանելու լավագույն հարթակ:

Հետևաբար, որքանով կուսակցությունների առանձին ներկայացուցիչներ ճանաչելի ու ազդեցիկ են ցանցային հաղորդակցության միջավայրում, այնքանով ներկայանալի է տվյալ կուսակցությունը: Այս իմաստով վիրտուալ հաղորդակցության հնարավորությունները լավագույնս օգտագործել են «Ժառանգություն»-ը և «ՀԱԿ»-ը՝ իրենց ֆեյսբուքյան համայնքների, համախոհների, մոլեռանդների բազմությամբ, որոնք, ունենալով որոշակի աշխարհայացքային ընդհանրություններ և քաղաքական հայացքների տարբերություններ, երբեմն իրենց դիպուկ մեկնաբանություններով, սուր քննարկումներով կարողացել են հետաքրքիր ներկայանակ ստեղծել:

Ի տարբերություն կուսակցությունների՝ ցանցային ռեսուրսներից առավելապես օգտվել են մեծամասնական ընտրակարգով առաջադրված թեկնածուները՝ ստեղծելով իրենց անձնական-քարոզչական էջերը և դրանք փորձելով ծառայեցնել իրենց իմիջի ձևավորմանը: Հատկապես այժի էին ընկնում Սաթիկ Սեյրանյանի, Սամվել Ֆարմանյանի, Վլադիմիր Կարապետյանի, Գոհար Վեգիլյանի, Վահան Կարապետյանի, Գարեգին Նուշիկյանի և մի քանի այլ թեկնածուների՝ PR տեսանկյունից հետաքրքրաշարժ էջերը:

Վիրտուալ մեդիան լավագույնս օգտագործել են այն անհատները, ովքեր, փաստորեն, հասկանում էին բազմաձև տեղեկատվության և դրա փոխանակման այլընտրանքային միջոցների կարևորությունը հանրային գիտակցության ուղղորդման, մանիպուլյացիաների առումով: Երբեմն, իհարկե, դա հանգեցնում էր չափի զգացողության կորստի, ինչպես, օրինակ, Սամվել Ֆարմանյանի և նրա գերակտիվ թիմակիցների պարագայում: Բայց որքան անհասկանալի էր քաղաքական ուժերի նկատելի անտարբերությունը ցանցերի ռեսուրսների նկատմամբ, նույնքան էլ չափազանցված էր մեծամասնական թեկնածուների նման ակտիվությունը՝ հաշվի առնելով, որ այս միջավայրում նրանք կարող էին աշխատել միայն իրենց պոտենցիալ ընտրազանգվածի շատ փոքր մասի հետ:

Այս ամենով հանդերձ՝ քարոզչության տեսանկյունից հայաստանյան վիրտուալ իրականությունը դրսևորվեց նաև իր բացասական կողմերով: Նախ՝ այդպես էլ որևէ քաղաքական ուժ կամ առանձին թեկնածու չկարողացավ օգտագործել ցանցային հաղորդակցության տիրույթի մոբիլիզացիոն պոտենցիալը, որի մանիպուլյատիվ էֆեկտը բազմապատիկ ավելի մեծ կարող էր լինել:

Հաղորդակցությունը դուրս չեկավ տեղեկատվության փոխանակման պարզունակ մակարդակից և չվերածվեց որոշակի զաղափարների շուրջ համախմբումների: Իրականում, սակայն, դրա անհրաժեշտությունն առկա էր առնվազն ընտրակեղծիքների դեմ համահասարակական պայքար նախաձեռնելու մասով՝ հաշվի առնելով ընտրացուցակներում առկա անճշտությունների քանակը, որոնք բացահայտելու համար անհրաժեշտ էր գոնե ակտիվ քաղաքացիների կոնսոլիդացված

աշխատանք հենց ընտրացուցակների հետ, ինչպես նաև՝ այս հարցի քաղաքականացումը:

Հայաստանյան հասարակական-քաղաքական հարաբերություններում քաղաքակիրթ երկխոսության և բանավեճի անտիմշակույթն իր ողջ շուքով դրսևորվեց հենց վիրտուալ հաղորդակցության տարածքում՝ որոշ դեպքերում հանգելով ընդհուպ գոեհիկ դրսևորումների: Քաղաքական հարաբերությունների անձնավորված երանգավորումները, վիրավորական արտահայտություններով ուղեկցումները, անհանդուրժողականության տարրերն ու շփումներում երբեմն փոխադարձ տարրական հարգանքի բացակայությունը ֆեյսբուքյան իրականությանը բնորոշ երևույթներ են, որոնք ավելի խորն արտահայտվեցին այս նախընտրական արշավի ընթացքում:

Սկզբից դա հիմնականում ընթանում էր ՀՀԿ-ԲՀԿ երիտասարդ քաղաքական գործիչների «սրամտությունների» դաշտում, երբ օրինակ, ՀՀԿ քաղխորհրդի անդամ, ՀՀ ԿԳ նախարար Արմեն Աշոտյանը և ԲՀԿ-ական պատգամավոր Վահե Էնֆիաջյանը փորձում էին իրար սևացնելու գործում միմյանց գերազանցել հետաքրքիր ձևակերպումներով, իսկ հետագայում էստաֆետը հանձնեցին նույն ընտրատարածքում մրցակցող Սամվել Ֆարմանյանին և Վլադիմիր Կարապետյանին, որոնք փորձեցին չխախտել կոռեկտության սահմանները: Ավելի ուշ դա տեղավորվեց նաև այսպես կոչված հակաժառանգական տիրույթ, երբ այս կուսակցությունը դուրս եկավ ընտրակեղծիքների դեմ պայքարի միջկուսակցական շտաբից և իր դեմ տրամադրեց որոշակի համոզումներ եւ կուսակցությունից հակառակ սպասելիքներ ունեցող շրջանակների հսկայական զանգվածի:

Վիրտուալ մեդիայի հնարավորություններն անսպառ են հատկապես այն պատճառով, որ այստեղ տեղեկատվության պատասխանատվության խնդիրը խորքային չէ, իսկ ինֆորմացիայի աղբյուրների անհասցեականության շահագործումը հնարավոր է լինում դարձնել պրովոկատիվ մանիպուլյացիաների գործիք: «Ռեզնում» գործակալության կողմից հրապարակված տեղեկատվական խայծը՝ «Ժառանգություն» կուսակցության լիդեր Րաֆֆի Հովհաննիսյանի և «Ազատ դեմոկրատներ» կուսակցության ղեկավար Իսախանյանի Բոքոբեյանի՝ Մեծ Բրիտանիայում թուրք դիվանագետների հետ հանդիպման և ինչ-որ սեպարատ պայմանավորվածություններ ձեռք բերելու մասին, հենց այդ շարքից էր:

Հանրությունն այն կով չտվեց միայն այն պատճառով, որ շատ հապճեպ պատրաստված լինելու պատճառով շատ արագ բացահայտվեց դրա արհեստականությունը և հստակ միտումնավորությունը: Սակայն տեղեկատվական այս գրոհը կարող էր հաջողություն ունենալ, որովհետև գայթակղիչ լուրը արագորեն սկսել էր տարածվել սոցցանցերի միջոցով՝ տեղեկատվության աղբյուրները չճշտելուն սովոր օգտատերերի օգնությամբ: Սա սև PR-ի դասական օրինակ էր՝ հիմնված երկու ղեկավարների, իսկ ընդհանուր առմամբ՝ ողջ «Ժառանգություն» կուսակցությանը վարկաբեկելու մեթոդաբանության վրա:

Այս իմաստով համացանցում և վիրտուալ տեղեկատվության ու հաղորդակցության միջավայրում տեղի է ունենում հայաստանյան տպա-

գիր մամուլին բնորոշ որոշ բացասական երևույթների առավել բյուրեղացման, դրանց իրացման, դրսևորման միջոցների կատարելագործման գործընթաց:

Ինչ վերաբերում է տեղեկատվա-վերլուծական կայքերին, որոնք անդրադառնում էին ընտրարշավին, ապա զուտ տեղեկատվության բովանդակության, մեսիջների ուղղվածությունների առումով դրանք էականորեն չէին տարբերվում մամուլից, որովհետև ինչպես մամուլը, ինտերնետային տեղեկատվական կայքերը ևս ավելի շատ կենտրոնանում էին ինտրիգների վրա՝ խորամուխ չլինելով իրադարձությունների, զարգացումների ներքին պատճառահետևանքային տրամաբանական կապերի մեջ:

**Violence,
intimidation and
legal cases
against journalists
and the media
in Armenia
2012**

cases and analysis

Investigative
Journalists
NGO

Yerevan 2012

CONTENT

PREFACE	169
Media Freedom in Armenia	170
PART I	
JOURNALISTS AND THE MEDIA IN THE COURTS	178
Courts Now Taking a More Balanced Approach Re: Slander Compensatory Damages Against the Media	179
The Decision of the Court of Cassation Definitely Restricts the Activities of the Press	181
Court Found No Premeditation on the Part of Hraparak Newspaper	183
Cassation Court Sets Precedent with <i>Zhamanak</i> Newspaper Case	187
Glendale Hills v <i>Zhamanak</i> : 200,000 AMD in Slander Damages	189
Hayk Baboukhanyan Loses: Doesn't File Slander Suit Within Deadline	192
Lernapat Village Mayor Loses in Cassation Court	196
Court Awards 200,000 AMD to Regional Governor in Compensation for Slandered Dignity	198
Court Finds in Favor of Police Chief	201
Construction Company Sues Ijevan TV and Reporter for 3.2 Million Each	203
<i>168 Zham</i> Newspaper Issues a Retraction	205
Son of Former Principal Loses Slander Case against Reporter	206
Court Finds that Hetq Reporter Did Not Slander or Insult Lernapat Mayor	207
Arrhythmology Cardiology Center and Aravot Reconcile	209

Court Throws Out Arman Avetisyan’s Slander Suit; He Filed Too Late	210
Benik Haroutyunyan Drops Slander Suit against <i>Zhoghovour</i>	212
Armenian Public T.V. Issues Retraction in Jehovah’s Witnesses Slander Case	213
Gourgen Aghajanyan v Zhoghovour: Constant Delays Plague This Slander trial	216
<i>Hraparak</i> Apologizes to Robert Kocharyan	217
Court Throws Out “Word of Life” Slander Suit against <i>Iravounk</i>	218
Court Rejects Margarita Khachatryan’s Slander Suit: <i>Hraparak</i> Doesn’t Have to Publish Retraction.	221
Arrhythmology Cardiology Center v. News.am: Will the Case be Suspended?	223
New Demand: One Million Apiece for Slander and Insult	225
Former National Institute of Health Employee Finds Term “Unsuitable” Insulting	226
Court Rejects Slander Suit Filed by Paravon Mirzoyan against Chorrord <i>Inknishkhanutyun</i>	227
Artur Sakunts v Rouben Hayrapetyan: Who Was That “Son of a Dog Wearing an Earring?”	230
Plaintiff Withdraws Slander Suit against Shamschyan	232
Slaq.am Admits It Slandered Parliament Candidate; Seeks Reconciliation	233
Vanadzor Dean Drops Slander Charges against Hetq Reporter	234
Rector Sues Former Teacher; Hetq & A-TV Named as 3 rd Party Defendants	235
Armenian Public TV, Banadzev Ltd and Sirak Yeghiazaryan Must Apologize to YSU’s Head of Criminal Law Chair	236

Blogger “ <i>Pigh</i> ” Demands 3.5 Million in Compensation from <i>Chorrord Inknishkhanutyun</i>	238
Five News Outlets Listed as 3 rd Party Defendants in Slander Case	240
A New Evaluative Concept of “Public Declaration” – “Accessible to All”	241

PART II VIOLENCE

	243
Is Hooliganism No Longer Considered a Crime?	244
Reporters in Armenia Can’t Expect Any Assistance From Law Enforcement	246

PART III MEDIA COVERAGE OF THE PARLIAMENTARY ELECTIONS

	251
Election Campaigning: Old Objectives – New Methods	252
Armenia’s “Virtual” Media: Free, but Not Influential	255
Armenia’s Print Media: Diverse But Superficial and Mostly Focused on Intrigue	257
Unbiased “Objectivity” of Armenia’s TV Stations	259
Media Campaign or the Campaign’s Media	261
The “Virtual” Face of Election Campaigning	263

PREFACE

Those concerned with the state of freedom of speech in Armenia will find this latest study of the Investigative Journalists' NGO of interest. The compendium pays particular attention to incidents of violence perpetrated against reporters and a new method that has surfaced within the past two years to impede the functioning of the press; namely to sue the media on charges of slander and insult.

The book summarizes the cases and incidents that have been reported from January to October, 2012. Attorneys Ara Ghazaryan and Ashot Vareljyan have concisely presented various aspects regarding the freedom of news outlets – legislative regulation, news accessibility, physical violence, and slander/insult court cases. In their analysis, they have expressed an optimistic view only on the latter; i.e., the overall judicial process is developing in the right direction. Such cases brought to the courts have decreased dramatically, and the significant drop in the amounts of compensatory damages awarded has become established judicial practice. In contrast, when it comes to exposing incidents of violence committed against journalists, the situation hasn't improved. In 2012, as in years past, police investigations of the cases reported have been more for “show” than anything else and thus unproductive.

The first section of the book, entitled “Reporters and News Outlets in Court”, includes articles on 2012 court cases in which reporters have been either defendants or third party litigants. The main charges filed against them are slander, insult and defaming the honor, dignity and working reputation of another. *Hetq* reporters have covered every step of these trials, in all the courts, preparing news stories, analytical pieces and interviews with specialists in the field.

The book's second section recaps incidents of violence committed against reporters during the same period. Seven such cases have been reported so far in 2012. The conclusion reached by *Hetq* reporters in their analytical pieces is that journalists in Armenia cannot expect to have their rights defended by state authorities.

In contrast to past publications, this book has a new section entitled “Media Coverage of the Parliamentary Elections”. *Hetq*'s political commentator followed the May 6, 2012 official and non-official campaign appearing in the print media, TV and internet surrounding the elections and came up with a number of interesting insights.

MEDIA FREEDOM IN ARMENIA (JANUARY-OCTOBER 2012)

BRIEF

In 2012 the civil society, the Central Election Committee and the government undertook legislative initiatives some of which resulted in changes in statutory laws regulating the media activities whereas some other initiatives had no success because they were either rejected by the National Parliament or were not included in the agenda of the Parliament despite the fact that they had been submitted to the Parliament in the beginning of this year and it's already a significantly long time now since the drafts have been in circulation in the Parliament.

On the day of the parliamentary elections several instances of physical assaults were recorded against the journalists in the polling stations in respect of which the police demonstrated inaction by failure of instituting criminal proceedings or by discontinuing the instituted proceedings after certain period of time on the basis of the lack of offense or lack of criminal behavior in the actions of the offender.

Violations of the right to access to information were recorded by some public bodies and non-state trade companies. In the framework of administrative and judicial proceedings, both the public bodies and the courts continued interpreting the definition of the concept of "trade secret" overly broadly as a result of which the media outlets and some other human rights organizations defending media rights were deprived of the access to information.

The only area where steady positive developments continue is the judicial practice of defamation and libel lawsuits in which the courts consistently refuse the disproportionately high and unjustified damage claims jeopardizing media's right to impart information which is regarded by the courts as a public interest issue.

Legislative initiatives and amendments

In 2012 human rights groups, government bodies and the Central Electoral Commission undertook some legislative initiatives concerning media freedom and the freedom of journalists. In particular, it is worth noting the decision of 31 January 2012 of the Central Electoral Commission (CEC) about amending the regulations of accreditation of the journalists covering elections, and under the decision it was presumed to reject or terminate the accreditation of those journalists who had been convicted of premeditated criminal offense and their criminal records had not been removed or quashed at that time, including those who had disseminated untrue information about the activities of the electoral commissions or their officials and where those facts had been established by court verdict. It was clear that the mentioned amendments defined such limitations of the journalistic freedom that they raised human rights issues, and therefore those limitations could not have been stipulated by the CEC and instead they should have been stipulated by statutory law adopted by the National Parliament. After several media organizations and human rights defenders had expressed

concerns over the above decision, on March 15 the CEC had to abolish the above constraining regulations of the accreditation procedure.

It is also worth noting the fact of adoption by the National Parliament on March 21 of the “Law on Legal Regime of the State of Emergency”. The adoption of such law was justified under Constitution, in particular it emanated from the standpoint of the Constitutional requirement that the fundamental rights and freedoms of an individual be limited in the order prescribed by “law”. The article 7 of the prescribes the exhaustive list of limitations, the paragraph 12 of which prescribes the *“limitation of the right to free speech, in particular, prohibition of certain publications, programs through mass media”*. In combination with this law, the article 182.2 of the “Law on Administrative Violations” was amended (violation of legal regime of the state of emergency) to define imposition of fine in the amount of five to eight hundred times of the minimum salary for dissemination of prohibited publications or programs via mass media.

A matter of special interest was the draft law on “Amendments in the Law on Television and Radio of RA” prepared jointly by three journalistic organizations, the Yerevan Press Club, the Internews and the Committee of Protection of Freedom of Speech. On March 19 the Standing Committee on Science, Education, Culture, Youth and Sport of the National Parliament put the draft law into circulation. The proposed changes in the law were justified after incorporation of digital broadcasting technologies in the television and radio broadcasting sphere without first having resolved those main complex issues which would ensure the expected results of the incorporation of digital broadcasting and would address the concerns that had been raised by journalistic community, the wide public and the international organizations. Before the draft law was presented to the above committee, it was discussed with the OSCE and COE experts and then it was posted for public discussions within the framework of the “Forum of Media Freedom” organized by the Ombudsman’s office which had 100 participants. The main changes proposed by the draft are aimed at adopting proper regulatory statutory framework for digitized broadcasting, as well as at enhancing the supervisory authorities of the Television and Radio National Commission (TRNC) over the public television and radio companies. It has to be noted that any supervisory authority by the TRNC over the public television and radio companies may bring to conflicts between the two regulatory bodies, the TRNC from the one side and the Council of Public TV and Radio of Armenia from the other side since these two bodies regulate two distinct areas. It is not clear whether such regulatory mechanism will be effective in practice. At present the draft law is still in circulation and it has not been included in the agenda of parliamentary sessions.

Another draft law about amending the article 1087.1 of the Civil Code authored by Karen Mezhlumyan and put into circulation by a former member of the National Parliament Karen Dallakyan is still in circulation. They propose by the draft to add in the disposition of the above article non-public statements, as well as such concepts of defamatory and insulting speech as “improper” and “clearly false” statements. It is further proposed by the draft to lower the civil damage compensation ceiling to 500,000 drams for defamation and 800,000 for insult. The inclusion of the draft in the agenda was postponed in 06/02/2012 for 60 days. At present the draft law is still in circulation.

Physical assaults

In 2012 incidents of physical assaults were recorded against journalists during parliamentary elections and the elections of local self-governing bodies. As a rule, in those cases the journalists filed police report on the facts of violence to district police stations and the police opened criminal cases but after certain period of time the police closed the criminal cases for lack of a crime or a criminal offense. We present hereby some examples. On May 5 the journalist of Gala TV Naira Nalbandyan was physically assaulted in no. 33 election district. She reported the incident to the department of police investigation of the Shirak district and the police opened a criminal case on the basis of the report. However, on May 16 the police took a decision to close the criminal case for lack of elements of crime.¹³ A similar approach was demonstrated in respect of the journalist Elina Chilingaryan from the “Freedom” radio station. She was video shooting the outside of the polling station and the group of young men who were crowded at the entrance of the station and a young man from the group approached her and hit her two times to her hands by attempting to grab the camera. The journalist could hardly manage to save the camera after which she left the area. Elina Chilingaryan filed a report to the police about the incident on the grounds of the part 1 of the article 164 of the Criminal Code. Despite the fact that the police carried out formal investigation and collected materials for the criminal case, on July 13 it took a decision to discontinuing the investigation on the following grounds: *“During video filming, Elina Chilingaryan did not present herself as a journalist, she did not bear an identification mark as a journalist, her camera also didn’t have an identification mark. Under such circumstances, on the basis of the assessment of the evidence obtained in the course of the investigation, it is to be concluded that H. Hambarzumyan did not realize and couldn’t have realized that Elina Chilingaryan was a journalist and that she was acting in her professional capacity. The determination of H. Hambarzumyan was not directed to beating Chilingaryan, causing her bodily injuries or physical pain. In order to avoid being video filmed, he hit on the hands of the video cameraman as a result of which the camera fell on the ground. It was only Elina Chilingaryan who had testified that a second person had hit on her hands. No other evidence was obtained in respect of that episode, thus, the crime event was not confirmed”*.¹⁴

A criminal case was instituted under paragraphs 3 and 5 of part 2 of the article 149 of the Criminal Code for preventing the performance of professional duties of the journalist of “Maxinfo” informational-analytical news agency Karen Aleqyan on the facts of hindering the representative of media to perform his/her functions by a group of persons accompanied with violence. However, as of the moment of writing this report the police has not brought any charges against any person and nor has it conducted any investigative or procedural measures in the framework of the instituted criminal case.¹⁵

The above described situations raise an issue of failure by the Republic of Armenia of performing its positive obligations stipulated under the RA

13 See the observations of the “Hetq” Investigative Journalists concerning the violations of 2012 on the following website: <http://hetq.am/arm/articles/17891/lragroxnery-chenkarox-pashtpanutyun-aknkalel-ishkhanutyunneric.html>

14 Ibid.

15 Ibid.

Constitution and the European Convention of Human Rights (hereafter Convention). A number of provisions of the Constitution and the Convention oblige the Member States to take positive steps for protecting the rights of citizens under their jurisdiction regardless of the fact whether the interference in the rights of the citizen was demonstrated by an ordinary citizen or a state officer or a state body. Not only does the State (meaning all officers or bodies acting on behalf of the State) have an obligation to abstain from committal of certain actions (negative obligation), for example, of ill-treating a person, but it also has a positive obligation to undertake an official investigation if such incident happens. It has to be noted that the investigation shall not be of formal nature but it has to lead to the identification of those who are guilty and bring them to justice and assign a relevant punishment against them. Thus, the substantive aspect of prohibition of ill-treatment against a person involves also a procedural component under which it is presumed that the State has to undertake and ensure an effective investigation on the fact of violence.

The idea of the positive obligation has a special importance in respect of the freedom of speech of the media and the journalists. In considering that the freedom of speech is one of the important pre-conditions of democracy, the effective realization of this right depends not only on the negative obligation of the state bodies and the public officials not to interfere in the right to freedom of speech of journalists and the media, but also on the positive obligation of the State to ensure that the above right is effectively implemented. Among such steps are, for example, the measures for protecting the media outlets and their staff from violence and threats of violence and, if need be, undertaking preventive measures and leading effective investigations on the facts of violence or threats of use of violence. The Parliamentary Assembly of the Council of Europe has also referred to this issue in its Resolution no. 1535 by stating that the States bear a positive obligation to investigate any violence against journalists, including threats and that this obligation stems from *“the individual journalist’s rights under the Convention as well as from the necessity for any democracy to have functioning media free from intimidation and political threats. Where attacks against journalists can be carried out with impunity, democracy and the rule of law suffer”*.¹⁶ The Court of Cassation of Armenia has also adopted the idea of the positive obligation of the State to take measures for protecting the physical integrity of a person. The court, by referring to the case law of the European Court of Human Rights, has defined that the right to respect of private life under article 8 of the Convention involves also *“the physical and psychological integrity of a person. Under Article 8 the States have a duty to protect physical and moral integrity of an individual from other persons. To that end they are to maintain and apply in practice an adequate legal framework affording protection against acts of violence by private individuals”*.¹⁷

In the situations described above the journalists were the victims of violence which was obviously related to the exercise by them of their professional duties; in this case their functions of covering the elections. The violence was exercised by persons who were not public officers. Consequently, the issues concerning

¹⁶ PACE Resolution no. 1535 on the Threats to the Lives and Freedom of Expression of Journalists. § 5.

¹⁷ Decision no. EShD/0097/01/09 of 26/03/2010 of the Court of Cassation in the case of *Tigran Kamalyan*, § 23:

the interference in the rights and the violations of the rights must be examined under framework of positive obligations stipulated under articles 23 (right to respect to private life) and article 27 (freedom of speech) of the Constitution and accordingly the articles 8 and 10 of the Convention. In this respect, the issues of concern are whether the competent bodies of the Republic of Armenia have conducted effective investigation for finding the offenders, bringing them to responsibility and assigning against them an adequate measure of punishment. The facts show that in the above cases, including in the cases mentioned in the survey referred to above, the police first undertook an investigation on the basis of the report filed to the police but it then showed sheer inaction by refusing to undertake investigative and procedural steps and after few months it either discontinued the proceedings or refused to institute a criminal case.

It is even more surprising that the criminal cases were closed under circumstances where the police had reports of crime at its disposal that had been filed by citizens (the report by the journalist of GALA TV Naira Nalbandyan, the journalist of the Radio Freedom Elina Chilingaryan and the journalist of www.mynews.am Arthur Harutyunyan) which is a situation that raises as such an issue of ignorance by authorities of their positive obligations. The Constitutional Court of RA has stipulated in its Decision no. 871 that the discontinuance of criminal proceedings on the grounds of lack of crime under circumstances where the police has at its disposal a report of crime by a victim was unconstitutional.

As a summary to the above, in the above cases the authorities violated the rights stipulated under articles 17, 23 and 27 of the RA Constitution (prohibition of ill-treatment, right to respect to private life and the right to freedom of speech) by failure of following by the competent bodies the procedural requirements of the above articles, such as conducting investigation, finding those who are guilty and bringing them to responsibility by assigning against them a proportional and adequate punishment. It is also worth mentioning in the end that the failure of conducting effective investigation of the violence against journalists has an overall chilling effect on media and on journalistic freedom which harms the general public right to know.

Broadcasting licensing competition

On March 28, 2012 the Court of Cassation refused the admissibility of the appeal brought by the “Meltex Ltd” which was challenging the grounds of the broadcasting licensing competition of December 2011. With that decision the company finished the domestic judicial proceedings that the company undertook by requesting from the courts to recognize as invalid the Decision no. 96-A of December 16, 2010 of the National Commission on Television and Radio (NCTR) about recognizing the Armnews CJSC as the winner of the competition and declare that the company’s right to fair competition had been violated as a result of the interference by the NCTR. Thus, the company exhausted all domestic remedies before it applied to the European Court of Human Rights this September by initial notice informing the court about its intention of lodging a full application with the court under article 10 of the European Convention for failure of the TRNC to ensure equality of arms, transparency and impartiality

in the licensing competition. In addition, the company argued that the TRNC discriminated against the company by showing tendency to defame the reputation of the company.

Despite the judicial process with the National Committee of TV and Radio, in which ArmNews was included as a third party, ArmNews Executive Director Artak Aleksanyan and A1+ T.V. President Mesrop Movsesyan convened a joint press conference on September 4, 2012 announcing news about their cooperation. As of September 10, the twenty minute A1+ “Ayp-Feh” (A-Z) news analysis program is being broadcast on ArmNews’ prime time 9pm slot from Monday to Friday. The cooperative agreement between the T.V. stations has been signed for a period of one year.

The long-year struggle of the Meltex Ltd., of which the above judicial proceedings is only one episode, reflects the main problem in the Armenian broadcasting sphere; the lack of transparent and fair licensing competition as a result of which companies with lack of sufficient independence from the executive branch and from various political fractions, occupy a place in the news sphere. Despite the numerous changes that have been made in recent years in the RA Law on Television and Radio, with the aim of ensuring sufficient institutional independence of TRNC from the executive power, as well as of ensuring fair licensing competition procedures, and despite the fact that those changes were welcomed by the CoE bodies, in practice the participants of the competition do not have free and fair competition framework. In this respect it has to be noted that both the public and international scrutiny over the licensing competition are very weak as a result of which the NCTR has adopted a policy of imitating the democratic principles rather than effectively regulating the television and radio broadcasting sphere.

Defamation and insult court cases against media entities

Since May 2010, when the defamation and insult norms were decriminalized, the courts have received a huge number of civil claims from various groups of the society; ordinary citizens, politicians, oligarchs, public officers, show business celebrities, attorneys and even journalists and media entities. As of October of this year, out of 51 court cases instituted since June 2010 under the new statutory regulation, 15 remain pending and 36 court cases ended.¹⁸ Out of the 15 pending cases in respect of 7 of them the courts have adopted at least one judicial decision and in respect of 8 cases the courts have not adopted a decision yet and the proceedings are still pending in the first instance court. Out of 36 completed cases in 9 of them the courts granted the claim partially, in respect of 10 cases the courts turned down the claims, in 9 cases the parties have come to settlement, in 6 cases the claimants have withdrawn their claim during the trial proceedings and in 2 cases the courts returned the claim by instructing to make corrections and resubmit.

¹⁸ This statistics includes only those cases in which the media entity or the journalist appeared as a respondent in the proceedings.

The court practice of 2012 significantly differs from the practice of 2010 and 2011. From January to October of 2012 the courts have received 8 applications, which is a very low number in comparison with the figures of 2011 when the courts used to receive in average 3 to 6 cases per month.

Under the practice of 2010 and 2011 the courts tended to grant high and even astronomical damage claims against defamation and/or insult. During this period the courts granted from 3 to 6 million drams damage claims against non-pecuniary damage.¹⁹ The judicial practice changed sharply from the Decision no. 997 of the Constitutional Court. This decision was followed by the Decision no. EKD/2293/02/10 of the Court of Cassation, adopted a little later on 27/04/2012, which also supported the changes in the judicial practice already underway after the decision of the Constitutional Court.²⁰ As of the beginning of 2012, the courts started consistently lowering the compensation claims against costs and non-pecuniary damages. Moreover, the courts started considering such conditions as the financial situation of the respondent media entity, the manner of dissemination of the disputed information, the status of the applicant (the courts used to significantly lower or refuse the claims brought by politicians, oligarchs or public officials), as well as the negative effect that the granting of the claim in general could have had on the operation of the media entity which was considered as a matter of public interest. Thus, in the ordinary civil dispute between two physical or legal persons the courts began to see legal relations of public law importance (the freedom of imparting information by media and the freedom of receiving information by citizens) as a result of which the courts started applying the balancing test between the conflicting interests of the individual and the public. By following the same principle, in some cases in which the journalists used excessive or even provocative language which they justified under public interest test, the courts lowered the award amount or even refused the claim in whole and in doing so the courts referred to the public interest that the disputed media content raised.²¹ Thus, **during 2012 the courts adopted their decision under the guidance set by the above judgments of the Constitutional Court and the Court of Cassation** in which the two courts had cited the case law of the European Court of Human Rights. The judicial statistics of the present year are the results of the above judicial policy.

In 2012 15 court cases ended and in 3 of them the courts granted the claim partially²², in 5 cases the courts refused the claim,²³ 2 cases ended with settlement

19 Samvel Aleksanyan, Ruben Hayrapetyan and Levon Sargsyan v. Dareskizb Ltd., civil case no. EKD/2347/02/10 and Bela and Sedrak Kocharyan v. Skizb Media Kentron Ltd., civil case no. EKD/2479/02/10. The judgments are available in www.datalex.am.

20 The decision in the case of Tatul Manaseryan v. Skizb Media Kentron Ltd.

21 See, for example, the judgment of Kentron and Nork-Marash administrative district in the civil case no. EKD/0790/02/11 in the matter of Hayk Babukhanyan v. "Khmbagir" Ltd. The judgment of Kentron and Nork-Marash administrative court in the civil case no. EKD/0526/02/11 in the matter of Tigran Arzakantsyan v. Iravunk Media Ltd.

22 Glendale Hills v. Skizb Media Kentron Ltd., civil case no. EKD/1963/02/10; Tatul Manaseryan v. "Skizb Media Kentron" Ltd., EKD/2293/02/10. Daniel Ioannisyann, Bayandur Poghosyan and Hasmik Simonyan v. "One Nation" party, civil case no. EADD/0074/02/12. The court decisions are available at www.datalex.am.

23 Hayk Babukhanyan and "Iravunk Media" Ltd. v. "Khmbagir" Ltd. and journalist Edik Andreasyan, civil case no. EKD/2374/02/10. Hayk Babukhanyan v. "Khmbagir" Ltd.,

between the parties²⁴ and five cases ended because the claimant withdrew the claim during the trial proceedings.²⁵ In 2 out of the three decisions in which the courts granted the claim partially the courts lowered the damage award five times (the third case involved very insignificant monetary claim). As a comparison, in 2010 and 2011 the courts lowered the monetary claims from 2 to 18 times. The overall amount of the monetary claim brought by parties by the cited 15 cases amounted to 74,434,050 and only 1,020,000 or the 1.4% of them was granted by the courts. Or, speaking in different terms, none of the 15 claims were granted fully (which means in respect of none of them the courts had made a favorable decision), in 12 cases the courts made fully favorable decisions and in 3 cases the courts made partially favorable decision. And if we assess not only the judicial practice of 2012 but the practice between 2010 and 2012, the following is the picture; as a total of 51 claims were brought and in the 36 completed cases the applicants brought a total of 130,698,350 drams of monetary claim (against pecuniary and non-pecuniary damage) of which 11,286,000 was granted which is the 8.6%. It is obvious that in 2012 the courts significantly lowered the pecuniary damage claims.

In summary, the above observations show that the judicial practice develops positively. The number of cases brought to court has significantly dropped. The lowering of monetary claims has become a stable judicial practice. The granting of 7-digit damage awards has been left in the past. In more and more cases the claimants abstain from bringing monetary compensation claims. There is an increase in the number of the cases in which the parties finish the court dispute by a settlement. The tendency of resolving the dispute by extrajudicial ways grows. There are more cases in which the parties see the solution of the dispute under ethical rather than legal framework. All of the above means that the decriminalization of the defamation and insult norms serves its true purpose.

*Ashot Vareljyan
Ara Ghazaryan*

and journalist Edik Andreasyan and Abel Mikaelyan, civil case no. EKD/0790/02/11. Tigran Terteryan v. "168 Zham" Ltd., and journalist Marine Martirosyan, civil case no. EKD/1485/02/11. Vano Yeghiazaryan v. journalist of "Hetq" weekly Adrine Torosyan, civil case no. LD/0628/02/11. Arthur Grigoryan v. "Hraparak" daily Ltd., civil case no.

EKD/2491/02/11. The court decisions are available at www.datalex.am.

24 Jehova's Witnesses Religious Organization and Gevorg Zakaryan, Ashkhen Zakaryan, David Harteyan, Aksel Ghazaryan, Shushanik Ghazaryan, Hayk Hakobyan, Aida Hakobyan and Arthur Martirosyan v. Armenian Public TV CJSC and Gevorg Altunyan, Sona Torosyan, Nune Aleksanyan and Edgar Davtyan, civil case no. EKD/2621/02/10. "Arythmiological Cardiology Center" Ltd. v. Aravot daily" Ltd, civil case no.

EKD/2707/02/10: Judicial decisions are available at www.datalex.am

25 Aram Chatinyan v. Gagik Shamshyan, civil case no. EAKD/1751/02/11. Tereza Shahverdyan v. journalist of "Hetq" weekly Adrine Torosyan, civil case no. LD/0656/02/11. Benik Harutyunyan v. Zhoghovurd newspaper Ltd., civil case no. EKD/2427/02/11. Ruzanna Azizyan v. "7 or" news agency, civil case no. ESHD/0325/02/12. Sas Group v. Aram Antinyan, civil case no. EAKD/0395/02/12. Judicial decisions are available at www.datalex.am

PART I

JOURNALISTS AND THE MEDIA IN THE COURTS

SARA PETROSYAN

COURTS NOW TAKING A MORE BALANCED APPROACH RE: SLANDER COMPENSATORY DAMAGES AGAINST THE MEDIA

Starting in January, 2012, the number of slander and insult cases filed against news outlets and reporters began to decrease.

In our opinion, a main factor impacting this process was the RA Constitutional Court's Decision 997 of November 15 of last year. The courts appear to have begun balancing the scales of justice.

Several officials, who had taken media reps to court, didn't get the decisions they expected and their demands for large compensation awards were rejected. Several cases filed last year have already been decided and the verdicts show that the courts are inclined to develop judicial practice based on European precedence.

An analysis of judicial verdicts shows that the courts have reviewed their approach, and financial compensation, as a defense mechanism from slander and insult is no longer seen as the only option. Non-financial compensation is also being applied – retracting the questionable article and a public apology.

It would appear that the approach being established is that individuals applying to the courts shouldn't be financially compensated according to the maximum limits defined, but rather that an individual should be defended from having his/her good name and reputation trampled.

Moreover, restoring ones honour and good name restored via large financial amounts has become risky for plaintiffs. For example, take the case of attorney Artur Grigoryan vs. the *Hraparak* newspaper.

The attorney had demanded 2 million AMD for each comment he had deemed slanderous, for a total of 18 million. Grigoryan didn't take into account that if he lost the case he'd had to pay state fees that total 360,000 AMD in the general court of jurisdiction. The attorney appealed this approach in the upper courts, arguing that the amount of the fee was unacceptable and that he refused to pay it since his case wasn't a property demand.

Grigoryan stated that he was arguing a principle of rights and that he only had to pay 4,000 AMD. The Appeals Court rejected his argument and the Cassation Court merely made it known that it agrees with the view of the Court of Appeals.

This approach was welcomed by legal experts who argued that otherwise the courts would have assisted in bankrupting the news outlets by allowing for small fees to be paid to present large compensation demands.

The impact of this approach was immediately felt in ongoing court cases. For example, Lernapat Mayor Vano Yeghiazaryan filed several slander suits with the Vanadzor Court and had registered a number of serious successes before the Constitutional Court's famous decision. However, in the case of "Vano Yeghiazaryan v *Hetq* reporter Adrine Torosyan" the mayor lost. Predicting he would lose, Yeghiazaryan withdrew his 1 million AMD demand and merely asked for 1 AMD. In any event, the court threw out the case and obliged Yeghiazaryan to pay Torosyan 150,000 AMD for incurred legal fees.

We see that for the most part financial demands have decreased in recent cases. Plaintiffs aren't taking advantage of demanding the maximum allowed by the law since the decisions of the Constitutional Court and the Cassation Court have directed the lower courts to take into account the financial situation of news outlets.

The experience of the last several months shows that those who have demanded large financial compensatory accounts have subsequently withdrawn them or substituted them with symbolic figures.

Also encouraging is the fact that courts had already started to decrease the compensatory threshold down from the millions it had reached. The main compensatory demand sought by plaintiffs is now for incurred court expenses. These expenses, which also include attorney fees, have mostly been sustained within reasonable limits. We should note that last year attorney fees also broke the million AMD border.

But there are still exceptions to the above approach showing that the courts have still not completely rid themselves of regarding financial compensation as a method to negate slander.

In the case of “*Glendale Hills v Zhamanak*”, the plaintiff, a housing developer, demanded that the paper pay 2 million for slander, 500,000 for court expenses, and a retraction of the questionable article.

The court found in favour of Glendale Hills and order the paper to pay 200,000 for slander and 300,000 for court expenses, as well as a retraction. Thus, while the court decreased the amounts, it still exacted hefty damages for the newspaper.

In fact, Armenian courts do not always provide reasons why monetary compensation can serve as defense for individuals from slander and insult.

In the precedents and comments of the European Court it is always stressed that methods of non-monetary compensation should be regarded as the primary manner to rectify damage done by libellous expressions and that monetary award should only be considered when non-monetary damages aren't sufficient to compensate for the damages sustained.

Summarizing slander and insult cases filed with the courts in the first six months of 2012, we can state:

1. As opposed to last year when filers of suits were public figures, in 2012 they were mostly average citizens in whose cases news outlets were included as third parties.
2. Officials have pulled back from filing lawsuits since the courts, in their decisions, have stated that they are public figures who should expect less protection.
3. The courts have greatly decreased monetary demands, including demands for compensation of court expenses.
4. Litigants are now attempting to settle out of court.
5. At the same time, the courts of professional organizations, in their decisions against news outlets, have registered that reporters do not always carrying out their duties in a professional and conscientious manner.

THE DECISION OF THE COURT OF CASSATION DEFINITELY RESTRICTS THE ACTIVITIES OF THE PRESS

Attorney Ara Ghazaryan comments on the April 27, 2012 decision of the Cassation Court regarding insult and slander.

The Court of Cassation has finally made its long awaited decision on insult and slander known. What issues has this decision settled?

It's a long awaited but somewhat tardy decision. Almost one year ago I said that it was vital for the Court of Cassation (CC) to make its position known on slander and insult. It had the chance but didn't take it, so the Constitutional Court, based on the petition of the Human Rights Defender, expressed a number of opinions in its decision.

I do not belittle the role of the Constitutional Court's decision but it is very vital that those positions be expressed by the highest court tribunal and not the Constitutional Court.

The Court of Cassation came to its decision based on the cassation petition filed by the defendant (to reject slander and the demands to pay compensation) in the case of Tatul Manaseryan v Skizb Media Center. Several points in the decision express the same conclusions as the Constitutional Court. But at the same time, it settles several issues that the Constitutional Court failed to address. First, the issue of who assumes the burden of responsibility in those cases when a press outlet publishes, for example, information received by this or that civic group in an on-line format, received a legal procedural order.

According to the discussed decision, if a news outlet publishes a statement by an organization that isn't a legal entity or a piece of information, the news outlet assumes the responsibility. What's your take on this?

The news outlet receives news from a certain source and decides to publish it, almost verbatim. Then a person shows up demanding a retraction, the chance to respond or monetary compensation. The attorney, when writing the suit, clashes with the following query – who assumes responsibility for the publication, the news outlet who published the information or the one who disseminated it in the first place.

In this case, the Cassation Court included some concepts by saying that even

if the reprinting of the information was done in a diligent manner; this doesn't mean that the news outlet automatically is free of responsibility.

The source used by the news outlet, according to this decision, must be an author based on Article 1087.1, Part 6, of the RA Civil Code. What does this mean? The Court of Cassation, in page 14 of its decision, gives the following interpretation of the concept of an author: "sources of information can be authors and news agencies". The Cassation Court stresses that:

A person shall be exempted from liability for insult and defamation if the factual data stated or presented by him/her are the verbatim or diligent reproduction of information disseminated by an information agency, as well as of information contained in another person's public speech, official documents, other information means or information contained in any creative piece; and when disseminating it a reference has been made to the information source

With this decision, the Cassation Court is forcing news outlets to enter the ethical arena. If a news outlet has the source of the information and believes in that source, let it disseminate it. But if it disseminates information on behalf of a source that isn't a legal entity, it shouldn't accept it. The legal regulation of this issue is lacking in the Cassation Court's decision.

The Court of Cassation's decision regarding the source of information has been given a variety of judgemental interpretations. According to some opinions, the Court's concept of a source restricts the right of news outlets to receive and disseminate information.

Regarding the concept of information sources, that is noted in Part 9 of Article 1087.1, it says that a source can either be a physical or legal entity. In this case, the *Zhamanak* newspaper received questionable information from its source – Anton Arakelov, a private individual.

The Cassation Court notes that a company, according to Article 1087.1 of the Civil Code, cannot be regarded as a source of news, since it doesn't represent the author of any form of information dissemination or an implementer of media activities. This means that if a news outlet uses the information or rumors provided by any private individual, it assumes the risk of responsibility on itself.

In other words, the new outlet goes to court as the defendant. The Cassation Court notes that the risk in such cases belongs to the news outlet. If you were to even reveal the identity of the private individual who is your source in court, it's the same. You will be the defendant.

Thus, if you want to utilize non-specified sources, that cannot free you from responsibility later on. The news outlet must note the source of news when it disseminates it. If it doesn't, then the outlet assumes responsibility.

Recently, in one discussion on this issue, it was stated that the judicial acts of the courts are obligating news outlets to take steps never demanded by the plaintiffs. Have you come across such incidents in your research?

That practice, when the court puts obligations on news outlets not envisaged by the law, has already disappeared. This problem used to surface in much earlier court cases when judicial practice hadn't yet satisfactorily developed.

For example, a questionable publication had been published on page 7, but the court obligated a retraction on the first page. It also obligated a public apology, even though the plaintiff never presented such a demand in his suit. (*Hrach Keshishyan v Hraparak* newspaper).

Artur Grigoryan

COURT FOUND NO PREMEDITATION ON THE PART OF *HRAPARAK* NEWSPAPER

NEVERTHELESS, COMMENTS IN WEBSITES MUST BE MONITORED

A court case, unprecedented in Armenia, began in December 2011. Attorney Artur Grigoryan sued the newspaper *Hraparak*, charging that six comments left by readers had slandered his honor and dignity. Also unprecedented was the amount of compensatory damages he sought – 18 million AMD (2 million for each comment).

One commentator replying to the August 10, 2011 article entitled “Citizens Fall Prey to Unscrupulous Lawyers?” that appeared in *Hraparak*’s internet edition, charged Artur Grigoryan with professional negligence, stating that he lost the right to appeal because the lawyer didn’t file the proper papers in time. Another commentator wrote that the attorney pocketed a 600,000 AMD payment from him and all he did was try to resolve the case by negotiating with the court.

On January 13, Grigoryan’s legal representative Tigran Atanesyan filed the legal suit arguing that each of the comments in questions contained slander and insult. The plaintiff demanded 18 million AMD in total compensation - 2 million for each instance of slander and 1 million for insult.

Taking a cue from a November 15, 2011 RA Constitutional Court ruling calling on plaintiffs to take the financial status of defendants in question before specifying sought after damages, Grigoryan asked that the court seize a monthly sum of 225,000 AMD from the news website until the 18 million was totally paid off.

Tigran Atanesyan assumed the burden of proving the incurred damages and defense attorney Gevorg Gevorgyan presented his position regarding the burden of proof, according to which *Hraparak* was obliged to prove the following facts:

- 1 – Who is responsible for placing comments in an internet website?
- 2 - Who is responsible for restricting the placement of comments in the site?
- 3 – Must the company assume responsibility for the comments in question?
- 4 – Is the company the one that committed the slander and insult?

According to G. Gevorgyan, the defendant cannot assume the burden of

proof for slander and insult, given that the company did not slander or insult the attorney and is not competent to prove such facts in court.

The court divided the burden of proof between both sides in the following manner. The plaintiff had to prove that he was aggrieved and that the defendant was obliged to, or had the right to, forbid readers from writing such comments. The defendant, in addition to the above-mentioned burden, also had to prove that the questionable comments were in fact from real people and not contrived.

The plaintiff added that he would present a series of articles, during the examination phase of the burden of proof, that were publicized in the paper regarding his վստահորդի from other individuals. The initial phase of the court case ended with this and a trial date was set for February 24.

Had the Closure of the Newspaper Become the Attorney's "Mission in Life"

At the February 24 trial, plaintiff representative Tigran Atanesyan presented the court with the August 10, 2011 *Hraparak* article entitled “Citizens Fall Prey to Unscrupulous Lawyers?”, which according to the attorney included six comments slanderous and insulting to the plaintiff.

Here are those comments:

Sahak: Due to Artur Grigoryan’s procrastination we lost the right to appeal the court’s decision regarding our house on Northern Avenue...We then found out that he was paid to screw up the case. ...He also has a terrible disposition, let the Chamber of Advocates try and fix it.

Garik: That disagreeable ruffian, the so-called lawyer, is nothing but a liar. We initially signed a contract for 150,000 for his services, but he later jacked up the price to 600,000. All he did was to try to get the case resolved by negotiating with the judge. He told us to pay him, that he reached an agreement with the judge. So why should we have paid him all that money?

Iskouhie: I’m just amazed how people can trust somebody like that. His looks alone would make anyone think twice before giving him a case to handle. They make out that they know English to boost their reputations and thus deceive the people. The lawyers and the judges are in cahoots and all the verdicts are based on bribes.

Anahit: I am an attorney and I really am ashamed that he calls himself a lawyer. He is obligated to tell people that the European Court accepts legal suits written in Armenian and that English isn’t necessary. Of course, he never informed his clients about this. In addition, he could have easily found out the status of each case. I believe he did, but kept his clients in the dark.

Artak: It’s interesting that this lawyer expects to get a fair court hearing. Has he already bribed someone for a just verdict?

Sergey: Just see if they told him that lying and extortion are inexcusable for a lawyer. This was a case of extortion...swindling money through deception. It’s the same with fortune-tellers.

The prosecution presented articles written by others also defaming the plaintiff that appeared in the paper. These cases are now being heard in various Armenian courts. The plaintiff’s attorney also told the court that lawyers aren’t

psychologists and cannot listen to the ravings of their clients for hours every day, adding that lawyers do not always win their cases, that are also defeats, and that every client doesn't walk away satisfied.

Defense lawyer Gevorg Gevorgyan expressed his total opposition to the suit as presented. Gevorgyan argued that it first must be clarified who wrote the comments.

The lawyer argued that even the plaintiff agreed, in his speech, that the newspaper had merely published the comments written by others.

The defense noted that anyone could leave comments in such internet sites as facebook.com, odnoklassniki.ru and most news websites. The internet, the defense argued, offers readers the opportunity to express themselves and that *Hraparak* is also a vehicle for freedom of expression and doesn't have the right or obligation to curtail such freedom.

Gevorgyan said that the paper couldn't possibly monitor all comments left by readers and, in any event, a news outlet has no responsibility to do so.

The lawyer continued that there was no premeditation on the part of *Hraparak* to keep the comments online for the period in question. Gevorgyan noted that according to a November 15 decision of the RA Constitutional Court, premeditation must be substantiated in such cases.

Hraparak Chief Editor Armineh Ohanyan told the court that the internet affords limitless possibilities and that monitoring or restricting them is not possible.

Ohanyan said that the newspaper had presented its readers to express their opinions just like any other news outlet. After reading the article, she said, that's exactly what they did.

Ohanyan brought to the attention to the court a statement attributed to Artur Grigoryan that appeared in the press in which he states that the closing of *Hraparak* has become his new mission in life.

When asked by the plaintiff whether comments are monitored or not before being published, Ohanyan responded that this court case had taught them a valuable lesson and that as of October 2011 all comments are pre-screened. The editor said in the past all comments were automatically published when sent in.

The plaintiff also asked if it was possible to design the website in a way that comments weren't automatically published. Ohanyan answered that it was.

Court Throws Out Slander Suit against Hraparak

On March 7, 2012, Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court threw out the slander suit that attorney Artur Grigoryan had filed against the newspaper *Hraparak*.

The court found that there was no premeditation on the part of *Hraparak* to defame or insult the plaintiff and that the article in question raised important issues of public interest.

The court also found that the sic questionable comments deemed libelous by the plaintiff had been left by individuals using aliases and that their identity was not known.

The court also ordered that Artur Grigoryan pay 360,000 AMD in unpaid court fees (2% of the 18 million).

Grigoryan's lawyer Tigran Atanesyan told *Hetq* that, "This is an illegal and crazy verdict fabricated by self-centered individuals. We will definitely appeal and continue our struggle."

Appeals Court Rejects Attorney Grigoryan's Suit

On April 19, 2012, the RA Appeals Court refused to accept attorney Artur Grigoryan's suit regarding the decision of a lower court to find in the favor of the newspaper *Hraparak*.

The Appeals Court stated that the reason for not accepting the suit was that Grigoryan had made partial payment of the initial court fees,

Grigoryan had sued the newspaper's website for 18 million AMD due to a number of comments left by readers under an article pertaining to him. The lower court found that there was no premeditation on the part of *Hraparak* to defame or insult the plaintiff and that the article in question raised important issues of public interest.

The court also ordered that Artur Grigoryan pay 360,000 AMD in unpaid court fees (2% of the 18 million).

When asked by *Hetq* why he partially paid the fees, Artur Grigoryan replied that it was mistakenly presented as a property demand. However, according to Grigoryan, even a law student would know that an individual's honor and dignity is subject to the right of non-material defense; in other words, his demand shouldn't have been regarded as property-related.

Grigoryan says he will take the case to the RA Court of Cassation and to the UN Human Rights Commission if need be.

Court of Cassation Throws Out Petition of Attorney Grigoryan

On June 27, the RA Court of Cassation refused to accept attorney Artur Grigoryan suit regarding the April 16, 2012 decision of a lower court to find in the favor of the newspaper *Hraparak*.

Grigoryan argued that the Court of Appeals had violated Article 6 of the European Convention on Human Rights; Articles 14 and 17 of the International Convention on Civil and Political Rights; and Article 1087.1 of the RA Civil Code.

Tatoul Manaseryan

CASSATION COURT SETS PRECEDENT WITH ZHAMANAK NEWSPAPER CASE

After the decriminalization of the slander and insult articles, the Court of Cassation had been returning legal petitions involving media outlets. Finally, the Court examined one of these cases and created a precedent.

On April 27, the Court of Cassation reviewed a decision by the Appeals Court filed by the defendant, the newspaper *Zhamanak* (Skizb Media Kentron Ltd.)

In its verdict on September 9, 2011, Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction partially found in favor of the plaintiff Tatoul Manaseryan. The court instructed the paper to issue a retraction of a September 29, 2010 article entitled "Criminal Case against the Advisor of the President of the National Assembly". The paper was instructed to state that there was no criminal case against Tatoul Manaseryan and that he wasn't involved in usury. The court also instructed the defendant to pay the plaintiff 510,000 AMD in compensation (300,000 for slander, 200,000 for incurred legal fees and 10,000 for a previously paid state fee).

The Court of Appeals had refused to review the petition filed by the defendant and sustained the lower court's decision.

In its appeal to the Court of Cassation, *Zhamanak* attorney Nikolai Baghdasaryan claimed that the defendant had revealed the source of the information in court and made a motion to invite Anton Arakelyan for questioning as a witness, but that the court overturned the notion. From the verdict of the court it follows that if the reporter doesn't reveal the source of information at the time of publication, then he/she is deprived of such right in court. However, this position of the court contradicts Article 1087.1, Points 6 and 9, of the RA Civil Code.

Plaintiff attorney Anahit Sardaryan, in her reply to the Cassation Court petition, claimed that the defendant could only have been freed of responsibility had the reporter made a direct reference to the information source in the article. Moreover, when making a reference to another individual's public pronouncement, the reference must be proper; that's to say either a literal or faithful reproduction.

The appellant noted that the court did not take into account that the very next day the reporter of the article published another article in *Zhamanak* noting that, “There is a case launched on usury evidence and that another individual has been charged...” This can be seen as a retraction by *Zhamanak* that is similar in content to the retraction defined by the court and demanded of the defendant.

Attorney A. Sardaryan noted in her reply that the very fact that the newspaper’s second article appears as a retraction just goes to prove that *Zhamanak* agrees that its original article contained slanderous information. In addition, the second article could not be regarded as a retraction, given that the reporter points out that Tatoul Manaseryan had demanded that he draft a retraction for the paper to print. In other words, as noted by the court, when publishing the second article, the defendant had no retraction text to speak of, i.e. the second article wasn’t published as a retraction.

Nikolai Baghdasaryan then noted that he received no retraction text from the plaintiff for the paper to publish and thus demanded that the December 15, 2011 decision of the Appeals Court be nullified and that the case be sent for retrial.

When asked by Cassation Court Judge T. Petrosyan asked plaintiff attorney Sardaryan if his client had sent a retraction text or not, Sardaryan replied that a retraction text had been sent prior to his client’s filing a petition with the court. Sardaryan added that the defendant had been informed that if the retraction text wasn’t published they’d be taken to court.

The Court of Cassation decided to end its review of the case at this point. Soon after the session, the Court announced that it had rejected the appeal brought by Skizb Media Kentron. The company would have to pay 30,000 AMD in court fees for filing the appeal. In addition, since the appeal was rejected, *Zhamanak* would also have to pay Tatoul Manaseryan the original 510,000 AMD as instructed by the lower court.

Nikolai Baghdasaryan

Anahit Sardaryan

GLENDALE HILLS V ZHAMANAK: 200,000 AMD IN SLANDER DAMAGES

For the past two years the Glendale Hills construction company has been demanding a retraction by the newspaper *Zhamanak* for an August 26, 2010 article it published entitled “\$1,000 in Hush Money”.

“The Gyumri representatives of Glendale Hills tried everything to convince residents not to go to the press after one of the houses it built in the Moush #2 neighborhood in Gyumri partially self-collapsed. Our sources, who wished to remain anonymous, stated that the company offered them \$1,000 and promised to quickly repair the apartment in question. In return, residents weren’t to go to the press with the story, otherwise the company threatened that it wouldn’t carry out any repairs. The residents rejected the under the table transaction,” the paper wrote.

Glendale Hills argued that the term “self-collapse” gave the impression that the building itself was falling down whereas only the wall plaster had fallen. Glendale Hills also rejected the paper’s claim that it offered up to \$1,000 in hush money to residents to keep quiet about construction defects. Glendale Hills sued the paper for 2.5 million AMD (2 million for slander and 500,000 for legal fees).

THE ART OF JOURNALISM OR SLANDER?

The trial got underway in September 2010 at the Yerevan Kentron and Nork-Marash Court, Judge Aleksei Soukoyan presiding, and lasted till 2012. At the January 16 trial session, the plaintiff’s attorney, Anahit Sardaryan, presented the court with her client’s position regarding the arguments made by the defendant as to the facts of the case. In her presentation, Sardaryan stated that the defendant, by referring to Constitutional Court Decision N997 (according to which a distinction must be made between factual details and evaluative observations), noted that the reporter presented the term “self-collapse” as an evaluative observation, bearing in mind that the ceiling collapsed on its own.

However, according to the plaintiff, the term “self-collapse” cannot be regarded as an evaluation and that, rather, it is the statement of a definite fact. According to the plaintiff, the difference between fact and evaluative observation

is that the existence of facts can be demonstrated by that observations are not subject to verification. Later, Sardaryan cited the precedent of the *Lingens v Austria* case of the ECHR, according to which, even in the case of opinion there must be a substantiated or accepted factual basis to express said opinion and that it must be expressed honestly. The plaintiff, in his argument, also referred to the other facts subject to verification, namely the amount of money noted in the article by the defendant.

In the article's title, the defendant had in mind a distribution of money, financial compensation and an apartment repair. However, in this case, the plaintiff believed that the article shouldn't have been entitled "\$1,000 in Hush Money" and subsequently note in the body of the article that Glendale Hills representatives offered \$1,000 in cash to residents not to go to the press, with the threat that otherwise they wouldn't repair the apartment. In its argument, the plaintiff noted that the reporter acted in bad faith, didn't take steps to verify the information presented in the published article, and sought to defame the working reputation of the company by publishing said article.

Newspaper attorney Nikolai Baghdasaryan, in his address, noted that by summarizing both RA and international judicial practice, it is very important to differentiate factual factors from evaluative observation. The attorney brought the following example. When a person declares that Nikolai Baghdasaryan received a \$5,000 bribe, this is both a fact and slander. But when a person declares that Baghdasaryan is a bribe giver, this is an evaluative observation and constitutes insult. Regarding the questionable matter in the case it says that Glendale Hills built a house in Gyumri. This is fact. Later, as an evaluative observation, it says that a self-collapse took place. That's to say that the reporter appraised the ceiling falling down as a self-collapse. Baghdasaryan added that the title of the article could not be regarded as fact, that the reporter condensed it, and that it was the case of the art of journalism

As Sardaryan put it, you can change the meaning of a sentence with just one comma or hyphen in such a way that a company's reputation or someone's dignity and honor is slandered and insulted. The lawyer added that the ECHR and a number of international experts have frequently noted that attention must be paid to an article's title since it describes the article in a nutshell.

In the court, as a piece of written evidence, the 1,895,000 AMD revenue of the newspaper's publisher, Skizb Media Kentron, was also scrutinized. Regarding this, Baghdasaryan presented the court with a verdict of the Kentron and Nork-Marash Jurisdictional Court in the case of "*Bella and Sedrak Kocharyan v Skizb Media Kentron*". According to the verdict, the defendant was instructed to pay the Kocharyans 3,000,000 AMD. With this, Baghdasaryan argued that the defendant presently had less revenue than the amount it was supposed to pay. In other words, the obligations of the defendant company superseded its assets.

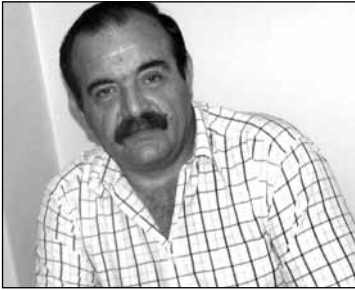
ZHAMANAK HAS TO PAY 550,000 AND PUBLISH A RETRACTION

On January 30 Judge Aleksei Soukoyan announced his verdict in the case. The court partially found in favor of Glendale Hills and instructed *Zhamanak* newspaper to pay 200,000 AMD in slander damages, 300,000 for incurred legal

fees, and 50,000 in state fees. *Zhamanak* was also obligated to publish a retraction of the August 26 article “\$1,000 in Hush Money”.

On May 2, the newspaper appealed the lower court’s decision. On June 14, the RA Court of Appeals threw out *Zhamanak*’s appeal and let the lower court’s decision stand. The newspaper was also instructed to pay 6,000 for filing the appeal.

On September 3, the RA Court of Cassation rejected *Zhamanak*’s suit seeking to overturn the Court of Appeal’s decision.

Edik Andreasyan

Hayk Baboukhanyan

HAYK BABOUKHANYAN LOSES: DOESN'T FILE SLANDER SUIT WITHIN DEADLINE

Two very interesting and connected court cases involving charges of slander and insult began in 2011 and dragged on until 2012.

Hayk Baboukhanyan, President of the Constitutional Rights Party (CRP), filed two defamation suits at Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction. The first named analyst Edik Andreasyan and report.am as defendants. The second named Andreasyan, report.am and Khmbakir Ltd, the publisher of the site, as defendants.

It all began in September 2010, when Andreasyan's article "*Iravounk's* right is on the edge of Hayk Baboukhanyan's sword" ("*Iravounk*" in Armenian means "right," thus the title is a play on words) appeared on the Report.am website.

In the article, Andreasyan reflected on the activities of CRP President Baboukhanyan and stated that a letter published in *Iravounk* signed by H. Ordouyan was actually written by Baboukhanyan and that he used a false name. (Hayk Baboukhanyan is also the President of *Iravounk's* editorial board)

Not availing himself of the right to respond or publish a retraction, Baboukhanyan went directly to the courts, demanding that the website and author issue a retraction and a public apology of the slanderous and insulting information. Baboukhanyan also demanded that the website publish the verdict of the court and compensate him for all incurred legal fees.

Baboukhanyan said what the website had published was a pack of lies, although his suit failed to specify the expressions deemed to be slanderous and insulting. Nevertheless, the defendant claimed that Baboukhanyan's attorneys presented a list of ten points after the trial got underway.

One such passage that Baboukhanyan found insulting was – "Internal party upheavals and duels for the party's official stamp come easily to this 'brave' soldier."

The plaintiff also deemed slanderous the charge that he was a "destroyer of the party" and the following query posed by the author – "We understand that the elections are approaching. But is it possible to sell oneself to get elected and at such a cheap price?"

Another questionable passage: "A few times during the warming of Armenian-Turkish relations, Hayk Baboukhanyan exploded onto the TV screen

and mumbled some anti-Turkish things, mostly repeating ARF views. What we want to say is that a politician must have something original to say and not a brazen desire to stir things up.

Later on, the Iravouk newspaper responded to Edik Andreasyan's article.

Plaintiff files another legal suit

In an article by Gayaneh Zargaryan entitled "Freedom of Speech: Squeezed under the ARF Vice" that appeared in the March 22-24 edition of *Iravouk*, she also mentioned Andreasyan.

A few days later, Andreasyan responded with an analysis of his own entitled, "When that not worthy of remembrance is forcibly remembered".

This prompted Baboukhanyan to sue Andreasyan a second time.

Thus, there were two separate court cases underway at the same time.

In the first, the plaintiff demanded 3 million AMD from the article's author in compensatory damages and the same amount from the website. In the second, Baboukhanyan demanded one million each from report.am, analyst Edik Andreasyan and from Khmbakir Ltd, the publisher of the site.

Baboukhanyan's attorneys also petitioned the court to prohibit Report.am from publishing anything about their client. The court sustained the motion.

Andreasyan attempted to resolve the matter through reconciliation, but Baboukhanyan asserted that he would only reconcile if the analyst paid him for legal fees already incurred and issued a retraction. Andreasyan turned down these conditions.

The first case got underway on January 27, 2011 and the second on June 15.

Case N 1 - "Iravouk's right is on the edge of Hayk Baboukhanyan's sword"

On February 12, 2012, at the Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction, the trial brought by Hayk Baboukhanyan and Iravouk Media Ltd. against report.am and Edik Andreasyan got underway. At issue was the Andreasyan's article "*Iravouk's right is on the edge of Hayk Baboukhanyan's sword*" that appeared in the August 31, 2010 edition of *www.report.am*.

The plaintiff claimed that the article was baseless, publicly defamed his dignity and working reputation, and thus demanded 6 million AMD in compensation.

At the trial, the plaintiff also presented what he claimed to be disparaging comments under the article, arguing that defendant was responsible for them as well.

The defense countered that the slander suit had no merit and should be rejected. Defense lawyer Lousineh Bakoumyan argued that the article's author had merely expressed his subjective opinion based on the public speeches Baboukhanyan had made over the years and his activities.

Bakoumyan added that the plaintiff waited past the one month deadline to initiate a slander suit and that the case should be dropped.

On February 27, Judge Samvel Tadevosyan handed down his verdict rejecting Baboukhanyan's suit and the 6 million AMD demand. Instead, the court ordered Baboukhanyan to pay 236,000 AMD in state fees. The court found that the plaintiff had violated the one month filing deadline as per Article 1087.1, Point 13, of the RA Civil Code.

Court of Appeals Rejects Baboukhanyan's Petition

On May 16, Armenia's Court of Appeals reviewed the petition brought by Hayk Baboukhanyan, seeking to overturn a lower court's verdict throwing out his slander suit against report.am and Edik Andreasyan.

Before the hearing, the court urged the sides to settle out of court. The litigants deemed such a resolution impossible.

Baboukhanyan's lawyers argued that the lower court had misconstrued the articles dealing with the deadline issue and hadn't taken into account the second section of Article 1087.1 according to which a suit could be filed no later than six months after the slander or insult.

On May 31, the Court of Appeals rejected the suit filed by Hayk Baboukhanyan and Iravouk Media and ordered them to pay 393,000 AMD in court fees.

Court of Cassation Also Rejects Baboukhanyan Appeal

After his suit was thrown out by the Appeals Court, Baboukhanyan took his case to the Court of Cassation.

On August 6, 2012, the Court of Cassation rejected the petition filed by Baboukhanyan and Iravouk Media against report.am and Edik Andreasyan. The Court found that the appeal failed to satisfy the requirements of Article 234, Point 1, Subsections 1 and 3, of the RA Judicial Code.

Case N 2 - "When that not worthy of remembrance is forcibly remembered"

Edik Andreasyan Files Countersuit against Hayk Baboukhanyan

At the opening trial session of this second case, Baboukhanyan's lawyer Vahe Hovhannisyan again presented the demands of his client – a public apology in the news site, that the site publish the full court verdict if totally or partially in favor of the plaintiff and that the defendant pay 1 million AMD in compensation. The lawyer then announced a fourth demand – that Edik Andreasyan publicly apologize to Baboukhanyan for disparaging comments he made in his reply to the slander suit.

Andreasyan countered by arguing that his reply was not public in nature since only he, Baboukhanyan and the court had access to it.

At the conclusion of a long give and take between the two sides, Edik Andreasyan announced that he would be filing a countersuit against Baboukhanyan, arguing that the plaintiff had insulted him. Judge Melkoumyan granted him one week to prepare the countersuit and scheduled the next session for February 3.

The basis for the countersuit was the argument by Andreasyan that Baboukhanyan had slandered him when he wrote in his original suit, where it asked for the name of the defendant's father, "the patronymic is not known" in parentheses.

Baboukhanyan replied that he had no ulterior motives when he wrote the above and that he really didn't know the name of the defendant's father. Andreasyan countered that Baboukhanyan could have easily gotten the name but that the plaintiff really wanted to slander him.

In his countersuit, Andreasyan demanded that Baboukhanyan publicly apologize for the name fiasco.

On February 27, 2012, The Kentron and Nork-Marash District Court threw out the countersuit filed by Edik Andreasyan against Hayk Baboukhanyan, arguing that there was no reciprocity between the original suit and the countersuit.

Given that the two sides had presented their arguments and had failed to reconcile, the court decided that the trial had ended.

On March 12, Judge Melkoumyan threw out Baboukhanyan's slander suit against Edik Andreasyan, report.am and Abel Mikayelyan on the grounds that it was baseless.

The court ordered Hayk Baboukhanyan to pay 20,000 AMD in state fees.

LERNAPAT VILLAGE MAYOR LOSES IN CASSATION COURT

Armenia's Court of Cassation found in favor of Boris Ashrafyan, a resident of the village of Lernapat who had been sued by community mayor Vano Yeghiazaryan for slanderous and insulting comments made to the press.

Ashrafyan was one of ten residents sued by Yeghiazaryan. Some news outlets, including the daily *Aravot*, were also included in the case of third party defendants.

The Lori Regional Court found had found in favor of Mayor Yeghiazaryan. Boris Ashrafyan was told that he had to offer a public apology to the mayor, retract the slanderous information that appeared in the press, and pay Yeghiazaryan 300,000 AMD in compensatory damages (100,000 for insult and 200,000 for slander). He also had to compensate Yeghiazaryan 14,000 for incurred state fees.

Yeghiazaryan had been seeking an apology, a retraction, 3 million in compensation (1 million for insult and 2 million for slander) and restitution of incurred legal fees.

Boris Ashrafyan appealed the court's verdict but the Appeals Court rejected the plea and let stand Judge Hovnanyan's verdict. Ashrafyan then filed a petition with the Court of Cassation.

Mayor Yeghiazaryan filed his legal suit based on an article entitled "Let's Remove This Turk from Our Midst" that appeared in the newspaper *Zhamanak*. In the article, residents were quoted as saying that the mayor had faked the signatures of dead villagers so that he could allocate social assistance from the budget and then pocket the money.

The Court of Cassation, however, evaluating the questionable text in the context of the entirety of the expressed ideas, concluded that the expressions couldn't be considered slander or insult. Citing the corresponding slander clause of the RA Civil Code, the Cassation Court noted that slander consists of the public pronouncement of real details regarding a person that do not correspond to reality which blemish his/her honor, dignity and reputation. However, in this case, the expressions deemed slanderous do not possess at least two of the above mentioned characteristics.

The Court of Cassation stressed that the law refers to fact, definite details, that cannot be abstract or conjectural, but must have a concise objective manifestation. In the questionable text, though, there can be no talk of real facts since they are abstract and conjectural. Also, they in no way defame a person's honor.

The court also found that Boris Ashrafyan's expression "I said shame on you. There are other hungry people in this village other than your mother, father and in-laws", was an evaluative observation, a personal appraisal of the defendant, directed at the moral side of the mayor's activities. Thus, the court found, it is clearly impossible to prove the veracity of this expression.

Turning to the expressions deemed as insulting, and again viewing them in the total context, the Cassation Court conclude that Boris Ashrafyan hadn't made insulting expressions, either direct or couched, and that he hadn't stepped over

the line of acceptable criticism. Moreover, the court affirmed that the acceptable limits of criticism directed towards government officials, as opposed to ordinary citizens, must be wider in scope.

The Court of Cassation overturned the verdict of the lower court and obligated Mayor Yeghiazaryan to pay Ashrafyan 39,000 AMD for incurred legal fees (19,000 for Appeals Court filing and 20,000 for the Cassation Court).

Nver Poghosyan

COURT AWARDS 200,000 AMD TO REGIONAL GOVERNOR IN COMPENSATION FOR SLANDERED DIGNITY

Nver Poghosyan, then the Gegharkouniq Regional Governor, sued the *Zhoghovourd* newspaper for slander for running an article in its October 7, 2011 edition entitled “The Regional Governor Took a Bribe”.

The article claimed that Poghosyan pocketed a \$3,000 bribe in return for announcing a certain individual as the winner in a local competition to fill the post of history teacher in the village of Tutujur. The paper reported that the allegation was made by Anna Torosyan, another candidate for the post.

Poghosyan sued, seeking 2.5 million AMD in compensatory damages.

An official statement from the Gegharkouniq Regional Authority (Marzpetaran) said that it had no knowledge of such a competition other than the fact that the principal of the Tutujur High School had previously announced a teaching vacancy.

The Authority says that the principal violated procedures regarding the vacancy competition and that disciplinary action had been taken.

The newspaper countered that it was odd that Nver Poghosyan did not reject the bribe allegation.

Subsequently, the Regional Authority’s Press Office sent a statement to the newspaper via email declaring that the article entitled “Prosperous Armenia Party Regional Governor Takes \$3,000 Bribe” was slanderous and a falsehood.

The newspaper countered by saying: “First, the *Zhoghovourd* article has no such headline as referred to in the email sent by the Regional Authority. It is incomprehensible why the Regional Governor even underlined his membership in Prosperous Armenia. In a telephone conversation with Sona Grigoryan, the reporter who wrote the article, Nver Poghosyan countered that it was a fabrication and then hung up. In this case, we don’t understand what the Regional Governor regards as spreading slander if he categorically does not reject taking a bribe.”

The newspaper said that in the article it had published the views of the two parties involved – that of the Regional Governor and Anna Torosyan, who

claimed he took the bribe. The paper said it had a recording of Torosyan making such a claim.

Trial Gets Underway: Star Witness Wavers About Bribe Claim

The trial got underway at the Gegharkouniq Regional Court, Judge Artour Tamrazyan presiding, on November 18, 2011.

Nver Poghosyan's lawyers argued that the newspaper had no right to publish such a story since their client was a public figure. Furthermore, they argued that the paper had to check the bribe allegation before going to print.

Zhoghovourd's attorney Hakob Tcharoyan countered by saying that the paper was not obliged to reveal the circumstances of the bribe. The attorney argued that the paper served as a public forum and had published the comments of Anna Torosyan saying that another competitor for the teaching post bribed the Regional Governor by giving money to his chauffeur.

Judge Tamrazyan also asked the plaintiff, "Don't you think the paper was only making a quote?" The plaintiff's lawyer responded, "No"

Anna Torosyan, present at the trial, testified that all her comments were true. However, she started to waver when it came to the actual bribery allegation. Fearfully looking left and right, Torosyan said she knew nothing about Poghosyan taking a bribe and that she had merely overhead rumors in the village.

At this point, the defense made a motion to play the recording of the statement made by Torosyan to the paper. The motion was sustained.

In the taped recording, Torosyan says that she and her husband went to see Poghosyan's chauffeur and that the man told them that the position had already been filled since he had taken \$3,000 from another competition candidate and had handed the money to Regional Governor Poghosyan.

Torosyan goes on to say that the chauffeur told them, "If I knew it was you, I wouldn't have done it."

Newspaper Countersues: Demands 1AMD in Symbolic Award

At the next trial session on January 17, 2012, *Zhoghovourd* lawyer Tcharoyan motioned that the court conduct a preliminary court session since a countersuit had been filed. The plaintiff's lawyers opposed the motion. Anna Torosyan, a third party litigant in the case, agreed with the newspaper's attorney.

In its countersuit, the newspaper demanded a public apology from regional Governor Poghosyan and symbolic compensation in the amount of 1 AMD, arguing that Poghosyan "had defamed the honor of *Zhoghovourd*".

Newspaper Refuses to Pay; Claims Court Decision Unjust

On March 19, 2012 The Gegharkouniq Regional Court found in favor of Gegharkouniq Regional Governor Nver Poghosyan and ordered that 200,000 AMD (100,000 for compensation and 100,000 for incurred legal fees) be seized from the newspaper *Zhoghovourd*.

The newspaper then issued a statement that it would not to pay and considers the court's decision unjust.

Judge Artur Tamrazyan, without providing substantiation, also threw out the newspaper's countersuit.

"Rather than the Regional Governor accusing Anna Torosyan, he wants to buy back his honor from *Zhoghovour* for 100,000 AMD. It's good that the judge noted that Nver Poghosyan's honor isn't valued at 2.5 million but only 100,000 AMD," the newspaper wrote.

Refusing to pay the amount, the newspaper referred to Article 9, Point 2, of the RA Law on Mass Media, according to which:

The implementer of media activity shall be exempt from liability for dissemination of information if the information is a literal or conscientious reproduction of the information contained in a public statement, official documents of state bodies, other media product or work of authorship and contains a reference to the original source.

The newspaper also cited Article 27 of the RA Constitution:

Everyone shall have the right to freely express his/her opinion. Everyone shall have the right to freedom of expression including freedom to search for, receive and impart information and ideas by any means of information regardless of the state frontiers.

In a public statement, the newspaper wrote: "Thus, *Zhoghovour* observed all the legal and ethical norms. The paper engaged in professional activities that observed the obligations Article 4, Point 1, and Article 9, Point 2, of the RA Law on the Mass Media, providing a literal reproduction of Anna Torosyan's words regarding the bribe and those of the Regional Governor."

***Zhoghovour* and Regional Governor Fail to Reconcile**

On May 31, 2012, the RA Court of Appeals reviewed the petition of the *Zhoghovour* newspaper seeking to overturn a lower court's decision in favor of Gegharkouniq Regional Governor Nver Poghosyan.

The litigants raised no objections to a court proposal that they reconcile. For this reason, the court delayed the trial till June 14, in the hope that the sides would settle out of court and present their agreement to the court on that day.

When the court reconvened on June 14, earlier hopes that the two sides would settle out of court were put to rest when plaintiff lawyers stated that no such common ground had been found.

On September 6, 2012, the RA Court of Appeals threw out the suit filed by *Zhoghovour* newspaper seeking to overturn the March 19 verdict of the Gegharkouniq Regional Court.

Vladimir Gasparyan

Artur Sakunts

COURT FINDS IN FAVOR OF POLICE CHIEF

ARTUR SAKUNTS V VLADIMIR GASPARYAN: WHO WAS THE POLICE CHIEF REFERRING TO?

The trial in which the Vanadzor Office of the Helsinki Civil Assembly is suing RA Police Chief Vladimir Gasparyan for slander got underway on February 20, 2012 at Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction, Judge Aleksey Soukoyan presiding.

The NGO is suing Gasparyan for remarks he made during an October 2011 interview with the hrparak.am news site and a program called *Zinouzh* when he served as Armenia's Deputy Defense Minister. The organization claims that some of the remarks slandered their good name.

The plaintiff demanded that the defendant issue a public retraction and pay 10,000 AMD in damages.

When asked by plaintiff attorney Ara Zohrabyan if materials other than the Hraparak and Zinouzh publications comprised a basis for the suit, Defense attorney Vahe Grigoryan noted a news.am interview in which the defendant specified that he was referring to the plaintiff, Artur Sakunts, in his previous interviews. The plaintiff argued that this was a rejection of the defendant's claim that he had not singled out Sakunts in his defamatory comments.

The plaintiff then presented the news.am article in question: "Armenian Police Chief Forgives His Plaintiff"

Judge Soukoyan: What did the Police Chief Mean by Saying "20 year-old punks with ponytails"?

At the June 27 trial session, Vladimir Gasparyan's lawyer Ara Zohrabyan told the court that his client completely rejected the demands made in the suit. Zohrabyan argued that the plaintiff, a non-profit civic organization, does not and cannot have a working reputation. According to the defendant, the plaintiff can only have a respectable reputation.

Attorney Grigoryan, in his suit, asked the court to obligate the defendant to refute his slanderous comments that the Assembly was full of four-legged 20 year-old punks with ponytails who insult the young boys defending the nation and even the defense minister with their pronouncements. Grigoryan also noted a comment by the Police Chief implying that Sakunts rejoiced when tragic incidents happened in the military because he and the Assembly could make more money from the scandal.

Ara Zohrabyan referring to Article 1087.1 of the RA Civil Code, pointed out that the burden of proof in scandal cases is assumed by the plaintiff and that the news.am article cited by the plaintiff could not be regarded as such proof. According to the attorney, the article deals with whether or not Gasparyan would forgive Sakunts, who heads the organization that had sued him.

Zohrabyan added that the comments “20 year-old punks with ponytails” and “four-legged” referred to those who had insulted the RA Minister of defense and not to Sakunts or the Assembly. The attorney added that it was up to the prosecution, not the defense, to prove that those comments were directed at the plaintiff.

Judge Soukoyan then asked for a clarification as to what Police Chief Gasparyan meant by the term “ponytails”, but no answer was forthcoming.

Attorney Grigoryan then clarified that his client had found the Police Chief’s statement that the Vanadzor Assembly had insulted the RA minister of Defense to be slanderous and not his comment about the “20 year-old punks with ponytails”.

At this point, the trial was recessed until July 11, when the court was supposed to pronounce its verdict. However, on that day the court declared that there would be a delay in the verdict so that it could conduct further investigations into the comments that “the Assembly was full of four-legged 20 year-old punks with ponytails who insult the young boys defending the nation and even the defense minister with their pronouncements.”

On July 20, the Court threw out the slander suit brought by the Vanadzor Helsinki Civil Assembly against Vladimir Gasparyan.

Appeals Court Rejects Petition Filed by Vanadzor Helsinki Citizens' Assembly

The Vanadzor Assembly then filed with the RA Court of Appeals, arguing that the defense never categorically refuted its claim that the scurrilous comments made by Gasparyan weren’t directed at Sakunts. The plaintiff also claimed that the lower court had incorrectly applied Articles 19 and 1087.1 of the RA Civil Code and had thus been deprived of the rights contained within.

On October 17, the court rejected the suit filed by the Vanadzor Office of the Helsinki Citizens’ Assembly seeking to overturn the lower court’s decision and sending the case for retrial.

The Court of Appeals found that the lower court, after objectively examining all the evidence, handed down an impartial and correct verdict.

CONSTRUCTION COMPANY SUES IJEVAN TV AND REPORTER FOR 3.2 MILLION EACH

In 2011, the Ijevan Road Exploitation and Construction LLC (IREC) filed a defamation suit with the Tavoush Regional Court against Ijevan Studio Ltd (a local TV station) and Ijevan Studio reporter Nayira Khachikyan.

In its suit, IREC argued that the business reputation of the company was smeared in an H2 TV broadcast on June 21 (Lraber News) and several programs broadcast by Yerkir Media dealing with dubious practices of the company in a 36 million AMD road repair project.

Some of the questionable passages deemed as defamatory include: “The true destroyers are hidden under the guise of business, simply IREC”, “It’s due to a lack of professionalism and impartiality that such consequences arise”. At the conclusion of the broadcasts the following credits appeared – “Nayira Khachikyan and Armen Asatryan for Ijevan TV’s Lraber program”.

In its suit, IREC demanded that the reporter and the TV station issue a public apology and that each of the defendants pay 3 million AMD in compensation and an additional 264,000 for incurred legal and court fees.

The trial got underway at the Tavoush Regional Court of First Instance in the town of Dilijan on August 11, 2011. Tapes of the news programs in question were shown and the two sides presented their arguments.

The plaintiff claimed that the programs contained comments that had damaged its working reputation. The defendants countered that the programs merely raised issues of public concern, noting that they had offered the IREC director a chance to respond to the allegations during a June 27, 2011 broadcast.

Thus, the defendants argued that the plaintiff was offered a chance for rebuttal and consequently, according to Article 1087.1 Point 10 of the RA Civil Code, could not now seek other forms of defense, including material compensation.

On April 27, 2012, the Tavoush Court found in favor of IREC but drastically scaled down the compensatory damages sought by the construction company. Ijevan Studio TV and reporter Khachikyan were ordered to pay 50,000 AMD. The court justified the cut by stating that the company’s reputation had been partially restored when management appeared on the June 27 TV program and gave its side of the story.

Court of Appeals Overturns Lower Court Ruling

IREC then took the case to the RA Court of Appeals which overturned the lower court’s ruling and sent the case back for retrial.

The Appeals Court questioned why the lower court had set damages at only 50,000 AMD given that H2 TV is broadcast throughout the country and that, for a company like IREC with business dealings all over Armenia, such information casting aspersions on the company could prove quite damaging.

The Appeals Court also noted that no documentation pertaining to Nayira Khachikyan’s financial status had been examined by the lower court before it set damages to be seized at 50,000 AMD.

The Court of Appeals also questioned whether the June 27 broadcast could be considered a retraction by the defendant since it was actually the plaintiff who was trying to refute accusations made against him, whereas a retraction should be made by the person spreading such information.

Based on this, the Appeals Court also instructed that the new trial in the lower court examine whether the plaintiff, before taking the matter to the courts, had gone to the defendant asking for a retraction in the same format in which the original material had been disseminated.

168 ZHAM NEWSPAPER ISSUES A RETRACTION

On July 12, 2012, Yerevan's Kentron and Nork Marash Court of Jurisdiction handed down its verdict in the slander suit pitting plaintiff Margarita Martirosyan against Hripsimeh Karapetyan and the *168 Zham* newspaper.

Judge Edik Avetisyan decreed that *168 Zham* had to publish a retraction of its November 4, 2010 article entitled "I cannot live like this; an innocent man has been convicted." The court found that the article had slandered the honor and good name of plaintiff Martirosyan.

Karapetyan was also ordered to pay the plaintiff 100,000 AMD for incurred legal fees.

In her suit, Martirosyan, argued that the November 4, 2011 article contained baseless charges against her.

She demanded that a retraction of the questionable excerpts be published in the paper and that the court seize 500,000 AMD from Karapetyan as compensation for her legal costs.

The defendant was absent during most of the trial and did not contest the verdict in the Court of Appeals.

168 Zham subsequently issued a retraction.

SON OF FORMER PRINCIPAL LOSES SLANDER CASE AGAINST REPORTER

Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction had been reviewing the slander case filed by Hamlet Terteryan against the *168 Zham* newspaper and its reporter Marineh Martirosyan for over a year.

Hamlet Terteryan claimed that an article written by Martirosyan slandered his son Tigran Terteryan.

The article stated that according to local gossip, Tigran Terteryan, a student at Etchmiadzin Public School #2, set fire to the school's archive.

Susanna Nazaryan, Tigran Terteryan's mother and a former principal of the school, had earlier filed a slander suit against the newspaper and reporter for their coverage of improprieties at the school. Nazaryan argued that the allegations had slandered her good name and reputation.

In November, 2011, Judge Melkoumyan of the Kentron and Nork-Marash District Court suspended the examination of a slander suit brought by Susanna Nazaryan until the completion of the preliminary hearing of the criminal case looking into the alleged improprieties at the school. The criminal case had been launched based on the coverage of *168 Zham* and Martirosyan.

Only one witness testified during the trial— Siren Yeghiazaryan. The latter testified that she had heard, along with many other Etchmiadzin residents, that Tigran had set fire to the library. Yeghiazaryan claimed that thousands of others would state the same thing is asked.

Afterwards, prosecuting attorney Gevorg Gevorgyan read the plaintiffs list of demands, including two million AMD in compensation.

Defense attorney Anahit Hakobyan countered that Martirosyan had cited her source for the information.

Gevorgyan replied that the reporter misrepresented the source's statement and had published unverified information and that the Martirosyan never attempted to verify it.

Martirosyan argued that she had indeed verified that a blaze had taken place from the temporary director at the time and that construction documents had been destroyed.

Hakobyan said the reporter had adhered to ethical standards and that Martirosyan wasn't a policeman to conduct an investigation.

The defense attorney stated that the reporter had merely conveyed the word being circulated in Etchmiadzin and had cited the source.

When the presiding judge asked the parties if they wished to reach an out of court settlement, they responded in the negative.

On April 13, Judge Arayik Melkoumyan threw out the slander suit filed by Hamlet Terteryan.

COURT FINDS THAT HETQ REPORTER DID NOT SLANDER OR INSULT LERNAPAT MAYOR

On May 29, 2012, Judge Varduhie Hovnanyan threw out the slander suit filed by Lernapat Mayor Vano Yeghiazaryan against *Hetq* reporter Andrineh Torosyan.

The court also decreed that Yeghiazaryan must pay the Torosyan 150,000 AMD as compensation for incurred legal fees.

Mayor Yeghiazaryan had sued over an August 2011 *Hetq* article (“The word ‘to graze’ directed at the mayor cost 1 million”) by Andrineh Torosyan, covering a judicial dispute between the mayor and local resident Gevorg Melkonyan.

The dispute resulted from an article in the newspaper Zhamanak entitled “Remove This Turk from Our Midst” in which a number of Lernapat residents, including Gevorg Melkonyan, expressed their displeasure regarding the mayor’s work performance. Residents also called the mayor a few choice names.

As a result, Mayor Yeghiazaryan sued Lernapat village residents Kamsar Tamaryan and Gevorg Melkonyan arguing that the expressions used were slanderous and the published information, defamatory.

In her article Andrineh Torosyan had written, “Mayor Yeghiazaryan had demanded 1 million AMD for insult and 2 million for slander from a resident of his village, as well as legal fees. Judge Hovnanyan sustained the financial demand in small part.”

Mayor Yeghiazaryan found this sentence and the article’s headline as slanderous and deemed it defamation, noting that he never made any property demands of Melkonyan.

In his original lawsuit Mayor Yeghiazaryan had demanded that *Hetq* issue a public retraction of the “insulting and defamatory” information, publish an apology and 1 million AMD in compensation, including legal fees. At the initial session, Yeghiazaryan changed his demand from 1 million AMD to a mere 1 AMD. He still wanted *Hetq* to issue a public retraction of the “insulting and defamatory” information and publish an apology.

During the trial Yeghiazaryan declared that since the defendant was a former student of his, the reporter had deliberately sought to defame him. The plaintiff talked at length as to how the reporter was hounding him and following his goings and comings. The Lernapat mayor argued that Torosyan seemed to be fixated in demeaning his reputation and this was apparent in her articles about his activities.

In her verdict, Judge Hovnanyan stated that information in Torosyan’s article was not slanderous or insulting and referred to two Cassation Court rulings regarding the interpretation of RA Civil Code Article 1087.1.

Examining the comments alleged to be libelous by Mayor Yeghiazaryan in the context of these rulings, Judge Hovnanyan concluded that the article’s headline was not slander given that it does not contain specific information regarding an action or inaction and that, on the contrary, it is abstract and does not present factual information about the mayor. Thus, the headline does not, nor cannot, blemish the honor, dignity or working reputation of the mayor.

The court also noted that the information contained in the article about the mayor demanding 1 million AMD for insult and 2 million for slander from a resident of his village, as well as legal fees, was in fact true. In fact, noted the court, Yeghiazaryan launched two such civil suits in the courts.

Some three months after the verdict in her favor was handed down, reporter Adrineh Torosyan was still waiting for Vano Yeghiazaryan, who was no longer the mayor of Lernapat, to pay her the 150,000 AMD she was owed.

Thus, Torosyan filed a request with the Compulsory Enforcement Service of Judicial Acts (CESJC) to get Yeghiazaryan to pay up what he legally owes.

On September 7, the Lori branch of the CESJC passed a decision to freeze Yeghiazaryan's assets in order to seize the 150,000 AMD and an additional 7,500 in processing fees.

ARRHYTHMOLOGY CARDIOLOGY CENTER AND ARAVOT RECONCILE

The libel trial in which the Arrhythmology Cardiology Center had sued the *Aravot* daily newspaper came to a close when the litigants decided to reconcile in the Kentron and Nork-Marash Civil Court.

Aravot, the defendant, accepted that a December 1, 2010 article entitled “What Happened to the Hippocratic Oath” had included unverified information that slandered the business reputation of the Center.

The article was written by Kapan resident Karo Avanesyan.

In the article Avanesyan says that after having read an earlier article about the Center in Aravot (“Payment was made for 10 years of life and only 7 were received. The doctors cheated the patient and the government”; November 13, 2010), he decided to write about his own experience.

Avanesyan writes that he had gone to the Arrhythmology Cardiology Center for help with a medical condition. After making payments, he was examined and found to suffer from arrhythmia. The Center advised him to undergo an immediate operation. A contract was drawn up for the 5.1 million AMD operation - 70% up front and the balance within three months. The patient was fitted with a Biotronic Lexos DR type biventricular pacemaker to regulate the arrhythmia. It came with a 4-5 year guarantee.

Avanesyan continues that on the trip back to Kapan from Yerevan he fell ill and had trouble breathing; as before the operation. By the time he reached Kapan, his breathing was even more restricted.

The unit failed to work when his condition became acute and this was verified by testing the unit. Returning to Yerevan, the patient handed a notice to the nurse saying that the initial diagnosis was incorrect and that he wanted a new medical consultation. He also wanted treatment based on a correct diagnosis at no extra cost.

Arrhythmology Cardiology Center Director S. Jamalyan reviewed the request and believed that the patient was lying about the bouts of short breathing and that the patient would have to pay for any further treatment.

Even before said reconciliation, the newspaper had published a retraction and the official response of the Center.

The plaintiff has agreed not to present any more libel suits over the same article in future.

Based on this, an earlier slander case regarding the November 13, 2010 article (“Payment was made for 10 years of life and only 7 were received. The doctors cheated the patient and the government”) was also dropped.

From left: A. Zeynalyan, L. Barseghyan

From left: A. Kighatyan, A. Avetisyan

COURT THROWS OUT ARMAN AVETISYAN'S SLANDER SUIT; HE FILED TOO LATE

On August 9, 2011, Arman Avetisyan, a board member of the Minas Avetisyan Benevolent Cultural Foundation launched a slander suit against Levon Barseghyan, Council President of the Asparez Journalists' Club.

Avetisyan was seeking 2 million AMD in compensatory damages and 200,000 for incurred legal fees. He also demanded that www.asparez.am issue a public apology.

At issue were three articles published in the www.asparez.am website – “There are things that cannot be forgiven (June 11, 2011), Arman Avetisyan lies for incomprehensible reasons (June 15, 2011) and “Could have caused harm to the “family business”?” (June 16, 2011). The articles dealt with an Armenian government decision to relocate two Minas Avetisyan frescoes from Gyumri to Yerevan for restoration purposes and to then display them in Zvartnots Airport.

The transfer of the frescoes, organized by Arman Avetisyan, the son of the artist Minas Avetisyan, caused great consternation within various circles in Gyumri, especially the “intelligentsia”.

On June 23, 2011, Arman Avetisyan sent a letter to Levon Barseghyan, demanding that he publish either a retraction of or a copy of his letter in response to the previous article that had appeared in the newspaper.

Arman Avetisyan then took Levon Barseghyan to court. During the trial, the two sides attempted, but failed, to reconcile.

The plaintiff argued that he had been slandered and had suffered financially as a result of the newspaper's articles and stated that the matter must be adjudicated according to clauses of Article 1087.1 of the RA Civil Code, the RA Constitution, and Article 10 of the Convention for the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms.

During the trial, the plaintiff motioned the court to obligate the defendant to prove:

1. The plaintiff receive financial revenues to relocate the frescoes.
2. The frescoes were covertly removed from Gyumri.
3. What agreement did the plaintiff violate.
4. That the plaintiff acted on the instructions of Eduardo Erneukian.

For his part, Levon Barseghyan presented the court with a 52 page dossier of video tapes, voice recordings and other evidence to back up the newspaper's articles.

However, the Shirak Regional Court took none of this into account.

On July 10, 2012, the court threw out Arman Avetisyan's suit on the basis that it was filed after the prescribed deadline of July 23, 2011.

Arman Avetisyan took the case to the Court of Appeals.

BENIK HAROUTYUNYAN DROPS SLANDER SUIT AGAINST ZHOHOVOURD

PLAINTIFF SAYS DAVIT KARAPETYAN, PRESS SPOKESMAN FOR THE RA MINISTRY OF DEFENSE, URGED HIM TO DO SO

In 2011, three slander suits were launched against the newspaper Zhoghovourd in which the plaintiffs sought compensatory damages.

One was filed by Benik Haroutyunyan, Director of the RA Physical Health Defense Center in Armenia. On October 12, Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction, Judge Rouben Apinyan presiding, accepted the suit for trial.

Haroutyunyan was seeking 2 million AMD in damages and 224,000 for incurred legal fees.

Regarding the case, Zhoghovourd wrote: "Let us note that Benik Haroutyunyan, a native of Artsakh and a close friend of President Sargsyan, took issue with a September 9 article entitled "The Adventures of a PhD. Professor in the Gold Mines". The article contained accusations made by U.S. citizen Nouneh Serobyan that Haroutyunyan, with whom she had jointly owned a business, had not returned her \$218,000 investment. Furthermore, we presented a detailed response to the charges by Haroutyunyan and his lawyer Mher Simonyan in that article, as well as all the facts they provided us with."

When Judge Apinyan asked the litigants if they wished to reconcile, plaintiff lawyer Gnel Nazaryan responded that it would be possible only if the defendant completely refuted what it had written. Defense attorney H. Tcharoyan replied that the plaintiff should present a suitable reconciliation text, to which the plaintiff said that he had already done so, but that it was rejected.

Tcharoyan then motioned that the court register Nouneh Serobyan, who made the accusations, as the main defendant. The lawyer argued that all the newspaper had done was to serve as a public forum. The plaintiff told the court that it had attached the published interview given by Serobyan to its legal suit.

The defense argued that even if a case of slander or insult could be made, the source was Serobyan, not the newspaper, and requested that Zhoghovourd be listed as a third party.

The plaintiff opposed the motion, arguing that a news outlet is obligated to check and verify all incoming information. The court rejected the defendant's motion.

Attorney Tcharoyan then motioned the court to subpoena Serobyan as a witness. Judge Apinyan delayed a review of this motion until the sides discussed the burden of proof issue.

The plaintiff then presented those portions of the article it deemed defamatory.

The trial session then concluded and March 5 was set as the next court date.

However, before the trial recommenced, Benik Haroutyunyan announced that was withdrawing his original suit against the paper and his compensatory demand of 2.2 million AMD. The plaintiff stated the move was "based on his belief that a vibrant press in Armenia is one of the cornerstones of a developing democracy" and that he didn't want to inflict excessive damage to Zhoghovourd.

Haroutyunyan said he did so at the urging of Davit Karapetyan, press spokesman for the RA Ministry of Defense. Haroutyunyan said he did so at the urging of Davit Karapetyan, press spokesman for the RA Ministry of Defense.

Gevorg Altounyan

ARMENIAN PUBLIC T.V ISSUES RETRACTION IN JEHOVAH'S WITNESSES SLANDER CASE

On January 11, 2011, Gevorg Altounyan, producer of the “Perspective” series on Armenian Public TV, received a notice from the Kentron and Nork-Marash District Court.

A legal suit had been jointly filed against him by the Jehovah’s Witnesses organization in Armenia and a number of citizens. The suit was over the November , 10 and 11 “Perspective” program’s coverage of a murder that took place in the town of Sevan on November 8.

On that day, Arman Torosyan brutally murdered his parents in the town of Sevan.

Torosyan family neighbors, during an interview with a reporter from the *Aravot* newspaper, said that they had heard Arman shout, “I am carrying out the orders of the god Jehovah and I am murdering the devils on his orders”, upon leaving the family’s apartment.

“Perspective” included these statements in its coverage of the murder.

Here are some of the statements that the plaintiff found slanderous and insulting:

A) A Jehovah Witness member killed his parents the other day

In court, plaintiff lawyer Yelena Margaryan stated that this was absolute slander and a fact. Defense lawyer Ara Zohrabyan stated that they too regarded it as fact.

B) How to save the victims of a blood thirsty God?

The plaintiff said this headline was slander since it was presented as fact that the Jehovah’s Witnesses prayed to a God that was blood thirsty. The defendant said that one must differentiate between evaluative observation and fact, and that this was the former. This wasn’t presented as fact but as a question.

C) The boy, who cruelly murdered his parents, testified that he had carried out the mission of the God Jehovah.

According to the plaintiff, it must be proven that Arman Torosyan was a member of the Jehovah’s Witnesses, otherwise the statement slanders and insults their dignity. The defendant agreed that this was fact

D) The Jehovah's Witnesses are a sect and a totalitarian one.

The plaintiff argued that this was slander since the Jehovah's Witnesses aren't a sect but is an organization legally registered in Armenia and that the organization isn't totalitarian. The plaintiff stated the comment was both slanderous and insulting. In the view of the defendant, this comment was also an evaluative observation.

The plaintiff's lawyer also singled out the following comments voiced during the November 11, 2010 "Perspective" program:

The murder committed by Arman Torosyan is the result of a continuous process conducted by the Jehovah's Witness and it will lead to any more victims.

The plaintiff argued that the program presented as fact that the boy was a member of the Jehovah's Witnesses, crediting the murder to the Jehovah's Witnesses. This was slander and insult. Defense lawyer Zohrabyan stated that the murder itself and talk about it was indeed fact, but that all the rest was evaluative observation. The lawyer argued that any talk about the future couldn't be regarded as fact.

After the plaintiff brought forth all the expressions and comments found to be defamatory, he asked whether the defendant was ready to accept that Public TV should issue a retraction.

The defendant countered and presented the following three pieces of evidence.

1. The directives of the Sevan Investigative Division investigator, in order to ascertain as to whether or not Arman Torosyan had participated in Jehovah's Witness assemblies or not; and if so with whom.
 2. The reply of the Chief of the Sevan Police stating that Arman Torosyan adhered to the Jehovah's Witnesses sect, but that it wasn't know with whom he participated at those assemblies.
 3. A legal act taken from the Datalex.am website, whereby the court revealed that Arman Torosyan was blameless and that, by court decision, Torosyan would receive mandatory psychiatric treatment.
- With this, the defendant wished to prove that Public TV had presented news corresponding to such information and that in the news.am website.

As to the crucial question whether Torosyan was actually a member of the Jehovah's Witnesses or not, the defendant stated in court that they had requested a membership list from the religious organization since the plaintiff had claimed some 11,000 members. The defendant said that the organization only provided a list of 200 names. The defense argued that the organization supplied a severely condensed member ship list because otherwise Torsion's name would have shown up.

The defendant countered by stating that Jehovah's Witnesses, as a legal body, officially states that Torosyan is not a member.

Despite its firm stance, in September 2011, the Jehovah's Witnesses suggested that the two sides seek to reconcile. Lengthy negotiations regarding an acceptable retraction text followed.

Finally, on May 15, 2012, Public T.V. signed a reconciliation agreement and broadcast the retraction.

Public T.V. refuted the information that the boy accused of brutally murdering his parents in the town of Sevan was linked to the Jehovah's Witnesses. The station cited a Sevan police report also verifying that Arman Torosyan wasn't a member of Jehovah's Witnesses.

In its retraction, Public T.V. stated that it had never intended to insult the Jehovah's Witnesses.

GOURGEN AGHAJANYAN V ZHOHOVOURD: CONSTANT DELAYS PLAGUE THIS SLANDER TRIAL

The slander trial brought by Gourgen Aghajanyan against the newspaper *Zhoghovourd* got underway at Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction on October 24, 2011.

Gourgen Aghajanyan demanded that the newspaper issue of retraction of information he found to be slanderous and to pay 804,000 AMD in compensatory damages.

Aghajanyan argued that he was insulted by comments made by Karineh Kirakosyan, former head of the RA State Property Management Department, and Ashot Markosyan, deputy head of the same department that appeared in the newspaper.

In its article the paper had quoted passages from a letter it received in Gourgen Aghajanyan's name. In the letter, he had leveled charges against Kirakosyan and Markosyan.

Later on, Aghajanyan visited the newspaper claiming that he never wrote the letter in question. The editorial staff showed Aghajanyan the letter sent through HayPost (the return address was the Department of State Property Management). Aghajanyan made a copy of the letter and envelope and left the office.

The following day Aghajanyan returned to the newspaper office with a copy of a retraction. The paper never published it given that *Zhoghovourd* didn't regard it as a retraction but rather a text full of praise for Ashot Markosyan, who by the way, accompanied Aghajanyan to the office. The text had nothing to do with the article.

Zhoghovourd says that the following passages had irritated Aghajanyan:

"Karineh obtained her apartment on Abovyans Street as a bribe", "During seven years heading the department, she, along with her bribe taking deputy Ashot Markosyan, managed to win a large amount of state property", "To make her position more secure at the department and with the aim of seizing a large amount of state property, Kirakosyan appointed Martin Kalshyan, her uncle's son and also a master of fraud, as head of the auction unit..."

Of note is the fact that in the same article *Zhoghovourd* also presented the views of Karineh Kirakosyan and Arman Sahakyan, the current department head.

Due to the continued absence of third party litigants Karineh Kirakosyan and Ashot Markosyan, the trial was delayed time and again. As of October 2012, the actual examination of the case has still not begun.

HRAPARAK APOLOGIZES TO ROBERT KOCHARYAN

On February 15, Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction issued its verdict in the slander case pitting Robert Kocharyan, Armenia's second president, and the newspaper *Hraparak*. After months of battling it out in the courts, the two sides told the court they were ready to reconcile.

On February 18, *Hraparak* published a full retraction of the February 12, 2011 article "They destroy Kocharyan and explain to Tsaroukyan" that Kocharyan found slanderous in the first place. The newspaper also apologized for inaccuracies and insults it contained.

On March 28, 2011, a court decided to freeze the assets and bank accounts of the *Hraparak* daily newspaper. Armenia's second president, Robert Kocharyan has launched a slander suit against the paper and was demanding 6 million AMD in compensation for insult and defamation, of which 3 million was for legal fees. On April 11, the freeze on *Hraparak* assets was lifted.

Kocharyan sued over various insulting comments directed against him that appeared in three of the newspaper's February and March editions, including the article mentioned above.

On two occasions, the plaintiff demanded that *Hraparak* publish adequate retractions.

The plaintiff did not regard the two responses by *Hraparak* (the February 22 "Uninvited letter from Kocharyan" and the March 14 "From Kocharyan personally; with mistakes and signed" to be sufficient.

Thus, the former president decided to take the matter to the courts.

COURT THROWS OUT "WORD OF LIFE" SLANDER SUIT AGAINST *IRAVOUNK*

A Yerevan court on July 31, 2012 rejected the slander suit filed by the Word of Life religious organization against the newspaper *Iravounk*.

The presiding judge has ordered that the religious group and its president each pay the newspaper 150,000 AMD for incurred legal fees.

Word of Life had sued the paper for an article that appeared in its October 19-25 2011 edition showing a collage of photos implicating the organization in a sex scandal involving a well-known Armenian show business personality who is said to be a member.

In the opening session of the slander trial on March 23, 2012, the attorney for the group again maintained that the word “sect” that appeared in the article was defamatory.

Word of Life argued that the article was libelous and defamatory and that it incited religious hatred. It wanted the newspaper to retract the article and publish an apology on the front page.

As to financial compensation, the organization was seeking 8,000 AMD it had spent for various court fees and 15,000 for translation and notary services.

When Hetq asked why the organization was suing the paper, plaintiff attorney Avetik Papinyan’s answer was short and sweet – “Because that’s how it is.” He added that the word “sect” has a negative connotation in public discourse and could present evidence to this effect if need be.

Papinyan added that his client didn’t want “to financially hurt the paper but only wanted to restore its rights.”

Hayk Baboukhanyan, President of *Iravounk*’s editorial board, countered this assertion by stating that he considers the word “sect” to signify a deviation from the Armenian Apostolic Church.

“We realize that the issue deals with the freedom of the press, and the press must be free in our country. It must enjoy the right to express its opinion on this of that matter,” argued Baboukhanyan.

The court then adjourned until April 13, when the plaintiff would be required to substantiate its demands.

At the April 13 session, the plaintiff motioned for a 25 day adjournment in order to provide further expert testimony to substantiate its claims of defamation. The defense countered by stating that there was no need for a postponement and that all the evidence heretofore provided was sufficient for the case to proceed.

At this point Judge Nersisyan noted that the suit had been accepted on November 23, 2011 and that in the subsequent five months the plaintiff had presented one addition to the suit and was doing the same today. Nersisyan said that the plaintiff was abusing its rights to a trial.

The judge sustained the plaintiff’s motion, arguing that the entire idea of a preliminary court session is to allow for the sides to present all the evidence to the court they can amass.

On May 10, the plaintiff announced that it was ready to enter negotiations leading to reconciliation. However, at the next session no such agreement was

presented to the court and Judge Nersisyan ordered the trial to proceed.

Another objection raised by plaintiff lawyer Papinyan was that Article 1087.1 of the RA Civil Code, which deals with slander and insult cases, was deficient since it only spoke about defaming ones “working reputation”. The lawyer argued that the article in question could not be applied to non-commercial organizations like Word of Life that possessed no “working reputation” but rather “goodwill”

Papinyan then motioned that the trial be halted and a petition be sent to the RA Constitutional Court for a ruling on the matter.

The defense countered that this was yet another stalling tactic by the plaintiff.

Etchmiadzin Regards Word of Life as a "Sect"

At the next session on July 13, *Iravounk* attorney Levon Baghdasaryan admitted into the record a statement received by the Holy See of the Armenian Apostolic Church at Etchmiadzin that the Word of Life organization was a “sect” since it doesn’t adhere to the teachings of the true apostolic church.

Word of Life attorney Papinyan argued that the statement could not be entered as evidence since it had no legal power and that the Armenian Apostolic Church had no jurisdiction to comment on whether other religious organizations should be considered as sects.

Papinyan argued that Etchmiadzin’s response ran counter to several decisions of the ECHR and the provisions of the European Convention on Human Rights.

The lawyer then focused on the term “sect”, arguing that its usage was indeed insulting and pointed to its dictionary definitions, all which he claimed were negative.

Defense lawyer Baghdasaryan countered by referring to a definition of sect found in the dictionary compiled by Ghazaros Aghayan. There the term “sect” signifies a religious order that has strayed from the doctrines of a particular church or another religion outside the accepted one in a country.

Based on this, Baghdasaryan motioned the court to drop the suit filed by Word of Life and to seize 300,000 AMD from both the religious organization and its leader Artur Simonyan to compensate *Iravounk* for incurred legal fees.

At the July 17 trial session, the court reviewed whether the actress Anzhela Sargsyan, who appeared in the original questionable collage, actually had links to the Word of Life organization.

The organization offered into evidence a copy of a statement made by Anzhela Sargsyan during a TV program that she wasn’t a member of Word of Life but often visited various church services out of interest.

It was then the turn of the defendant to present a CD showing the statements of Marina Arayan, the mother of Anzhela Sargsyan’s husband.

In the CD, Arayan confirms that Anzhela threatened her husband (Arayan’s son) by saying that she had the backing of Word of Life and that the religious organization had the power to take care of any problem in the city. Arayan also states that Anzhela’s sister Anna was an elder of Word of Life.

The CD also showed an interview given by Anzhela Sargsyan in which the actress states that she’s attained what she has through the power of faith and that she was taught at a bible school.

The defense attorney said that it had been revealed that the school in question belongs to Word of Life and that the principal is Artur Melikyan.

After viewing the CD's, the court recessed to review the evidence presented.

On July 31, 2012, the court handed down its verdict. It threw out the suit filed by Word of Life against the newspaper *Iravounk*

Word of Life and Artur Simonyan were each ordered to pay *Iravounk* 150,000AMD for incurred legal fees. They also had to pay a 1,500 AMD state fee.

Margarita Khachatryan

COURT REJECTS MARGARITA KHACHATRYAN'S SLANDER SUIT: HRAPARAK DOESN'T HAVE TO PUBLISH RETRACTION

On July 30, 2012, a Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction threw out the slander suit filed by Margarita Khachatryan against the *Hraparak* newspaper.

Khachatryan, Council Coordinator for the *Zinvor* civic organization, had sued the newspaper for an April 21, 2011 article alleging that she got into a shoving match with officers at an Artsakh military base she had visited.

In her suit, the plaintiff demanded 2 million AMD in compensation and a retraction by the newspaper.

The article that Khachatryan took issue with read:

“According to our information, during a recent visit to a NKR army base, an argument broke out between Margarita Khachatryan and a member of the command staff, escalating to a pushing match and fisticuffs. But Mrs. Margarita denied the story. ‘Nothing of the kind happened, child. I was well received. I gave a child. I am the mother of Tanjo. There is nobody who can tell the mother of Tanjo to get lost. I received twenty medals.’”

Khachatryan Investigated for Hooliganism

On the morning the article appeared, Margarita Khachatryan visited the editorial office of *Hraparak*.

Hraparak reporter Felix Yeghiazaryan described the encounter in the following day's edition: “She burst in screaming, cursing like a man. She was kicking chairs and ripping up the papers. She attacked the editor and staff. She picked up a glass of water and threw it at the editor. Luckily it hit the wall and shattered. She said-let me go so I can hit her.”

Hraparak filed a complaint and a criminal investigation was launched soon afterwards. Months later, in February 2012 the investigation into “hooliganism” was dropped by the Kentron Investigative Division due to lack of *corpus delicti*.

Plaintiff Drops 2 Million Compensation Demand

During the July 13 trial session, plaintiff attorney Davit Toumasyan announced that his client was withdrawing her compensation demand of 2 million AMD.

Toumasyan stated that his client is now only demanding a public apology, adding that the withdrawal of the compensation demand is based on the financial difficulties faced by the paper.

“We don’t want to give the impression that Khachatryan is suing the newspaper just for the money,” Toumasyan said.

The attorney said that the defendant has failed to produce any factual evidence that a disturbance took place at the military base, adding that, on the contrary, the prosecution has received and official notice from the base stating that no such incident occurred on the day in question.

Davit Danielyan, attorney for *Hraparak*, stated in court that the reporter had included Khachatryan’s denial of any such incident in the original article and thus, there wasn’t any need to publish a retraction of the information.

Danielyan argued that the plaintiff, in her retraction text she wished the paper to publish, was demanding that the paper refrain from publishing such information in the future. The attorney found such a demand unacceptable.

Danielyan argued that the entire suit was baseless and requested that it be thrown out.

That’s just what the court did on July 30, 2012.

ARRHYTHMOLOGY CARDIOLOGY CENTER V NEWS.AM

WILL THE CASE BE SUSPENDED?

The trial examining the slander suit filed by Arrhythmology Cardiology Center against the news site news.am got underway on October 7, 2011 at the Ajapnyak and Davtashen District Court, Judge Margarita Hartenyan presiding.

The Center had taken the site to court over a November 23, 2010 item headlined “Arrhythmology Cardiology Center swindled a patient with a heart condition and installed another unit”.

The piece referred to RA citizen Hovhannes Katrtchyan who, in a conversation with a news.am reporter, charged the medical center with defrauding him. Katrtchyan says the Center fitted him with an inexpensive unit instead of a pacemaker with a ten year warranty.

The Arrhythmology Cardiology Center sued news.am for 2 million AMD for insult and defamation.

During one of the trial sessions, plaintiff lawyer Murad Asryan motioned for a postponement of the case since Katrtchyan had gone to the police in order to launch a criminal case against the Arrhythmology Cardiology Center. Defense lawyer Aramazd Kiviryan opposed the motion, stating that the criminal case could have no impact on the outcome of the civil trial since Katrtchyan was accusing the Center of fraud and deceit, and that the news.am case was one of defamation.

Later, Judge Hartenyan rejected the postponement motion.

On September 3, plaintiff attorney Murad Asryan read out the slander suit in court, claiming that the headline of the article did not correspond to its contents, arguing that in it there was no reference to the fact that Hovhannes Katrtchyan “was taken for a ride”. Asryan argued that this was an abuse of the concept of “evaluative observation” made by the reporter and it wasn’t based on non-concise facts.

Defense lawyer Kiviryan noted that in his opinion the headline was directly linked to the article. The lawyer also rejected the suit outright due to the fact that it was filed passed the deadline. The article was published in November and the suit was filed in February

Asryan also presented a demand for the compensation of legal fees in the amount of 200,000 AMD. Kiviryan requested that the court take into account the contract between Media Consult Ltd and Ares Legal Services regarding attorney fees.

On October 9, the court called Hovhannes Katrtchyan to testify.

Defense lawyer Kiviryan read out a copy of the article in question and then asked the witness if the words contained therein were his. Katrtchyan answered that they were his words, adding that the expression “took him for a ride” was putting it mildly.

Katrtchyan then presented the court with the doctor’s note stating that the installed unit had a lifetime of six years. He also presented the court with a decision of the police finding him victim in the criminal case he had launched

against the Center and finding former Center director Smbat Jamalyan as the accused. Katrtchyan noted that two other Center patients had taken Jamalyan to court.

Court to Examine Telephone Recording in News.am Slander Trial

Plaintiff attorney then asked the witness in what manner did he communicate with news.am, to which he replied “in person and at my initiative”.

The witness again testified that news.am faithfully reproduced his words in the article.

The two sides presented their positions on the evidence so far submitted.

Plaintiff attorney Asryan claimed that there were contradictions in the evidence presented by the defense and their witness Katrtchyan. Asryan pointed out that the witness, in earlier testimony, stated that he had met with the reporter outside the Government Building and now he was testifying that he went to the news.am office in person.

Asryan, attorney for the plaintiff, requested that the court examine a telephone recording between the news.am reporter and former hospital director Smbat Jamalyan.

The trial was recessed until October 26 since the court lacked the necessary equipment to examine the recording.

NEW DEMAND: ONE MILLION APIECE FOR SLANDER AND INSULT

While news.am was in court trying to prove that it hadn't slandered the Arrhythmology Cardiology Center, Mourad Asryan, the Center's attorney, filed a suit of his own against the site's publisher Media Consult Ltd

Asryan presented two demands –that the defendant publish his response and pay 2 million AMD in slander damages. At the April 19, 2012 court session, the plaintiff changed his demand to one million for slander and one million for insult. The trial had to be postponed in order for the plaintiff to put the changes in writing and to present the new suit to the court.

Defense attorney Aramazd Kiviryan lambasted the plaintiff for not properly following procedure. Nevertheless, the court adjourned until June 22.

On that day, Asryan pointed out the following passages in the article he found offensive:

“Moreover, the court has accepted a suit that amazes one with its illiteracy and legal violations.”

“Judge Edik Avetisyan was forced to provide time to the attorney for the plaintiff, the Arrhythmology Cardiology Center, so that he could correct the illiterate nature of the suit.”

Asryan argued that the “illiterate” term used by the reporter to describe him was insulting.

The plaintiff also pointed to the photos used in the article, arguing that his photo was quite inferior to the others. He argued that this was a premeditated move by the reporter since he had taken several photos of the plaintiff.

Defense lawyer Grigoryan noted that the plaintiff had demanded material compensation but that he had only paid a mere 8,000 AMD in court fees when he should have paid at least 48,000. This, the lawyer argued, was further proof that the suit was riddled with infractions.

Grigoryan also presented passages from the court record in which Judge Avetisyan was heard referring to the motions of Asryan to delay proceedings. The attorney wrapped up by arguing that the reporter had commented on the suit itself and not the parson of the plaintiff.

The next scheduled trial date of October 8 was postponed since Asryan had informed the court that he planned to modify his suit yet again.

The trial will recommence on November 19.

FORMER NATIONAL INSTITUTE OF HEALTH EMPLOYEE FINDS TERM "UNSUITABLE" INSULTING

On September 4, 2012, Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction rejected the slander suit brought by Yuri Mnatsakanyan against the RA National Institute of Health, Vigen Shahinyan and news.am, as a third party.

Mnatsakanyan had argued that Shahinyan's comments in a November 26, 2011 news.am report entitled "40-100 Employees of the National Health Institute are Joining the Ranks of the Unemployed" were libelous.

Mnatsakanyan had sued for 1 million AMD in damages.

The article in question dealt with 150 employees at the institute that hadn't been paid and were facing being laid off.

In the article, Institute Working Group Director Vigen Shahinyan was quoted as saying: "Now, the situation is such that 176 individuals continue to work. The wages for some have been postponed and the others haven't been paid at all. In these conditions, certain structural changes are unavoidable. At present, some 40 individuals, who are unsuitable for the operations of the Institute, are in the process of being laid off."

When news.am asked what he meant by "suitable", Shahinyan answered: "In other words, there is no dean's office. There are six individuals in the subdivision and the new conditions just call for three."

Plaintiff Yuri Mnatsakanyan, was an Institute employee at the time and was also under threat of losing his job. He argued that he had been insulted by the term "unsuitable".

Instead, the plaintiff will have to pay 20,000 in court fees.

At the July 23, 2012 hearing, the defense stated that Mnatsakanyan had been informed of the impending cuts five months before but that the basis in his case was due to unacceptable absences.

In its closing arguments the defense argued that Shahinyan's article referred to employees of all the subdivisions, including the plaintiff, and thus Shahinyan's comments referred to individuals in general and not specifically to the plaintiff.

On September 4, 2012, the court threw out the slander suit and ordered Mnatsakanyan to pay 20,000 AMD in state fees.

Sh. Matevosyan, G. Veziryan

P. Mirzoyan

COURT REJECTS SLANDER SUIT FILED BY PARAVON MIRZOYAN AGAINST CHORRORD INKNISHKHANUTYUN

WHAT DID MIRZOYAN FIND SO OFFENSIVE?

On January 24, 2012 the trial in which National Gallery Director Faraon (Paravon) Mirzoyan had accused the newspaper *Chorrord Inknishkhanutyun* of defaming his honor and dignity recommenced at Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction.

Mirzoyan was seeking 3.3 million AMD in compensation and a retraction of the information published.

The trial began on October 14, 2011. Given that Mirozoyan's attorney Simon Babayan had been called away on business, the trial had been indefinitely postponed.

The April 9, 2011 *Chorrord Inknishkhanutyun* (CI) newspaper article "Get to know Paravon" wrote about the news that Faraon Mirzoyan, Director of the National Picture Gallery of Armenia, was annoyed that he wasn't properly honored at the celebration marking the 65th anniversary of the Yerevan Academy of Fine Arts.

The paper wrote, "He was insulted that he was only awarded a letter of thanks" and that "By uttering the words 'they don't give a Distinguished Artist a letter of commendation' at the ceremony Mirzoyan was publicly refusing to accept the unbecoming award from the hands of Education Minister Armen Ashotyan."

In the article, CI delved further into the activities of the gallery director Mirzoyan, culling information from other publications.

CI mentioned a *Hetq* article of November 8, 2010 in which artist Sergey Gasparyan charges Mirzoyan with selling 410 items given to the gallery for safekeeping. *Hetq* had given Mirzoyan the opportunity to present his side of the story.

Republishing the charges made by Gasparyan regarding the sale of the art items, CI satirically concluded that, "...Perhaps the Minister for Education and Science had decided to award Paravon a letter of thanks for his contribution

and reputation in the matter of acquiring and selling the creations of the elderly glassmaker Sergey Gasparyan.”

A short time later, Mirzoyan’s attorneys Simon Babayan and Arsen Haroutyunyan filed a legal suit naming “Koghmnaki Andzants M” “Trespassers W.” (Publisher of CI) and Sergey Gasparyan as defendants.

The plaintiff wanted the court to obligate the defendants to retract the slanderous information and jointly seize 2 million AMD in compensatory damages for defamation, 1 million for slander, 300,000 for legal fees, and 60,000 for incurred court fees.

The plaintiff found the following passages in the article slanderous and defamatory:

- It’s enough to remember the story of the seizure and sale of 800 works of HayApaki Ltd (ArmenianGlass) glassworker Sergey Gasparyan.
- Perhaps the Minister for Education and Science decided to award Paravon a letter of thanks for his contribution and reputation in the matter of acquiring and selling the creations of the elderly glassmaker Sergey Gasparyan.
- One has to confess that even for the Armenian public, which has seen everything, the fact of one artist stealing from another day and night without punishment is unprecedented and Paravon had every right to expect an awards fir for a pharaoh. (This is a play on words since Paravon means pharaoh in Armenian)
- Gasparyan reached out to all possible tribunals, charging Paravon with intentionally postponing an exhibition of his works, seizing half of them, and selling them to A. Kocharyan, owner of Glass World Company.
- In one of his open letters, Gasparyan wrote that ‘Mirzoyan has dismembered, pilfered the museum...I will paint his portrait and write on it – the world’s biggest scoundrel.

In its response to the legal suit, CI noted that Mirzoyan’s outlook and demand principally contradict a number of international and state legal acts and the positions enumerated in verdicts handed down by the European Court of Human Rights.

The defendant argued that:

“In the article there’s a reference to *Hetq Online* and a number of Sergey Gasparyan interviews appearing in the news site. Moreover, there are quotes taken from these interviews. After the publication of these articles in *Hetq*, it would appear that the plaintiff didn’t deem them slanderous or defamatory since he never demanded that they be retracted. Thus, the defendant had ever the right to consider the information factual and legally use it in the article, crediting the source of the information and adding observations that do not need to be proved.”

Noting that the legal suit was completely baseless, the defendant motioned for the court to reject it in full.

At the January 24 trial session, CI lawyer Hovik Arsenyan told the court that the reporter had made an evaluative observation and dismissed the plaintiff’s position that the newspaper had slandered or insulted Mirzoyan. Plaintiff lawyer Babayan continued to argue that even though the newspaper had culled

information regarding his client from other news outlets, CI had made changes that defamed Mirzoyan. Judge Edik Avetisyan then stated that the plaintiff would have to prove that CI insulted him, whilst the newspaper and Sergei Gasparyan would have to prove that they hadn't insulted the plaintiff.

The court's March 22 suggestion that the sides reconcile was positively received and plaintiff lawyer Babayan presented the defendant with a prepared text. Defense lawyer Yura Yeghiazaryan asked the court for time to study the text. The court agreed and recessed until May 23.

But the reconciliation attempt failed. At the August 27 trial lawyer Babayan told the court that he would go ahead with the suit. He also submitted to the court a precedent making decision handed down by the Court of Cassation in the case of Tatoul Manaseryan v *Zhamanak* newspaper. Hovik Arsenyan reaffirmed his arguments and added that CI couldn't be regarded as a suitable defendant since it had taken articles from the *Hetq* newspaper and that *Hetq* should be included as a defendant. Plaintiff attorney Arsenyan opposed the motion. The court had already denied a similar motion.

The court was scheduled to announce its verdict on September 11. However Judge Avetisyan declared that the court, finding it necessary to conduct further study of the evidence and to clarify certain important circumstances of the case, would be launching a new trial.

The court would have to ascertain whether the defendant had actually received the retraction text and if it had published it in the newspaper. The court would also have to clarify whether the comments made by the defendant were evaluative observations or not. Since the litigants weren't present at the trial, Judge Avetisyan considered the case closed and recessed to chambers to issue a verdict based on the existing evidence,

On October 2, 2012, the court threw out the suit filed by Faraon Mirzoyan.

Rouben Hayrapetyan

ARTUR SAKUNTS V ROUBEN HAYRAPETYAN: WHO WAS THAT "SON OF A DOG WEARING AN EARRING?"

Judge Rouben Apinyan opened the slander trial pitting Artur Sakunts against Rouben Hayrapetyan on July 25, 2012, at Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction, with the following query: "Why have you come to court and what are you demanding?"

Sakunts was suing MP Rouben Hayrapetyan and, as a third party defendant, Armenian Public TV. The plaintiff was seeking a public apology.

The judge noted that the compensation demand had been dropped from ten AMD to just one cent.

Hayrapetyan's attorney Lousineh Bakoumyan said that they had been informed of the change. Plaintiff lawyer Karen Toumanyan noted that morality, not money, was the issue.

Bakoumyan declared that the defendant completely rejected the slander charges. Toumanyan said he didn't need time to go over the rejection since the statement was short and clear.

Judge Apinyan then read out the following comments made by Hayrapetyan broadcast by Public TV on May 26, 2012 during a program called "Additional Time".

"When I wanted to open a football school in Vanadzor, there were no trees or bushes, I am building a school on the hill but for some inexplicable reason some son of a dog guy wearing an earring from the Helsinki Assembly shows up and takes us to court; me, the mayor and the council and the federation as a third party. Now, they are receiving a few cents in foreign grants and with that money they are discrediting each and every beautiful thing."

Judge Apinyan then asked attorney Toumanyan if the plaintiff regarding the phrase "some son of a dog guy wearing an earring from the Helsinki Assembly shows up" as an insult." The attorney replied that he wouldn't comment on the issue then but rather, according to court procedure, he would lay out the basis for the suit. He reiterated the demand that Hayrapetyan offer an apology.

Judge Apinyan read out the defendant's reply arguing that the above comments weren't directed at Sakunts personally since Hayrapetyan had referred to a guy wearing an earring and that Sakunts doesn't wear one. Judge Apinyan stated that it was up to the plaintiff to prove that the remarks were directed at Sakunts.

The plaintiff then asked the defendant whom the comments were directed towards if not Sakunts.

The judge removed the question from the record, arguing that the defendant was under no obligation to prove otherwise. Bakoumyan nevertheless said he was willing to answer by saying that since the case was examining a specific fact, he couldn't make any assumption or prediction.

The judge then stated that since the plaintiff claimed that the comments were directed at him, he would have to prove this assumption.

During the August 17 trial session Sakunts was interrogated by Bakoumyan and revealed that the Helsinki Assembly took the Vanadzor Council to court for its decision allowing the Football Federation to build a school. Given this context, Sakunts asked Bakoumyan, "So how is it that you claim that Hayrapetyan made abstract statements?"

Bakoumyan again claimed that Hayrapetyan had made abstract comments that weren't directed towards Sakunts.

On August 29, the court threw out the slander suit filed by Sakunts.

PLAINTIFF WITHDRAWS SLANDER SUIT AGAINST SHAMSHYAN

A case was on the docket of Yerevan's Kanaker-Zeytoun Court of Jurisdiction in which Arabkir Real Estate Cadastre Deputy Director Aram Chatinyan had filed slander charges against Aravot photo-journalist Gagik Shamshyan .

The plaintiff was demanding a retraction of the disseminated information and compensation of 1 AMD over an August 24, 2011 article entitled "Those at the top didn't validate their hopes" that appeared in aravot.am.

The article stated that employees of the Police Department's Anti-Crime Squad headed by Department 6 had detained 40 year-old Tigran Chatinyan at the intersection of Toumanyany Street and Northern Boulevard. The police had launched a manhunt for Tigran Chatinyan, the brother of Arabkir Real Estate Cadastre Deputy Director Aram Chatinyan.

The author of the article then writes that relatives of Tigran, who at assembled outside the court, were saying that "there was nothing to worry about, that the case had been taken care of by those at the top and that their brother would be released."

However, the court issued a 40 day pretrial detention for Tigran Chatinyan. Afterwards, he was transferred to the Noubarshen Correctional Facility.

The Aravot article then notes that according to its information, a famous businessman called Vanik in Odessa was backing Tigran. It was alleged that Vanik had travelled to Yerevan before the arrest and had met with various Armenian MPs and state officials to resolve the problem.

Two preliminary trial sessions took place. Photo-journalist Shamshyan went to Hovik Asryan, a member of the RA Chamber of Advocates, asking that Asryan represent him.

The case never made it beyond the preliminary trial phase since Chatinyan withdrew his suit.

SLAQ.AM ADMITS IT SLANDERED PARLIAMENT CANDIDATE; SEEKS RECONCILIATION

In July 2012, Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court accepted the slander suit filed by Anoushavan Nikoghosyan, who ran for parliament in the May election, against the news site slaq.am.

Nikoghosyan claims that slaq.am maligned his good name and reputation in a May 4 article alleging that the reason he entered the race in Election District 32 (Tashir) against Republican Party candidate Karen Karapetyan was purely based on commercial interests.

The article said that Karapetyan had turned down Nikoghosyan's request for help in obtaining a minivan commuter route and that Nikoghosyan took this as a personal insult.

Nikoghosyan demanded a retraction of the allegations and 3 million in compensatory damages (2 million for slander and 1 million for insult).

The trial got underway on July 31, Judge Rouben Apinyan presiding.

Slaq.am accepted the charges contained in the suit and Chief Editor Karen Vardanyan said they were ready to reconcile.

Vardanyan told *Hetq*, "After studying the material, we accept that mistakes were made. We all make mistakes and no one is immune from them."

The editor also said that he had previously approached Nikoghosyan to hammer out a reconciliation agreement but that he refused.

Vardanyan noted: "Even though similar articles now appear in new sites, for example where opposition news outlets write insulting things about the president or various political figures, but they usually don't take legal action."

Judge Apinyan gave the sides until August 10 to reach an out of court settlement.

The plaintiff, however, stated he wouldn't sign any reconciliation agreement.

The next trial date was set for October 26.

VANADZOR DEAN DROPS SLANDER CHARGES AGAINST HETQ REPORTER

In November 2011, Tereza Shahverdyan, Dean of the Pedagogical Faculty at the Hovhannes Toumanyan State Pedagogical Institute of Vanadzor, filed a libel suit against *Hetq* reporter Adrineh Torosyan. *Hetq* was named as a third party defendant.

The suit stems from a May 13, 2011 *Hetq* article penned by Torosyan entitled “Unhealthy Passions at the Vanadzor Pedagogical Institute”.

The plaintiff found the following passage to be slanderous:

“As the events unfolded, Dean Tereza Shahverdyan, along with Armenian language instructor Liza Sargsyan, went to the Vanadzor police station on April 1, 2011 and testified that Lousineh Ashoughyan, another Armenian language instructor, had been making death threats against Lusineh Sargsyan, the daughter of Liza.”

Initially, the plaintiff had demanded that Torosyan be obligated to retract the slanderous information published in *Hetq* and that the reporter pay 2 million AMD in damages plus incurred legal expenses. The plaintiff later dropped the compensation demand to 200,000 AMD.

Constant delays hindered the trial. In one of the two trial sessions that actually took place over the course of one year, the plaintiff expressed a willingness to reconcile. The defendants rejected the offer. The reporter and it argued that the article contained nothing of a slanderous nature. Furthermore, the reporter had a tape recording proving the veracity of her article. The next trial had to be postponed since the plaintiff had no attorney to represent her.

One hour before the start of the October 24 trial session, the court informed the reporter that Shahverdyan had dropped the charges.

RECTOR SUES FORMER TEACHER; HETQ AND A-TV NAMED AS 3RD PARTY DEFENDANTS

In July of 2011, Rector Gourgen Khachatryan pressed slander charges against Lusineh Ashoughyan, an Armenian language teacher that he dismissed from the Vanadzor Hovhannes Toumanyany Pedagogical Institute.

It was named a third party defendant in the case based on an article it published on May 13 entitled “Unhealthy Passions at the Vanadzor Pedagogical Institute”. Ashoughyan claimed that the rector cut her instruction hours with no just cause and gave them to a colleague, Lousineh Sargsyan.

In particular, there was a passage regarding Tereza Shahverdyan, Dean of the Pedagogical Faculty at the Hovhannes Toumanyany State Pedagogical Institute.

Shahverdyan and Liza Sargsyan, another instructor at the school, had gone to the Vanadzor police station alleging that Ashoughyan had been making death threats against Lusineh Sargsyan, the daughter of Liza.

The court never pressed charges against Ashoughyan who told *Hetq* that she believed the two woman were put up to the task of launching criminal charges against her by the school administration.

“It was all planned ahead and intentional. It was all ordered from the top. They just got Lusineh Sargsyan and her mother to do the dirty work,” Ashoughyan told *Hetq*.

It was this statement by Ashoughyan that Gourgen Khachatryan deemed slanderous.

Also named as a third party defendant in the case was the A-TV television station. It ran a program on June 15 that included defendant Lusineh Ashoughyan making statements that Rector Khachatryan argued were “slanderous

In his suit, Rector Khachatryan demanded that Ashoughyan retract the statements that appeared in the two news outlets and compensate him in the amount of 2 million AMD plus incurred legal costs.

The trial dragged on at the Vanadzor Court for about one year. Lousineh Ashoughyan then made a motion for presiding Judge Souren Baghdasaryan to recuse himself. He agreed and the case was transferred to the docket of Spitak Municipal Judge Aghasi Mkoyan. A new trial has begun.

ARMENIAN PUBLIC TV, BANADZEV LTD AND SIRAK YEGHIAZARYAN MUST APOLOGIZE TO YSU'S HEAD OF CRIMINAL LAW CHAIR

On February 29, 2012, the court case in which Yerevan State University (YSU) accused *Banadzev Ltd.*, Sirekan (Sirak) Yeghiazaryan and Sona Haroutyunyan of slandering and defaming the honor, dignity and business reputation of the University's Faculty of Law's Criminal Law Department got underway.

Associate Professor Ara Gabouzyan, Head of the YSU's Chair of Criminal Law, was a co-plaintiff in the case, arguing that he too was slandered and defamed.

The case was heard at the Kentron and Nork-Marash District Court and the plaintiffs are seeking compensatory damages and the publication of a retraction and apology.

The plaintiffs objected to information included in the *Akanates* (Eye Witness) program segment called "The lawbreaking lawyer" that appeared on the series broadcast by Armenian Public TV. YSU argued that the term "lawbreaker" either slanders or defames anyone's civil rights, arguing that this is more so the case when applied to an instructor and a candidate of Juridical Sciences (lawyer).

The segment dealt with Sirak Yeghiazaryan, an individual who applied for a master's degree at YSU. He stated that his written application essay was deemed unsatisfactory, not because of the content, but merely because it was too short. The program stated that the instructor attempted to deliver the applicant to the police just because he dared to object.

In the TV program, Sirak Yeghiazaryan recounts that he took the examination for acceptance at YSU's Master's program at the Faculty of Law, but that he failed by getting a score of 5. He was told by outside experts that his written exam should have gotten a higher score than the 8 points required for acceptance.

Sirak filed a complaint about the exam score and says that Gabouzyan called him to his office. Sirak says that Gabouzyan confessed that they didn't even read the essay and that it was the volume that mattered most to them. Sirak says that Gabouzyan then called him a demagogue and searched for his phone to call the police.

The plaintiff labeled the above story a pack of lies and claimed that nothing of the kind ever occurred. The plaintiff argues that the statements, contrary to the defendant's claims, slandered the Chair of Criminal Law since they call into question the objectivity and fairness with which instructors grade written essays.

At the opening trial session, the plaintiff rhetorically asked how can lawbreakers teach the law and serve as an example of one who defends the legal norms.

The plaintiff also referred to the following statement made by attorney Sona Haroutyunyan, the program's legal expert – "If we say that everyone is equal under the law, in this case the YSU's Department of Criminal Rights responds that they treat their students differently than students from the outside."

The plaintiff said such a statement was unacceptable and slanderous and that the station's attorney had misrepresented the comments made by the YSU

lawyers. YSU lawyers argued that it implied that there were two sets of standards when treating students at the school.

The plaintiffs argued that the entire program sought to slander the YSU's Department of Criminal Law and that the following closing statement made by the program's moderator proves this.

"The story is the mistake made by one instructor or one department, but this doesn't mean that the entire educational system is corrupted. However, someone must be punished so that the bad example does not spread like weeds..."

The plaintiffs argued that the impression is thus created that the YSU is a hotbed of corruption and that *Akanates* is a frontline soldier combating against the illness. They add that the program, by intentionally smearing the plaintiffs, was seeking to grab a larger TV audience and prove that the money it had received from donor organizations to criticize corruption had been well spent.

In conclusion, the plaintiffs argued that the *Akanates* TV program produced by *Banadzev* Ltd. defamed and slandered the honor, dignity and business reputation of the YSU, the YSU's Department of Criminal Law, and Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor Ara Gabouzyan.

Prosecuting attorney Grigor Bekmezyan said the plaintiff was seeking:

That Sirekan Yeghiazaryan, Sona Haroutunyan and *Banadzev* Ltd. make a public apology to YSU and Ara Gabouzyan on Armenian Public TV and that the court's verdict be immediately published on <http://akanates.banadzev.com>

On July 31 the Kentron and Nork-Marash Court partially found in favor of YSU and Ara Gabouzyan.

In its decision, the court found that a legal entity cannot possibly possess "honor and dignity" and thus YSU cannot petition the court as a proper plaintiff. The court thus rejected this portion of the suit.

The court also rejected that portion of the suit dealing with Sona Haroutunyan given that the plaintiff waited past the accepted one month filing deadline. The plaintiff was informed as to the TV program in May 2011 but filed the suit in November 2011.

The court sustained that portion of the suit regarding Sirak Yeghiazaryan. The court ordered Yeghiazaryan, *Banadzev* Ltd and Armenian Public TV to publicly apologize to YSU and Ara Gabouzyan over the airwaves of Armenian Public TV and to place a copy of the segment on the *Akanates* website and YouTube.

Sirak Yeghiazaryan was also ordered by the court to refute any number of comments he made about Gabouzyan during the *Akanates* show. He would have to retract the statements over the Armenian Public TV airwaves and then place a copy of the segment on the *Akanates* website and YouTube.

In addition, *Banadzev* Ltd was ordered to also refute, in the same manner as Yeghiazaryan, certain comments made regarding Ara Gabouzyan. The company also had to publish the verdict of the court prominently on the first page of akanates.banadzev.com and on the pages of the May 5, 2011, with the notation that the court had obligated *Banadzev* Ltd and Sirak Yeghiazaryan to apologize to Ara Gabouzyan, Head of the Chair of Criminal Law at YSU's Faculty of Criminal Law and to retract defamatory statements about him.

P.S. Armenian Public TV has not broadcast any Banadzev programs, including Akanates, since July 2011.

Tigran Kocharyan

BLOGGER "PIGH" DEMANDS 3.5 MILLION IN COMPENSATION FROM CHORRORD INKNISHKHANUTYUN

On July 24, the Tigran Kocharyan (aka *Pigh*) announced in his blog that he was suing the *Chorrord Inknishkhanutyun (CI)* newspaper for slander.

The blogger took the newspaper paper to court over an article it ran entitled “The Fascist and the Elephant; In Defense of Elephants”. (*Pigh*, in Armenian, means elephant)

The trial got underway on September 5 at Yerevan’s Kentron and Nork-Marash Court, Judge Soukoyan presiding. Davit Matevosyan, director of the newspaper’s publisher, told the court that they had only received the suit papers on August 23, due to a postal mix-up, and that they had no time to present a reply.

Anahit Sardaryan, attorney for Kocharyan, did not oppose the motion to allocate more time to the defense. She presented documentation attesting to her client’s education ad background. The court then adjourned until September 24.

At the October 16 trial session, Sardaryan announced a modification to the plaintiff’s suit. He would be demanding 500,000 for incurred legal expenses, 2 million in slander damages and 1 million for insult.

Attorney Sardaryan then presented to the court’s attention passages in the article’s introduction that she argued referred to her client as “an animal” and a “bought off puppet”.

Defense lawyer Vahe Hovsepyan then asked which of the above expressions had the plaintiff found libelous. Sardaryan replied that the entire article was insulting. Hovsepyan countered by asking, “Couldn’t other individuals go by the moniker *Pigh*?” Sardaryan replied that the possibility couldn’t be ruled out but noted that the individual known as *Pigh* was publicly known.

Attorney Sardaryan also presented as evidence another article in CI that had been published just days before the abovementioned one. It too was signed by the same alias “M.M.”

It read: “The videotape of those who attacked the Diversity Parade in Yerevan clearly shows two *pighs*. One had a beard, a sturdy young intellectual type. But I

won't give the name of this mammal with a trunk. I don't know it. The other was also a *pigh*, the real *Pigh* - that tusked animal with the name Tigran Kocharyan..."

The attorney argued that a study of the two articles clearly shows that the author is the same in both cases, that he claims that *Pigh* had directed the attack against the Diversity Parade and that he identifies *Pigh* as Tigran Kocharyan.

The trial session came to a close and the defendant was granted two weeks to present his counter-arguments.

The trial will recommence on November 5.

FIVE NEWS OUTLETS LISTED AS 3RD PARTY DEFENDANTS IN SLANDER CASE

On May 15, 2012, Senik Julhakyian, Board Chairman of the ArmHydroEnergyProject Institute, filed a slander and insult suit against Hmayak Hovhannisyan, President of the Union of Political Scientists of Armenia. Nine others were registered as third party defendants – *Hraparak* newspaper, Hayeli Club, Media Style, tert.am, Dialog Specialist Armenian Center, Henaran Social-Legal Humanitarian Association, Armenia TV, Multi-Media TV, and ArmNews.

The quarrel started when Julhakyian's Institute requested that Hovhannisyan's organization vacate the premises it occupied in their building so that scheduled renovations could be completed.

What followed were a number of comments made by Hovhannisyan in the press that Julhakyian found offensive. Here are a few examples:

“He is a rascal who has no real property. He makes himself out to be a serious businessman but owns no shares at all. He's just the commercial representative of a company in the city of Sourgud and sells chandeliers.” (*Hraparak*, April 20, 2012)

“Senik Julhakyian secretly tape recorded me and he had no right to do so.” (Hayeli.am)

“Instead of investors coming to the country, we get swindlers. Julhakyian is a suspicious character who claims to be investing in the Institute under the guise of a benefactor. He's a rascal and dangerous to society.” (Armenia TV)

The case is being heard by Judge Arayik Melkoumyan at Yerevan's Kentron and Nork-Marash Court of Jurisdiction.

A verdict is expected on November 1.

A NEW EVALUATIVE CONCEPT OF "PUBLIC DECLARATION" - "ACCESSIBLE TO ALL"

COURT IN ARMENIA ISSUES FIRST VERDICT REGARDING FACEBOOK

On June 28, 2012, the Ajapnyak and Davtashen Court of Jurisdiction issued its verdict in the defamation case pitting S.I., B.P. and H.S. against the “One Nation” organization.

The plaintiffs had taken the One Nation organization to court seeking compensatory damages and a public apology for publishing their photos on its Facebook page, accompanied by what they argued to be false and defamatory information about them.

In particular, the “Alliance of One Nation Organizations” wrote that D.I. “was a defender of homosexuals who condemns the struggle of the Alliance against homosexuals...this clown isn’t even Armenian...” The plaintiffs argued that D.I., being a fairly well-known public figure, has never defended homosexuals and has never condemned the struggle waged by the Alliance against anyone, including homosexuals.

Regarding the allegation that D.I. is a non-Armenian clown, the plaintiffs noted, “Such information is also slanderous and completely false, given that D.I. is not a clown, has never worked in a circus, and is Armenian.”

Regarding B.P, the Alliance wrote that this person “could not imagine Armenia without homosexuals.” The plaintiffs also found the “ideological abortion” expression used by the Alliance to describe B.P as insulting. As for H.S., the Alliance wrote, “This lady condemned the One Nation Alliance’s struggle against homosexuality. This proves that she is a striking supporter of the sexual revolution and that she can only imagine Armenia under a vast army of homosexuals.”

In the opinion of the plaintiffs, these pronouncements, like the previous ones, were lies and slander. They argued, “H.S. is not a supporter, certainly not striking, of the sexual revolution, and has never voiced such an opinion.” The plaintiffs argued that the Alliance had thus insulted D.I. and B.P. and had slandered all three of them based on the definitions of slander and insult as set out in Article 1087.1 of the RA Civil Code.

The plaintiffs requested that the court order the Alliance to pay compensation for the slander and insult, apologize to D.I. and B.P. for insulting them, and to issue a public retraction of the slanderous information.

The defendant countered that the accusations made by the plaintiffs were baseless since the information in question was placed as commentary on the Alliance’s Facebook page, not by the Alliance or its leadership, but by one K.T., a member of the Alliance’s youth wing. The Alliance claimed that K.T. acted on his own and that, as a result, neither the One Nation organization or the Alliance of One Nation Organizations could be held accountable.

The defendant also countered by noting that the K.T. had accepted the fact

that he let his patriotic passions get the better of him and that he was ready to state, in writing, that he is legally responsible before those citizens condemning the Alliance's struggle against sects and homosexuality.

The court partially found in favor of the plaintiffs and instructed the defendant to publicly apologize to D.I. and B.P. for insulting them. The court also ordered the defendant to pay 10 AMD in compensation to both D.I. and B.P. The rest of the suit was dropped.

This case was interesting not only due to the fact that it was the first in Armenia based on information appearing in Facebook and that the social network was deemed a part of the mass media, but because the court employed a new standard, "accessible to all" when evaluating the concept of "public declaration".

Prior to this, not one court, not even the Court of Cassation in its precedence setting decision, had employed it. Accordingly, material placed in the social network or disseminated speech in any form, would be regarded as public since it was accessible to all.

PART II

VIOLENCE

IS HOOLIGANISM NO LONGER CONSIDERED A CRIME?

On February 12 of this year, the day of a mayoral election in the town of Hrazdan, the civic group “We Will Not be Silenced” circulated a statement and video clip.

Hetq published the statement entitled “Assault on a Reporter” and published a link to the video clip with the rejoinder that it contained foul language.

The group’s statement read that, “According to eye-witnesses, 5,000 AMD bribes were being handed out all day long from one of the offices of the Hrazdan real estate. Noticing a reporter, those handing out the bribes assaulted him. A flag bearing the logo of the ruling Republican Party was affixed to the office.”

It requested that the police present the subsequent developments of the case.

Accordingly, on February 28 the Kotayk Regional Investigative Unit received material from the Hrazdan police that, “On February 12, Aghavnadzor village resident Ashot Danielyan and his friends Ashot Harutyunyan and Ishkhan Muradyan were eating a meal at around 5pm at Muradyan’s rented apt #4 in building 68 in the Hrazdan neighborhood of Microshrjan, when they noticed that someone was videotaping them. Danielyan came out to the balcony in an attempt to see who it was. The person did not identify himself and this irritated Danielyan who started to launch a 3-4 minute barrage of sexually related expletives at the person; rudely disturbing the peace and clearly showing disrespectful behaviour towards the public.”

The video tape clearly shows that others were also cursing in addition to Danielyan who was throwing things at the cameraman. These individuals were also disturbing the public peace in a rude manner.

But the investigator paid no attention to all this and came to the conclusion that Danielyan only started his tirade of curses after the person with the camera failed to identify himself. Moreover, not only was this manifestation of “hooliganism” overlooked but that the incident should have been regarded as a blatant attempt to restrict the professional duties of a reporter. Naturally, this would have been the case had it been ascertained that the cameraman was a reporter. This didn’t happen.

A criminal case of hooliganism was launched and later on Ashot Danielyan was so charged. He signed a no-flight affidavit and was not arrested before the trial got underway.

Afterwards, the police requested that eye-witnesses to the incident report what they saw that day. Even *Hetq* received a questionnaire from the police to verify the author of the article and the video tape. The investigator in charge personally came to the *Hetq* office to pick up the form.

Hetq editors told the investigator that it was the “We Will Not be Silenced” civic group that circulated the article and the video. The investigator confessed that they had been unable to locate any members of the group during the prior months.

Hetq Deputy Editor Liana Sayadyan gave the investigator the email address and showed him the group's Facebook page, along with a Medimax agency interview with group member Ashot Poghosyan. Medimax also ran a photo of Poghosyan with the interview.

Sadyan told the investigator that she thought the police could find Ashot Poghosyan armed with all the information she had just provided.

Later, *Hetq* sent an email to the group and they in turn replied that they had indeed uploaded the video off of You Tube. In other words, "We Will Not be Silenced" uploaded someone else's video and then downloaded it on You Tube, but this time on their page.

The group did write a rejoinder at the bottom of the page stating that "the copyright doesn't belong to "We Will Not be Silenced". It was downloaded from youtube.com/hrazdanelections."

(*Hetq* cannot verify if this notation appeared on the video clip of February 12, when the group circulated it to the press)

While there is no further information on the page entitled "Elections", it shouldn't be difficult for police experts to uncover who the page belongs to.

The Kotayk regional deputy prosecutor instructed that the case be dropped due to the lack of any identifiable individuals.

So it turns out that hooliganism isn't a crime and that, in any case, the cameraman must be found before it can be considered as such.

One can only hope that law enforcement will perform their specific duties the next time the Ashot Danielyans of this world perform similar acts.

SARA PETROSYAN

REPORTERS IN ARMENIA CAN'T EXPECT ANY ASSISTANCE FROM LAW ENFORCEMENT

Elections are the litmus test for democracy in Armenia.

2012 is an election year and the authorities have promised democratic elections; something that has never happened.

No one really expects this to happen. Everyone knows that elections give rise to increased incidents of violence and restrictions placed on reporters doing their jobs.

It must be noted that certain progress has been registered in comparison to the previous national election. In 2012, seven cases of reporters being hindered from doing their job were reported.

This favorably compares to 18 cases in 2008 during the presidential election. During the 2009 parliamentary elections, 11 such cases were reported.

While the number of cases may have decreased, the form of the violence committed didn't soften nor did the attitude of the government. Law enforcement continued to let the perpetrators go unpunished.

The mayoral election in Hrazdan on February 12, 2012, preceded the parliamentary elections in Armenia this year. An incident of violence during the election went viral on the internet and caused an uproar.

On the day of the mayoral election, a group called "We Will Not Be Silent" circulated a video on YouTube entitled "Assault Against a Reporter"

The group noted that 5,000 AMD election bribes were being handed out all day from a local property board office and that when a reporter started filming what was taking place those giving the bribes attacked him.

A criminal case was launched and the police requested that witnesses come forward to testify.

While there was no mention of the "We Will Not Be Silent" group on the YouTube "Elections" page, it wasn't difficult for the police to track them down. Those who downloaded the video assisted the police and provided them with whatever information they had.

Soon afterwards, however, the police came up with a scheme to let the bribe givers and attackers off the hook. The Kotayk Marz Deputy Prosecutor dropped the criminal case and the investigation was stopped in its tracks.

That a case of hooliganism took place is beyond question and the identities of those responsible are known. However, the person who filmed the attack never came forward. But it remains unclear what would have changed had that person identified himself or herself.

Nevertheless, the pre-investigative body decided not to track down the photographer since the person was affiliated with the “We Will Not Be Silent” group which is amorphous to begin with. It would be like looking for a needle in a haystack.

The Court of Cassation put the finishing touches to the case with its verdict of April 27, 2012. It dealt with potential slander and insult issues and warned reporters that they were taking legal risks by using unverifiable sources.

Even if the news source was republished faithfully it doesn’t mean that the press outlet is freed from accountability and could be sued.

According to RA Civil Code Article 1087, Part 6, if information is being disseminated from a source that isn’t a legal entity, it shouldn’t be used. Otherwise, those circulating the information will be held accountable.

During this year’s parliamentary elections on May 6, seven cases of reporters being prevented from doing their jobs were reported. In four of the cases, criminal proceedings were launched based on Article 164 of the RA Criminal Code – “Hindering reporters from carrying out their professional activities”.

The examination process of the criminal cases clearly shows that the attitude of the authorities hasn’t changed and that members of the press can expect no defense from law enforcement.

The police dropped the criminal case of violence perpetrated on Elina Chilingaryan, a reporter with Radio Liberty, with arguments that reached absurd levels. The reporter was found to have overstepped her professional bounds and her attackers were exonerated of any crime.

The other three cases were registered in the Gyumri election district. If the Chilingaryan case was dropped because the reporter wasn’t wearing her press badge, this failed to save Karen Alekyan, a reporter/cameraman with the Maxinfo news agency.

This case and the two others were joined and sent as one package to the Special Investigative Service (SIS). No one has been charged in the four months that have followed. The SIS has told Hetq that it has failed to come up with any suspects and that the investigation is continuing.

It is unclear where the SIS is looking for suspects. But it is worth noting that in the case of Varazdat Papikyan, a cameraman with Kentron TV who had his video camera snatched from his hands, it was an election proxy for the Prosperous Armenia Party who informed the police.

The proxy told cops that he saw Spartak Ghoukasyan, son of the Gyumri mayor, snatch the camera from Papikyan and escort him out of the polling station.

During and prior to the parliamentary elections other incidents took place that police failed to follow up with criminal proceedings.

Nayira Nalbandyan (GALA TV) – The reporter informed police that on the day before the elections she went to see G. Hovhannisyanyan, President of Election District Committee #33 with some questions. The official failed to provide the requested information, started to argue and hindered the reporter in her duties.

Nelli Babayan (Aravot newspaper) – When the reporter was filming the long lines of voters waiting at Davtashen Polling Station 5/11, an unidentified person approached and snatched her cell phone. The individual claimed that the reporter had no right to take photos.

Artour Haroutyunyan (mynews.am) – The reporter says that when he attempted to photograph the crowds of voters outside Ararat Polling Station #18/17, he was reprimanded by local election board member Armen Abrahamyan. The reporter claims that Abrahamyan accused him of not being impartial and described his work as “monkey business”.

The above examples show that law enforcement is indifferent when it comes to criminally investigating such incidents even though the identities of those guilty of impeding the work of journalists are known.

Criminal cases are launched purely for “show”.

But law enforcement had to justify its actions in the following case that caused a furor in Armenia’s media community.

Hayk Gevorgyan (Haykakan Zhamanak) – On the morning of February 3, 2012, men in civilian dress took the reporter into custody as he was going to work. Gevorgyan was later arrested and transferred to the Nubarashen Correctional Facility. Law enforcement justified the move by stating that Gevorgyan was

being sought as of January 23 for hitting a pedestrian with his car on January 13 and fleeing the scene of the accident.

Police claim that they had contacted Gevorgyan by mail to report to police but that he failed to do so.

Many in the media community and a number of human rights groups called for Gevorgyan's immediate release and accused law enforcement of fabricating charges against the reporter due to his criticism of Police Chief Vladimir Gasbaryan.

Before a local court was to rule on the pre-trial detention of Gevorgyan, the state prosecutor in the case modified the detention, substituting jail for a promise by Gevorgyan not to flee the city.

On July 3, the Traffic Crimes Division of the RA Police dropped the charges against Gevorgyan, citing a lack of "corpus delicti".

The newspaper noted that this was a convenient move by law enforcement to avoid any embarrassment had the case gone to court, given that it would be easily proven that the traffic accident had been fabricated.

PART III

MEDIA COVERAGE OF THE PARLIAMENTARY ELECTIONS

ELECTION CAMPAIGNING: OLD OBJECTIVES' NEW METHODS

With the lowering of internet rates and the entrance of the web into even the most remote of villages, we must take a new look at the role of TV in shaping public opinion in the run-up to elections in Armenia.

There are risks in relying only in traditional news outlets and public relations methodologies to get one's message across.

This reality is understood by the political forces gearing up for the elections, as well as the government and TV companies.

This new set of circumstances directly impacts on the functionality of TV when it comes to election campaigning.

Given the relative absence of sharp political divisions, as was the case before the 2008 presidential elections, has forced the ruling regime to review its prior aggressive TV campaign stance and adopt the appearance of competition.

This review began in 2009-2010, with the changes to the "Law on TV and Radio" that were aimed at creating a degree of freedom for the management of the media. While there were no practical results, it did create a legal basis to show that the authorities had in fact made changes.

Without doubt, political forces have greater access to TV than in 2007. One month ago, Armenian Public TV and private broadcasters issued their rate schedule for air-time.

According to the Electoral Code, the price of one minute of air-time cannot exceed the average price of advertising time for the six months prior to the scheduling of elections.

This has allowed for a decrease in TV rates for political adverts. But the private TV stations have adopted a personal approach to the matter of decreasing rates.

If entertainment-based stations (Armenia, Shant) decreased rates by 20%, the more news oriented stations (Yerkir Media, Kentron, ArmNews) conditionally decreased rates by 1/3rd.

The high viewing rates of the former forced the latter to respond with greater accessibility.

The only exception was Armenian Public TV, which kept its 2007 rates. They are on par with the rates published by the private entertainment stations.

Thus, Armenian Public TV adopted a business approach to rates rather than one in the public interest, as stated in its mandate.

With the exception of ArmNews, all other broadcasters offering political air-time can today reach the farthest village via satellite. Thus, Armenian Public TV has been deprived of its former advantage in this regard. Thus, there is no logic to Public TV's adopted rate schedule.

But it is not paid air-time that impacts on public perceptions of the electorate as much as the so-called "hidden political advertising" or the counter-campaigns.

This is the sector that has traditionally spawned manifestations of inequality and discrimination, given that it remains outside the legal realm of control. It is a formulation of the programming policies adopted by the TV stations.

In this respect, the ruling regime and political forces aligned to it have traditionally received better coverage, both quantitatively and qualitatively, than the rest of the pack. This divide was really big in the past. TV stations were quite boldfaced in the advantageous coverage and positive slant it offered those in power. To this we must add the negatively slanted coverage given to the competition and the lack of news alternatives.

This aspect isn't so great today, but it's not due to the decrease of "hidden advertising" or counter-advertising. There are the following two factors at play

First, there is the so-called "sorting" of TV companies, a certain difference of political preferences, that weren't apparent before.

Two political forces participating in the elections, the ARF and Prosperous Armenian Party, have TV stations of their own – Yerkir Media and Kentron. Armenian Public TV, H2, Armenia and Shant TV fall under the purview of the ruling regime; under the unofficial control of the Republican Party. This reality creates a mixed news/campaign broadcast environment. The true campaign competition in these TV stations began much earlier and was evidenced by the slanted and restricted coverage afforded to the outsiders. These stations, in addition, created unequal conditions for those forces lacking the necessary financial resources – the Rule of Law Party, Armenian National Congress or the Communist Party. While TV airtime was not closed to them, they were restricted to saying the bare minimum.

The second factor dealt with the change of the nature of hidden advertising, which in turn was based on the change of campaigning tactics of the ruling authorities.

While allowing for a certain widening of the restricted freedom of TV and radio stations, the regime started to build its campaigning on two approaches. The first envisaged a constant, long-term coverage of the regime's activities but in smaller sound bites. This has been the approach in operation since 2009, after the fall in ratings of the regime and its support core due to the economic and political crises. The benevolent actions of the parties were the main tool that was used – the social, health and other services paid for by the largesse of the Republican and Prosperous Armenia parties.

To be sure, all this largesse, the distribution of gifts and charity, was all for show but it had a certain impact on public perceptions given the constant coverage such displays were afforded.

The tendency to equate official state and party functions has grown of late, especially in the run-up to elections.

Just look at the number of trips made by the prime minister, the secretary of the Security Council, and other officials to the outlying regions allegedly for work-related reasons. They hand out party memberships cards, discuss election plans with local party representatives, and appear before the TV cameras that cover such events as if they are somehow related to the functioning of the government and the functions of government officials.

These are typical examples of hidden advertising.

In contrast to TV, radio stations are relatively freer. Armenian Public Radio operates on the principle of equality amongst the political forces and unbiased coverage.

Armenia Liberty radio continues to serve as an alternative source of news and information in Armenia.

The other radio stations, mostly focused on entertainment and music, restrict their news coverage to short reports lacking any political context. These stations won't have much of an impact in the election campaign.

ARMENIA'S "VIRTUAL" MEDIA: FREE, BUT NOT INFLUENTIAL

After the 2008 presidential elections in Armenia, a large number of new media outlets burst upon the scene.

We're talking about the "virtual" scene – the internet. These sites have become the prime source of news and information for a growing number of Armenian citizens that have access to a computer and the web.

The main factor for this attraction is that these "virtual" sites are less prone to censorship and monitoring than the traditional print media.

There are three main tendencies of the internet-based media in Armenia – news distribution, commentary/analysis, and communicative.

There is a serious and healthy competition going on amongst outlets in the first category. This has led to a fall in the overall quality of the news being reported. These information sites are pushing the traditional news agencies out of the market and are forcing them to change their objectives.

There is much more opinion and less objectivity in the second category. These sites are in direct competition with the print media in Armenia. These sites are frequented less than the information sites mentioned above. Internet users are looking for objective information, first and foremost, rather than opinion. But the opinion sites possess a great potential when it comes to shaping public opinion. It all depends on the quality and creativity of the commentators.

If people have something new and interesting to say, others will listen.

The third category basically deals with the so-called blogosphere and other social websites like Facebook, YouTube and Twitter. It's a field of instantaneous information exchange that is practically impossible to monitor or supervise.

These sites use the entire array of media forms (text, visual, etc) and issues like objectivity and information sources are placed on the back-burner.

In the context of the upcoming May parliamentary elections, the internet resources of Armenia will be playing three main functions – informational, propagandizing and mobilization.

Information Function

The internet affords an unparalleled source of diverse and complete information regarding the elections. Even a cursory look at the sites, their news briefs and articles, will give the reader a fairly full picture about the election campaign and its consequences.

Citizens connected to the web can not only follow the process on a minute by minute basis, but has a wide variety of news and information to pick and choose from. With these resources at hand, citizens are able to directly participate in the process itself.

On the other hand, such a constant and quick flow of information also increases the risk that one can be the subject of manipulation.

Propaganda

Like the political forces contesting the elections, the "producers" of

information are equally represented in the virtual world of the internet.

The web is increasingly being viewed as an effective tool for campaigning. This is especially true for the opposition given its restricted access to TV, where the ruling regime holds sway.

The opposition Armenian National Congress and the Heritage Party are the most active in using the internet for campaigning out of the nine political parties and organizations contesting the elections.

The Republican Party and Prosperous Armenia Party, the two main government coalition members, view the internet and social websites mostly as venues to quickly respond to their critics in the press and elsewhere.

Mobilization Function

Given that social internet sites played a major role in the organization of the revolutions that have shaken the Arab world of later, their effectiveness as mobilizing tools cannot be underestimated.

Election developments, infractions large and small and major violations very quickly wind up in the internet and spread uncontrollably. This unrestricted dispersion, by itself, without added analysis or commentary, goes a long way in shaping public opinion on the ground regarding the quality of the elections and the quantity of violations.

They are capable of forming a huge wave of resistance when the virtual mechanisms of information and action are intertwined.

Today, in Armenia, a main subject of discussion and debate on the internet is the huge increase in the number of officially registered voters despite the large numbers of Armenians who have left the country.

But there is a lack of internal public debate in Armenia, and this shows up in the social internet websites.

There is more ad hominem attack than rational discussion.

Much of this can be credited to the recent increase of scammers/impostors whose main aim is to neutralize and discredit the mobilization possibilities of the truly active segments of the public.

Put another way, what we are seeing in the run-up to the election in the social sites is more a process of manipulation than initiatives to monitor the electoral process.

ARMENIA'S PRINT MEDIA: DIVERSE, BUT SUPERFICIAL AND MOSTLY FOCUSED ON INTRIGUE

The print media in Armenia, in contrast to other media, is extremely politicized.

Newspapers, more or less reflect the political landscape in the country. Rather than informing, the print media is more interested in trumpeting, extolling these various political forces.

Being so selective regarding their coverage, individual papers fall short of covering the entire political spectrum. Rather than providing information, we thus are faced with veiled or subliminal campaigning and propaganda.

This has set forth a certain culture between readers and the newspaper. Thus, readers don't buy a newspaper from the newsstand to get the most possible objective coverage of the issues, but rather they want to read news and information that supports the convictions they already adhere to. For the most part, newspaper readers are citizens with preset political positions.

In the pre-campaign period, we can single out a number of characteristics. One spectrum of the media, is furtively carrying out campaigning for the ruling authorities; i.e. the Republican Party of Armenia (RPA). In this regard, the papers *Hayots Ashkharh* and *Iravunk* come to mind. This political alignment is conditioned by the fact that Constitutional Rights Union President Hayk Babukhanyan has been included on the proportional ballot of the RPA. Both papers are more active in counter-campaigning; vocally criticizing almost all the initiatives of the competitors.

Some newspapers carry out the same function for the opposition Armenian National Congress (HAK). Here we can point to *Haykakan Zhamanak*, *Chorrord Inkniskhanutyun*, and, in part, *Zhamanak*.

In fact, the papers supporting either side more resemble propaganda broadsheets than anything else.

In a separate category are the newspapers that call themselves independent. They closely resemble one another when it comes to their objectives and writing style. Here, we're talking about *Hraparak*, *Zhoghovurd* and *Hayatsk*, newspapers that have become laboratories of non-sourced information.

These papers have no discernible political stance, and their main objective seems to be stirring up the pot of political intrigue. Thus, they enjoy a certain following, which in turn makes them of interest to all political players in the elections. As to what counterbalance these papers will bring to the electoral mix remains to be seen. However, it is clear that their main targets are the candidates running for single mandate seats.

Another category of independent papers is comprised of those who are not only trying to play within the confines of measures objectivity but underlined political correctness as well – *Hayastani Hanrapetutyun*, *Azg*, *Aravot* and *168 Zham*.

The first two are currently mainly covering the procedural aspect of the elections; clearly avoiding propagandizing. The scope of the others is much wider, incorporating internal and inter-party relations and processes taking place regarding the electorate and the candidates.

In contrast to the others, however, they adopt a much deeper approach. It's noteworthy that representatives from both (in the first a reporter; in the second an editor) were nominated for the elections and have thus ceased their press functions. The papers *Yerkir* and *Orakarg* are also trying to maintain the principle of correctness, even though they both have political preferences and campaign priorities. The first openly backs the ARF and the second backs the Prosperous Armenia Party, but much more subtly.

The inclination of the political forces participating in the election race to use the print media as information bait is clear.

This "handwriting" of the papers also stems from the fact that the parties practically lack any official news coverage of their own. Reporters try to supplement the gap by putting pressure on their own personal sources. This is the reason that individual interviews and conversations with politicians, and the generalities and commentary based on them have become so widespread. But it is not the mass media or voters that suffer as a result, but the parties themselves who cannot guarantee supervised flows of information.

Sometimes, all this does not allow for priorities to be differentiated from what is secondary. Sometimes, themes of crucial election interest are not covered by the newspapers.

In particular, there was no serious professional analysis of the election slogans put forth by the parties. When it came to the ballots of the parties, the first twenty names of which could be regarded as shadow and possible future government lists, the press failed to scrutinize and evaluate them in terms of personnel potential.

The ideological potential of the political forces was completely overlooked as well as the realm of programmatic approaches.

There was practically not one press analysis regarding the degree to which the parties now in the parliament have fulfilled their campaign pledges of the past. This would have been a helpful resource for voters when it came to a comparison of who actually accomplished what, or failed to.

In this regard, today's press appears to be intent on covering the May elections on a fairly superficial and matter of fact basis, as if to say – why bother covering them in depth and detail anyway – they won't change things.

UNBIASED "OBJECTIVITY" OF ARMENIA'S TV STATIONS

The more or less calm of the recent election campaign cycle in Armenia is a result of the news coverage policy of the TV stations in Armenia.

The stations have followed the rules for the most part and have provided equal time to all political forces in the race. As to whether the parties have been able to utilize these resources is less dependent on the stations than the financial and creative possibilities of the parties themselves.

The political parties behind the pack, Armenian National Congress, ARF and United Armenians, in contrast to the others, have only used the free campaign time allotted them given their limited resources.

In contrast to the last nationwide election, when the TV stations employed a policy of exemption and clear differentiation treatment, resulting in unequal conditions, this time a preferential policy is in use. Those parties, Prosperous Armenia, ARF and the Republican Party, who have direct or indirect influence on TV stations, Kentron, Yerkir Media and Public TV respectively, have come out better this time around in terms of quantity and content.

Their desire to be more comprehensive in news coverage is observable but not very stressed in the general picture. Despite this, the fact that Public TV covered the president's working visits to the regions in the same breath as the Republican Party's election campaign, opened the way for greater air time for the authorities. This was a very subtle and crafty propaganda device. The same can be said for the TV references to the agricultural charity dished out by Gagik Tsarukyan's foundation. Even though Prosperous Armenia argues that these charity works have nothing to do with the party's campaign, this is just a cover. For starters the president of the foundation just happens to be the president of the party who is personally on the campaign stump. One of the most positive aspects of the TV coverage is that the stations have refrained from counter-campaigning. The stations have been opened to the opposition forces outside the realm of mere political ads and news reports, and have been allowed other venues to get their message across to the public.

At the same time, the stations have refrained from painting the opposition in negative tones and have basically stuck to the facts on the ground in the election campaign.

Despite this positive change, the activity of the TV stations was coupled with negative aspects as well.

1. The electronic media has yet again failed to serve as a platform for political dialogue and debate. With some exceptions, they did not attempt to formulate a culture of debate. The stations failed to organize debates amongst the candidates. For one, candidates in single mandate races avoided debating at all costs, even though at the start of the campaign the Republican Party and the Armenian National Congress, diametrically opposed forces, threw down the debate gloves. There was only one debate between Samvel Farmanyan and Vladimir Karapetyan, candidates in Election District #2, which appeared on ArmNews. While far from a civilized debate, it was at least an attempt.

What is more interesting is the fact that, with the exception of the ARF, none of the contesting political forces expressed a desire to debate. The ruling Republican Party, from the get-go, adopted a no-debate policy. In reality, this was a convenient way to avoid any responsibility before the voters.

Then too, the TV stations failed to organize any such debates, except for Yerkir Media, ArmNews, and, to a lesser extent, Kentron TV.

2. TV coverage in the main was restricted to coverage of the campaign stops and the speeches made during the stump. In terms of content and specifics, such publicity events had little to impart to voters other than generalities and emotional exhortations.

Watching Armenian TV voters were merely informed about where a certain party was campaigning on a particular day and what the party spokesperson told the crowd.

This was the extent of the coverage, leaving voters in the lurch as to voting decisions. The TV stations, by following such a policy, did little to create an environment in which the public demanded more from the candidates.

3. Two stations, ArmNews and Shant, stood out with conducting and ordering elections polls. They presented the polls as a great way to get a handle on the mood of the people, the average voters on the ground. But it remained a mystery for the public as to how these financially strapped stations could afford such costly polling actions.

When it became clear that more or less credit worthy international pollsters conducted such surveys via discredited local organizations and poll takers, their results created more doubts than anything else.

Such surveys conducted by the TV stations were simply an attempt to create the illusion of objectivity and became a tool to illicit support for the ruling party. This work had more to do with the public's sub-consciousness than its consciousness.

This is propaganda of a different sort; a highly specialized way of getting voters to lean this way or that. Whether it is moral and falls within the purview of TV stations, is another matter for discussion.

MEDIA CAMPAIGN OR THE CAMPAIGN'S MEDIA

Members of the press are directly participating in the 2012 parliamentary elections. This would seem to be a first for Armenia.

This factor, however, had little impact on how the media in general has covered the election campaign. In general, the media community's support of these candidates wasn't channeled via the press.

The participation of members of the press in these elections raises certain ethical questions. For example, should reporters continue to work as such even if they are running as candidates? Does it provide these candidates with a competitive edge or an opportunity to employ their social standing for personal interests? When we view the periodic press through the prism of propaganda, the issue of preserving press objectivity becomes superfluous.

Nevertheless, the entrance into the race of reporters has instilled the campaign with a certain degree of intrigue. In contrast to the proportional electoral system or the competition of political forces, this time the press hasn't displayed such a pedantic approach regarding the single-mandate system.

On the one hand, the reason has been the relatively correct process the campaign has taken in this field, despite the two or three incidents of assaults on the candidates or their representatives at the start of the campaign that were widely covered in the press. Overall, the main intrigue in the single mandate electoral process was due to the aggressive campaigning of the reporter/candidates themselves.

Generally speaking, it was evident that the press had singled out the single mandate electoral system from overall political environment and didn't seem particularly interested in delving too deeply in the backdoor workings of individual election districts.

The press covered the campaign based on political preferences and leanings; i.e. to the extent necessary in order to propagandize for this or that party or alliance. Nevertheless, against the backdrop of the creation of an inter-party headquarters to fight against electoral violations and their linked manifestations, equivalent alterations were registered in the press.

It can be said that the entire media, began to come down on the right or left sides of the Prosperous Armenia-ARF-ANC tandem. The press, almost in its entirety, took positions around these political changes - a labyrinth of mutual provocations and the intricate webs of intrigue that resulted. The targets of counter-propaganda shifted. Even those forces that were the targets of sharp critique by certain papers began to receive more favored treatment.

The press was more receptive regarding manifestations of personal or group intrigues occurring concurrent with the campaign than to issues of significance to the voters, especially those related to the platforms and program content of the parties, their past track records, the rationality of their promises, and their tactics.

Even though all the political forces presented their individual programs, the press, in general, did not reflect upon them. An exception, perhaps, was the newspaper Yerkir which did a quick comparison of the programs of the parties. This comparison, naturally, displayed the ARF's program in a favorable light. In

any event, even though this comprised a section of the newspaper's propaganda policy, it at least provided voters an interim opportunity to get acquainted with approaches of the various parties' to this or that issue or sector.

However, what was especially evident was the focus of the press on the financial status of the candidates, something which in the past was not a big thing. In contrast to the past, this time various candidates in the public eye made a special effort to conceal their assets. This prompted the unprecedented focus of the press. While the press presented the numbers, a more thorough and extensive analysis of what the numbers signified was lacking.

Rare were the attempts of the press to dig deeper and connect the dots, especially when it came to the financial statements of government officials whose meager salaries could not jive with the large amounts of reported revenues and cash holdings.

During this process the press also focused on the theme of the possibility of election violations and faking the election results. This focus was restricted to separate articles about the distribution of bribes and the inconsistencies found in the voter rolls. The fact that these alarms raised as to election bribes were generally never of a specific nature backed by specific facts, at best raised suspicions as to the veracity of the news sources involved.

It was the same situation regarding the coverage of the press on inconsistencies in the voter rolls. The facts presented to back up the claims were few in number or either unconvincing.

In the end, while it is true that public commentary and analysis is still the purview of the press in Armenia today, at least in terms of the electoral process, the media was not able to break out of its shell of superficiality and intrigue-centric coverage.

THE "VIRTUAL" FACE OF ELECTION CAMPAIGNING

Seven of the nine political forces contesting the elections had web sites that were updated during the campaign drive, mostly in terms of design and, to a much lesser extent, in content.

Only a few of these sites were actually used for campaigning purposes. In this respect, the sites of the Heritage Party and the HAK (ANC) coalition stand out. Prospective voters could get an overall picture of their platforms, their candidates, and the general election process.

Prosperous Armenia (BHK) and Country of Law (OYK) partially used this resource, merely downloading the most basic attributes linked to the campaign. Despite the ARF's far-reaching and very effective campaign, this party's site almost never reflected all this. In the utilization of the internet, the ARF was quite conservative in its approach.

The same can be said for the Republican Party of Armenia (HHK). This party stands out for using its website for hidden propaganda. Not only was party news downloaded in the site, but it also incomprehensibly served as a news outlet for the president and the prime minister. This approach was at the core of the HHK's campaign structure and methodology.

In the main, however, the websites of the political parties didn't present much of interest to those who visited them. Much more of interest was to be found in the social websites and various online forums. The problem was that visitors to these sites were the most politicized and publicly active segments of the society, people with firmly held views. Thus, from a practical standpoint, the political parties couldn't really wage a campaign for hearts and minds in the social websites. This fact explains their inaction in the internet media landscape.

Perhaps this is the reason why individual reps of the political forces, and not the parties themselves, used the internet and various social networks to present the public with an overall image of the parties, their activities and underlying motivations.

Thus, the more recognizable and influential these individuals were in terms of the internet landscape, the better the image for the party being represented. In this respect, Heritage and HAK were the ones who used the virtual communications resources most effectively. The large numbers of their supporters and Facebook followers, having certain commonalities of outlook and political perspective disagreements, occasionally were able to create interesting palettes with their targeted commentaries and sting critiques.

In contrast to the parties, candidates running on majoritarian ballots used the resources of the internet to a much wider extent, creating personal campaign pages in an attempt to shape their public images. Here, the web pages of Satik Seryanyan, Samvel Farmanyan, Vladimir Karapetyan, Gohar Veziryan, Vahan Karapetyan, Garegin Noushikyan and a few other candidates stand out from a PR perspective.

Those who understood the importance of employing alternative methods to get their message and information out to the public were the ones who most efficiently used the resources of the "virtual" media.

Notwithstanding, from a propaganda perspective, there were certain negative manifestations of the Armenian virtual reality. First, no political party or

individual candidates were able to utilize the full mobilization potential afforded by the internet's communication's realm.

Communications did not exceed the simple level of information exchange – it did not lead to groupings sharing certain ideas or opinions. The need for such collective work on the part of average citizens was primarily felt in terms of fighting election fraud, particularly the inaccuracies in the voter rolls.

The anti-culture towards civilized discussion and debate in Armenian public-political relations was fully manifested in the internet as well and, in certain cases, reached extreme levels of crudeness.

Elements of intolerance, ad hominem attacks, use of vulgarity, are all characteristic of facebook reality and surfaced more strongly during this election campaign.

The possibilities of the virtual media are inexhaustible especially because the issue of information accountability isn't deep-seated and the use of unidentified information sources can become a tool for provocative manipulations.

The article in Regnum regarding the meeting between Raffi Hovannisian and Khachatur Kokobelyan (leaders of the Heritage Party and Free Democrats respectively) and Turkish officials in Great Britain and the reaching of a separate agreement, is just one example.

«Հեղաքննող լրագրողներ» ՀԿ

**Լրագրողների և լրատվամիջոցների նկատմամբ
բռնությունները, ճնշումները և դատական գործերը
Հայաստանում 2012**

դեպքեր և վերլուծություններ

Խմբագիր՝ Լիանա Սայադյան
Անգլերենի թարգմանիչ՝ Հրանդ Կատարիկեան
Շապիկի ձեռավորումը և էջադրումը՝ Նարա Մենդելյանի

Նյութերը պատրաստել են լրագրողներ՝

Սառա Պետրոսյանը
Քրիստինե Աղալարյանը
Արարատ Դավթյանը
Ադրինե Թորոսյանը
և իրավաբան Տաթևիկ Շալջյանը

Չափսը՝ 14.5X21.5, Թուղթը՝ օֆսեթ, 80 գր./մ2
Տպաքանակը՝ 200:
Տպագրված է «ԱՍՈՂԻԿ» հրատարակչությունում

“INVESTIGATIVE JOURNALISTS” NGO

**Violence, Intimidation And Legal Cases Against
Journalists And The Media In Armenia**

cases and analysis

Project Manager/Editor - Liana Sayadyan
English Translator - Hrant Gadarigian
Cover Design and Layout - Nara Mendelyan

Articles prepared by Hetq reporters:

Sara Petrosyan
Kristine Aghalaryan
Ararat Davtyan
Adrine Torosyan and
Lawyer Tatevik Shaljian

Dimensions՝ 14.5X21.5, Offset paper, 80 gr./m2
Print Run – 200
Printed by «Asoghik» Publishing House

Investigative
Journalists
NGO

Organization for Security and
Co-operation in Europe
Office in Yerevan